

De pudendorum morbis et lue venerea tetrabiblion / [Jacopo Vercellone].

Contributors

Vercellone, Jacopo, 1676-

Publication/Creation

Asti : J.B. de Zangrandis, 1715.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/gwsxvvs9>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

54145/B

F. ix

18/v

Misbound
Transposed pp 57-60 / 61-64
289-296 / 297-304

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b3049929x>

100 I A C O B I
VERCELLONI

P E D E M O N T A N I

Phil. & Medic. Doctoris

D E

P U D E N D O R U M M O R B I S

&

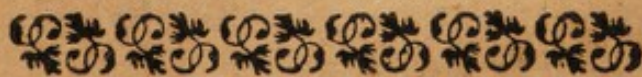
L V E V E N E R E A

Tetrabiblion

Illustrissimo

D. L V C Æ P E R T V S A T O

Dicatum.

A S T Æ M D C C X V .

Apud Ioannem Baptistam de Zangrandis
Superiorum permisso.

*Hoc lege, quod possit dicere Vita,
meum est.*

Martial. Epig. 5. lib. xi.

MAGNĬ NOMINIS VIRO,
Illustrissimo Domino
D. L V C Æ
PERTUSATO

S A C R I
SENATUS MEDIOLANENSIS
P R Æ S I D I,

Supremi S. R. J. in Italia Consilij Regenti
Comiti, &c.

Domino ac Mecænati suo Gratosissimo
JACOBUS VERCELLONUS PEDEMONTANUS

S. P. D.

NOUVM Munificentie
Tuæ Argumentum hîc
Posterî inueniēt, PRÆ-
SES AMPLISSIME!

Dilcent liquidem ex me qualis er-
gà Literatos extiteris, qui idio-
tam, hominem à Musarum comer-

D E D I C A T I O

cio alienum fisti Te coram iterum non dubitaueris. Stupebunt nihilo-
 minùs adhuc magis, vbi me non,
 quemadmodum antea, ex audacià;
 verum ex nutu, ex inuitatione Tua
 ad Te nunc accessisse comperient:
 quum nimirum nouerint; vti ex in-
 scitia insipiens factus cum post edi-
 tionem priorum Commentationũ
 mearum in Publicum vidissem nihil
 plùs profecisse apud vulgum, quàm
 si in folle nugas obtulissem, aut
 ollas, iuxta adagium, ostentassem;
 cumque adeò melius actum iri pu-
 tassem cum rebus meis, si qualibet
didascalie cura posthabita, qua
 Medici scientiarum auidi hodie-
 no tempore obolum in triuio emẽ-

D E D I C A T I O

dicare coguntur, in illorum partes
transiſſem, qui verbosi & iactabun-
di Magnatum fores obſidere, cul-
tè luculentèrque viuere ſatagunt,
Tu, PRÆSES AMPLISSIME,
indictò per humaniſſimas litteras
phaſmatum eiufmodi contemptu,
morum huius ſeculi & calamitatũ
tolerantia inculcata ità me in pri-
ſtino inſtituto meo confirmaueris,
vt non tàm ad noua Studia, quàm
ad nouas inſupèr ipſorum euulga-
tiones impulieris. Dicent equidèm
tunc Mecœnatem Te omnium ma-
ximum, ad dirigendas præuarica-
tiones hominum veluti natum, Le-
gibus condendis parem digniſ-
ſimumque & quem *Conſultiſſimi*

D E D I C A T I O

ipsi suspiciant, & *Reges Cæsaresque*
 in difficillimis negotijs adhibeant,
 & totus demùm Orbis veneretur.
 Ast missis Proprijs Tuorumque
 laudibus, à quibus abstinere Tui
 etiàm pars Consilij est, dicam fu-
 turum rursùs hinc, vt & grates qu-
 andòque plurimas Tibi sit habitu-
 ra Posteritas; vbi nempè intelliget
 Opellam hanc Tibi ortũ suum de-
 bere. Debebit etenim & Tibi quic-
 quid emolumenti ex ea percipiet;
 nec dubito, quin multum sit per-
 ceptura Auspice imprimis Te,
 PRÆSES AMPLISSIME, qui
 omnes Liberalitate, Sapiētia, Con-
 silio iuuare consueuisti. Vale.

AUTHOR

De Editione huius Operis ad Lectorem.

Vòd Libellum hunc ROMÆ inchoatum anno 1701. nonnisi nunc ASTÆ absolutum videas, ne mire ris Lector. Fucrat ad lucem nimium præcox; utque *plus satis festinata seriùs ad finem* (inquit Plato) *perducuntur*, sic Libri præmaturi.

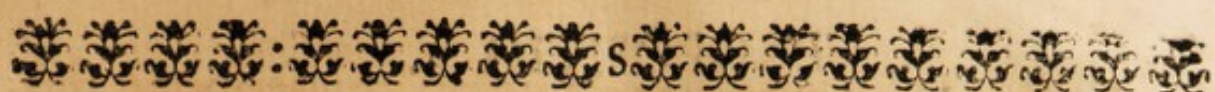
Scilicet, eram paulo iunior, annorum circiciter 23., quùm illum edere incæpi. Ibidem nepé in Archiospitale S. Jacobi Incurabilium ad Praxin medicam exercendam accitus cùm offendissem statim numerum propé incredibilem eorum qui non tam Fortunæ, quàm *Veneris* flagris pessimè subacti [plané iuxtà illud; *Venus etiàm parvis in tectis habitat*) opem imploratum veniebant, mearum partium esse duxeram nervos intendere, ut ijsdem opitularer; insupèr, & quia à Medicis passim per Italiam obuijs didiceram non esse tutum ad Infirmos absque *Antiuenereis* accedere, notas mihi compilarem, quibus in reliquis morbis pro ijsdem exhibendis ad Cynosuram dirigerer. Propositi igitur tenax congefferam toto biennio, imò & triennio, *Observationes de Pudentagra*, quæ ibidem pleno velut horreo dabantur: cùmque ijs mox iuxtà quatuor Medicinæ partes Physiologiam, Pathologiam, Simioticem & Therapeuticen
[Hy-

[Hygiene ad Physiologiam relata] distributis, Tetrabiblion compegissem ad meum ipsius modulum & eorum, quæ nupèr *Monspellij* habueram ab eximio Professore eodemque Præceptore meo D. D. *Petro Chirac* Aurelianensis Ducis nunc Medico celeberrimo [cuiusque siue hospitalitatis, siue beneficentiæ, amoris, institutionis, aut laudum denique in me tùm adolescentulum atque immerentem clam, coram, vbique ac passim effularum memoria apud me posterosque meos æterna erit] operæpretium fore duxeram si idem publici iuris efficeretur. Nedùm autem ordinato prælo monuit me Illustrissimus *Bartholomæus Torini* Archiater tùm Pedemontanus præclarissimus, cum quo consilium communicaucram, *non decere*, inquiens, *imberbem Medicum typis quidpiam mandare, seniumque esse expectandum*. Quamobrem pænitentiâ ductus manum ferulæ, vt aiunt, libenter subduxissem, nisi præualuisset in iuvene inanis gloriæ cæstrum, quo iam, quò non licebat impellebar. Nihilominus acceptis postea literis ab Excellentissimo D. *Fantono* Professore Taurinense, quibus sciscitabatur *Ecquid mihi videretur Nicolaum de Blegny, aliosque plurimos de tali argumento dignè satis non disseruisse?* abstinui ab opere. Ignarus quippè eorum, quæ in Medica Republica hætenus gesta fuerant, censueram ante me neminem extitisse, qui *Venereorum* morborum Causas, Differentias, Signa & Curationem denique tradidisset, meque adeò potissimo iure talem impressionem meditari debuisse. Euertit verò denique & tale propositum

omninò , idem D. *Fantonus* nuncians transijſſe illac
Nepotem Doctiſſimi *Muſitani*, Patruſcripta, inter quæ
primo loco Tractatus de Lue *Veneræ* reperiēbatur,
Genuam adſportantem Typis mandanda. Quid igitur
reliqui, niſi vt tempori inſeruirem, expectaremque quid
noui hic eſſet allaturus; interim & vt comparatis labo-
ribus eorum, qui haſtenus de *Pudendagra* ſcripſerant,
diſcerem mei ne alicui interdum vſuuenire poſſent,
numque adeò fortè cum tempore proferendi, an fru-
ſtranei inuenti ad extremum eſſent ſepelliendi? Hinc
porrò à Naturæ Libro[quem in Anatomijſ peruolutum
ad alios congregandos ſufficere uſque credideram, quo-
que adeò in meo caſu duntaxat uſus fueram alijs vt-
potè deſtitutus] lectione ad carthaceos translata Scrip-
tationum mearum ita obliuiſci cæpi, vt reuerſurus in
Patriam Amico commiſerim colligendas, mihiſque,
ſi daretur occasio, transmittendas. Redux autem fa-
ctus, cum non, niſi de *Pudendagrophis* mihi com-
parandis ſollicitus eſſem; nec, niſi Librorum huiuſmodi
lectioni incumbere, neſcio quo fato[ſiue id cōtigerit,
ex eo quòd ſuum cuique pulchrum [*delectat veluti Bal-
binum polypus agna, ex Horatio*] ſiue, quòd expectatione
mea fraudatus ipſe viderer, meorum deſiderio iterum
carpi cæpi: Jamque reddita mihi aliquandò fuerunt ea
ſcripta, ſed lacera acdum humentia ex naufragio, quo
in tranſitu per mare fuerant periclitata. Cum verò vix
recuperata deſerere, inſtante ſcilicet obſidione Tauri-
nenſe, Libriſque illis valedicere vnâ, debuerim Corde

Pudendagologica omnia exciderunt; conuersoque alió,
rure [quò diuerteram] animo, Dissertationes Anato-
micas parauí [quarum prima vulgata iam est] aliasque
Exercitationes Præcticas, inter quas *Tetrabiblion* postre-
mo loco reponebatur. Nihilominus hic hostiles flam-
mastandem eluctatus, adeoque ab aqua & igne, cui
meritó erat deuouendus, incolumis factus gratiam ali-
quam inire cæpit: eò magis, quòd noueram iam, *Musi-*
tanum, Blegny, Le Monier, aliosque de *Luce Venerea* Scri-
ptores rem minùs propiùs, quàm crediderá, attigisse.
Quo factum, vt Lucubrationibus alijs, quæcunque licet
ad manum essent, amotis, ipsum quamuis in Exercita-
tionum Præcticarum ordine quartum antè alia in lu-
cem prodire maluerim, & ne demùm longiùs pressus
plus quàm Elephantipartum fortassis audiret. Cœte-
rùm quid in Exercitatione huiusmodi præstiterimus
suprà tot *Pudendagra* Dictatores ipse idem nosces,
Lector ingenuè. Mihi certè in ea nil magis cordi fuit,
quam vt *Brunoni* satisfacerem sic loquenti: *Vix, ac ne*
vix quidém adhuc de vera & accurata huius morbi (nempè
Gallici) *indole, causis & generatione certos nos esse licet ob in-*
determinabilem symptomatum in diuersis indiuiduis varia-
tem. Eaproptér, si parùm á scopo aberrauimus, intentum
obtentum est; sin itá, aliquale saltim ordinem tot va-
rietatibus nos posuisse gloriabimur. *In sparsa namque &*
confusa quâuis materiâ (ait *Lipsius*) *ordinem seruare id*
Socrates apud Platonem diuini viri censet, ego diuini domi.
Vale

CONSPECTUS

CONSPECTVS

*Eorum, quę in Quadripartito
hoc Opere continentur.*

CAPVT PRIMVM

Theoreticum.

PROLOGVS.

PROPOSITIO 1.

E purâ *Venere* etiâ impuram nasci pag. 3.

I	<i>Probatur exemplo proprio</i>	Jbid.
II	<i>Et alieno:</i>	Jb.
III	<i>Itēque ex aliorum Authoritate.</i>	p. 5.
IV	<i>Queritur, an Fœmina Masculo citi-
us inquinetur?</i>	p. 6.

PROPOSITIO 2.

Ab excessu in Coitu *Muliebri Pudē-*
dum primariò infici.

I	<i>Quia Mulier est magis libidinosa,</i>	p. 7.
II	<i>Et magis pathica</i>	p. 8.
III	<i>Præsertim quod Pudendum;</i>	p. 9.
IV	<i>Et quia magis conspurcatur.</i>	Jb.

PRO-

PROPOSITIO 3.

Succum glandularũ Vaginaliũ ab insolentiori Venere lædi ante reliqua Muliebria p. 10.

I Ob Calorem, pag. 11.

II Agitationem Ib.

III Dissimilium corporũ commixtionẽ Ib.

IV Et quia denique liquida præ solidis magis subiacent fermentationi. p. 12.

PROPOSITIO 4.

Quamobrẽm Succus Vagina præfatus ab intemperantiã in Coitu corrumpatur? Ib.

I Effectus Caloris immodici, Ib.

II Nimia Agitationis, p. 13.

III Et Confusionis corporũ extraneorũ. p. 14.

IV Corollarium de Natura succi Vaginalis mutati. p. 16.

C A P V T S E C V N D V M

De Pudendagra Muliebri.

INTRODUCTIO.

I Qualitẽr Uaginalis humor corrumpatur. p. 17.

II Natura corrupti eiusmodi liquoris. p. 18.

III Eiusdem profluvium; p. 19.

IV Unde Gonorrhœa. p. 20.

§. I.

I Muliebris Gonorrhœe diuisio in simplicem & compositam. p. 20.

II Sim.

II	<i>Simplex non est à Lacunis,</i>	pag. 21.
III	<i>Neque ex Vtero ;</i>	p. 22.
IV	<i>Sed à Glandulis Uaginalibus supra memoratis.</i>	p. 25.

§. 2.

I	<i>Composita, siue Virulenta unde? Ibid.</i>	
II	<i>Et hinc ulcerum ratio</i>	p. 27.
III	<i>Et Symptomatum concomitantium.</i>	p. 29.
IV.	<i>Eiusmodi morborum cause remotiores</i>	p. 35.

§. 3.

I	<i>Fluxuum Muliebrium differentie ;</i>	p. 37.
II	<i>Signa Gonorrhœæ diagnostica ;</i>	p. 39.
III	<i>Signa Prognostica.</i>	p. 44.
IV	<i>Prognosis Ulcerum.</i>	p. 47.

§. 4.

I	<i>Indicationes curatiue Gonorrhœæ simplicis .</i>	p. 50.
II	<i>Et Gonorrhœæ virulenta.</i>	p. 56.
III	<i>Cura accidentium istius morbi.</i>	p. 58.
IV	<i>Curatio dietetica.</i>	p. 59.

C A P V T T E R T I V M

De Mentulagra

PROLVSIO.

I	<i>Capitis argumentum:</i>	p. 60.
II	<i>Observatio Anatomica ;</i>	p. 61.
III	<i>Vsus huius Observationis,</i>	p. 62.
IV	<i>Et diuisio presentis capitis.</i>	p. 63.

ARTICULVS PRIOR

De Affectibus partium Obscænarum, si-
uè Genitalium Exteriorum in Viris

§. 1.

J	<i>Morbi extrinsecè Præputio contin-
gentes ,</i>	Jbid.
II	<i>Morbi intrinseci .</i>	pag. 65.
III	<i>Labes Fræni , Coronæ & Glandis,</i>	p. 67.
IV	<i>Et tandem Scroti</i>	p. 68.

§. 2.

J	<i>Accidentia Vlcerum in Præputio
externo ;</i>	p. 69.
II	<i>In Præputio interno ;</i>	p. 70.
III	<i>Coronæ , & Glandis :</i>	p. 72.
JV	<i>Accidentia Verrucarum & Exco-
riationum .</i>	p. 76.

§. 3.

J	<i>Signa causarum distinctiua :</i>	p. 79.
II	<i>Prognosis Vlcerum ,</i>	p. 85.
III.	<i>Verrucarum</i>	p. 87.
JV	<i>Et Excoriationum</i>	p. 88.

§. 4.

J	<i>Curatio Vlcerum ,</i>	Jb.
II	<i>Phymoseos & Paraphymoseos ,</i>	p. 92.
III	<i>Bullarum Crystallarum ,</i>	p. 99.
JV	<i>Verrucarum & Excoriationum ,</i>	p. 100.

ARTICULUS POSTERIOR

De interiori Virilitate læsâ

§. 1.

- J *Observatio Anatomica de Lymphaductibus Penis.* p. 101.
II *Sidenhamij Opinio de Sede Gonorrhæe Virilis;* p. 104.
III *Vera eiusdem sedes,* p. 106.
IV *Et processus morbosus* p. 110.

§. 2.

- J *A Gonorrhæa incōmoda in Prostatis,* p. 112.
II *In Vrethra,* p. 115.
III *Uefliculis Seminalibus,* p. 122.
IV *Testibus & Perinæo.* p. 125.

§. 3.

- J *Diagnosıs Gonorrhæe simplicis* p. 128.
II *Et Virulenta:* p. 132.
III *Prognosis prioris,* p. 134.
JV *Vt & posterioris.* p. 135.

§. 4.

- J *Cura simplicis Gonorrhæe* p. 136.
II *Nec non Complicata, siue inueterata* p. 145.
III *Curatio Hypersarcoscos Ueneræ, seu Caruncula meatus Vrin.* p. 153.
JV *Et Herniæ Ueneræ.* p. 158.

CAPVT QVARTVM

De Morbis Utriusque Sexûs, &
De Affectibus Totius, ubi

DE LVE VENEREA:

ARTICVLVS I.

De Pano inguinis.

§. 1.

I	<i>Bubonis nomenclatura</i>	pag. 164.
II	<i>Causa</i>	p. 165.
III	<i>Ortus,</i>	p. 169.
IV	<i>Incrementum</i>	Ibid.

§. 2.

I	<i>Maturatio,</i>	p. 170.
II	<i>Abscessus,</i>	p. 173.
III	<i>Suppuratio & vlcus,</i>	Ib.
IV	<i>Gangrana.</i>	p. 175.

§. 3.

I	<i>Signa Diagnostica</i>	p. 177.
II	<i>Prognosis Bubonis non aperti,</i>	p. 179.
III	<i>Vlcerati,</i>	p. 183.
IV	<i>Gangranosi.</i>	p. 185.

§. 4.

I	<i>Cura Bubonis Veneri benigni;</i>	p. 186.
II	<i>Maligni, siue non suppurantis,</i>	Ib.
III	<i>Aperti</i>	p. 190.
IV	<i>Sphacelati.</i>	p. 191.

AR.

ARTICULVS 2.

Subsidiarius.

De Morbis Femorum

- I *Rhagades & Verruca Coxarum*, pag. 193.
- II *Mulieribus præsertim familiares* p. 195.
- III *Vt & alia ad Interfæminium.* Ibid.
- JV *Earundem cura.* p. 196.

ARTICULVS 3.

De Ani Condylomatis.

§. 1.

- I *Inuectiua in Pedicones.* p. 197.
- II *Condylomatum generatio simplex,* p. 198.
- III *Complicata.* p. 199.
- JV *ViripræFæminis sūt huic morbo subiecti* Ib

§. 2.

- I *Condilomatum numerus, mollities,*
rigiditas. p. 200.
- II *Pruritus,* p. 201.
- III *Inflammatiō & Exulceratio,* p. 202.
- IV *Mortificatio & Gangrena.* p. 203.

§. 3.

- I *Signa diagnostica Simplicium.* Ib.
- II *Nec-non malignorum.* p. 204.
- III *Prognostica priorum,* p. 205.
- IV *Vt & Posteriorum* Ib.

§. 4.

- J *Cura cum ferro & igne* p. 206.
- IJ *Et cum localibus* p. 207.

III tam

III	<i>Tàm ad Cristas simplices,</i>	Jb.
IV	<i>Quàm ad virulentas</i>	p. 208.

A R D J C U L V S 4

De Lue Venerea

§. 1.

J	<i>Causa morbi remota;</i>	p. 209.
II	<i>Eius divisio in Legitimam,</i>	p. 210.
III	<i>Spuriam,</i>	p. 211.
IV	<i>Et Hereditariam.</i>	p. 213.

§. 2.

J	<i>Causa proxima</i>	p. 214.
II	<i>Accidentia Morbi Gallici Legitimi.</i>	p. 217.
III	<i>Accidentia Spuriij.</i>	p. 247.
IV	<i>Et Hereditariij.</i>	p. 251.

§. 3.

J	<i>Natura eiusdem Morbi.</i>	p. 256.
II	<i>Differentia</i>	p. 257.
III	<i>Diagnosiss,</i>	p. 260.
IV	<i>Prognosis</i>	p. 270.

§. 4.

J	<i>Cura Luis Uenerex Legitimæ</i>	p. 176.
II	<i>Curatio Spuriæ,</i>	p. 308.
III	<i>Et Hereditariæ.</i>	p. 309.
IV	<i>Cura Dietetica.</i>	p. 311.

TYPOGRAPHVS LECTORI
BENEVOLO.

ERratis in hâc prima Editione cùm neque ipse ob ruditatem, neque Author mille curis distractus occurrere potuerit, Tuum erit *Lector Candide* vel ignoscere, vel supplere, vtro, quem libuerit modum, de vtroque benemeriturus. Vale

IUSSU A. R. P. Lectoris Jo. Caroli Bordini, Uicarij generalis S. Officij Astæ, eiusque Diœcesis, Librum perlegi, cuius Titulus, JACOBI UERCELLONJ PEDEMONTANI Phil. & Med. Doct.; *De Pudendorum Morbis*; cumq; in eo nihil repererim, quod bonos mores, aut Orthodoxam Religionem offendat, Typis permittendum censeo. Dat. Astæ, in Conuentu S. Mariæ Magd. Ord. Præd. die 16. Augusti 1715.

F. Dominicus Antonius Maria De Quinquenijs, de Medico Lectori Præd.

APPROBATIONES

DE Mandato A. R. P. Jo. Caroli Bordini Uicarij Generalis S. Officij Asten. legi Librum cuius Titulus est JACOBI VERCELLONI PEDEMONTANI Phil. & Med. Doct. *De Pudendorum morbis*, in eoque nihil quod orthodoxæ Fidei Principibusque aduersetur inuento Typis committi posse testor. Astæ die 5. Augusti 1715.

Io: Baptista Vulpinus, Asten. Urbis, eiusque Ditionis Pro Archiater, & Serenissimæ Cariniani Celsitudinis Medicus Cubicularius &c.

Attentis Præfatis attestationibus

JMPRIMATUR

F. Io. Carolus Bordinus Ordinis Prædicat. Vic. Generalis, Sancti Officij Astæ.

JACOBI

I

J A C O B I
VERCELLONI

PEDEMONTANI

PHIL. ET MED. DOC.

DE

PVDENDORVM MORBIS

TETRABJBLION

CAPVT PRIMVM

THEORETICVM

Prologus.

EPOSITIS, exemplo *Syluij* &
aliorum [quotquot res magis,
quám verba curant] quæstioni-
bus proœmialibus quibuscunque,
dicam more meo, breuitér, in-
telligere me 1. *Pudendorum* nomine mem-
bra quæcunque *Veneri* inserviunt, ità scilicèt
appellata, quód *libidinis* (ait *Augustin.*) nos
A ma- l. 15. Ciu.

maximè pudeat, siuè, ut mavult Commenius; quòd eadem nominare multòque magis reuelare intemeratus vetet Pudor. Quo fit, ut in ijsdem designandis diutiùs immorari non libeat. Quæ enim natura occultauit (inquit Cicero) ea omnes, qui sanà mente sunt, remouent ab oculis; quarumque partium corporis usus sunt necessarij, eas neque partes, neque earum usus suis nominibus appellant: quodque facere turpe non est, modò occultè, id dicere obscænum est. Quàmuis tamen ab hoc officij genere dispensandus est Medicus, & cum officiosissimum ei sit Impudicorum probra, meritaque idcirco poenas manifestare; nobis propterea decursu istius Tractatus hæc ipsa præstituris, & si minùs, quàm pro officio quid dictum fuerit, hoc ipso in limine veniam præfaturis.

Comprehendere me, iterùm & consequentèr ad dicta, sub Pudendorum Morbis, quotquot à Venere sunt, coeteris aliundè genitis, illegitimis, in istorum coetum haudquaquàm cooptatis. Excludimus propterea hinc vitia omnia tùm naturalia tùm præter naturam ab intrinseco principio [præcisa tamèn sempèr Venere) Pudendis aduenientia, aut à violentiâ aliquâ externa

ternà, puta, ex uulnere, casu ab alto &c.
Sed infurgis, *Venerem* innoxiam mali nihil vnquàm intentare. Prò responsione sit.

P R O P O S I T I O I.

Ex pura Venere etiàm impuram nasci.

Puritatem voco hìc, quę in Uirginum corporum munditie consistit: quàm non obstante, assero, quòd, si coniuges partibus *Venerem* spectantibus abutantur, ex munditie fordes, ex his earundem partium, labes oriantur. Patet res exemplo: vna è nostris Virginibus spectatę, & formę, & virtutis, etatis anno sextodecimo, viro pugili trigenario nupsit, à quo velut ab equo, & mulo (seruatis seruandis, vt dicitur, vtque in *Sacris Paginis* legitur] idest enormitèr agitata, perendino post coniugiũ die inferiùs tota madere, deque fastidioso mixu querula esse cœpit; negotio cum Præceptore meo communicato, inuenta est Gonorrhœa laborare, quàm tamen neuter coniugum ante, neque per Parentes, fuerat afflictatus.

I.
Probatur
exemplo
proprio.

Observatio

Simile aliud affert *de Blegny*, cuius adeò
A 2 verba,

II.
& alieno

verba , prout extant , heic ad vltiorem
fidem duxi transcribenda . Vne Fille [in-
quit] de quatorze a quinze ans estant pour-
suiuie par sa mere , qui la vouloit battre ,
allá se ietter entre les bras d'un des freres ,
d'une certaine Communauté d'Ovriers ,
qui est establie dans vn lieu , qu'il n'est
point necessaire de nommer . Ce frere la
conduisit dans sa chambre , & la força : il en
fit ensuite confidence à vn autre , qui cou-
choit ordinairement avec luy , qui ne man-
quá pas de proffitter de l'occasion , & de
l'indiquer encore à vn autre , en sorte , qu'
en trois iours , qu'elle y fut , il y en fut six
qui en abuserent . A la fin , le plus prudent
d'entre eux voyant que cette rencontre
pouroit amener quelque facheuse suite ,
enuoya cette Fille par vne femme , qui
feignit de l'auoir trouée dans vne Eglise .
Elle fut aussitot enfermée dans vn cabinet ,
ou personne ne pouuoit entrer , que sa me-
re ; a qui elle se plaignit six jours apres de
ce qu'elle souffroit des tres grandes dou-
leurs en vrinant . Elle fut dabord visitée
par vn Chirurgien , qui assura , qu'elle
auoit vne Chaudepisse venerienne . On
negligea de la penser , parce qu'elle soutint
que

que celà n' estoit pas veritable; & douze „
iours après il luy vint vn bubon dans l' „
aine droite . Comme ce nouel accident „
acheuá de conuaincre sa mere, elle fut con- „
trainte de declarer tout ce, qui s'estoit passè „
pendant sa fuitte . Les freres furent visitez „
par ordonnance de justice . On les trouva „
tous sains & netz ; & celui, qui m'a fait „
part de cette hystoire m'a assevrè, qu'il les a „
toujours frequentez depuis familierement „
sans auoir rien vú paroître d'eux : quoy „
qu'il y ait Enuiron deuze ans, que la cho- „
se soit arriuee .

Quamobrèm in nostras partes venire non
dubitarunt cum alij plurimi, tùm imprimis
D. Uçay, cuius textus itá habet : On scait „
que si vne fille parfaitement saine & pucel- „
le , si on veut , afin qu' il' n' y ait pas au- „
cun supçon de mal venerien, se meloit „
parmi vne demi-douzaine de garçons ausi „
sains , qu' elle , & se debauchoit tour a „
tour avec eux, ou les vns, ou les autres auri-
ent bien tot la verole, & tous ensemble la con- „
traçteroient enfin par la repetition des „
actes veneriens . On a que trop d'exem- „
ples [subdit paulo inferius] de ces verites „
& on ne scait que trop de malheurs, qui „
font

IIJ.
Itemque
ex aliorũ
Authoriẽ
consensu

font arriuez an debauches de cette ren-
 contre. On lit plusieurs de ces histoires dans
 les liures, & les personnes raisonnables ne
 doutent plus, que la verole ne se produisse
 de cette façon. Sic Indi non ob esum ani-
 malculi Inquanas, vt *Recentior* quidam
 somniauit, neque ob anthropophagiam, Sy-
 derum influxum aliasque, quotquot com-
 menti haftenùs sunt ludiones Pudendagro-
 graphi; verùm ob illam causam, quòd ni-
 mirùm, effrænis luxuriæ sint, veluti pro ver-
 naculo habent *Pudendis* laborare. Sed audia-
 mus nunc demùm adhuc *D. de Saint-Ro-*
main: qui croiroit en effet [sunt eius verba],
 que le seul vsage immoderè de Venus fut,
 capable de doner la Verole? il n'ya pourtant,
 rien de plus certain: & nous pourions rap-
 porter icy l'experience de plusieurs person-
 nes, a qui ce malheur est arriué, si estoit,
 permi en cette matiere, comme en plu-
 sieurs autres de nommer les gents par leurs
 noms, ce que nous ne faisons pas icy pour
 espargner leur honneur.

Jv.
 An femi-
 na citiùs
 Masculo
 inquine-
 tur?

Cùm itaque in plano iam Thesis nostra
 versetur, venit inquirendum mas- ne, an
 foemina citiùs ab assiduis eiusmodi exercitijs
 fædetur. Dubium namque mouet, quòd,
 dum

dùm hæc scriberem, venit ad me quidam novus maritus benè humeratus, neruofus, retulitque vti octiduo post, quàm nuptias celebraffet cum virgine alioqui pudicà, probis parentibus & fatis honesto loco natà gonorrhæam contraxerat, qua tùm magno-peré affligebatur, ob id solùm, quòd per id tempus ab appetito cuncubitu nunquàm se temperare valuerit. Verùm, vt casus iste rarus est, cenfeoque ortum à latente aliquo feminio [quidquid contrà vir idem reclamaret] & quod tùm fortè, dato impetu, fuerit suscitatum, ità superiores creberrimos, & constantissimos habeo, siué tales, vt bases loco esse possint dicendis infrà, inter quæ incipit.

Observatio.

PROPOSITIO II.

Ab excessu in Coitu Muliebri Pudendum primario infici.

NAM, si *Lasciuiam* consideres, inuenias in eo Sexu parentem Otivm, inuenias Mollitiem, Intolerantiam, Infidelitatem, Auaritiam, Suasibilitatem & sexcenta alia ità, vt nihil desit ad illius nutritionem è con-

I.
Quia mulier est
magis libidinosa,

è contra in Uiris Labor, Prudentia, Gloria omnes eiusmodi stimulos aueruncant;

II.
Et magis
pathica.

Si verò *libidinandi patientiam*? videas Semiramidem, anum pessumam hircissantem non solum admittere, ast etiam provocare plerosque è suis militibus, qui formà essent elegantiore; filij quòque & equi congressum appetere &c. testantibus id *Diodoro*, *Trogo*, *Plinio* & alijs plurimis: videas Messalinam, illam indomitæ libidinis catulam, ex *Suetonio*, eligere præstantissimam ex prostitutis ancillis mercenariæ stipis, eamque die ac nocte superare quinto ac vicesimo concubitu; videas Cleopatram, quæ sub vnâ nocte sumpto cucullo in lupanari prostribulo centum & sex virorum amplexus pertulerit: videas quid, inquam, videas? nonnè prostant palam, ubique & diu nouæ semper Laides, ad quas ciues turmatim conuolant, nouæ Thaides iuentutem corrumpentes, nouæ Coeliæ de quibus *Martialis*;

Das Catis, das Germanis, das Calia Dacis,

Nec Cilicum spernis, Cappadocumq; toros:

Et tibi de Pharia Memphiticus vrbe fututor

Nauigat, è rubris & niger Indus aquis.

Nec recutitorum fugis inguina Iudæorum &c.?

cum his igitur etiamsi Commodos, Gordianos,

dianos, Proculos, aliosque notissimæ lasciuia viros conferas; tantum abest, quin superatas censeas, utij vel à vili qualibet meretricula rideantur. Et de facto, si Mas, dum in micronepilepsiam, *Hippocratis* verbo, siue in paruum illum morbum comitiale incidit, tantam sui iacturam facit, ut Vertigines, Tabes, Fatuitates [quarum non ignarus testis sum] aliquandò patiatur, quid est amabò, quod suprà foemininam libidinem præsumat?

Verùm neque hìc profectò sistitur omnino, mulierum maior in se conspurcando facilitas; consistit vel maximè in eo, quòd in Coitu plura patiuntur, quàm viri. Etenim in eo actu *Exterius Vteri Ostium* comprimitur; *Alæ* extenduntur, nonnunquàm etiàm: diuelluntur: *Clitoris* vnà cum inhærente, smorchià conuulsatur; *Rugæ* tandèm *Vaginales* annexæque partes ampliantur, locomouentur, agitantur: è conuerso *virile membrum* nihil tale perfert, nisi, ad summum, quòd ad *Frænum Glandis*, ut si mulier fuerit Atreta.

Prætereá mulier partes sui Sexus discriminatiuas habet omni inluuie deformes, latrinas iccirco, aut, cum *Scaligero*, recessus

B.

Closa-

IIJ.
presertim
quòd Præ-
dendum:

IV.
& quia
magis cõ-
spurcatur.

Cloacarum appellatas. Fluunt quippè exindè, præter lotium, menstrua diuersi generis, Saliua *Lacunarum*, vdor *Vaginalis*; quæ porro vel retenta innumeros pariunt morbos, vtcunque verò eiecta ipsi *Pudendo* noxia esse non desinunt, vt si per se, vel [quod crebrius contingit] ex intemperanti coitu fuerint alterata. Iunge demùm, quòd *Pudoris* ille *sinus* quasi fordium sibi non sit satis, *Priapi* amurcam auerit in eo lusu, marisque semen recipit, istò interim, nempè *Priapo*, nil, nisi *humorem Vaginalem* lambente. Quæ cùm ita sint, liquet Muliebri *Pudendum* præ Virili subiectum esse *Venereis* affectionibus, principemque istarum sedem in priori potius, quàm posteriori quærendam esse. Vndè adeò emergit.

P R O P O S I T I O III.

Succum Glandularum Vaginalium ab insolentiori Venere ladi antè reliqua Muliebria.

PAtet Assertũ. Quò námque actio coitus tota collimat, indè, & ipsius effectus sequantur necessum est: vt verò eadem actio in *Vaginam* omninò refunditur, sic etiám illius

illius malitia, in hanc, indè est attendenda. Probatur anterior pars consequent. Nàm *Venerea* actio in *Calore*, *Agitatione* diuer-
 forum corporum *Commixtione* consistit :
 Et *Calor* quidè vtut toti corpori per id
 tempus communis sit, potissimùm tamen
Vaginam vrit [vt nempè & vulgo vsitatum
 sermonem vsurpem, qui in Ippomaneas,
 hoc est libidinosas, iactatur,) cùm nimirùm
 sanguis, impellente animo, tunc solito magis
 illam suffundat, eique calori adiungatur al-
 ter ex *Priapo* itèm in tali œstro valdoperè
 feruescente: similiter neque *Agitatio* aliud,
 quàm *Scaphium* (*Satyrici* appellatione)
 respicit, instante ibidem imprimis *Glan-*
de Penis, quæ illius *Rugas* principalitèr
 obtrectat; ac denique *Commixtio* corporum
 extraneorum: cùm hæc in eo loco tota per-
 ficiatur, nec tantùm quoad Organa, quàm
 quoad Inorganica. Quippè dicere, quòd se-
 men in Vterum iniiciatur Coitüs tempore,
 vanum est [viti scilicèt ex *Dissertatione* no-
 strà *Anatomico-Medica quarta de Conceptione*
muliebri in Vtero fiet palam.] Remanet igitur,
 vt concludamus, quemadmodùm actio *Ve-*
nerea omnis, seú quòd singula sua constitu-
 tiua, *Vaginam* intendit, sic & passionem

1.
Ob Calo-
rem.

2.
Agitatio-
nem.

3.
Ob diffi-
milium
corporù
Comixtio-
nem vagi-
nam præ-
cipue af-
fligentè.

Et quia
liquida
solidis
magis sub-
iacent
fermen-
tationi.

quamlibet *Veneream* isti indè obuenire; & rursùs, quandoquidem intèr *Vaginalia* nihil æquè obnoxium est dictis causis, atque succus *Glandularum* eiusdem *Vaginae*, & præsertim, quia fluida solidis citius alterari consueuerunt, propterea humorem hunc præcoeteris mox indicatis partibus *Venereæ* corruptioni subiacere. Iàmque adeó modum rationemque huiusmodi alterationis demonstrabit.

PROPOSITIO IV.

Quamobrèm Succus Vaginæ præfatus ab Intemperantiâ in Coitu corrumpatur?

de Ferment. C. 7.

J.
Effectus
Caloris
immodici,

LEX Chymicorum est inconcussa [quam etiam *Willisius* docet] pleraque fluida alterari, corrumpi, mutari in alia *Calore* immodico, nimia *Agitatione* & corpore extraneo & non miscibili ipsis *confuso*: prorsum, quasi Chemiam *Thesi* nostræ videas proluisse. Et, quod *Calorem*: *Vina tenuia* [exemplum est præfati *Authoris*] aut *cereuisia generosior dolijs inclusa*, tempore æstivo radijs solaribus exponuntur, aut etiã, bruma urgente, propè hypocaustum in loco calido detinen-

nentur: hoc modo dum spiritus nonnulli euaporant, reliquis sub iugum missis partes salina exaltantur & acore suo totam liquoris massam inficiunt; nec tantum vina diutius seruata, aut cereuisia inueterascens, à quibus spiritus sua sponte exierunt, sed recens mustum, at cereuisia nouella hoc modo in acetum transeunt. A pari ergò Vaginalis humor postquam importuna libidine excalesfactus volatiles partes amiserit, quid est, quòd, remanentibus in eo duntaxat fixis, iisdemque loco-motis atque subuersis, in acidum non degeneret? Aduerti non rarò in nouis nuptis recrementum illud ex lasciuiam sic efferbuisse, vt internum Præputium excoriarit, Glandem eiusque Coronam rhagadibus edolarit: quæ propterea isti monstratum veniebant dolore perculsi; nec Vuluæ arctitudinem incusabant, quam non erant experti, ex feruore in coitu percepto sibi talia inaugurantes.

O'seru.

Quod Agitationem; in comperto est vel ligna, vtcùnque etiàm dura torno circumacta odorem (notante Nob: *Greuv*) emittere, & quæ antè erant inodora; poma, & Vegetabilium folia digitis attrita fortiùs olère: ipsa denique *Verenda* in Virginibus minùs fordescere, quàm in foeminis iam à longo

IJ.
Nimiæ
Agitationis

tempore subagitatis . Efficit namque hic Affrictus, vt *Glandulae Vaginales* (quemadmodum aliàs etiàm Cutaneæ) liberiùs perspirent, saliaque in ijs contenta citiùs in actum exerantur . quaproptè earundem succus paulo petulantius conquassatus, vt oui albumen, spumescere, euaporare, solito magis excandescere debet .

JII.
& confu-
sionis cor-
porum
extraeo-
rum.

Postremò, quod attinet extraneorum corporum, nec miscibilium, idest fermentorum, *Confusionem*; huius encheiresis, aut in alterandis liquidis energia, nedùm in Spagyricis, & Pharmaceuticis in ipsis etiàm Vinarijs & cereuisarijs operationibus elucet. An autèm masculinum præcipuè semen se habeat ad dictũ *Vaginae* humorem tanquàm menstruum quoddam, aut fermentum, nulli dubium esse potest, qui aduertat ab eodem semine ipsum etiàm muliebrem sanguinem alterari, vt videre est in impregnatione; & prætereà ex eo, quòd fæminæ quotquot pluribus sui corporis copiam faciunt (*Spadones* itèm & *Eunuchi*) languidè prostant, non arrogant, fiunt desides corpore debilitato, rancidæ axungie nidorem exhalant &c. Quæ cum ità sint, si complures idcirco eiusmodi *commixtionum* perferat præfatus

fatus humor, considera qualis eiusdem sit futura mutatio, eius, inquam, succi, qui prior sanguine iroratur abs tali menstruo, quique isti immediatè nubet. oppones fortassè, non posse còmmisceri semen cum succo in *glandulis* stabulante. Ad quod resp. 1. quòd, cùm hic *Vagina* inseruiat lubricationi, vt proindé assiduò stagnat in idem vas, sic ibidèm cum semine confunditur coitùs tempore, confusus autém quandòque absumitur à venosis ductibus, inque eiusdem *Vagina* substantiam vltimò adspertatur 2. trāfolare nihilominùs semper salia seminis volatilia in dictas *glandulas* ibique nubere eidem succo: id profectò, quod sufficit ad istius alterationem. Replicabis iàm suprà obiecta, eiaculari nimirum Virile sperma non in *Vaginam*, sed in Vterum. Ad quod tamen & ibidem responsum est, huius assertionis falsitatem tam clarè abs me *alibi*, Deo dante, ostensum iri, vt non dubitem, quin vel obstinatissimus quisque opinioni meæ valeat acquiescere; & prætereà illuc licèt iniiciatur semen, secùs ab imprægnatione tamen, nunquàm retinetur: quamobrèm, dùm à foemina reijcitur *Vaginamque* præterlabitur, vltro istius colliquijs valet inherere. Summa
igi-

Differ.
Anat.
4. citat.

igitur Masculinum semen habere rationem
menstrui respectu succi *Vaginalis*, eique hunc
in coitum utcumque commisceri.

IV.
Corolla-
rium de
Natura
Succi *Va-
ginalis*
mutati,

Sed haud satis est diuissim expendisse al-
latas Causas; contemplandæ veniunt etiã
coniunctim: considera verò, cum vnaqueque
earum per se mucum *Vaginalem* temerare
valeat, quid non ausuræ sint vnitim, & cum
in actum incessanter fuerint exertæ? dices
equidem saliuam *Vaginae* præcitata indè
oppidò corruptum iri. Superest nunc porro
exploremus quæ natura sit corrupti huius-
modi liquoris. Pro quo libet aduerere, quòd,
ut in Cane saliuã vitiata [vndè Rabies, &
Hydrophobia] omnium calculo est acido-fi-
xa, sic in muliere catuliente sputum *Vagina-
le* (Neque enim aliter, quàm Canine lingue
assimilari solet *Vagina* tum quoad *Rugastum*
quoad *Glandulas*.) Adde his modò vitium,
commune lymphæ [quæ matrix eius est;]
annè porro, quemadmodum hoc in acidita-
te consistit, sic, & labes *Vaginalis* fluidi?
Lymphæ autem acor ex eo dependet, quòd
oleosa est, seu chyli portio butyrofa, digesta
ac diu elaborata: quam adeò si inficieris abi-
re posse in succum *Vaginam* oblinientem,
nil moror; erit hic saltim portio eiusdem
chyli

chyli serosa, ac propterea facilius acescere apta nata. Coeterum fixitas ob amissas in fermentatione vel, si mauis, in efferuescentia magis volatiles particulas, eidem fluori corrupto tribui debet. Quo posito pergo ad

CAPUT SECVNDVM DE PVDENDAGRA MVLIEBRI INTRODVCTIO.

VAGINÆ Succum sic, vti nouimus, excalfactum, agitatum, fermentatiuis salibus imbutum naturalem suarum partium dispositionem seruare posse quis credat? Vetat hoc certé cum motus ratio, tùm fermenti, vt quæ non aliter constat, quàm si mixti, in quod agit, glebam aliquam è serie depellat. Quamobrèm particularum eiusmodi columnis incessuque interturbatis, vti consuetus æthereæ materiæ fluxus per easdem inhibetur, ità ipsæ met inordinatè agantur necessum est: hoc facto lymphatica filamenta turgescunt, attolluntur, inflantur sic, vt glandula

I.
eualiter
Vaginalis
humor
corrumpatur.

Observa-
tio.

dula etià , vbi hospitantur , in manifestos acinos adolefcent. Uidi fèpiùs , & mecum plures alij meminerunt , in catellis intenfiore coitu laceffitis *Glandulas* illas *Vaginales* mole auctas , à quibus albidus iustoque craffior liquor emergebat. Ex alià parte falinæ moleculæ in eo motu , inque illà ætheris excandefcentià viciffim concitantur , aliæ in alias feruntur , luçantur , digladiantur donèc integrantibus exfolutis effentiales veluti acuatę in alias abeunt diuerfamque à priori faciem inducunt. quippè poft longam fermentationem facta viciffatim multiplici præcipitatione eadem ab integrantibus diuerfimodè excipiantur opus eft.

IJ.
Natura
corrupti
eiusmodi
liquoris.

Observa-
tio.

Qualis autèm fuerit hæc noua falium fic vnitorum configuratio mihi liquidò nunquàm conftitit. Exploraui fanè lintea humore fic corrupto recens madefacta , atque ex microfcopio comperi in eo cryftallos quasdam prifmaticas vtrinq acuminatas affimilari quafi manipulis fpiculorum , quę ferre in modum fuerint faftigiata ; fed quòd aliæ innumeræ speciei differentis ibidèm paritèr luſtrarentur , in apricum res minimè deduci potuit . Licet nihilominùs coniectare , quandoquidèm præfatus humor
in ftatu

in statu naturali subsalsus, ac saliuæ similis obseruatur [vnde etiã Saliua *Vagina* audit Anatomicis] in præternaturali idcirco austerum esse, siuè acrem: quemadmodum nempè in Canibus rabie percitis [quorum etiã Glandulæ ac rugæ Linguales equiparari solent *Glandulis rugisque Vaginalibus*) saliuæ exasperata. Atque hæc rursùm acrimonia enitet vel maximè ex eo, quòd in dicta efferuescentia foràs despumatus talis humor in exitu suo é *Glandulis* trucidet istarum poros, sicque sphincteribus ablatis spòte deinceps ac perpetuò elabatur. Videntur itaque prædicta salia acido-fixæ, siuè acria, vt nimirum sacchari acor volatilis ac balsamicus per destillationem euadit corrosivus.

Coeterò, quod profluuium illud spectat; nemo in dubium reuocare debet, quin *Vaginales glandulae* eidem sufficiendo sint capaces. Nam & ne fidem propriam inuocem facit autopsia. Reperiuntur [inquit *Verheyen*] per totum *Vaginae ductum* multi pori, seu meatus exigui: plures tamen ac maiores in parte eius inferiori circa exitum meatus *urinarij*: ex quibus continuo, saltem etate vegetis emanat ea materia sero-pituitosa copia, quæ ad partes illas humectandas sufficit. In *Veneris actu*, ac se-

IIJ.
Eiusdem
profluuium;

pè etiàm in solis libidinosis affectibus extra *Pudenda* profluit, ac passim pro muliebri semine haberi solet; at perperam: siquidem verum semen non foras, neque, ex inferiori *Vaginæ* parte erumperet; sed vel ex Superiori, vel ex *Vteri* lateribus aliàue parte interiori in cavitatem correspondentē prosiliret. Cùm igitur fluor ille iugitèr deriuetur in dictum canale, quid mirum, si disruptis aggeribus eodem postea exundet?

IV.
Vnde Go-
norrhæa.

Iàmque huiusce inundationis nomine *Gonorrhæa* venit salutanda, ille, inquam, morbus, qui primus omnium *Pudenda* occupat *Mulieribus* ex nimia *Venere* primario datus; estque, *Brunone* Authore, *Præternaturalis*, *inuolutaria*, *et intempestiva materia cuiusdam recrementitia*, *et corrupta excretio* è *Vagina*.

§. I.

QVÆ quidem materia quandiù è solis toties citatis glandulis provenit, meo quidè iudicio, *Simplex* venit appellanda; aliter verò, si etiàm ex alijs partibus. Notum est enim *sterni Vagina* à parte eiusdem superiori atque intrà ipsius substantiam *vrinæ ductum*, *Urethræ* nomine: hæc autem *Urethra* obducitur exterius substantiâ quâdam albi-

albicante partim glandulosa, partim membranosa, ex qua procedunt quidam meatus, qui inferius in principium *Vrethrae* & anticam *Vaginae* partem desinunt, ac loca vicina humore sero-pituitofo irrigant. Cum itaque istud corpus (*Lacunae* à plerisque vocitatae) sit nimis vicinum dictis *glandulis*, sequitur, ut nullo negotio contracta tabe (idest ethereogeneis valde fermentabilibus miasmatis) ipsius humor pariter in fermentationem irrumpat: quae mediante corrosivus factus auulsis foribus laceratisque ostijs demum extrinsecus vna cum illo, nempe succo *glandularum*, inuoluntario descendat, utque Gonorrhoeam constituat illam, quam Compositam, plerique Virulentam nominare malunt; sed dic ut vis: mihi satis est in hoc mentem meam aperuisse.

Illud autem minimè tolerandum, quod nonnulli, inter quos *Amatus Bourdon*, spectatis fortè eiusmodi *Lacunis*, quae in foemina, dum viueret, gonorrhoeam passà paulo intensius liuescebant, palam praedicant, stillicidium istud ibi adeò primitus eformari. Nam, quod tale spectaculū vidi ego pluries in eiusmodi Cadaueribus non tam *Lacunas*, quam totam ipsius *Vaginae* substantiam, quae

II.
Simplex
non si in
Lacunis

Observat.

externè ut plurimum adiposa est, adeoque & cellulosa, ad eum modum suggillatam, quin imò & nigram penitus & putrescentem. quorsum autem dixissem propterea Gonorrhœam primitus processisse? Ut verò me in mea opinione confirmarem faciebant vlcera, quæ duntaxat interiorem partem, intactis reliquis, excuabant. hinc etenim intelligebam Gonorrhœam, quæ ansam præbuerat dictis vlceribus, in hac imprimis parte stabulasse. & prætereà, nonnè patet *Vaginales glandulas*, utpotè magis obnoxias coitus affectionibus, præ *Lacunis* ab eodè esse diuexandas?

JII.
neque in
Utero

Minus adhuc tamen audiendi sunt *Archiatři Monspellienses* (saltém, à quibus hoc accepi) aut quotquot *Minadoi* vestigijs inherendo muliebrem Gonorrhœam ab Utero deriuant. Aiunt namque in hoc congesta diuersorum feminum salia ob ingenitam loci ascititiamque oestri foeminei caliditatem fermentare, in exigua spicula conteri, sulphureis flocis vinciri, ac denique abire in succum aquæ stigiæ similem: qui modò succus Vterinis glandulis affixus ipsarum emissaria obstruat, inflet, extendat adeò, ut manentem circum illas sanguinem sistat. Addunt exindè residem hunc sanguinem ob consensum

sum, quem habet cum semine proximè fermentante, alterari prorsum, in saniem conuerti aptam, quæ matricis glandulas erodat, ac patrato vlcere Gonorrhoeam suppeditet. Hoc, inquam, aut simili ratiocinio plurimi inducuntur, vt credant Gonorrhoeam ab Utero proficisci; verum hallucinantur cum in alijs plurimis, tum in eo præsertim, quod existiment semen in Uterum emitti immemores fortassè, quod ex *Haruai* aliorumque in id experimentis compertum habent. Sed de his *alibi*, sufficiatque impræsens commissariam exhibeam Lectori candido fidem meam, ipsum acu, vt aiunt, attacturum, falsitatem opinionis de seminis in Uterum iniectione: interim verò aliam de Gonorrhoeæ generatione huic basi superstructam nutare penitus ac labascere. Sed concedamus nihilominus utcunque eiaculari liberalitèr sperma etià bis mille Admissariorum vel ad usq; Matricis imum, quid est nihilominus quod ab istius spiraculis non absorbeatur, ac libidinis incendio non deuoretur? Persæpè memini admotà igni geniturà è vestigio exaruisse, residuà tantum remanente notà ceu limacis reptantis: quam ego crustulā etsi frequentē imaginer in foeminā virosa, nunquā tamen

*Difert. 4.
citat.*

tamen excogitabo parem, quæ cum Uterina ferofitate fermentet. Caret enim fermentatio principio, nimirum fale, atque eatenus caret ipso, quatinus Salia feminis volatilitate tam exquisita pollent, ut in ipso ferme Uteri limine dissipentur. Ulterius; *credimus Minadum* [loquar cum Musitano] *parum versatum fuisse in Veneris palestra. nam mulieres meritorie post coitum semen non retinent, sed inde sponte labitur, cum lubricam & sine rugis hanc habeant partem: si quandoque illud retineri accidat, vel post aliquod tempus rejiciunt, si non, concipiunt, & uteri os ita clauditur, ut specilli aciem non admittat, vel ita statim se comprimunt, ut illud rejiciant &c.* Præterea Gonorrhoeam in Utero fieri à suppurante ulcere perperam auditur à Practicis, quibus exploratum est mulieres matricis ulcere laborantes guttatim micturire, febriculam corripere ac tabe secus ac Gonorrhoeam patientes. & rursus, nonne scorta quantumvis sordida effoetescunt, & suam quæque lunam fruuntur; quorum minimè participarent, si utero esset affecta? Mitto, non tangam inconsideratam illam hypothesim, quæ de loco generationis curam tantum agere videtur, de loco lasciviae nihil sollicita.

Sum-

Summa itaque primariam muliebris Gonorrhœæ sedem esse in *glandulis Vaginalibus* secundariam in *Lacunis*: siue, quod idem est, illinc Simplicem, hinc haberi Compositam: tertio autem loco Virulenta est, ut quæ vtrunque prouenit, ac præcipuè è *glandulis*, quemadmodum breuibus ostendemus infra.

J V.
Sed in
Glandulis
supra me-
moratis.

§. 2.

ETenim abscissis fibris, quæ supradictarum *glandularum* ostia constringunt, Sphincteres idcirco vocitatae, sicuti trucidantur etiam vascula, quæ tales partes irorant, ita fero, limpha, nec non reliqua demum sanguinis massâ inde subtracta & fermentata, oritur pus, quod illuuiem illam adauget, proque maiore sui redundantiâ Gonorrhœam reddit quotidie magis Virulentam. Jàmque tantum erosioni illi tribuit *Broen*, ut vel omnem muliebris Gonorrhœæ causam eidem adscripserit. *Existimamus* [inquit] quod coitu immodico (nota quàm benè heic proluserit Theoriæ nostræ Author clarissimus) nimisque frequenti fibrilla vasculaque tenella Vaginæ fuerint attrita nimis. Et rupta ita ut humores in vicinia stagando acridinem notabilem

J.
Virulen-
ta videt.

in notis ad
Henr. Reg
Medicæ.
43.

D

susce-

susceperint; ast falsò. siquidè constat tales
 fibras neque á validis distentionibus, vt in
 partu, vllò pacto diuidi: benè autèm aut *exte-*
rius Vaginae orificium, aut *Nimphas*, vti nem-
 pè harum alteram vna cum Sphinctere Ves-
 ficæ [cuiusmodi obseruationem habet etiám
Salmuth] nupèr in Nob. Comitissa ab exclu-
 sione foetus mortui amputatam vidi. Sanè
 quidè [rescripserat sic ad me quidam ma-
 gni nominis vir, cum quo dudum de hac re
 verba feceram] si eæ fibræ tàm tenellæ essent,
 vt à *Broenio* existimantur, Uirginibus in
 primâ accessione, præsertim queis acerbior
 ætas florem virgineum nundum aperuit,
 talis fibrarum disruptio, & per consequens
 illa humorum acredo inferenda esset, non
 Veteratricibus fouea, seù *naviculari cavi-
 te* amplissima patefcentibus. Ex alia parte
 cogita [inquit *de Blegni*] an disruptæ ali-
 quot fibræ tantam humoris extrauasati co-
 piam suffecturæ essent, quanta in Gonor-
 rhæa proijcitur? id profectó, quod monere
 debet etiám *Musitanum* asserentem tale stil-
 licidium ab vlcere in *Vagina* ab externo ali-
 quo principio (puta aeris inclementiam) ex-
 orto procedere: perindè quasi iam eorum
 esset oblitus, quæ non ità pridem iecerat in

Leo.

Obserua-
tio.

Leoniceum, Massam, Fracastorium eorundemque affeclas. Quid enim? cum dissentanum duxerit Luem *Veneream* ab Aere, aut Syderibus ortum contrahere, muliebrem Gonnorrhæam, quæ eiusdem Luis proxima causa esse consuevit, autumabit postea inde procedere!

Sed relinquamus huiusmodi epiphillida hominibus otiosis, & iam illius vlceris naturam inuestigemus. Certum est autem, ruptis sphincteribus *glandularum* factoque viru, sicuti vicinæ fibræ sensim eroduntur, ita inflammatione parta *Vaginam* inde exulcerandam esse. Verum hæc pars quoniam officio vacua refert formam flaccidi cuiusdam Intestini sic, vt latera eiusdem concidere soleant, non ubique adeo vlceribus obnoxia est: sed ad fornicem atque ad latera Rhagadibus tantum: quatinus scilicet pus morari ibidem, sibi que cuniculos facere prohibitum serpendo protinus, quasi lambendo, *Vaginales* fibras duntaxat deglabrare valet oblongasque illas excoriatiunculas exarare, quæ minus propriè Rhagades vocitantur, quamuis decursu temporis suffosso tramite fiant interdum veræ fissuræ: ad imum verò, idest ad partem inferiorem plerumque etiam

II.
Ulcerum
ratio.

observ.

ulceribus ; quandoquidē ibi stagnat fa-
 nies & quasi lacunatur : quę res est , vt altē
 admodū impactis in ipsius *Vaginae* substan-
 tiam corrosiuis salibus phlogoses excitentur
 atque vlcera, etiā quocunque titulo peiora
 Phagedenica nimirū, Disepulotica, Ca-
 riosa, Chironia, Cancrosa, Thelephia, mali-
 gna. Vidi ego complura, à quibus dicta *Vaginae*
 pars atque Intestinum Rectum erant arosa,
 Anticā tunc Postici vices supplente, quęque
 vna simul dehiscebant, & vicissabant, nempē
 & ne foecibus careret, quę sentina iām eua-
 serat omnium impuritatum. Quòd reliquas
 dimensiones ; rarò latefcvnt talia vlcera, ple-
 rūmq; in longitudinem extenduntur. Siqui-
 dē pus ad humillimam canalis partem pro-
 uolutum hāud expatiari, ast foras exire pro-
 perat, dūmq; adeo abit, quā præterlabitur
 acrimoniæ suæ vestigia linquit. Ex aduerso
 autē labellis iuxtā latitudinem duriusculis
 obsepiuntur eadem, nempē vlcera, inquan-
 tū quòd orbiculares ac nerueæ *Vaginae* fi-
 bræ disruptæ ac contractæ terminos nancif-
 cuntur crassiusculos, velut in capitula reda-
 ctos : quorum adeò ratione succi nutritij
 vijs angustatis cœmentantur ibidē, inque
 duras margines occallescūt. Tametsi ad hunc

cal-

callum facit vel maximè puris contagium
utpotè ex quo dictum cambium, siuè nutri-
tia lymphæ, circumfluens necessariò fixatur.
Atque hæc quidèm sanies vel serosa est, vel
spissa alba, flava, lurida, livida &c. prout
glandulosa *Vaginæ* substantia profundius ex-
cavatur, ipsumque pus magis, minùsue fer-
mentauit, aut à sanguine processit iam vi-
rulentis salibus inquinato. Quippè eadem
Vagina superficialitèr tantùm depasta, sicuti
nonnisi extrema arteriarum ac vasorum
lymphaticorum capillaria dehiscunt, è qui-
bus mòx serum duntaxat salit & lymphæ;
itá, quæ indè emergit macies serosa paritèr
ac fluida esse debet: è conuerso, ductibus
sanguiferis abruptis. quandoquidèm adiun-
ctis purpureis globulis simulque fermentatis,
ulcerosæ sordes alitèr, atque antea, lucem
reflexuræ sunt, siuè ita ut flauedinem
representent, aut virorem, liuoremue, &
si sanguis fuerit labefactatus. Quæ causæ
sunt, cùm Gonorrhæa alba, flava, viridis
ac postremò etiàm livida appareat; itèm ut
inolida in principio, processu temporis val-
dè foeteat, quùm nimirum sanguinis ac sani-
ei in ulceribus fermentatio augetur.

Haftenùs de *Vaginalibus*: supersunt alia *La-*

Gonorr-
rhæa vi-
ulente.

cunarum, quæ vlcera intantum fiunt, in-
quantum quod perbreue est iter ab illis ad
has *glandulas*; quo fit, vt virulentis cor-
pusculis exindè huc permigrantibus fermenta-
tio cum nouo istarum succo [vndè alterà
Gonorrhœa causa] sequatur, vt nouimus.
Iàmque adeò hæc fermentatio, quoniàm,
vel omnia interturbando sanguinis fluxum
inhibet, vel acrimoniosa spicula inuehendo
eiusdem vasa cariat, inflammationes gignit:
quæ in abscessum versæ ac suppurantes Go-
norrhœam primò reddunt [vt *Vaginalis* præ-
fata] multiformem, idest albam, flauam, vi-
ridem, liuidam &c: ac consistentiæ paritèr non
abfimilis: mòx verò effluuijs vicino adipi cõ-
municatis, vlcera infligunt; quæ fistulosa esse
consueuerunt præcipuè versús *Pubem*, vbi
maior eiusdem pinguedinis copia obserua-
tur. Nám, cum cellulosa sit istius substan-
tia, velut spongia, illa effluuia faciliè imbibit,
ac saturata cutem ipsam superiectã corrup-
pit. Aduerti ego multotiès vlcera hæc ad
Veneris Montem aperta, & per quæ lotium
emittebatur præcipuè quotiès mulier prona
decumberet: itèm alia, per quæ etiàm stan-
ti; cùm nimirum vel hyperfarcosî: teneretur
Vrethra, vel ipsa hæc inflammatis *lacunis*
veluti

Obseru.

veluti strangularetur. Huius autem phœnomeni ratio patuit aliquandò demùm ex ipsa cadauerum sectione. In his etenim *Lacunæ* valdoperè nigricabant, Vrethra ad latus perforata erat, adeps consumptus ac flauescens. Denique inflammationes illæ quatenus mucum abliguriunt, à quò Vrethra interiùs oblinitur ità nempe, vt caua istius superficies penè nuda remaneat, fit quòd vrina postea intèr excedendum eandem, vellicet, ac lixiuiosis suis tunc etiam per vicinam fermentationem agitatis, seu exaltatis salibus torreat, affectumque inducat illum qui, Gallis *Chaude pisse*, Nostris etiàm *Pissacauda* vocatur. Pretereà, salua *Lacunarum* existente acre, *Clitoris*, *Nympha* totumque *exterius Vteri orificium* vtpotè ab eiusdem, salibus iugitè irritata nō tam prurire, quàm crispatis fibris, adeòq; sanguinis intercepto ac retardato cursu inflammari debent. No-

Observ.

ui ego Scorta, quibus eę partes sic aliquandò intumuerant, vt viros admittere ampliùs non valerent: retulerunt alia se ex eo tumore perindè passa in eo actu, ac si Uirgunculæ fuissent in primo ætatis flore constitutæ. Rur-

sus *post pruritum* [verba sunt *Ettmulleri*] ex simili causa Corosio in labio Pudendi ac sinu pudo-

Obferu.

pudoris, hinc furfures, pustula ac denique pudendorum scabrities interdum oriri solent: quæ ipsæ pustulæ malignæ quandam habent speciem, quæ vocatur Epinyctides, quarum dolor admodum vrens est & insignitèr intensus, & qui longe excedit proportionem magnitudinis pustulæ; neque enim faba maiores nonnumquam visuntur hæ Epinyctides sæpius sunt minores, scabræ, seu furfuraceæ. Narrabant nonnumquam scortatores emeriti ob hoc genus furfuris *Vaginam Vteri* scabram, tamquam aridam & siticulosam inire interdum non potuisse & nonnisi postquam à scortis admoniti *membrum* salua obduxissent. ulterius, adnascuntur, imprimis *Vaginæ orificio* Condylomata, tubercula nempe dura, occallescentia, tædioque magis quam dolore molesta. Oriuntur autem (inquit *De le Boe Sylvius*) in cute rugosa qualis est in Podice, Muliebri Uagina, virilique Præputio in quibus duntaxat oriri solent partibus, & quidem à præpostero Ueneris usu & partium arcto confictu siue id contingat personis lue Venerea infectis, siue alias sanis: Plurimumque verò sequuntur inflammationes, aut Rimas induratas; ut patet. Postremò, auctarij loco, coronatur eadem *Fissura magna*
(cunnus

(*Cunus* abs *Galeno*, & passim *Vulua* appellata) Poris, seu Verrucis: quæ cum nonnisi ferò contingant, palam est ab intrà procreari. Quippè si Gonorrhoea satæ essent, quæ siuè Masculina, siuè muliebris externè *Vulvam* irrumaret, vt Recentiores nonnulli contendunt, quidni à tali irrumatione statim pullulascerent? meliùs igitur cum *Galeno* mox citato *sunt Acrochordones; Verrucarum* nempè *genus dolens, pensile & foras prominens exilique veluti pediculo cèu basi, innitens* (siuè id, quod in hoc casu se se oculis exhibere solet) *vitiosi multi succi nutritij ad exteriora & Cutim repentis soboles, ex Castello*. Et ne *Authoritates* emendicentur, sufficiat obseruare tales *Ficus*, vbi aliquandiù consenuerunt, ferositatem quandam vlcerosam è fastigio vomere, plerùmque etiàm mediam setam [*Ego* *stylum* ad digiti altitudinē multotiès introduxi] per eundem culmum admittere: quo fit vt ab interno latice, vt gruni á talpà, sic *Verrucæ* illæ producantur, minimè verò ab indusio sanie madefacto, á membro fordido & cunnilingo &c. Quod attinet fiendi modum; diximus suprà, virulenta salia è *Lacunis Vaginalibus* in *Pubis* pinguedinem adacta vortices & anfractus struere, qui extrorsum

Obser.

E

aperti

aperti Fistulas relinquunt, aut vlcera fistulosa. Liquet igitur nunc, quod si minus fixa fuerint ea corpuscula, penetrato adipe (quo non tam *Mons Veneris*, quam & extrema *Vulua* ora tument) cutis fibrę paulatim extendi incipient [vndè adeò initio non nisi parvę ac rubrę papulę apparere solent] extensę veró, & arcuatę aditum præbebunt nutritio succo, qui easdem idcirco saginando ulterius producet; donèc tandèm, euaporatâ istius aquosiori parte pyri resultent duri, idest *Pori*, aut *Acrochordones* illi, quorum suprà meminimus: si verò fuerint paulo fixiora, eadem fibrę protinùs, cogente infrà subiecto fermentatiuo motu, allongabuntur, acutisque insupèr ipsorum-met fermentantium salium angulis discerptę, vt iuxtà adipem molliusculę, non ità secús, duriusculę ob ambientem aera, euadent, ità, cùm erectę consistere nequiuerint, simul concident, spiras describent velut in exiguas cochlearũ testulas abiturę, seu in *Verrucas*. Huiusce posterioris speciei sunt, quotquot præcipuè *Mons Veneris* germinat, quasque in summitate apertas saniem diximus euomisse. Coeteró alię, quę siuè *Thymi*, siuè *Myrmecię*, siuè demum alio quouis nomine indigentur, in *Vagina*

gina succrescunt, eæ communem cum pustulis ducunt originem, vt & postremò etiàm Mariscæ, idest *Ani Condylomata*: de quibus tamen (vt & de Pano *Inguinis*), vtpote Uiris quóq; familiaribus, alibi erit differendi locus.

Coronidis ergo adiungam heic alias causas, quæ etiãsi externæ, cùm ipsam muliebrem Gonorrhoeam, tùm pedissequa eiusdem symptomata nihilofeciùs promouere solent: suntque 1. concubitus cum viro vlcere *Preputy*, aut Gonorrhoeâ affecto; 2. Oris vlcera à Basiatore *Veneris* stipendiario inflictâ; 3. Mammârũ inquinamenta à Lactente eiusdem Luis hærede, & si quæ sunt alia. Et quod primam: extrâ dubium est *priapinas* sordes quoquo demùm modo à *Vagina* absorbeantur cum istius succo ità confundi posse, vt subindè ipsum fermentare compellant; hoc factò, nonnè Gonorrhoea & reliqua *Veneræa* excitanda sunt? Quod spectat alteram; satis demirari nequeo consensum Oris, & *Vaginæ*. Hoc etenim obseruatu dignum [quodque ad Diagnosin haúd parùm confert] simulac *Vagina* sanie plorat, inflammari Columellam, Fauces exulcerari, Vocem alterari, nec minùs pati illam, si hæ partes fuerint attactæ. Ratio autèm huius phœnomeni [missis, quæ de

JV.
Eiusmodi morborum causæ remotiores

Obseruat.

faliua vtriusque Oris, deque similitudine *Vaginae* cum *Lingua* canum ab Anatomicis perhiberi suprà adnotauimus) non alia est meo videri; quàm Geometrica proportio Glandularum vnus ad glandulas alterius cavitatis ità nempé, vt par sit ambarum diameter, eadem figura, & æqua dimensio; vndé est, quòd faliualis humor ad vtrasque transiens qualis hic absumitur á venis talis illic reponatur ab arterijs, & viceuerfa; vt autém sanguis intrà hore spatium ferè quindecies susdeque circulat *Louuero* teste, sic vlcerosa diethesis alterius partis alteri ocysfimè communicatur, vt liquet. Tertiò denique Mammarum altera cū *Vagina* Sympathia deducitur abundé nō tàm ex neruis (vndè & contractatis Mammis puellarum vterus prurit) quàm ex Hypogastricorum vasorum commercio cum Mammarijs vasis *Ab Hypogastricis* (inquit *Verebyen*) *vasa sanguinea vsque ad Mammam insecutus sum nunquàm: sed quandoquidè in cane masculo facile aliquot centenas horum vasorum cum Mammarijs connexiones offendi, nullatenus dubito, quin illa etiam in Mammam vsque extendantur. Cùm verò ob eiusmodi anastomoses extrà non communicent dicta vasa, verùm mutua inter se commercia*

cia exerceant, sequitur, vt virulenta Al-
umni saliuæ Papillæ admota inque Mamma-
rios ductûs, qui extrorsum repunt, nec non in
Hypogastricos subinde adducta *Vaginam* tan-
dem impetere, ac vicissim istius virus in Mam-
mas denique concedere debeat. Atque hæc
quidém posterior causa est, cûr *Vagina* affe-
ctis schirofæ duritates in Mammis gigni so-
leant, vt non rarò in Nosocomijs licuit ob-
seruasse.

Observat.

§ 3.

Miraberis interea, *Lector*, postquàm ea
narrauerim, quæ seorsum ab exce-
ssu Coitu, Gonorrhœam eiusque sympto-
mata patrare posse autumaui, alia tamen
omiserim, quæ vulgo ad id mali vel maxi-
mè conducere existimantur, cuiusmodi sunt
Cachexia aliqua Scorbutica plus iusto acris,
inordinata Cathameniorum euacuatio, Flu-
xus albus, & id genus alia. Hæc enim, in-
quis, vlcera in *Vagina* [penès aliquos etiàm
Gonorrhœam] excitare posse omnibus in
comperto habetur. Verùm stupere defines,
vbi in mentem reuocaueris, quæ initio fu-
mus protestati: nolle nimirum nos hoc li-
bello alia commentari, quàm, quæ incom-

J.
Fluxioni
Mulieb-
rium di-
ferentiæ

moda ex *Venere* fiunt. Vndè sequitur, quòd, etiàm si Cachexia Scorbatica & reliqua recensita aliquam *Vaginae* plagam [quod non credo] iniusta essent, ea tamen nostrum onus esse non debent. Id verò ne credam, facit experientia. Nàm quot Viros inuenias, qui uxores talitèr affectas quotidie incessunt citrà noxam, à quà tamen minimè immunes essent, si earum *Inguina* forent ulcerata. Dicendum igitur, quòd vel eiusmodi vlcerata non sunt contagiosa, & sic non sunt *Veneræa*, vel [quod probabilius] neutiquam existunt in illis *Ægris*. Et de facto, quòd saltèm binæ priores causæ (Cachexia & menstrua irregularia) ne minimo quidè vlcusculo impingendo pares sint, suadetur ex eo, quòd sanie carent, nec nisi falsuginosæ sunt; quomobrem pruritum duntaxat aliquem circa *Vlulam* gignere compertæ. Quòd verò Fluxum album, vnum si demas *Rhodium*, neminem, ni fallor, reperies, qui ex eo *Vaginam* noverit ulceratam. vidi ego non paucas, quibus foeminis idem fluor (referente tùm id mihi præstantissimo *Mario Cechino* Archiospitalis Incurabilium Romani, vbi Medici Assistentis munereungebar, primario Chyrurgo & Med. Doct.) ab vlcere Matricis proueniebat

Observat.

bat, & quæ tamen foeminæ vlcere *Vaginali* nunquàm fuerant diuexatæ: cuius rei causam arbitrabar tum in eo consistere, quòd fanies Vtero pulsa, quemadmodum intestini, siue fermentatiui motus expers erat, ita radices [vt sic dicam] altè in *Vagina*, vtpotè canali membranoso atque oleagineâ mucositate obducto iicere non potuisset. Sed censeo *Rhodium*, vt & alios multos Fluorem album cum Gonorrhœa confudisse. Quod vt credam suadet Historia. Fertur namque lege cautum fuisse *Ægyptijs*, ne qua tale stillicidium patiens nuptui traderetur ob incòmoda, quæ comperita fuerant *Viris* obuénisse ex eo fluxu non alio iccirco, nisi Gonorrhœæ, nomine indigitando.

Quod et ne nobis accidat, præstat missis commentitijs hisce causis ad ea procedamus, quæ Gonorrhœam distinguunt ab ijs atque ab alijs morbis. Præcipuum autèm distinctivum istius ab Uterino fluxu est hoc. Nam in Gonorrhœa [Sennerto connotante] ulceris notæ adsunt, quæ absunt in fluxione Matricis; ipsum etiàm pus, si sit laudabile, crassius est ac magis albidum, quàm fluor albus, & minoris quantitatis: si verò sit saniosum cruore, perfusum est, & cum dolore excernitur. Prætereà cui fluxio alba (siue Vteri Coryza, aut Vteri Rhumatismus iuxta

II.
Signa Go-
norrhææ
diagnosti-
ca.

Charle-

Charleton) oborta fuerit urina veluti asinina [Hypocratem audis] apparet; & dolor imum ventrem habet & lumbos & lateris mollitudinem, & tumores fiunt crurum & manuum, & cava eleuantur, & oculi tumidi sunt, & color arquatus, & albus fit, & cum iter, facit anhelat. Differt etiã Gonorrhœa à Mensibus decoloribus in eo præsertim, quòd Menses decolores adhuc ad menses pertinent, & depravati sunt; color autem ruber adhuc in ijs conspicuè apparet: Gonorrhœa verò & substantiã, & colore à mensibus decoloribus differt. Deindè etiã exeundi tempore & modo Gonorrhœa distinguitur à mensibus decoloribus. Menses enim decolores adhuc suã periodum servant etsi non semper exactè: Gonorrhœa verò alio, quàm Menses fluit tempore, nimirum continuò, antè & post menses; grauidis quòque, & quibus menstrua suppressa sunt, accidit. Vterius, tam ab his mensibus, quàm ab alio quocunque fluxu distinguitur Gonorrhœa, si mulier vegeta sit, si gaudeat, edat, confabuletur hilaritèr. Quippè in illis cachectica est, squallida, languida, sæpèque, imò & continuò aliquandò febricitat. Adde his, *Pudendi*, aut cuiusdam ex ipsius particulis tensionem doloremque

que Gonorrhœa affectis familiarem esse: cæteris, eiusdem partis relaxationē, indolentiā atque aliositatem.

Sed quid de his plura? cū videlicet ab effectibus suprà descriptis Gonorrhœa muliebris abundè elucescat! Rectiùs igitur cum Ægrotis agemus, si, quemadmodum processu temporis illa per sua symptomata se manifestat, sic Nos eandem initio inuestigare noscamus. In quem finem consuevere Medicastri & nonnulli de fœce Barbitonforum, statim atque mulierem audiunt de mixu conquerentē, quod ardens sit & molestus, audacter pronunciare, ipsam Gonorrhœā mactare, & si præsertim *Vagina* stillicidium aliquod fuerit adiunctum; in quo tamen quantum à Veritate aberrant liquet ex eo imprimis, quod, *Doleo* docente alijsque Praticis, etiā Vteri coryza affectæ talem Diuresim nonnquam patiuntur; & prætereà, quia ostensum est in superioribus Gonorrhœam simplicem cum mictu illo minimè copulari; cum nimirum tunc *Lacuna Vaginales* nondum sint labefactatæ. Quod vt clarius pateat subiungam Tibi solemnem historiam, quæ & propositum nostrum non parum confirmabit. Euenit namque, vt non ita dudum me con-

Observat.

filiij causa conuenerit Uir quidam Nobilis, Medicinæ non imperitus retuleritque uti ex concubitu cum muliere, de cuius probitate non dubitabat Gonorrhœam cōtraxerat Venerream verā solitisque accidentibus stipatā: nescire igitur sese vndè ea fluxio exordiū accepisset. Ad hæc reposui, sciscitaretur ancillas, aut, quæ illius lintea curabant; comperturum se indè Amicam, vel Gonorrhœā, vel vlcere *Vagina* aliquo laborare. Dictum, factum; lintheamina explorata sunt, vestimenta omnia examinata; neque tamen ex his indicium aliquod desumi potuit, quo in vlceris, aut Gonorrhœæ suspicionem veniri posset. Adiecit & foemina præstolationum huiusmodi gnara facta querelas, obtestationes, iuramenta centum (sed vah; *Muliebri iusiurandum!* inquit *Erasmus*, & rursus *Mulier! ne mortuæ quidē credas*) immaculatam se se penitus, nullum in mingendo fastidium, dolores nullos, nihil non sani in *Pudendo* persentire: quibus relatis, suggesti Amico introduceret clanculū & simultanè in *Vaginam* pessarium aliquod acre, puta aceto & sale delibutum, renunciaretque postea successum experimenti. Nec mora; iocusque fuit audiuisse ex eo gemitus, gesticulationes, impre-

cationes

cationes, quibus mulierem illam ab eiusmodi
intromissione usam fuisse retulit. Quare is me-
cum tandem opinari non ambegit, se in an-
trum haud legitimum [vt prouerbiali figurâ
vtar] stimulum impegisse: quod & insupèr
euentus declarauit. Quippè non diù post
Muliercula nostra in Gonorrhœam incidit
effectibus stipatam, quos enunciauimus. Sum-
ma itaque vrinæ ardorem potius esse indi-
cium Gonorrhœæ complicatæ, idest virulen-
tæ, quæ è *Lacunis Vaginalibus* depluit, quàm
Simplicis, quæ è *Vagina*, vt cuilibet confide-
ranti patefcet. Signum autem posterioris tu-
tilissimum est vlcus (nempè vt cum *Sênerto* mo-
nuimus) cuius præsentia, pessarijs inuesti-
gatur. *Cognoscitur vlcus*, hoc (sunt eiusdem
verba) *primò ex colore* & *perpetua eo in loco*
mordicatione, *quæ sensim augetur* & *intenditur*,
atque imprimis, si tangatur, *vel aliquid abster-*
gentium & *acrium*, *vti acetum*, *sal*, *limonium*,
citrinus, *similisue succus*: itèm *vinũ*, *hydromel*,
aut huiusmodi alia immittuntur, *vt* & *in concu-*
bitu. Rursúm [pergit] etiàm cognosci *visu*
possunt hæc vlcera, *præsertim adhibito Matricis*
speculo. Tertiò *ex affluente pure*, quod inter-
dum, est *odoris expers*, interdum *flauum*, *viride*,
foetidum, prout vlcus nunc *mite est*, nunc

sordidum, cuius etiã pars interdũ permixta emingitur, interdũ, & si vlcus grandescat, etiã sanguis effluit, & potissimũ ubi mensium fluxus instat. Denique instar omnium, quæ tũm Ulcera, tũm Gonorrhoeam, huiusque species indicare valent, est Ægræ confessio; vel, quoniã cum sexu agendum est naturã fallace, præstabit cum debita tamen cautela & prudentiæ norma, Domesticas aut Uicinas mulieres sciscitari de antea acta illius vita, vt, cuius gregis fuerit, aut contubernij, nũm moribus liberalioribus, an secũs vixerit &c.

III.
Prognostica

Observatio.

Quod attinet prognosim: illud esse debet de Gonorrhoeã iudicium, vt plus damni afferat extrario corpori, cõmunicata, quã ei, cuius est passio. Sic ego Nonariæ cuiusdam reminiscor, quæ vtut à triginta annis amphidromiam ageret, ac marcida Gonorrhoea sua plus centum Amasijs infecisset, nil tamen, præter Eemicraniam & cancrum in *Labijs Pudendi* vlcus patiebatur. E conuerso obseruauì magna familiarum clade apud Nostrates puellas inquinatis Viris cõiunctas vno aut altero à nuptijs anno *Lue venerea* occubuisse. Quamobrẽm verò pelli-
ces ex virili Gonorrhoea citiũs intereunt,
quã

quám sua ? An , quòd Mas præpolleat foeminae , quòd , iuxta tritum sermone prouerbum , hæc materiâ sit imperfectiore ? An est , quòd vitiatum semen virile actuosius reddatur *Vaginali* recremento similiter putrefacto ? An (id nequaquám falsum est) muliebrem Gonorrhoeam perpetuò expurgari , virilem autem absorberi à vasis , cum præsertim in actu *Venereo* patefiant , eorumque spiracula appetitu libidinoso dilatentur ? Quid ? quòd hæc ita interdum hiant , vt obiter maschile virus exfugant , tumque nullo patrato vlcere , ac sine præuia Gonorrhoea mulieres in Tabem , imò & ignorata causa in mortem præfocentur . Misa , de quâ nondum loquendi tempus est , Lue ; quoties fonticam illam puris suctionem confidero , venit in memoriam alius morbus eadem Lue non minus funestus , nempe Vomica Ovariorum : quæ à paucis animaduersa impune grassari , & quia impunita sepius mortem inferre cõperta est . Nam quot ego dissecai mulieres citrà aliam manifestam causam extinctas ? Obseruaui etiã in his talem Vomicam alterutrum , aliquandò vtrumque Ovarium occupasse : de quâ sanè quoniam , vnum si demas *Panarolum* , nemo , quod sciam , hactenus

Observatio.

nus mentionem fecit, eius proindè origo paulò altiùs est repetenda. Constat ex Anatome Hypogastricas arterias, quæ á lateribus *Vaginæ* ad superiorem istius partem ascēdunt, superato Vtero, ad Falloppianas Tubas, atque ad Testes, siuè Ouaria, terminare. Harum igitur meatus si contingat virulenti quidpiam excepiſſe, nonnè patet id ad eosdem Testes denique transmissum iri? Admittitur autèm facilè, siquidèm perbreue est iter à Nerueâ eâdemque interiori *Vaginæ* membranâ ad dictos poros: vndè adeò liquet appulsis illuc miasmatis venenosis, quatenus ætheris consuetus fluxus intercipietur, eatenus colliquamenti in Ouulis contenti crassim inuertendam esse; fluidas nimirum moleculas secus quàm antea gyrandas, solidasque ita cum dictis miasmatis congressuras, vt sulphuribus eleuatis atque Quorum peripheriâ ampliata, sanguinei ductus prius extenti, urgente post diutinâ fermentatione, tandem abscindantur, & inflammatione, parta Ouaria ipsa apostemate periclitentur. Quòd autèm id materiæ nusquam abscedisse aduerterim, verùm vlcere clauderetur, quod vel in prægrandis hemycicli formam attollebatur, vel in duos, tres, aut quatuor diui-

diuidebatur, in causam argui ipsius-met contenti puris inertiam, quòd nimirum mera esset corrupta lymphæ dictorum Ouulorum nutritioni & conseruationi dicata. Coëterò nullum aliud grauius symptoma foeminis hanc Vomicam patientibus obuénisse meminì, præter febriculam; quæ ad annum, sæpè etiàm diutiùs continuata, miseras exstinguēbat. Proptèr quod sanè monere hìc teneor Medicos hoc genus morbi diligentèr inuestigant, cum primis saltim febrem illam palparint, cuius causam haud clarè elucescere comperient, de *Venereo* aliquo contagio interim suspiciosi: norintque protinùs talē morbum crebriùs contingere, quàm vt à Practicis atque ab Anatomicis animaduersū est, cachecticis nimirum foeminis, & grandioris æui.

Sed iam à diuerticulo in viam. Nota igitur, Palestriçarum, quæ corpore quæstum faciunt, paucissimas cauere à fascinis inquinatorum, adeoque tūm ex hoc omnes *Veneræ* lue funestari, tūm ex eo præsertim, quod illarum vlcera plerūmque sint immedicabilia. Profectò namque, vndè, istorum fanationem speres, si hinc [nempè quoad interna] arteriæ ibidè desinèntes teretiores sunt, quàm vt remedia conuheat vel decuplo minor

IV.
Prognosis
vulcerum.

ra

ra veneno contento. quamobrè nihil aliud
 audent raro hoc salium medicatorum ag-
 mine, nisi vt vlcera exasperent, pus ingemi-
 nent, afflictisque afflictionem addant potius,
 quàm adimant: indè verò (externè) perindè
 est, atque (Ætiopè, vt aiunt, velle dealbare;
 cùm nimirum viscatum altè in *Vagina* cel-
 lulis) tùm adiposis, tùm & membranosis su-
 pradictum pus, quasi Erycinum mel, neque
 omnibus, vt sic dicam, torcularibus ab eiuf-
 modi fauis exurgeti queat. Mihi certè foe-
 minarum, quas ista vlcera foetentes tam ali-
 bi, quàm in Archiospitali numerosissimo
 vltra mille licuit aduertisse, neminem inue-
 nisse vspiàm obtigit, quæ pro integrè sana,
 iure aliquandò fuerit renuncianda, remedijs
 quibuscunque ad hunc finem adhibitis non
 obstantibus, & si excipias aliquot, quæ per
 Os & Mammæ internè fuerant irrumatæ.
 Quippè istiusmodi vlcera recentia, vel su-
 perficiaria *Mercurio* internè quouis modo
 assumpto facilè obtemperabant: non sic inue-
 terata, aut ex coitu contracta. Quamobrè
 ægrè ipse virulentam Gonorrhœam suscipe-
 rem extirpandam, saltém citrà vsum reme-
 diorum, quæ *Veneream* luem extinguunt.
 Etenim secus, idem est, atque aquam in mor-
 tario

observa-
 tio.

tario, vt aiunt, tondere: quin imò aduerti
ſœpiùs, ſummis etiàm *Antiuenereis* non ob-
ſtantibus, tandiù obſoleta vlcera ad cicatricẽ
perduci nunquàm potuiſſe; tantùm mitigata,
& ſiccata fuiſſe ſic, vt Gonorrhœa parciùs plo-
rarent. Si verò vlcera (loquar cum doctiſſimo
Sennerto) diuitiùs protrahantur, aut negligentius
curentur, in *fiſtulas* abeunt, atque interdum
etiàm in gangrẽnam. *Vaginales* namque par-
tes, imprimis *Pudendi* Labia, laxæ ſunt, ſeù
porofæ, ac minimi diametri arteriolis irri-
gantur. proptér quod facilè exeduntur, &
probo ſanguine, competenti ſcilicèt nutri-
mento, ſeù anima carnis, deſtitutæ[quod ne-
ceſſũ eſt contingat in vlceribus iàm antiquis]
flacceſcere, marceſcere ac mortificari debent.
Poſtremó *Verrucæ* & reliqua virulentæ Go-
norrhœe proles, vt parens, fermé ſunt incor-
rigibiles. De ſanie autèm, ſiue Gonorrhœa
quod in totum dixerim: alba & flaua non
ità infauſti ominis ſunt, atque viridis, liuida,
feroſa. Quippè in illis ſanguinea craſis lau-
dabilis eſt, in his virulentorum, ſeù vitrioli-
corum, aut acido-fixorum ſalium luxuries
arguitur.

I.
Indicati-
ones. cu-
ratiuæ
Gonor-
rhœæ
simplicis

COLLIGE iccirco operæ præcium esse Muliebrem Gonorrhœam nondum adultam in ipsis fascijs suffocare: pro quo Medicus ad duos scopos collimare debet; alterum, ut sanguinis ad *Vaginam* affluxum refrenet, sicque fermentationem placet, inflammationem impediat; alterum, ut iam factæ fibrarum lacerationi prouideat. Priori indicato satisfaciunt imprimis *Euacuatiua* vniuersalia, *sanguinis* nempe *missio* & *purgantia*, vtraque debito loco, modo, ac tempore administrata: scilicet quod primum: *V. Sectio* in brachio celebranda venit ad maiorem revulsionem; quo nomine [ut hoc incidenter notem] non est profecto, cum me rideant *Hæmophobi* asserentes sanguinis motum ubique æqualem non posse aliquorsum magis, quam aliorsum determinari, idest ad brachia potius, quam ad pedes. Quandoquidem, missis experientijs contrarium ostendentibus, de quibus fusè in nostrâ *Dis. A. 2.* patet hoc vel in siphonibus, per quos exsucto aere intus incluso, hauritur interdum totus humor in cupâ *V. g.* contentus: nec est, quod allegetur discrepantia inter fluida quæ mouentur, & fluida non mota, obyciaturque fortasse, quod in *V. Sec.* non

atra-

atrahatur sanguis, idest exsugatur. Quippè, quod prius; tendentia liquoris ad siphonem non ex motu pendet, aut quiete; sed immediatè potius ex dispositione successiua particularum ipsius liquidi, cuius adeò ratione aliæ alias sequi debent; mediatè verò à Pressione aliqua externa, vt ab aere in exemplo supracitato, quemadmodum nempè cum *Boyleo* norunt hodierni Phisici omnes. Quamobrèm in nostro casu etiam sanguis à Corde quoquouersum æqualitèr didatur, quoniam tamen idem integrantes partes habet seriatim, seù per columnas, dispositas, sequitur, vt quò aliquæ interdum vergere incipiunt, eò mòx aliæ anhelent, sicque in ea parte maior sanguinis occurfus fiat, hoc est maior deriuatio. Quod attinet suctionem: hàud opus est fluidis extrorsum motis huiusmodi attractione, cum nimirum ad illorum exitum sufficiat vasis apertura, vt est manifestum. Liquet totum hoc etiàm vulgari experimento in poculis amplioris orificij; quæ si ad amissim impleas, modò labra sicca sint, videbis affusum plus vnâ lineâ interdum superare altitudinem eiusmodi labrorum: humectatâ deindé istorum aliquâ parte, egredi, sic, vt iidem cyathi plus vna altera lineade-

pleantur : id videlicet , quod docere debet negantes particulas sanguinis sibi vicissim obsequi , eiusdemque columnas pergere iter sibi alicubi monstratum , quòcunque duxerit . Uerùm de his fatis . *Purgantia* quod spectat & exhibendi modum ; non refert quà , & vndè euacues , per superiora ne , an per inferiora . Quippè , cùm materia *purgationis* plerùmque sint serositates , hæ , quòcunque demùm adigantur , nec fermentationem stimulare , neque inflammationes parere valent . Sed oppones , in *Catharsi* saltèm determinari sanguinem ad ea loca , ad quæ serum declinat : nec renuo . impellitur namque is ad Intestina per arterias Meseraicas , quarum Superior , sicuti paulo suprà Emulgentes ab Aortâ egreditur , ità maiorem aliquandò sanguinis copiam nacta cœteras inferiores [quas intèr veniunt Hypogastricæ *Pudendis* confluentes] eodem liquido defraudat : atq; hæc profectò causa est , quòd à purgatione parciùs mingitur , segniùs errigitur , crura debilitantur &c. . Non ergó , inquam , refert vndè euacues . at , quoniám cum *Emeticis* cautè mercandum , maximè quùm ipsorum vsus nullatenùs est indicatus , præstat *Cathartica* vsurpare , imprimis verò validiora ob ratio-

rationem iam allegatam. Vltimò, quoad tempus: non competunt hæc vniuersalia Grauidis, & quibus menstruus fluxus instat; id nimirum, quod vel ipse muliercule nouerunt. Iamque succedunt Generalibus particularia, idest Specifica, inter quæ primas obtinet *Mercurius*. Hoc enim firmiter tenendum, muliebrem Gonorrhœam, vtcunque simplicem, absque illius tamen interuentu nunquam cessare: & ratio est, quia cum morbus is sit lymphæ ad *Vaginales* Glandulas amandatæ, nisi iccirco aliquid superueniat, quod alkalico-fixum (cuius indolis perhibetur esse *Mercurius*) acido-fixas illius moleculas superet, frustra allaborabitur. Consultum propterea fuerit *Mercurium* [qui siue crudus, siue aliquo qualicunque modo præparatus sit, parum interest] ipso ab initio præscribere eundemque tam per se [interiectis tamen semper purgantibus] de quo modo alibi] quàm ijs ipsis purgantibus maritatū, veluti sub hac formula.

ꝛ. *Mercur. crudi Succo Limon. & Theri-
benth. extinct. a ʒss. Rhabarb. elect. puluer.
& Scammon. præp. a ʒiij. M. f. pilul. Dos.
a ʒss. ad ʒj.*

Tertio loco veniunt *Diuretica*, ea videlicet, quæ, iuxta *Taury*, doiuent coaguler la,,

Traité
des Mé-
dicamés.
2. part.
chap. 3.

„partie fibreuse & ralētir le cours des humeurs ; suntque imprimis acida temperata, vt *Acidula : Decocta refrigerantia* ex herbis *Acetosa, Malua, Bisimalua &c. Hordeata ; Emulsiones ; Succu Limonum, malorum Citriorum, Fragarum : fructus Alkekengi : Sallia Nitri, Saturni, Prunella, Christall. mineral : Spirit. Vitrioli & sexcenta alia. Vbi adeò licet aduertere acria omnia, vt Spirit. Therebentin., Cantharides, Millepeda, Radices aperientes & his similia in vsum non esse vocanda proptèr nimirum fermentationis atque in glandulis *Vaginalibus* phlogoseos augmentationem, quæ nullo negotio succederet, sanguine ab eiusmodi acribus insolentiùs agitato. Quartò ad hæc etiàm offendicula vitanda faciunt *Narcotica*: nec referam quàm benè hæc sæpiùs mihi sunt lenocinata ad maiorem inflammationem indè compefcendam. Denique posteriorem scopum supradictum assequuntur *Balsamica* tam intrinsecè, quàm extrinsecè vsurpata, in quorum classe censentur *Colocynthis, Therebenthina, Balsama de Perú, Copayua, & alia plura. Hæc enim intestinum sanguinis motum domare, fibrarum atoniam impedire apta sunt, vt & Incrassantia, nec non Ad-*
*strin-**

stringentia pleraque, & quorum sanè catalogum hic attexere non vacat. Locus nunc verò postularet, vt adducerem solemnes formulas, quibus recitata auxilia in vsum vocari consueuerunt. Verùm eæ siquidèm apud Authores vbique prostant, cramben, vt in adagijs est, recoquere non iuuat. Quin etiàm meliùs actum iri ducerem cum morbis *Veneris*, si minùs receptarum vulgi manibus tereretur. Harum etenim occasione factum est, vt Barbitonfores, Unguentarij, Nugiuenduli, Agyrtæ omnes illorum curationem ducant suam, Medicis nihil interesse prædicantes externis defluxionibus prouidere, imò & in hac parte ignaros palam edicentes: ac neque interim tamèn aliud præstant, quàm vt exhaustis Penuarijs, crumenis emunctis, morbo exasperato, cadauera linquant Medico piè visitanda: insupèr & si hæc denique ad sepulturam deferantur, mortis causam in ipsum Medicum refundant. Præscriptionū ergo Medicarum si hic est exitus, expedit potius silere, quàm docere, Medico nihilominus quæ gerenda sint ex ijs, quæ diximus, facilè comprehensuro, interim, & nobis plura adhuc ad eandem rem sequenti capite allaturis.

Quod

II.
In Go-
norrhœa
virulenta

Quod Gonorrhœam virtulentā : hæc tametsi in Prognosi pro insanabili renunciata fuit, auspicijs tamen suis haud est derelinquenda. Metus namque foret, ne, hinc peierante vlcere, Gangræna ; indè autèm vitiato Sanguine, Lues *Venerea* ad fores esset. Quamobrèm ad vtrunque arcendum videntur mihi concurrere debere hæ duæ aliæ indicationes : sanguinis ab acido præservatio, &, per consequens, illius vlceris deterfio : quarum alteram exequabit *Mercurius* eo, quẽ attulimus, modo exhibitus, alteram *Iniectiones*, de quibus vnum atque alterũ exemplum subijcimus. Nàm initio, quùm pus loturæ carniũ simile apparet, atque vredo *Vaginam* occupat, locum habet ista.

⁊ *Hord. integr., Lenticul., Ros. rubr., Balau-
stiorum a. p. j., mellis parum Coq. in aqua
fontis.*

Colaturam iniice in *Vaginam* muliebrem, aut, si *Lacunis* opitulandum, in meatum vrinarium : immitti huc etiàm possunt aqua *hordei, Lactucę, Portulacę, Serum lactis acidulatum* atque id genus alia ad vrinæ ardorem indicata ; *infusiones* itèm aliæ detergentes, mundificantes &c., quales proximè daturi sumus. Verùm pro *Clitoridis, Nympharum*

rum

Diuiditur *Mentula*, *Colis*, *Virile membrum*, *Penis*, aliquandò *Virga* &c. nuncupata in, *Externam* & *Internam*. Illa, pars est *Penis* membranosa, fiué eiusdem *Capfula cutanea*, proptér duplicaturam admodùm volubilis, quæ dicitur *Præputium*: hæc reliquis particulis componitur, de quibus inferiùs. Ergò, quòd impræfentiarum; *Cutis* quota quanta *Penem* obtegit pervulgata vſurpatione *Præputium* est, quod in aliquibus protractum, in alijs tàm curtum adſpicitur, vt vix quidquã obſeruare ſit nomine *Præputij* dignum, *Penis* que ſempèr *Glande* nudo ſubſiſtere debeat, ex quo & *Apellæ* ijdem nominantur. Conſtat hoc *Præputium* *Cuticulâ*, *Cute*, & *Panniculo* carnoſo. Nàm *Cutis* *Fibræ* vſque ad eiusdem *Præputij* extremum, vbi incuruantur, ſeù duplicantur, *Cuticulâ* tectæ ſunt, adeòque ſenſu minùs exquiſitio præditæ: vt verò introrſum, ſicuti diximus, conceſſerunt, palam, proſtant ſpoliatæ, videturque ibidem *Præputij* ſuperficies quaſi interior pars *Vaginæ* muliebriſ. Vnde optimè *Craanen*; *Putamus*, inquit, *fœminam eſſe inuerſum maſculum*: *Scrotum maſculi fieri Uterũ intùs conuerſum*; *primordia* *Penis ſiūt Clitoris* (addo ego) & *Præputiũ interius Vaginam ſimulat*. Reuera nàmque

Præputium quid est aliud, quàm *Uagina Penis* intus absconditi, siuè eiusdem capsula, ut diximus? Coeterum tales fibræ sese tandem, *Nervosis Corporibus* iuxta *Coronam* inferunt; atque ubi desinunt, exoritur membranula, quæ rara est, sed firmiter admodum *Glandē* protegit. Triplex itaque in *Pene* tunica inuenitur: vna ruida & spongiosa, quæ *Præputij* externam faciem præbet, densior altera, subrufa & complanata, quæ intrinsecam eformat: vltima tenuissima & æqualis, quæ propriè continuatio est fibrillarum *Præputium* componentium: dic aliter; *Colis* vnicum esse tegmen, quod tribus in locis itidem trifor-
me appareat.

III.
Ufus hu-
iusmodi
Obser-
uationis

Idcirco autem hanc locorum differentiam duximus adnotandam, quod ex *Lucretio*
— *Non omnis fert omnia tellus,*
& iuxta *Theocritum*,

Ille quidem præducit hyems, hæc educat æstas:
hoc est, quia aliæ in *Præputio* fiunt labeles, aliæ extra *Præputiū*, & rursus quædā gignuntur in *Glande*, quæ in ipsius *Corona*, aut *Freno* minime germinascunt. Etenim præter structuræ varietatem adnotandi veniunt ductus roriferi, qui in ijs membranis aut exilimi sunt, ut in *Cute* externa, ibidemque transpirationis

nis materiam exonerant, aut crassiusculi, ut in interiori *Præputio*, ubi adeò olidam illam ferositatem deponunt, quæ mox in fumen quoddam, siuè smorchiam tartarosam condensatur; suntque omnes arteriolarum capillarium ultimæ finitiones. Qui igitur neget ab huiusmodi differentiis multum etiã varietatis inter affectus prædictarum partium non allatum iri?

Quarè ut hoc intimiùs pernoscat, operæ præcium est, missis, quæ circa internam *Colis* partem heic obseruanda forent, statim procedamus ad discussionem affectuum memoratorum, saltèm et ne centones, ut in adaggijs est, farcire velle videamur nèue ordinem inuertamus Orationis, quem præfiximus. Sit itaque iam -

IV.
Diuisio
Capiti.

ARTICVLVS PRIOR

De Affectibus Partium Obscænarum,

Siuè

Genitalium Exteriorum in Viris.

§. I.

Factâ igitur *Penis* in immundam *Vuluam* intromissione, si *Pus* externè *Præputium* suffuderit [quod nimirum eueniet potissimùm, quando

I.
Morbi
Præputio
extrinsecè
côtingentes.

quandó id eijcietur è *Lacunis*] & suapte natura fixum, aut præ frigore, aliâue huiusmodi ratione tepefactum vltra Epidermida transire nõ valuerit, planũ est ipsius salia vbi post, iuvante calore *Penis* consueto, siue aliás in solito (quemadmodum in Erecciónẽ) in actum fuerint exerta, rotatura sese pedetentim per illius poros, lineasque exaratura esse, quæ Rhagades vocitantur, totam aliquando *Præputij* superficiẽ præfatã excoriaturæ. Quod si fuerit minús crassum, in tali casu quoniam rigidæ eiusdem moleculæ inferiùs in Mucosum Corpus descendunt, eæ propterea ab aqueis istius Mucci particulis dilutæ ac solutæ [quod actuari est] cum affluente vndique transpirationis materia vires experientur; atque adeò inflatis ab hac fermentatione talis mucii filamentis, perpendiculares, quæ Cuticulam Cuti annectunt, fibræ disrumpuntur, hisque abruptis Cystis efformabitur, quæ aperta in vlcus denique faceffet. Si verò, demùm fuerit ita volatile illud pus, vt gliscere valuerit in subiectam Cutim, liquet ipsius salia mòx ad statutum tempus [nempè vt à *Veneræ* Calore, aut ab alia quâvis causâ fuerint excitata] erosura protinùs illius fibras, aut ambientia duntaxat capilaria vasa:

&

rum, totiusque exterioris *Pudendi* inflammatione, quę in principio Gonorrhoeę vel maxime contingit, sufficit foueatur ista pars vino, in quo furfuris *triticei*, & ligni *guaiacini* nonnihil ebulliuerit; interim verò turunda linea sicca quotidie crassior facta in *Vuluam* immittatur, detracto etiã ex *Basilica* utrãque sanguine, si opus fuerit. Sedatã inflammatione, quũ pus serosum erit, sequens iniectio magis conferet.

4 *Radic. Aristoloch. rotund. 3 j., fol cichor. cum toto; summitat. Absynth, Centaurmin. Hyperic., Hyssop. a m.j., fol. Marrub. Consolid. mai., Ireos florent. Iacea, siue herba trinitat., Myrrha a m.j., Mell. parum Coq. in vino rubro.*

Sed quocunque iniiciantur hæc decocta, tam in *Vaginam*, quàm in *Vrethram*, necessum est antea tepescant metu Gangrænę, quę in his partibus vltro excipi ab vlceribus solet. At si callosa fortè fuerint hæc vlcera, atque in loco ad quem sicca remedia insinuari queant, præstabit adhibere seq: puluerem.

4. *Auripigment., Tuthia, Mirra, florum Sulph., Aloes a 3 j., Virid. æris, Sarcocoll., Calc. viua bis, aut ter lota & siccata; Alum. crud., Rosar rubr., Balausti.*

a. 3. j. m. & f. pulu. subtiliss.

cuius dimidia pars excipiat balsā. *Sulphur. Therebent.*, *Succi Plantag.*, & olei *Hyperic.*
a 3 j. *Therebent. laric.* q.s. vt f. vnguent. Reliqua medietas inspergenda erit vlceri, & desupèr applicandum modò dictum vnguentum; cui etiā addi poterit parum *Mercurij* præcipitati, albi, aut rubri pro magnitudine affectus. Sic enim vlcera, quę in loco humido [qualis est *Vagina* muliebris] aqueis vnctuosisque remedijs morem gerere non volunt, eiusmodi pulueris adspersione refrænabuntur planè. His non obstantibus, si Gangrænę vel minima suspicio detur, consilium erit, ei opportunis auxilijs quā ocysimè prouidere.

III.
Cura accidentiū
eiusdem
Gonor-
rhœæ.

Quod remanet de Pruritu, Pustulis, & Furfuribus; his optimè succurrisse comperi sequentem iniectionem.

ꝛ. *Mercurium dulcem*; solue in aq. calcis, *Plantag.*, *Rosar. rubr.* anat. quantitate ac vtere.

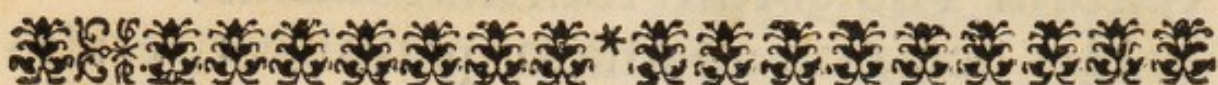
ac postremò Verrucę, & Condylomata tam interna, quàm externa tangi poterunt spiritu aliquo acido, vt *Spiritu Nitri*, *Vitrioli*, *Sulphuris*, & quidem semel de die, donec eiusmodi tubercula corrosa fuerint, vel ceciderint exsiccata. Alitèr etiā curantur tales excre.

excreſcentiæ , per applicationem cerati de *Ranis* duplicato, triplicato aut quadruplicato *mercurio* . Enim verò! hæc Topica , qualiacunque ſint , minús proderunt , niſi curatio per interna inſtituatur , Vnicum enim mercurij granulum aſſumptū plus faciet , quàm centum Topicorum inutilis conatus.

His ſic , imò ad aliam quamlibet , etiàm magis exactam , libellam adminiſtratis , ni tamen victus ratio ſeruetur , factum infectū erit , Conſiſtit autèm talis ratio in Gonorrhœa ſimplici , ſiue recenti , vt res non naturales ad eum finem ordinentur , ne ex ijs ſanguinis motus excandeſcat . Quamobrèm exercitia corporis paulo vehemētiora , equitatio , ira , libido , aromatica , falſa : vina præſertim generoſa , vigiliæ & alia id genus omni ſtudio vitanda è contra amplectenda alia , quæ eundem motum remorantur vt quies , modeſtia , acetofa , apozemata ex herbis refrigerantibus parata , ſomnus &c. in Gonorrhœa verò virulenta , vt praua ipſius ſanguinis diatheſis , videlicèt eiſdem condenſatio à ſanioſis miaſmatis in venas iàm introductis facta per ipſam diætam emendetur : vnde eſt , quòd quæ conducere diximus in priori , in hac Gonorrhœa penitus ſint fugienda &

IV.
Cura di-
ætetica.

præsertim acida imprimis vitriolata, nitrata &c.. Quippè comperi ex istorum usu Gangrænam in *Pudendis* fuisse acceleratam: ex aduerso vinum, aromatica, ac præ coëteris diaphoretica ad ipsius mitigationem summo perè contulisse.

CAPVT TERTIVM

DE MENTVL AGRA PROLV SIO.

I.
Argumē
tum.

ACTENVS de Morbis, qui Sexui sequiori contingunt ex Uirorum amplexibus iusto frequētioribus, aut aliundè pollutis: ordo nunc, postulat, vt alios expediamus, quotquot his vicissim obueniunt ex confortio Mulierum aliquo, vel pluribus é dictis Morbis infectarum. Sed hoc tamen commercium siquidè ab ijs Uiris vnico instrumento, quod voce tenùs *Mentula* est, exercetur, consentaneū fuerit, priusquàm de eodem differamus, aliquid circà istius fabricam præmittatur.

Diuidi.

& si primum; vlcus ibidè m necessariò factum
iri; si alterum, aucto nutritij succi pro-
uentu, tales fibras ità denique foecundandas
esse, vt in tubercula duriuscula excrescant,
idest in Verrucas.

Nunc ad interiorem *Præputij* superficiem
descendenti redit in memoriam, quod suprà
de analogiâ eiusdem partis cum *Vagina* mu-
liebri latum est: parem nimirum esse vtri-
usque substantiam; internam quasi nerueam
indèque sensu exquisito præditam, externã
plerumque membranofam, raram, laxam,
& fibris carneis secundum longitudinem ex-
currentibus donatam: prætereà in internã
facie glandulas extare minimas disgregatas
è finibus arteriarum capillarium in dictam
nerueam superficiem hiantium resultantes,
à quibus etiã humor homogeneus vtrobi-
que emanat &c. Quamobrèm non abs re di-
xerim in Coitu *Præputiũ Præputio* indi, poros
poris neçti, oscula osculis; quod non inele-
gantèr *Scaliger* significauit hoc carmine:

*Corpore disiuncto totum est in corpore corpus;
Ipsa anima insinuata animæ: nec sola manere
Quit; sed se applicat & cæcis compagibus hæret.*

Iàmque in tali cohæsione solito magis di-
latantur prædicti pori; quatinus fibræ eodẽ

J

tem-

II.
Morbi
intrinse-
cùs affli-
gentes.

tempore rigescunt. siuè intenduntur magis: vndè adeò fit, quòd tùm etiàm latiùs alter alteri inspiret; & *Vagina*, Ex. gr., effluuia sua fusiùs *Præputio* communicet. Ad quod non parùm etiàm confert perspirantis materiæ subtilitas eo imprimis tempore, quo proptèr sanguinis accursum motumque insolentiorè *Vaginale* recrementum debet esse summè attenuatum. Haud refert tamen in nostro casu fixum ne sit, an volatile, quod virus à foemina emittitur in *Præputij* internam partē. Quodquidè scilicèt proportio pororū istius cum poris *Vaginae* muliebris, eiusdem præterea veneni homogeneitas ad humorem exsilientem è præfatis poris, calor denique *Præputij* in oestro *Venereo* ingens factus, humorum per consequens rarefactio, meatuum dilatatio &c. vltro inserviunt ad memorati virus insinuationem. Adde nunc istius copiam è *Lacunis vaginalibus* præcipuè erumpentem, quæque rectâ in *Præputium* ferri solet; & cum istius plicæ scopis (vndè & Coire Italis *scopare* est) assimilentur, aut cutaneis circūuolutionibus *Vaginam* abstergentibus, vt patet. Quibus sic stantibus: qualiscunque muliebris Gonorrhoeæ portio intrinsecam *Præputij* faciem impetat, certum est ipsam facile

lè in istius glandulas penetraturam: vndè est porrò, quòd ab acidis eiusdem moleculis constricto isthuc appellente succo, sicuti serosæ partes postea dimissæ fibras relaxabunt, ita bullæ eleuabuntur diaphanæ, crySTALLINÆ dictæ, quæ in summâ metâ (quò videlicet idem serû longioribus ac proinde validioribus, quàm in latera, columnis arietabit) diffractæ in vlcera transibunt. Pangentur etiàm vlcera, si in dictis glandulis fixato tali recremento earundem peripheria sic postea ampliabitur, vt disruptis ambientibus tenellis vasculis phlogoses inducantur, atque ab his deniq; suppuratio, seu abscessus. Germinant in hac parte demùm etiàm Verrucæ, nec secús plané, quàm easdem produci in *Vagina* muliebri suprà, cap. 2. demonstratum est: vndè non libet hic ipsarum originem denuò præstolari.

Quod spectat *Frænum Glandis, Coronam*, atque ipsum *Glandem*: excoriatur illud, si proprio, quod nimirum pus ex Urethrâ, vt in Gonorrhoeâ, aut è *Præputio* alicubi cariato deciderit; exulceratur autem, si alieno, hoc est muliebri, perfusum fuerit. Quippè in hoc casu, factâ in glandulis, quæ ipsum *Frænum*, vt & interiùs *Præputium*, humectant, affluentis liquidi condensatione, bullæ eleuabun-

III
Labes
Fræni,
Coronæ
& Glandis.

tur illæ cryſtallinæ , quas ſuprà nouimus vlcus poſt ſe traxiſſe . Similitèr *Corona Glan-*
dis , atque vltimò hic ipſe *Glans* , ſi extra-

rijs ſordibus fuerit delibutus. Aduerti autèm crebrò in aliquibus , qui ob nimis citam ſe-

minis eiaculationem [quod vitium Italii præfertim tribuit *Ettmullerus*] ſtatim retracto

Pene , cuius *Glandem* vix medium in *Wluam* ſordidam introduxerant , obueniſſe nihilo-

minùs illi parti innumeras bullas diapha-

nas , paruas [etenim glandulæ in tali loco iti-

dèm puſillæ ſunt eòque minores , quò pro-

piùs culmini accedunt] & quæ poſteá eua-

cuato ſumine , quod liquidum & albefeſcens

in maiori etiàm , quàm aliàs , copiâ redun-

dabat , ſenſim anihilabantur , *Glande* interim

ac *Præputio* tunc apprimè rubentibus ; in re-

liquum autèm ne minimi quidèm vlcuſcu-

li veſtigio alicubi , ac neque ad *Frænum* [vbi

tamen ampullæ illæ depleri videbantur]

apparente .

Obſecuat.

IV.
 Acciden-
 tia Veru-
 carum, &
 Excoria-
 tionum.

Ultimò , quod *Scrotum* [hoc etenim quo-

què intèr *Obſcæna* , ideſt *Genitalia externa* ve-

nit computandum] quoniàm ſordibus ex

Vrethrà , aut aliundè deciduis foedatur non-

nunquàm , ſiue humectatur , abraditur idem

iccircò , & quandòque excoriatur .

Luri-
 da

da quippè falia cùm iam valdè tepeſcant vbi ad illud peruenerunt, non poſſunt ità exaltari, vt in ſubiectas tunicas penetrando vlcera inſtituere valeant, & cùm inſupèr deorſum tendant, neque demùm ibidèm humorem aliquem opperiant, à quo diſſoluantur.

§ 2

IAmque ob priorem cauſam, quòd nempè ſanies iugitèr per decliue feratur, huius qualiſcunque portio ab excoriationibus exterioris *Præputij* dimanat, ſpiras deſcribere, aut rectas lineas conſueuit: vlcera itèm non multùm excauantur, neque callo denique obduci ſolent. Carnei quippè vuilli in eâ parte laxi impares ſunt nutritio ſucco coercendo. quamobrèm etſi deciſi tumeant extremis oris, interfluente nihilominùs iugitèr illo, nunquàm conniuebunt, ipſorum capita nunquàm conglutinabuntur, nunquàm obfirmabuntur, adeoque tandèm nunquàm occalleſcent, vlceribus nihilofeciùs, quod de profunditate demitur, latitudine (quam ſubindè indiſcuntur) vtrò & cum fœnore compenſantibus. At Verrucæ nodos in tali regione vtplurimùm æmulantur, tubercula nimirùm lata, rotunda, parùm eleuata, at-

J.
Acciden-
tia Vlce-
rũ in *Præ-*
putio ex-
terno.

que in tali demùm quantitate, vt *Mentulas* quasdam adspexerim Tyrſis æquiparandas, *Hæcſteteri* Bromijs vel monſtroſiores.

IJ.
InPræpu-
tio inter-
no .

Sed ad Vlcerum differentias reuertendo: eorum quotquot interiori *Præputio* adnaſcuntur, caua ſempér ſunt & calloſa, ob rationem ſcilicèt ſuperiori contrariam. Etenim eadem expurgari affatim nunquàm poſſunt i. quia pellicula, ſub quâ bulla [vlceris parens] turgere incipit, vtpotè multo compactior Epidermide exterius *Præputium* amiciente, nonniſi ſerò diſrumpitur: deindè etiã quia eadem cuticula duntaxat in medio, vbi puris columnæ cèu altiores itidèm magis cogunt, effringitur; quare vt pertuſi quaſi operculi vices repræſentat, ita exeundi copiam adimit puri ab intra ſalienti. Et profeſſò: hoc amuſſatim [vt quod aduenit abeat] è foraminulo illo medio nunquàm exigeretur. Lacunatur iccirco interiùs, eroſiſque primoribus, ad intimiores fibras penetrat, ſicque fermentando, turgendo, erodendo Scrobiculos denique ſuffodit profundos, adſpectu rubros, ſanioſos. Nunc, quod callum: huius ratio retorquenda venit rursùs in dictam, pelliculam, quam nimirùm nouimùs longè arctiori ſtructurâ præditam, quàm exterio-
rem

rem suprà citatam. Dic igitur de illo, quòd membranosa, veriùs ligamentosa [vt quæ carneas Panniculi *Præputium* componentis excipiunt] eiusdem cuticulæ fibræ, sicubi interdum fuerint arosa, se se ibidem, ceu fides, contrahant, contracte coesa in parte tument, hinc aliæ alijs strictius hoereant, cutemque ipsam adhuc densiorem reddant: nutritivus autem succus, quoniam tali fibrillarum, aut saltem capitulorum eiusmodi cohæsione prohibebitur, ne ultra influat per illarum interstitia, quotus quantus eo proveniet, totus velut ad aggerem sistatur, viscidisque suis filamentis tales apices conferruminet, consolidet, conglutinet tanto firmitus, quòd inspiratus à proximè fermentante pure ac vitriolicis istius salibus impregnatus coaguli quandam, veluti glaredinis, speciem inducat. Hinc itaque turgescentiâ, illinc duritie comparatis ad extremum ulceri corona quædam quasi carthilaginea imponetur. Atque hæc quidem corona, siue callosus ambitus in causâ est plerumque, cur ulcera talem interiorem *Præputij* tunicam occupantia phlogosim perpetuò faciant. Nam, si profunda sunt, interque senescendum ligamentosas carneasque fibras terebrant quotidie magis, quid rema-

remanet, nisi vt nutritiuo succo, lymphæ, omnique omnino sanguini vijs interclusis, hunc è vasis suis depellant, nisi vt fibrarum interstitia oppleant, quid, inquam, superest, nisi vt *Præputium* inflent, inflamment, extendant, totique demùm *Glandi* superincumbere iubeant? Jàmque status hìc *Præputij* præternaturalis Græcè Phymosin audit, vt & Paraphymosin alter oppositus, quùm videlicèt eadem vlcera, vtut minùs caua, callo nihilominùs obsepiuntur tàm duro, vt *Præputium* adduci suprà *Glandem* minimè permittant, sicque complicatum magisque in dies tumefactum augeri idem debeat, crescenteque vltteriùs vasculorum ab vlcere excisorum numero, penitùs inflammari.

JII.
In Coro-
na & Glā.
de.

Quanquàm (quòd Phymosin) hæc ab vlcere *Præputij* haud semper est; cùm non rarò à *Corona Glandis* etiàm habeatur, si videlicèt corrosiua miasmata in superiectũ illud auolent ab istius plagis. Quippè in tali casu, humores ibièdm ad fermentandum prouocati vascula disrumpent: hoc facto, *Præputium* intendatur necessum est, adeoque & vt *Glandi* hærescat, cum rubore, tumore, nec non aliquâ demùm pelluciditate. Sed nota in Recutitis, & quibus *Coronæ* vlcera infernè [quà
ver-

vergunt ad *Præputium*) crassiore callo septa sunt, Paraphymosin potius inferre. Quandoquidè *Coronæ* fibræ in eâ parte ligamentosæ sunt, ac propterea contextûs admodum compacti, sicque occalescere aptæ natæ: non sic aliæ carneæ, quæ *Glandem* inchoant. Dicitur igitur Phymosin gigni ab ulcere, cuius tamen callus ascensum *Præputij* ad *Glandem* minimè impediat. Generalitèr autè de callo sum-
mabis ista (& quæ nihilominus ex præmissis deduci potuissent) ulcera, prout intèr carneas, cutaneas, aut ligamentosas, siuè, quod idem est, intèr laxiores, arctioresue fibras locata sunt, callo etiàm intèr se plurimùm differre: sicque exteriorem *Præputij* ambitum occupantia minimùm callosa perhiberi; é contrà alia in concavâ ipsius superficie posita: rursus, quæ *Glandis Coronam* obtinent, semicallosa spectari, minùs adhuc, quæ *Glandem*, ac minimè omnium, quæ istius fastigium inuas-
erunt. Ratio patet ex iam dictis. Nunc quod duritiem, spissitudinem & colorem eiusdem calli; hæc tametsi ex senio ulcerum apertè satis ab vnoquoque argui possint, nihilominus adhuc luculentiùs explicabuntur infrà. Sum-
ma ergo dèique, ulcera circūundiq; callosa mi-
nùs hiscere, seu latefcere ijs, quæ semicallosa,

K

aut

aut *atilodeia* [sine callo] sunt . Siquidem duræ margines obstant , quominus sanies in confinia bachatum eat : quicquid infernè , ubi continuo cumulatur , ac neque interim ob paruum exitum præfatum , ritè emungi potest . suffossis pedetentim per echinatos suos ac diutina fermentatione percitos sales superincumbentis valli fundamentis , perindè quasi in insidijs ambulet , vlceris diametrum extendat , nec non profunditatem . E contrà semicallosa : hæc enim vti effluxum puri alicubi concedunt , ità nullo sub aggeribus constructo fornice , tātum superficialitèr è regione marginis sese ampliant , maiorè interim latitudinè compensando minori cauitate . Ac postremò quotquot nullo , ad summum tenuissimo , callo circundantur , in omnè dimensionem , exceptà profunditate , sese effundunt tantà voracitate , vt , nisi in officio [quod aiunt] contineantur , totam viciniam . idest *Glandem* populari pergant . Superest Dolor , qui vlcera qualiacūque , præsertim antiquiora . comitari solet . Eius tamen explicatio , etsi non sit huius loci (Nos etenim ipsam fusè dedimus in *Dissertat. nostrà Anatomica* 3. vbi de humore *Glandularum Cerebri Corticalium* , deque *Spirituum Animalium falso commento* abundè actum est) paucis nihilo.

hilominùs heic perstringi potest sub his notis;
& 1. Mentem vnicum doloris capax subiectum esse: quatinùs sola quid bonum, quidue malum, sit nouit. 2. malorum omnium grauissimum eidem compertum esse, materiæ ad se attinentis solutionem; adeoque 3. quò intimiùs exsolui percipit compagem corporis sibi concrediti, ipsam propterea tantò magis angere; ac 4. denique, penitissimas solutiones Neruorù esse; cum ab his organicarum corporis partiù origo habeatur ac deriuetur. Vnde infer, quòd fibræ omnes quò plus Neruosi habent eò ampliùs corpori sunt essentiales, & si præsertim crassitie fuerint insigniores. Infer, (inquam, quòd *Penis* vlcera dolorosa esse debèt, vtpotè solutiua; ac prætereà, huiusmodi solutiones in *Præputij* superficie cauâ longè molestiores putandas esse factis in conuexâ. Etenim porrò in hâc raræ admodùm, graciles ac distortę neruorum finitiones: in illâ frequentiores, crassioresque ac neque ità demùm obliquæ perhibentur. Quæ causa est etiàm, cù *Corona Glandis* exquisitiore sensu polleat, quàm ipse *Glans*, vt consideranti liquet. Infer vltimò phymosin, istique oppositam *Præputij* phlogosin, maximoperè vrgere, & cum crassiusculos Neruorum ramos deglubant, pun-

gant, lancinent, indequē febrem cieant non rarò. Et quid mirum planè? Nonnè [prætereo coetera] solemne est Animo in vehementibus passionibus Cor & Sanguinem insolentiùs agitare? Mitto demùm phases illas Chrystalinarum, quæ Bullæ *Fræno* adnascuntur ac sæpè disparent improuisò; propterea nimirum, quòd talia Simioticen potiùs spectant, quàm hunc locum.

IV.
Acciden-
tia Ueru-
carum, &
Excoria-
tionum.

Succedunt Ulceribus Verrucæ. quarum primam differentiam suprà in Sessilibus *Præputio* extrinsecè obuenientibus indigitauimus: nota nunc, quod fiendi modum, cutim in eâ parte laxam poris etiàm plurimis scatere, qui fibras hinc indè aluunt: nutritiam ergò lympham, postquàm à meretricio tabo, aut potiùs, acidis eiusdem salibus fuerit coagulata, serum emittere, quod dictorum Willorum laterales poros relaxando, sulphureis, oleosis, aut balsamicis particulis viam sternet, & quasi manuducet: vndè, ad extremum, saginati ac alti diametro augebuntur, iunctique vnà & conglutinati abibunt in magnas quasdam, veluti lentes, Verrucas nimirum latas ac depressas; Verùm in *Præputio* interno, vbi ligamentosæ fibræ naturâ inuicem cohærent, quoniàm præfatum serum non hinc indè, ast

subtùs

subtús tantùm irruit in easdem, laxatis adeò
medioxumis ipforum poris, earundem pari-
tèr meditullium duntaxàt producendum esse
atque arcuandum ità nempè, vt in vno pun-
cto à rectâ suâ lineâ discedentes mòx in altero
ad eandem reuertantur, sicque vtriculos con-
stituant, qui vna cum contento nutritiuo suc-
co ab ambiente aere aut calore interno sicca-
tæ ac induratæ demùm faceissent in paruas
Verrucas ex illarum genere, quas Groeci
Achrocordones, Latini Pensiles vocant; sunt-
que parte summâ latiores, imâ verò, quæ ad
Cutem est, tenuiores, quâque porrò quasi
pediculo, innituntur, vt patet. Nota hic rur-
sús, fieri interdùm, vt liquor in eiusmodi fol-
liculis contentus tametsi concretus humecte-
tur maximè ab exuberante in vasis fero, inque
eo casu ipsius salia in actum exeri [nàm iuxtà
Chymicorum illud, *Salia non agunt nisi soluta*]
ac proptereà non tàm erodi ab his talium
vtriculorum superiorem partem; verùm eti-
àm fibras hinc inde à foraminulo illo medio
relaxari, atque à nutritiuo rore protrahi de-
bere ità, vt in nouum porum hæ denique con-
camerentur, videaturque hic porus priori in-
fitus, aut adnatus. Nota demùm alteræ huic
Verrucæ succrescere aliquandò etiàm tertiam
eo

eo fermè pacto , quod modò enunciauimus : vndè curiosum fuit vidisse nonnunquàm huiusmodi excrescentias velut arte factas duplici interdum triplici quasi nodulo distinctas , vt diximus . Sed quæ *Glandi* superueniunt *Myrmoece* dictæ capulo magis lato sunt , vt & crufculo & vtroque tamen deprefiori , quàm superius dicta . Quippè nimirum *Glandis* fibræ laxiores ac molliores sunt existentibus in *Præputio* interno . Quì igitur , patescētibus hinc indè poris mediè extendantur , vt *Pensiles Verrucas* gignant , potiùs quàm *Sessiles* ? Utrumque autèm hoc *Verrucarum* genus si paululùm consenescat , eatenùs saltim , vt liquato illo , quod sulphur in earum ventre condensari nouimus , salia in hoc , vt & in fero contenta fermentatum eant , planum est , fracto apice , eructaturum interdum saniem quandam aqueam ac inolidam , materiam scilicèt minerę suæ , hoc est lymphæ , redolentem . Foetor enim & puris crassities omnis à sanguineis globulis [dicam planiùs] à sanguinis portione rubrâ ferè dependent . Remanent *Rhagades* : hæ , quęcunque à viru siuè muliebri , siuè aliàs vlceroso in *Obscænis* fiunt , pro eiusdem fixitate magis minùsue ampliant sese , præter nonnullas in

Corona Glandis, quæ cum breues sint, non multum dilatantur, vt neque aliæ inter membranosos constrictosque interioris *Præputij* villis constitutæ. Et quod numerum: alibi pauca, alibi plures; ferè tamen in eiusdem *Præputij* rugis frequentiores obseruantur, eò quod hæc vt rugosæ, ita & spongiosæ maiorem in coitu lingunt *venereæ* amurcæ quantitatem.

§. 3.

Diagnosis heic omnis linquenda foret (ecquis enim *Penis* *Ulceras*, *Verrucas* & reliqua superius recensita non agnoscit?) nisi ex alià parte obscura adhuc multis videretur; quæ versatur circa causas eiusmodi morborum. Præstantissimus *Sinapius* non muliebrem *Gonorrhoeam*; alia adducit, quæ tales affectus gignere posse autumat. *Constat siquidem* [sunt eius verba] *Et experientia Et ratione quod non tantum à meretricibus prostitutis; Sed etiam à propria uxore honesta licet, similes morbi oriri possint. Si, inquam uxor cachexia aliqua Scorbatica plus iusto acris, salina, acida laboret, si eadem fluxum album, inordinatam Catemeniorum euacuationem Et stagnationem sentiat Vteri à mordaci aliqua Et acris colluvie patiatur*

J.
Signa ca-
ularum
distincti-
ua.

tur. Tunc enim (pergit) accedente immoderatione in coitu & motu tali excessiuo, qui Vterum nimis exagitare, accendere & effervescentiam salium causare potest, hincque fermentationem eorundem salium hinc affluente lymphæ acris & putrida ulcuscula Vaginæ uteri concitare, nonnè inquam hæc causa erit marito inficiendo citrà ullum meretricium congressum, nonnè aura illa contagiosa acris volatilis ex taliter constituta uxoris utero exhalans prostratas aliasque vasa spermatica inficere valebit? Sed hanc si in principalem assumpsisset, quam causam pro accessoriâ adhibuit, immoderationem nepè in Coitu, haud longè sanè à scopo aberrasset. Edixisset enim quod & nos suprâ in Theoriâ & experientiâ & ratione quòque firmavimus. Verùm quòd citrà hanc immoderationem Ulcera in Vethro, Verrucæ &c. haberi possint è congressu cum propriâ Vxore honesta & pudicâ corporis duntaxat cachectici, aut muliebre quidquam patientis, non credo. Nec vacat repetere quæ alibi (Cap. 2. §. 3.) narrauimus de Viris eiusmodi Mulierum, qui vitio aliquo Pudendi nunquàm fuerunt attacti. Addam hic solùm, observasse Me etiàm alios qui diu copulam habuerant cū Coniugibus Phthisicis obindèque fluxu albo vexatis, itémque cum alijs

Observat.

alijs, quæ ex epotâ Cantharidum tinctura id morbi contraxerant, nec tamen eorum quempiam vel de minimâ *Pudendi* labe fuisse conquestum. Ratio autem huius rei videtur, quam etiâ ibidem attulimus; nimirum quia, utut Cachexia illa sit scorbutica, sit & Phtifica, sit denique & salina, acris, acida, austera & acerba; utut, inquam, adsit fluor albus, inordinata Catemeniorum euacuatio &c. quoniam tamen ij vel sanguinis morbi sunt, vel Uteri, quid sibi cum *Vagina*? Salia namquæ eiusmodi Visceris cum iam deferbuerint ubi ad hanc peruenerunt, nullam ipsi noxam inurere apta sunt. Sed regerit laudatus Author: *Dubitas vlcuscula oriri posse in Uagina fœminæ honestæ, quæ promiscuum non admittit coitum? Sed si datur Inflammatio, Tumor, Schirrus, Cancer Uteri etiam in honestis & maximè abstinentibus fœminis, & uel maximè illis, quæ Chlorosi, seu febre amatoria, vel quæ Pruritu muliebrium laborant, cur non & vlcuscula, quæ minus, vel saltem consequens horum omnium sunt, concedas?* Deindè exaggerat. *Quot Maritos scio taliter infectos, eorumque nonnullos, qui tempore menstruorum à proprijs uxoribus non abstinebant, & quidem domi suæ & non in castris ad Neapolin &c.*

Obferu.

Dubito [inquis *Sinapi*] & quidni? Primò nā-
 que magna disparitas est intèr Vterum eius-
 que *Vaginam*: ille Neruis, ille copiosissimis
 donatur vasis, ille tandèm nunc contrahitur,
 nunc ampliatur, nunc siccescit, nunc hu-
 mescit, nunc denique meconijs impletur ac
 farcitur; *Vagina* verò nec Neruis, neque Ar-
 terijs, saltem considerabilibus, ditata est, ossi-
 bus atque adipe obsita ac munita, & lato de-
 mùm ore peruia perhibetur: quo fit, vt si
 Vterus Inflammationibus, Tumoribus, Sc-
 hirris obnoxius est, illa sit conditionis longè
 diuersæ. Deindè, datur Chlorosis, datur
 Pruritus Muliebrum, & vlcera tamen ex
 eadem causâ non dantur. Et postremò, etsi
 darentur ista ab aliâ causâ [non tamen *Ve-
 nerea*] putas. ne iccirco ea fore contagiosa,
 ità vt *Penem* ulcerare, aut alitèr labefactare
 valerent? Falleris. Nam pus talium vlcera
 non esset eius indolis, vt sese *Preputij* poris
 applicaret, vt lympham rectâ appeteret &c.
 Cape sis exemplum in Vino, quod alitèr al-
 teratur per se, alitèr, interuentu Ignis, aut
 aliorum corporum extraneorum. Quamo-
 brem vlcus illud sponte ab internâ causâ in-
 flictum, non esset eius diritatis, atque fa-
 ctum ab externâ, ex *commixtione* scilicèt femi-
 nis

nis virilis, ex *Agitationibus* immodicis & calore violento. Iunge, quòd cùm illud virus non esset ex succo *Vaginali*, sed ab alio humore, non haberet proindè illam analogiam ad glandulas interioris *Preputij* earumque succum, quæ requiritur ad Ulcera & Verrucas excitandas. Sic nitri Spiritus nunquàm se addicet solutioni Solis, nisi ex sale ammoniaco fuerit præparatus, Ad id postea, quod subiungit *Author* de Uiris, Menstruatarum consortio, in Pudendagram lapsis, piget fortis meæ; ipsum nempè tot, me ne vnum quidè ex ijs vnquàm obseruasse. Profectò si tam frequentes ij sunt casus, præstat accessum omnem ad Mulieres prhoibere. Nam, cùm hæ ludibria sua plerumq; taceant; ne idcirco in foueam incidamus aliquandò, tutius est cum ipsis nunquàm coniungi. Sed vah commentum! Quid enim *Peni* aliud affert tale coniugium, præter spurcitiem magis apparentem, siuè conspicuas in illius *Glande* suggillationes? Crediderim igitur potiùs *Sinapium* deceptum fuisse à quibusdam Foeminis, quibus mos esse solet, vt, cùm Gonnorrhoeâ laborant (ne Amasijs iniuriam fecisse existimentur, quorum post ultionem metuunt] declarent coituræ, se

se euacuationes suas menstruas tunc temporis agere. Coeterum nil mali pertimescendum ex tali Coitu: & reuerá, quando hunc Antiqua illa damnauerat, nouissima Christiana lex ad summum veniale peccatum dixit, testibus *P. Ledesm, Henriquez, Sanchez, Filliuccio* & alijs apud *Bonacinam*. Iocis *Sinapi* sepositis, ad rem certè magis respondisse comperi nonnūquam Adolescentes quosdam pecuarios Romanos, qui aliquo interdum è dictis morbis in Archiospitale nostrum adsportato candidè fatebantur se à Vaccinâ quadam (sic enim Itali Vaccas appellitare consueuerunt) in eâ parte læsos & commorosos fuisse. Ergó, quod seria; videntur aliquando Rhagades *Præputio, Coronæ & Glandi* posse contingere ex nisu in Coitu, aut calore *Wlua*, vt in Theoreticis enarrauimus. Sed ex in tali casu non sunt *Venereorum* censibus adscribendæ, neque enim difficilè sanantur, aut incrudescunt paulo importuniùs; ast sponte suâ, ex se, absque aliquo, etiam Topico medicamento rescipiscunt: non sic aliæ, quas virus comitatur. Vlcera item non semper ab eâdem *Venerea* contagione sunt. Vidi ego complura *Glandem* infestantia, & quæ tamen à *Prostatis* nondum viru depletis (ante
bien-

biennium scilicet aliquando tandem, sed male curatis] fouebantur. Disparebant autem hæc rursùmque reditabant parua, rotunda, minimè caua, prout nempè dolor in radice *Penis* intendebatur, aut remittebat. Uerùm de his *Artic.* sequen. Demùm neque *Phymosis* præsentiam vlcis denotat continuò: ex *Gonorrhœa* siquidè, & nonnunquam ex *Pano Inguinis* oriri solet, vt suis locis ostende ur: Quamobrèm an hæc ab vlcere pendeat, *Tactio*, & *Contrectatio* potiùs fidissimi tanquàm iudices esse poterunt. Atque hæc quidè de causarum differentiis: scire postea si cupis an vlcus quodlibet *Virilis Membri* ex commercio cum impurâ foeminâ, aut aliundè processerit; obserua 1. locum. Quippè in *Præputio* nonnisi ab illo; idest foedo concubitu prouenire potest. 2. accidentia. Quandoquidem callositas, inflammatio, profunditas vlcis certam saluæ meretriciæ arguunt impressionem.

Prognostica si queras, adsunt en rursùm Tibi eadem vlcera *Præputij*! quâ quidè occasione felices in hac parte mihi veniunt nominandi *Hebræi*, *Turcæ*, *Apellæ* omnes: quòd nimirum *Præputio* destituti neque ijs vlcibus obnoxij sint, neque itè alijs affe-

IJ.
Prognosis Vlc-
rum.

Etibus, quos posteriora hæc plerùmque manducunt; vt lues *Veneræ*, morbus nempe ijs multò infrequentior, quàm Nobis incircuncisis. Eatinus autem hæc contingit vlcus *Præputij* patientibus; quòd complura eademque satis capacia vasa sint, quæ *Præputium* irrigant: quæ causa est profectò, cù illius virus à venis plenius absorbtum reliquam massam postea infectum eat: iunge huic etiàm callum, qui cum reliqua in alijs *Mentula* partibus constituta vlcera nec tam crassè, nec æquè ambitiosè vallet, maiorem hinc puris quantitatem expurgari patitur, quàm illinc, vt nempe suprà §. 2. innotuit. Prætereà callus strangulatis vasculis sanguiferis ac nutritij roris intercepto cursu gangrænam intentat sæpenumero, at nunquam tamen æquè vlceris malignitatem portendit, atque vt est liuidus: ad minimum enim luem tunc *Veneræ* auguratur, sanguine existente immundo, idest scepticis salibus imprægnato. Vt verò is in Phymosi ac Paraphimosi talis vt plurimum apparet: sic causæ hæ potissime sunt vel mutilationis *Membris* virilis, vel Pudendagræ. Quod superest de alijs vlceribus; callus in ijs pessimi ominis est, qui albidus; indicat enim coagulationis, vt

& Gallici mali, initium: melior, qui ruber, postremo loco est carneus, qui temperamenti bonitatem auguratur. Idem dic de eiusdem consistentiâ, maiore scilicet, aut minore; atque vltimò de pure vlceris: de quò siquidè iam plura alibi, cramben hìc [vt in adagijs est] decoquere non vacat. Accidit iam verò, vt *Glandis* vlcera maligna, phagedenica, seu disepulotica facta ipsum aliquandò penitus absumant: sicque Ego aduerti in nonnullis *Colem* ab iisdem omnino consumptum. Sed nec satis: contingunt in ijs erosio- nibus tam fatales hemorrhagiæ, vt pluriès me- minerim, eæ quodocunque obuenissent, instantis lethi nuncios interfuisse.

Obferu.

Deuoluimur nunc ad Verrucas: quarum prognosim unicuique obuiam nemo non dixerit, qui aduerterit genimina esse illa nutritiæ lymphæ inspissatæ, seu coagulatæ; ac propterèa nos, quoniàm coagulationem hanc affectum esse nouimus veneni in sanguine grassantis, indices iccirco illas appellabimus siuè, quasi tesseræ Gallicæ affectionis. Verrucis cognatæ sunt Bullæ, seu Vesicæ Cristal- loides, vtpotè quæ idem serum [à quo nem- pè illæ exordiuntur] agnoscunt authorem. Harum igitur par est cum illis exitus, nisi quod

IIJ,
Verruca-
rum

quòd aliquæ supra *Glandem* prouenientes, quùm recens à coitu fiunt, breui disparent impunè: quemadmodùm etiàm omnis malitiæ expers fuit illa notata à *Velfchio*, quæ in Muliere, ex apice *Clitoridis* enata fere ad pedes vsque propendebat; quamuis ego non vesliculam crediderim fuisse illam, sed tumorem, vtut diaphanum, vtut pellucidum, ex cachectico corporis habitu & dictæ partis arcto aliquo confictu prognatum, potiùsquàm ex Gallicà infectione. Sed hæc per transennam.

IV.
Exco-
riation-
um.

Postremò Rhagades, siuè Fissuræ, aut Excoriationes tùm *Mentula*, tùm *Scroti*, vtcunque mali moris existant, hàud sunt inauspicatæ. Vitium enim sanguinis supponunt magis, quàm inducunt, præsertim si solæ sint, hoc est nulli eiusmodi partium vlceri fuerint associatæ.

§. 4.

J.
Curatio
Vlcerum

AD Repellendam autèm Vlcerum sæuitiam præstat Vessiculas [vudé illorum origo] statim atque apparent. lenceolâ aperire, planè iuxtà monitum illud *Maronianum*, quòd se habet hoc pacto.

Sed

*Sed non ulla magis præsens fortuna laborum, est
Quam si quis ferro potuit proscindere summum
Ulceris os. —*

Nam (vt alio eiusdem Poeta utar carmine)

— Alitur vitium, viuitque tegendo,

Dùm Medicas adhibere manus ad vulnera

[Pastor

Abnegat —

Quamobrém apertas implebis protinùs emplastro aliquo suppurante, imprimis verò *Basilicon.*, cui granulum vnum aut alterum *Mercury Precipitati* adieceris, pro magnitudine affectûs. Nam, quod hunc *Mercurium*, caue hàud ità indifferentèr adhibeas: Fibras certè is siuè carneas siuè neruofas, &c. valdoperè irritare solet. Quaproptèr cum metum incutiat sempèr maioris inflammationis, cum cautelâ debet vsurpari. Utèris autèm illo prorsùs omni iure, si noueris, si vlcus velût obsoletum ab omni prorsùs phlogoseos suspicione vacare: deindè si eius callus plurimùm obduruerit, ac postremò, si *Glandem* vlcus occuparit. Quippè in hisce casibus non tàm album, quàm etiàm rubrum *precipitatum* diligentèr administratum omne punctum ferre consuevit. Ac proptereâ l'on doit [si ità cum Gallis loqui licet] long tems me-

nager ceremede, vt nimirum vber puris effluxus obtineatur. Vertitur namque in hoc totius curationis cardo, & ne scilicet, quod vlcus peperit, idem virus postea in venas repat. Suppuratio igitur diu diuque urgenda est, remedijs etiam in vsum vocatis, quæ tum illam promouere, tum sanguinem ab omni labe præseruare possunt, cuiusmodi sunt interna, quæ inter primum locum occupat V. S., si præcipue inflammatio instet. Sed oggeris, Phlebothomiam in *Veneræa* quauis ægritudine canepiùs & angue fugiendam: ad quod resp. non disputari hic à nobis nùm in *Veneræis* conueniat, an non; commendari tantum in vlceribus vel inflammatis, vel proximè inflammandis (vlcera enim præsertim *Præputij* nunquam non inflammatione periclitantur) Quamobrè cum receptissimum sit apud omnes (quod & Nos authopticis legibus ostendemus in aduersarijs nostris *Anatomicis*, *Dissertat.* 2.) non dari præstantius magisque præsentaneum ad arcendam phlogosim remedium ipsa V. Sect., meritò intulimus hanc esse administrandam. Replicabis, attrahi hanc mediante *Venerèum* pus in massam sanguinolentam, adeoque ex illa *Venerèam* luem procurari; Sed resp., ægrè aucupari à venis salia præsertim
 fixa

fixa [quæ nimirum *Penis* ulcera producant] ubi altè fibris fuerint impacta; & præterea, nonne optabilius aliquando foret ipsa lues inflammatione *Præputij*, quæ præcipuè gangrenam minuetur? Iunge, quòd post V.S. in usum vocanda veniunt alia auxilia, quæ sanguinem præservare possunt à quâlibet attractione: videlicet *Mercuralia*, in quorum censum, præter allatas *cap. Superiore*, ponam hic alias pilulas, quas describere consuevi sub hoc exemplo.

Rx. mercur. crud. s. q. therebentin. extinct. ʒ. ʒ. senn. & rhabarbar. elect. puluer a ʒ. ii., ialap. pulu. ʒ. i rhocisc. alkandal. & precipit alb. a ʒi. cum s. q. Syrup. de cichor. comp. f. S. A. Mass. pilul., de qua cap. M. ʒ. ii. superbibend. in scul.

mitto exhibendi modum quòd de hoc penès Medicum deliberatio esse debet: Ego illas quartâ quâque die, ut plurimum, præstare soleo &c. linquo itém alias receptas, quæ vel ipse mihi, vel alij sibi fingere, aut ex alijs transcribere consueverunt. Neque enim centones farcire institui, Sed tantum ea promere, quæ mihi quotidiano usu probata sunt, quale est etiam sequens Topicum.

Rx. cadmia fossil., siue lapid. calaminar. ʒ. ʒ. sulphur.

phur., argent. viui a 3. i. therebenth. q. s. M. in formam unguent. addendo parum axungia porci.

Habui autem hoc secretum ex Operibus *Henrici Regij*: secretum, inquam, quia mirabile in vlceribus *Penis* omnibus extirpandis absque metu inflammationis, quæ per *mercuvialia precipitata* cieri plerumque solet. Verum ni his alijsque *Digerentibus* morem gerat vlcus; sicque istius labia aut liuescant, aut durtie adhuc maiore firmentur, inurenda erunt hæc *Lapide caustico*, seu infernali; quo facto admouebis iterum supradictum *Suppuratorium Emplastrum*, idest *Cerat. Basilicon. precipitato rubro* permixtum ad escharam nimirum eximendam. Porro hæc sublatâ, cauteriû iterum appones, iterumq; exclusâ escharâ eundem lapidem tertio, quarto, & successive quinto applicabis & donec vngulas, quæ callum constitvunt, omnes excluseris, non omissis tamen interim [vt hoc & nunc rursus repetam] internis *Alterantibus*, quæ sanguinem à *Venerea* labe expurgare solent.

17.
Phymo-
seos, &
Paraphy-
moseos:

Enim verò si quando hæc intendenda sunt in *Phymosi* & *Paraphymosi* intendi debent; quod videlicet clauso vlcere pus in venas non desinat introduci. Et, quod externa, præmis-

sis

sis V. Sectionibus largioribus pro magnitudine Affectionis, intrudat Chirurgus in Phymosi, intrudat, inquam, vlceri sub *Præputio Epispasticum* aliquod medicamentum [nam caue irriteris] quale imprimis est illud *Henrici Reggij* supra laudatum, alijs deindè siccis, seu nullo vngento delibutis, penicillis circà *Glandem* positis. Hoc enim efficiet, ne vdor sordidus tam supra *Glandem*, quàm sub *Præputio* congregari solitus [quique in *Penis* inflammationibus copiosius, magisque viscidus prouenire consuevit] ambas illas partes glutinis more conglutinet, vtque *Præputium* sensim ducibilitati initietur. In quem finem utilis est paritèr fons ex vino, in quo furfur decoxerit, spongiâ exceptus, aut *Creta* sub aquatica *Pollionum* rotâ concrescens, imposita nempè loco extrinseco tumidiori. Coeterò, ni *Epispasticum* illud à Nobis expertum, vtpotè vinctuosum, minimè placuerit, substitui poterit in eius locum sequens balsamus.

℞ *Sachar. saturn. & mercur. dulcific. a ʒ. i., mastic., myrhæ & calc. viu. puluer. a ʒ. ʒ., tutb. g. xv., cum s. q. balsam. sulphur. therebentinath. misceantur exactè in formam liniamenti, quo turunda aliquot intingant, &*

affectō admoneantur, cautelâ postea adhibuâ, quam supra diximus.

Ijs porrò sic administratis, si *Præputium* nihilominus restitet ac deduci non queat, ad Chirurgicam operationem confugiendum est. Sic autem de hâc expressé *De la Charriere*: Le Chirurgien, inquit, dans ce moment tâche de débarasser les parties tirant à soy l'extrémité du *Prepuce*, & introduisant à côté de la *Verge* vn instrument en forme de ganif entre le *Gland* & la peau perce sans danger le *Prepuce*, & incise tout ce, qui est compris entre l'instrument & l'extrémité du *Gland*. Si vne incision ne suffit pas pour le decourir, on en peut hardiment faire vne autre du côté opposé. Au reste le seul mouvement de ces parties est capable d'étendre les fibres du *Prepuce*, de les rendre obeissantes, & de faire en sorte, que elles se resserrent & se dilatent suiuant le besoin de la nature. Factâ autem incisione (quæ in *Penis* medio, quâ *Venæ Pudendæ* propago reptat, minimè gentium celebrari debet) sanguinis effusio, si vberior fuerit, bolo armena; sin ita, solo carbaso, plumacceolis, filisue lineis excerptis [vulgo *sfilacci*] siccanda erit: mōx verò *Præputium* iterum fouebitur vino calido supra-

supradicto, *Virgaque* porrò ad *Pubem* inclinata. *Æger* supinus dormire iubebitur: postridiè uerò *Præputium* sponte suâ apertum; finitâ blanditèr elatum stuppis lineis emplastro aliquo suppurante delibutis impediatur, quominus postindè *Glandi* adhæreat, incisuris etiâ ad hunc finem probè stipatis. Cæterò suppuratorijs auxilijs iam præscriptis addere nunc liceat & tertium, cuius hæc est formula.

Rx. butyr., vel liniment ex cera & ol. commun.^{lib. 4.}, præcipit. rubri optimè ac subtiliss. triti 5. 13. Ritè misceantur cultello super tabelam leuem. f. vng. ad us.

In isto quippè tantum fiducia collocavit eiusdem Author *Io. Bapt. Zapatta*, ut non dubitarit polliceri, sanaturum sese ex eo *Genitalium* vlcera omnia, modò à *Veneræ* tabo sanguinem vniuersum inficiente non fuerint incubata,; blanditurque in hoc illi eiusdem *Scoliaſtes*, tale vnguentum proptereâ *Diuinum* vocans, totiusque *Artis admiratione dignissimum*, tracto in suas partes etiâ *Libauij* testimonio. Ego verò ut nolo probatissimorum Virorum Manibus molestiam facessere, sic malo mihi ipsi credere atque in propriâ confidere experientiâ: malo, inquam, *Arcanum de Cadmia*
primo

primo loco descriptum vsurpare, quàm aliorum promissis etiàm sesquipedalibus inhærere. Chirurgus nihilominus à successu discat eligere. Nám, monente prouerbio, Optimum omnium Res indicabit. Coëterò vulnus [seu incisio, de quâ suprà] siuè vni siuè vtrique *Præputij* lateri inflictum fuerit, apertum, diù seruandum erit, seu donèc vlcus, quod huiusmodi inflàmationi ansam præbuit, ferè coaluerit, idest peruenerit ad cicatricem. In quem finem abstergentur quotidie eiusdem cësurae labia vnguento de *Muccillaginibus*, cui tantundem cerati *Vigonis de Ranis cum mercurio* admixtum fueirit, imò anatina etiàm portio, si præfata labia nonnihil obduruerint: interim quòque, quòad phlogosis illa *Præputij* perdurauerit, minimè temperandum erit ab vsu fomenti præcitati, cautione paritèr sempèr adhibitâ, ne *Colis* incongruum situm teneat, hoc est, vt paruarum fasciolarum adminiculo ad Pubem continuò inclinetur. Moneo tandèm, circâ Chirurgicam operationem, ne in vetere Phymosæ præcisiones fiant, sed scarificationes. Etenim, vbi *Præputium* totum vlcus est, cum illis opera luditur, cum his, non ità. Quod Paraphymosin [tumorem scilicèt *Præputij* inuersi] hæc initio ac protinus extur-

exturbari debet, metu Strangulationis Vrethrae, quæ vtut accidat nonnunquam etiã in Phymose plerũque tamen ab hãc abesse non consuevit, quemadmodũ & gangrena *Penem* in hoc statu facilius inuadente. Imprimis igitur tundetur Vena: fomentum deindẽ, ac *Suppurantia* auxilia demũ exhibebuntur, quæ porrò stylo suprà absconditum vlcus intrudes. Post hæc, adducetur *Præputium* suauitẽr ac blandẽ suprà *Balanum* ita videlicet, ne compresso apice, istius *Corona* intumescat magis. Quippẽ sic, *Præputij* plicæ retrorsũ potiũs, quã antrorsũ impellerentur, vt notare liberum est cuique pollicem *Glandis* vertici admouenti &c. Tali autẽm operã ni *Præputium* reduci poterit, lateralitẽr probẽ, ac transuersim præcidetur, hinc nimirũ, vt ab vlcere illinc, vt à *Coronã* euadat, adhibito ad id prorsũ eodem scalpro, quod in Phymose laudauit *De la Charriere*, scalprum inquã aduncum instar cultelli scriptorij, ac perexiguum: in reliquis verò procedetur deindẽ vti suprà narratum fuit de eiusdem Phymoseos operatione, incisionũ curam Naturæ, ceũ quæ ipsam pedetentim molitur, demũ remittendo. Coronidis gratiã dicam esse aliquot, qui ad dictas inflam-

mationes commendant plumbeas *Fallopj* canulas, itèm alias *Nicolai de Blegny*; sed Ego, præterquamquòd impendio superfluas, in eo etiàm noxias comperi, quòd, dùm tempus teritur in earum vfu, malum sæpé exasperatur, gangrænâ scilicèt nonnunquàm interueniente: dicam rursús, Tumores *Præputij* aqueos à *Gonorrhæâ* & *Venereo* Bubone pendentes peculiarem non admittere curationem; fouendos duntaxat esse cum vino tepido toties laudato, interim verò & causas omni studio remouendas. Coeterùm aquei vocantur ij tumores, cum tamen rubicundi sint ijsque similes, qui *Phymosin* & *Paraphymosin* comitantur: cenfeo nihilominus sic dictos, quòd adiunctam habeant notabilem pelluciditatem, cuius causæ ostendentur infra; dicam denique, quòd *Phymosin*, hanc biduo præter proptèr, triduo etiàm, aut aliquanto plùs interdùm disparère, spretâ nimirùm illius sanatione, errore aliquo in vfu rerum non naturalium commisso, Chirurghi segnitie, aut postremò ex delectu remediorum inconsiderantiùs habito. Quippè ex hinc cruore, præsertim qui maximè inquinatus fuerit, in venas absorpto, nil ampliùs superest ad *Præputium* inflammandum. Væ nihilominus Ægroto! Nam

Nàm multa ipsum post errores eiusmodi expectat pœnitentia. Sic vidi non paucos iam de tali euentu loetantes, & qui postmodum Articulorum doloribus, Pustulis, alijsque *Morbi Gallici* Satellitibus circumuenti, gaudia in luctûs commutarunt.

Ad verbum. *Tumores* ergò *aqueos* appellauero ego potiùs *Vesiculas crystalloides* in vniuerso *Pene*, præcipuè verò ad *Frænum Glândis* prouenientes, & quæ heic ideò frequentius contingunt, quàm in alijs locis, propterea quòd neruee eiusdem partis fibræ tam validæ sunt, tamque strictim vnâ cohærent, vt serositati à nutritio succo separatae coercendæ sufficiant; non sic alibi, vbi nimirum infirmiores citius franguntur, atque vlcus adstirunt vt plurimum. Sed, quòd concernit curam; spectatas porrò eiusmodi bullas *Lanfranci* collyrio [cuius nos descriptionem hic non damus, quia notissima] aut alio simili remedio exsiccare, sicque extirpare decet: quod nisi succedat, perforabis eas aciculâ delicatè, siuè ita bellè, nè subiectas fibras pungas ob plura incommoda, imprimis autem ob gangrënâ, quæ in tali casu facili negotio contingeret. Iàmque transfixas, ac perforatas imbues protinùs aliquo ex vnguen-

IIJ.
Crystal-
linarum

tis *Suppuratorijs* suprà descriptis, diùque id præstabis, vsquedùm tandèm ipsas puluere *cerusse*, aut *Tuthie* cicatrizare conueniat. Quòd si proptèr aliquam implicantiam, aut accidens improuisum, gangræna fortè oborta fuerit, ad sequens auxilium confugietur, cuius opem & in alijs consimilibus circumstantijs implorare poteris, nimirùm

Rx. *lixuij ex cineribus fermentor.* ℞. *viij. fol. thym. , rorismarin. & absynt. a. q. s. Coq. simul spat. quadrantis horæ. Colat. adhuc calenti add. sal. armoniac. ʒ. iij. ; sublimat. corrosiu. ʒ. i. frigid. verò adde myrh. & aloes subtilis. puluer. a ʒ. i. f. foment.*

IV.
Verruca-
rum, &
Excoria-
tionum.

Accedunt vltimò *Verrucæ*; pro quarum expugnatione nisi machinas *Gallicam* repercutientes adhibeas, frustrà allaborabis: illas inquam machinas sine quibus quamlibet *Penis* infectionem, hoc est à meretricio viru contractam ægritudinē, nunquàm perfectè satis euinci posse diximus, ac nunc iterum admonemus. Coeterùm *Excoriationes*, siue *Rhagades*, cessant causà paritèr cessante: interim ne inualescant, vel ipsis pulueribus suprà adnotatis poterunt impediri.

ARTICVLVS POSTERIOR

De interiori Virilitate laesa.

§ I.

SVprâ in præfatione ea, quæ poteramus meminisse de externâ *Mentula* structura, enarrauimus. Reliquum est igitur, vt hoc conuenienti Instituto nostro loco de Internâ, quantum de hac habemus exponamus. Videtur namque mihi conuenienter satis disputatum non fuisse ab Anatomicis de lymphæductibus, qui *Penem* peragrant, imò ne verbum quidém ab aliquibus fuisse factum. Quamobrèm hoc saltim heic abs me non est prætermittendum, cui scilicet tales rivulos sæpenuerò aduertisse contigit. Uidi quippè in Viris Bubone *Venereo* ulcerato, iamque adeò ablatis Integumentis *Inguen* longè latèque depascente, vexatis Glandulas huiusce nominis Vesiculosas, quæque ibidém palàm prostabant inflatæ, emisisse inferiùs, nempe ad Cutem Os *Pubis* inuestientem, tres eiusmodi furculos, imò & plures aliquandò, crassos, albo colore saturos propter nimirum lympham ab acido *Venereo* in ijsdem coagulata[m] & qui obindè primâ facie Neruorum similitudine imponebant: extare interim in

J.
Observa-
tio Anato-
mica de
Lymphæ-
ductibus
Penis.

Præputio tumorem aqueum in Phymosi appa-
rere solitum, circa tamen vllum eiusdē vlcus.
Ob quàm causam arbitratus sum denique ly-
mpham illam acidam motui ineptā stagnasse
protinùs in dicta cute ibique sanguinem in-
fecisse &c. Nàm de his alibi. Ergò, quod im-
præsentiarum: mihi certè pró irrefragabili est
dari in *Pene* vascula lymphatica: nec quif-
quam paritèr refragabitur, qui nouerit eadem
in alijs corporis partibus vbique reperiri, cir-
cà membranas præsertim, ligamenta, & ner-
uos. Qui igitur, & cùm illud *Membrum*, si
quod aliud, hisce tribus constet instrumentis,
vasculis tamen illis penitùs destituatur? Sed,
vti clarè adspexeram tales canaliculos à Gland-
ulis *Inguinalibus* ad *Penem* procedere, ità non-
dùm adhuc liquidò innotuit, an lymphæ in
hoc expansa in illis recolligatur [vt vulga-
ris de vsù glandularum *Veinulosarum* fert
opinio] aut ab yisdem protinùs in *Penem* di-
stribuatur. Etenim id ligaturis euincere nun-
quàm datum fuit: pressio autem vasculorum
ob coagulatam in ijs lympham non succe-
debat. Dicam itaque potiùs quòd, sicuti
talem succum vidi oppidò glandulis Jugu-
laribus in *Oesophagum* defluxisse [vti nem-
pè suo loco ostensum est, *Dissert. Anatom. I.*]

com-

comperique aliàs é glandulis Meſeraicis ad Inteftina deuolutum [vt fuſè demonſtrabitur *Diſſertat. 2.*] ità ab Inguinalibus, quæ mòx recenſitis congeneres ſunt, glandulis, lymphæ procedat. Nèc vacat coniectura; nam, quemadmodum alibi OEſophagi ac Inteftinorum interiori linitioni dicata eſt lymphæ, cùr non etiam heic Urethræ lubricationi? Proſectò ſi hanc compares humori in dictam Vrethram tranſudanti per minimas glandulas, ſeu potiùs canaliculos, à *Laurentio Terraneo* noſtro anaglypticè delineatos, dices neutrum ab altero differre. Prætereà, nonnè liquor, ſeu craſſamentum illud ſordidum intra *Glandem & Præputium* exſudans prouentus eſt lymphæ potiùs, quàm ſanguinis? Cor certè irà mihi ſuccenditur [vt Poætice ſic aliquandò loquar] quotiès audio Anatomicos reticulata quædam, ab ijs tamèn nunquàm ſpectata opera effingentes initio cuiusque glandulæ [etiàm Miliaris] quorum ratione recrementa ſegregari volunt. Uerùm vt non eſt præſentis loci hanc Diatribam inſtituere [nimirum in aliud tempus, *Diſſertat. 2.* ſuprà enunciata, verbo reſeruato] ità dicam nunc, videri magis rationi conſentaneum, quòd lymphæ ab *Inguinalibus* glandulis deriuata Vrethram

thram, *Glandem* ac *Præputium* interiùs oblinire pergat, minimè verò sanguis ab arterijs proficiscens, vt qui succum nutritium. potiùs suppeditat: de monstrare id prætereà ipsam glandularum *Vrethræ* Disgregatarum Structuram vtpotè oblongam, idest ductibus *lymphæ* continuam; ac denique Situm. Quandoquidè eæ mediam solummodò *Vrethræ* partem, idest anteriorem muniunt, posteriore hinc ab *Adstitibus* glandulosis à laudato *Teraneo* nostro inuentis, indè verò à *Parastatis* irrigatâ.

II.

Sydenamij
opinio de
Sede Gon-
orrhœæ.

Atque hæc quidè prælibanda erant ad maiorem etiàm dilucidationem *Historiæ*, quam in sequentibus daturi sumus, de *Gonorrhœa Virili*. Nàm clarissimus *Sydenam* censet morbum illum in *Penis* glandulis miliaribus suprâ citatis stabulari: *Contagio hæc* [loquitur de *Pellicum* venenoso vdore] *carnosam Virgæ substantiam*, quantum ego iudico, primùm adurit; quam quidem corrumpens, ydemque primò inflammationem, mox *ulcerosam diathesin* sensim inducens efficit vt sanies, qualem in *Gonorrhœa* cernimus, in *Vrethra* lentè extillet: quod vt credam hæc ratione promoueor Ipse scilicet vidi virulentam huiusmodi materiam per substantiam *Glandis* porosam exsudare, non
per

per *Urethram eiectam*, nulloque *ulcere* vel *Glandem* occupante vel *Præputium*. Sed an ritè censuerit, videant *Anatomici*! Ego certè comprehendere non possum quomodo *carnosa Virgæ substantia* corrumpi queat, absque quòd humores ibidè exsistentes paritèr corrumpantur, idèst fermententur: et si hoc, nil mirum si solito vberior foetidi tomenti prouentus ad *Glandem* fiat aliquandò ex concubitu cum muliere pollutâ. Memini ego etiàm plurimorum, qui *Membro* in eiusmodi latrinis solùm leuitèr intincto, albâ sanie postmodùm plorant per *substantiam Glandis porosam*, etiàm *circà vllum vlcus* [quod & *Artic. superiore*, ni fallor, adnotaui] Verùm ploratus ille non erat effectus *corruptionis* in *carnosa Virgæ substantia*; sed fermentationis in eiusdem succis: cuius quidè fermentationis argumentum est semper maior prædicti tomenti fluxilitas; quâ occasione licet rursus aduertere, quòd *Adolescentum*, quotquot id contigisse comperi neminem obseruauì qui aliquam *Pudendorum* labem fuerit expertus, veneno nimirum sic ex illa fermentatione attenuato, ac per *Penis Glandem* expurgato. Vbi adeó paritèr est adnotandum, sedimentum illud, totiès nominatum, sobolem esse lymphæ à glandulis *In-*

guinalibus prouenientis, vt suprâ docui. Coeteró etenim non sic fuisset emunctum, sed potius à venis interiùs adsportatum.

IIJ.
Vera ei-
usdem
sedes.

Quærenda igitur alibi Gonorrhœæ sedes: atque hanc quidém esse glandulas vulgato nomine *Prostatas* dictas tam receptum est, quàm quod maximè. Ambigitur nihilominus adhuc vel ab omnibus, quonã tramite meretricium pus eó feratur? Generosus *Et. tmullerus* putat id post excretionem seminis virilis se insinuare in *Vrethram Penis*, ibique se affigere, ac per meatus à modò excreto semine patentes in *Prostatas* prædictas se inferre. Verùm, quàm valdè à viâ, vt aiunt, ab erret, indicio est hoc, quòd nempè emissio masculino semine muliebri itém iam effusū est; *Vrethra* autem *Penis*, quandiū illius eiectioni incumbit, posterius admittere non potest. Quamobrè & hoc eo interim frigescat decet, ac propterea impar euadat coecis *Vrethre* meatibus permeandis. Quid! quòd hæc interdum etiàm educto è *Vagina Pene* semine stillare solet! Qui igitur aliud liquidum admittat? Lingo, quòd tubuli ab *Vrethrá* in *Prostatas* transeuntes valvulis ditati sunt, adeòque extranei cuiusvis corporis intrusioni resistunt. *Archiatri Monspellienses*

ses [saltém à quibus hoc audiui] in eâ sunt firmissimi sententia, vt existiment dictum pus primò se intrudere in Corpora Neruosa; tùm verò motu corporis impudico propelli ad *Prostatas* penès illorum fibras. Contrà quos tamen clamat experientia. Qui enim corporis gyrationibus atque occurribus infandis mobiles veneni particule in Neruosa corpora introductæ cōpellantur ad ipsorum basin, si influente tùm alacritèr cruento spiritu pro *Penis* erectione indè potiùs repelli debēt? et quid prætereà, si *Bromium* [comico vocabulo] in *Cavitate* verè *nauculari* innatet potiùs, quàm vt pressuram sustineat? Iunge, quòd Neruosa Corpora ad *Pubem* desinunt, inque istius os inferuntur, non ad *Prostatas*; ad quas adeò nullæ *Penis* fibræ [si demas, quæ *Urethram* constitvunt] vltimò terminantur. Denique non desunt, qui Venas auocent in causâ eiusmodi transmissionis. Sed, quoniàm venæ [*Hypogastrica* & *Pudenda*, quæ duæ *Pent* vnicè consulunt, atque altera quidè per interiora eiusdem expatiatur, altera per exteriora] rectà *Iliacam internam*. ineunt, videretur sanguinem antè contaminandum esse [vnde & non rarò aliqui absque prægressa vel minimâ *Pudendi* labe in luem

præfocantur] quàm vt *Prostata* ad *Gonorrhoeam* disponantur . Loquar itaque cum *Blancardo*: *Via*, per quas humor iste, seu potius *venenum* (meretricium audit) in *Prostata* ducitur, non adeo sunt manifesta, ideoque res hic accuratè rimari oportet. Per *arterias*, adduci nequit, quia *vasa* hæc sanguinem quidem adducunt, sed nunquam versus superiora reducunt; neque *venæ* esse possunt, quoniam illæ ex omnibus partibus sanguinem superfluum ex tenuioribus vasculis ad maiora & ampliora reuehunt; neque *nerui*, neque *vasa lymphatica* sunt. Quales itaque *vias* demonstrabo? &c. Dico me *peculiares* ignorare *vias*. Quod si nihilominus in re dubiâ coniecturis uti licet, dicam hoc saltem à nemine contendi, virus nempe illud à pellice eiectum è *Lacunis Vaginalibus* propudij tempore descendere in magnâ copiâ per complures foraminulos circa *Glandem Clitoridis* existentes, parique impetu irruere ad radicem *Penis* tunc in *Vulvam* intromissi. Quo stante hæud improbabile videtur posse eiusdè *salia*, præsertim *volatilia*, & quæ dicto tempore adhuc magis fuerint attenuata: posse, inquam, penetrare in substantiam *Penis* spongiosam tum etiâ apprimè rarefactam, beneficio imprimis *serosæ* partis sibi prouehiculo inferu-

feruientis, nec nisi à *Prostatis* medioxumam eiusdem *Penis* regionem occupantibus, vltimò remorari. Quibus si adiungas analogiam, quæ est inter *Lacunas* muliebres & *Prostatas*, ambarumque humores, concludes ad extremum, virus suprà enunciatum has nullo negotio debere impetere. Posset etiàm dici, quòd, penetratâ carneâ *Penis* substantiâ, etsi *Vrethre* exteriorem partem inuasurum esset duntaxat; nihilominus tamen, quoniàm hæc continua est cum *Prostatarum* parenchymate, pedetentim, vt scintilla in escam, ita idem virus in illud se se insinuet, & cum maximè perbreue sit iter è radice *Penis*, quò nimirum id eiaculari diximus ad *Prostatas* præfatas. Quid? quòd è ratione minimè videtur, si vtrumque accidat, præcipuè cum venenum illud partes, quascunque lymphâ proluit, impetere consueuerit ob analogiam originis; sicque tum *Vrethra* spongiosæ parti, tum & *Prostatis* adhærescere. Quicquid sit: sufficit indagasse quamobrè id ad *Astites* eiusmodi perueniat in quo iterum non audiendi sunt, qui autumant has non esse virilis Gonorrhoeæ sedes. Quippè licet in cadaueribus hoc morbo infectorum obseruatæ fuerint à nonnullis

Prostata benè habentes, quid mirum? Fermentando etenim, non corrodendo, Gonorrhoeam agit virus totiès deprædicatum. Quæ res est, ut solide illarum partes non nisi à longo temporis tractu labem contrahant ut in sequentibus ostensuri sumus.

IV.
Et Pro-
cessus
Morbo-
sus.

Ergò virulenta salia lymphæ *Prostatarii* nupta, mediantibus videlicet oleosis hamis consimilibus, idest à *Prostatis*, siue *Lacunis* muliebribus [ut dictum fuit] elaboratis, quoniam post cum eiusdem moleculis, utpotè acidulis, non autem acribus, congruere non poterunt, intercepto iccirco ethereæ materiæ per has influxu, planum est rotatura se se circum istarum angulos, obuersantesque oleosos flocos ità inflatura, ut, cum in consueto carcere consistere amplius nequeant, foras, tanquam ebulliendo, ij exspumare cogantur. Atque hæc quidè ratio est, cù in principio tenuis apparet Gonorrhœa. Processu namque fermentationis, quando virulenta salia vnà quòque eructantur, filamenta illa lucem reflectunt, ut coctum quid, siue albedinem repræsentent. Haud ità tamen eructantur præfata salia, quin aliqua ipsorum pars in *Prostatis* semper restitet, ut fermentum, quod lympham deinceps pro-

uen-

uenturam in sui similem fingat, sicque diu fluxum cieat illum, qui *præternaturalis*, *involuntarius*, *intempestivus* *materiae* *cuiusdam*, vulgo, *excrementitiae* & *corruptae*, propterea appellatur, *Galeno*, etiam *perpetuus*. Quo ita se habente, non renuo, inuentum iri nunquam ab aliquo vestigiū vlceris in *Prostatiseius*, qui ab vno, aut altero mense *Gonorrhoeicus* factus sit, adeoque fidem in hac parte promereri *Blancardi* testimonium, qui nempe in duobus cadaueribus illud non reperit; sed nec propterea censeo detrahendum quidquam *Virfingo*, qui idem observauit in tribus, ob nimirum diuersam, seu diuerso à *Gonorrhoeæ* exordio, tempore celebratam cadauerum sectionem. Sanè quippè ineunte morbo aperiuntur vascula sanguifera, quæ interiorem *Prostatarum* ambitum peruadunt: quod videlicet perseverante fermentatione ac inclusi humoris turgescentiâ sicuti is extenditur, ita illa denique disrumpi debent. Indicium profectò huiusmodi rapturæ est flauedo, quæ *Gonorrhoea* tingitur tunc temporis: ac tunc porro nulli dubium fuerit, quin vlcus in *Prostatidis* inchoetur. Verum quod & ab initio hoc fiat, non credam. Lacerantur equidem ab initio sphincteres, seu fibræ con-

strin-

stringentes ostiola meatuum, per quos *Prostate* hiscunt in Urethram, proptēr scilicēt affrictum acris materiæ incessantēr preterlabentis; minimē verò tubulata portio, aut granula glandulosa, quæ medullam earundem compingunt. Hæc etenim, nisi ab ulceroso miasmate extrinsecus fuerint adorta, nil perferunt: laniata verò, & vasis sanguineis, lymphaticis, roriferis vnà discriptis, Gonorrhoeam dant Protheiformem, seu mille coloribus præditam.

§. 2.

J.
A Gonorrhoeâ incommoda in Prostatis.

Jam verò modò indicatam Sphincterum diuisionem plures argvunt in causâ Dyssuriæ quæ ipsis Gonorrhoeæ primordiis intervenire solet: quòd videlicēt non attenderint vti illa, vel antè, quàm hæc incipiat, presto sit. Quippè alitèr, erosionem lentam, seu quæ nonnisi à longo tempore contingit, tam immeritò non inculparent. Sciscitaberis iccirco, vnde-nam igitur talis ardor cieatur? Resp. ex Urethrâ congruè satis à proprio humore non oblinitâ, imò & ab eodem persæpè vellicatâ. Nouimus etenim istum, vt & succum *Preputij* & *Glandis*, foetus esse, veluti gemellos, lymphæ ab *Inguinalibus* glandu-

dulis emanantis. Hoc posito, certum est quòd infectum liquamen muliebre, sicque, vt iam alibi dictum est, volatile redditum & aquosum, in secessu suo in *Penem* impingere debet in lymphæ ductûs à nupèr memoratis glandulis procedentes, seque adeo cum eadem lymphâ commiscere: quo facto, vt hæc fermentet necessum est, ita acido-volatilebus particulis exaltatis, oleosisque staminibus ex-tentis [hoc est ex hamatis in filamentosas moleculas conuersis] humor postea ad Urethram transiens solito tenuior nec non magis fluxilis habendus erit. Iamque ex hac fluxibilitate quoniam præfata stamina oleosa interstitijs fibrarum, quæ telam eiusmodi meatum [scilicet vrinarium] inuestientem, contexunt, adhærere nequeunt, fiet, vt ablato, veluti munimento, vrina porro armoniaca sua salia exerceat in dictam telam, adeoque intèr mingendum cruciatum excitet illum, qui à calore Vrinæ Ardor appellatur. Quamquam, circa huius causas dici etiam potest quòd exaltata salia lymphæ supradictæ, rursusque ab interueniente lotio magis acuata & in actum exerta ardorem illum augeant, vt est manifestum; ac denique quòd *Prostatitis* ad fermentationem dispositis, vri-

na proximè transiens calefiat, quò magis inermem, siuè potiùs dilutam, quàm delinitam Vrethram perfodiat. Verùm quicquid de his sit; lympham certè initio Gonorrhoeæ fermentescere in *Mentulâ* declarat iterùm Urethræ mucus, vt qui dicto tempore limp- pidus instar aquæ, ac tenuis labitur ex eius- modi canale, sicque sordidæ ægritudini præ- ludit: declarat, inquam, vltèrius alter hu- mor lymphaticus, nimirùm *priapina* smor- chia, tunc etiàm solito liberaliore prouentu exundans; ac tandèm rubedo *Glandis* ex vi- rulentis fermentantibusque salibus eius fi- bras crispantibus, inque istarum interstitijs sanguinem remorantibus, vt consideranti patefcit. Hâc occasione non simulabo dubita- re me, an aliquis è ductibus lymphaticis su- pradiçtis è *Pube*, atque è radice *Penis* refle- ctat ad *Prostatas*: in quo casu liquidò constaret via venenati miasmatis ad has glandulas. Sed oppones quòd, quemadmodùm fluxio humo- ris Vrethram oblinientis, alteriusque intrâ *Glandem* & *Præputium* transudantis brevè ces- sat [lymphâ videlicèt, quæ infecta fuerit, expurgatâ] sic in tali casu parùm Gonor- rhoea perduraret. Ad quod resp. venenum ad *Prostatas* deriuatum in datâ occasione æt-
erna

erna femina iacturum: quandoquidē illarum vesliculę, ambages, sinus &c. hæc diū asseruare & multiplicare valent. Postremò dari tales lymphæ-ductus à glandulis *Inguinalibus* ad *Prostatas*, ostendit *Bubo Venerens*, qui *Gonorrhœæ* aliquândò superuenit propter impeditum scilicet lymphæ accursum ad hæc *promptuaria*, factamque iccirco stagnantis huiusmodi liquoris in ijsdem ductibus coagulationem &c., vt ostendetur suo loco.

Nunc reuertendo ad Sphincteres porvlorū per quos vligo *Prostatarum* transilit in *Vrethram*, liquet abradi hos pedetentim ex discessu salium successiuo, eorum nempè, quæ nouimus echinatham formam induxisse. Quippè illorum angulis contrà tales fibras deuolutis hæ tandem exscalpantur necessum. est. Sed exemptę non tam liberum concedunt exitum recremento in *Prostatis* ebullienti; verum prætereá eleuantur ac producuntur sic, vt in tubercula molestissima excrescant. Fiunt etiã hæ caruncule in reliquis *Urethre* partibus, vbi nimirum constrictorias glandularum disgregatarum fibras lacerari contingit: quanquã, vt plurimum, imprimuntur ibidẽm vlcuscula, quæ mingendi molestiam hæud parũ adaugent. Et quod hanc

IJ.
In Vre-
thra

molestiam siue ardorem ; persentitur iste
vel maximè ad culmum *Penis* , propterea
quòd nerueæ Vrethræ fibræ initio exili-
mè , neque ità atque in alijs partibus simul
compactæ sunt. Quocircà vt in excretionem
feminis voluptate Animum afficiebant, nunc
intèr vrinandum affligunt acriter. Coete-
rùm acrimonia salium prædictorum , quæ
videlicèt insunt mucco è *Prostatitis* in Vrethrâ
salienti tempore Gonorrhoeæ , vel hinc ar-
guenda venit, quòd obseruauerim in nonnul-
lis Vessiculas ibidem excitasse ijs consimiles,
quæ vel igne, aut Causticis producuntur; ple-
rùmque tamèn eæ vesiculæ humore vacuæ
inueniebantur. Ex eo itidèm deprehenditur
quòd in exitu suo ab Vrethrâ sic *Præputium*
proritat nonnunquàm , vt impedito sangui-
nis regressu phymosin pariat. Mitto excor-
iationes, quæ in *Glandis Fræno* ac per totum
Vrethræ ductum ab ijsdem salibus patrari
consueuerunt. Interea , crescente in *Prostatitis*
fermentatione, harum peripheria ampliatur
quæ res est , vt, cum venæ ac arteriæ iuxtà
transeant , sanguis hinc impensè rarefactus
influat in *Penem*, indè verò magis condensa-
tus fursùm remeare nequeat ad Cor, impe-
diente nimirum etiàm venarum strangula-
tione

tionē: ex quo tandē sequitur, vt idē *Penis*, ac ptesertim ipsius *Glans*, infletur valdoperē ac rubescat, concurrente ad hoc etiā multū situ istius *Membrī*, quod incline se habere solet. Nāque vt errigitur, dolorem intensissimum affert; & ratio est, quia sanguis, cū refluere non possit, Neruosa corpora valdoperē extendit: Intendit autē interdū sic, vt illius erectio longū perseueret: qui morbus propriē Satyriasin audit, seū Priapismū; neque aliam, in nostro casu, agnoscit causam, præter extraordinariam illam *Prostatarum* intumescētiā, cuius ratione sanguis in Neruosa Corpora se diffundere coactus horum fibras ampliat, nonnullas verō etiā dirumpit, Quid: quod & aliquandō inæqualis est eiusmodi turgescētia; quandō scilicet talium *receptaculorum* alterum inflatur, altero in statu suo naturali permanente: ac tū porrō *Mentula* iā erecta in partem inflatæ oppositam ferri debet, hoc est, si dextera Ex. gr. intumuerit, in sinistram torqueri, indito proin nomine huic morbo Chordatæ Gonorrhœæ. Nec satis. Nāque eadem, *Virga* si *Vrethræ* vulli alicubi discissi fuerint, intenta quidē, ast submissē, tanquā pudibunda, solum contuebi-

tur. Comitatur autem continuó hos affectus; imò & licet defint, vel ipsam exorientem Gonorrhoeam tensio per totam Vrethrae longitudinem, quæ sané nihil aliud est, meo videri, quàm effectus præcitatae *Prostatarum* inflationis: qualis est prætereà [et quam immerentér vltimo loco recensemus] Vrethrae angustia; vtpote quæ mictûs difficultatem dolorificam ante alia inuehit. Atque tàm fastidium istud quã dolores prænarrati, interdium minùs, noctu verò magis intendi cõsueverunt, proptereà quòd lymphæ [in quâ & Gonorrhoeam & coetera *Veneræ* radicalitèr sisti docuimus] cessante luminis actione egriùs mouetur, salibusque instruitur magis fixis: id nimirum, quòd & Podagra, & reliquæ defluxiones abundè commonstrant. Sed quandoquidè de doloribus sermo incidit, non posthabenda hìc est Lumbago, seù Renum dolor, quæ Gonorrhoeam sempèr excipit, fitque (ait eximius Præceptor meus *D. Petrus Chirac* Professor Monspelliensis) 1. aut velli- catione quùm salia sanguinis inuolucro sulphureo destituta, qualia sunt, aspera ac laterosa per Renes excernuntur. 2. aut distensione proueniente ab iisdem salibus magis fixis, seù grandiori mole amplifatis. Vndè est
pro-

profectò, quòd Renum elices vel carpi, vel extendi debent; vtrumlibet verò in nostro casu. Siquidem in Gonorrhoeâ dispendium est maximum partium sulphurearum: ex quo licet conycere salia sanguinis nullo, adsummum crasso, tanquam tomentoso, sulphure amicta esse: et, si posterius, tensionem in Renibus augeri debere: si prius, punctoria tela. Tales quippè moleculæ nullo discrimine rotabuntur per illorum tubulos membranosos, tumque suas cuspides adhuc fortiùs impingent in horum fibras, vbi ab vrinoso phlegmate per intervalla recurrente fuerint dissolutæ. Quamobrèm tot inivrijs monitus eò se conuertet Anjmus; et sicuti ignavus est Autopsiæ Corporis sibi in carcerem concessi, ita dolores illos referet in lumbos qui contrá Renes, gerebantur. Hæc ni tamèn placent in explicatione doloris memorati, dici quoque poterit quòd *Prostatis* vel seorsim, vel vnà cum *Vesiculis seminalibus* per vehementem fermentationem turgefactis, contrahuntur nerui, qui á Renum pelui, medio intèr ipsas *Vesiculas* & *Vasa deferentia* loco se in priorum substantiam ingerunt, à quibus postea ad *Prostatas* propagantur. Hac etenim ratione facilè intelligitur, cùr ille

Ren.

Renum dolor tensivus plerùmque sit, quasi nempè in eo Renes tanquàm per funiculum intendi videantur ad Os Sacrum. Remanent pauca de solutâ Vrethrę vnitate: nec vacat loqui de Ulcusculis, ni fortè monere hìc deceat, ipforum ambitum semper esse callosum proptér membranæ dictam. Vrethram inuestientis structuram callos in vlceribus gignere aptam, vt significauimus; de Thymis & Verrucis etiàm pauca fabimur: quòd nimirum è genere Pensilium hæ semper sint ob ipsam modò allegatam fabricam tunicæ prædictę. Tantum sermocinabimur de Carunculis, quas gigni nouimus erosibilibus fibris, & quæ in cincinnum postea reuolutæ sic à nutritio succo fuerant conglutinatę. Animus quippè in eo est maximè, vt examinem ferocem illam Hyperfarcosin, quę in Gonorrhæâ ut plurimum vel non sanatur vel etiàm curata multa postindè linquit incommoda. Pro quo ideo iuvat recordari eminere in Vrethra proxime, atque è regione orificij Vescicæ urinariæ paruum *Septum* ita comparatum, ne semen ab vno latere erumpens in osculum alterius lateris impingat [*Vescicula* enim *seminales* vtrimque desinunt, ibidèmq; per geminum orificium exonerantur

tur] circa quod adstant vbique excernicula *Prostatarum*. Quo stante, planum videtur infectam istarum muccaginem, diùque illac præterlabentē debere abradere pedetentim illius fibras; hæc autem abrasio contingere nequit, absquequod vuilli disrupti fursum attollantur. Quamobrēm accedentibus á tergo humoribus simul incrustati denique in Carunculam abire debent. Hæc itaque communis est opinio de prædicti *Septi*, sèu *Verru Montani*, aut *Capitis Galli Gallinacei* [sic etenim etiàm appellari consuevit illud *Septum*] Carunculâ *Veneræ*; verum an hæc crebrius contingat, an illa *Valvularum*, quæ vtrique oculo eiusdem *Capitis Galli Gallinacei* præpositæ sunt (ne videlicet semen in Vrethram iugiter emanet] hoc est, quod non credo. Siquidem constat has longè inferiùs collocatas esse á *Cristâ* nominati *Capitis*, adeoque magis obnoxias incursionibus veneni *Prostatarum*, quàm ipsum *Caput*: ac propterea existimauerim caruncularum, quæ *Verru Montani* attribvuntur, maiorem partem esse eiusmodi *Valvularum*; quod vt credam facit hæc observatio. Ipse namque noui complures, qui ab Hyperfarcosi in Vrethrâ probè sanati: eo nihilominus calamitatis adacti fuerant, vt

Observat.

Q

non

non ampliùs intèr coeundum semen emitterent; verùm hoc tantùm peractâ re, ac desidente iàm *Priapo* sine delectu & eiaculatione prodigerent: id nimirum, quod tùm in augmentum & decrementum dictarum Valvularum iàm antea stupratarum diuerso tempore factam repetebam. Sed quicquid sit de sede: Carunculæ eæ certè meiendi negocium non parùm faceffunt. quandoquidém Vrethram vel omninò, vel partiatim tantùm, constipando, accedente iugitèr *Prostatarum* turgescenciâ [quâ nempè tubum illũ vel à primordijs Gonorrhoeæ angustari nouimus] Stranguriam pariunt, aut ad minimũ vrinæ stillicidiũ symptomatibus grauissimis stipatum. Etenim primò Dolor acerbus est; quòd vrinosa salia adhuc frequentia é Vesicæ orificio statim irruant in dictos obices. Deindè vlcus gignitur. Nam vellicatis fibris stagnat sanguis illuc transiens vt tandem vascula disrumpat; vel his à circumfluente sanie excisis inflammatio pangi debet, atque abscessus. Tandem verò superuenit & Gangrænosis, deturpato iàm sanguine, aut post prauam curationem.

Relabimur nunc autèm tertiò ad Sphincteres *Prostatarum* [& ne scilicèt obliuiscaris aliquandò, Gonorrhoeam iunctosque morbos ab eius-

eiufmodi laticibus hauriri] Diximus enim illos à prætereunte acri lymphâ fenfim abliguriri, ficque breuî denique difiectos liberum exitum eidem linquere. Succedunt nûnc ergò valvulæ, quæ funt quedam velut apiculæ appositæ fingulæ cuilibet excretorio poro, impediuntque quominus hi obturentur, nèue extrarium quid in *Proftatas* glifcat. Ut constrictorijs fibris fupradictis præfunt, ità vt plurimû earundem sortem feqvuntur, nifi quòd sæpenumerò in Carunculas abeunt, de quibus iam fatis. Reflectamus itaque nûnc parumpèr Animum ad inuoluntariam illam ac perpetuam materiæ corruptæ è *Proftatis* defpumationem: certum eft hoc pacto ipfam regurgitare debere aliquandò in bina oiftola, quæ oculos *Capitis Galli Gallinacei* fimulant, & fic in *Vefficulas feminales* demùm migrare: quòd vt contingat facit etiàm iftarum cum *Proftatis* affinitas. Quippè hæ illarum peniculamentis accumbunt, fua ijsdem vafa concedunt, ac mutua per fibrarum intercape-
dines commercia exercent. Quid igitur mirum, fi virulentum miasma tranfuolet in femen? Jamque infectum tali modo iftud, nempe femen, turgescere incipiet ac fermentare, ficque tandèm foràs fcaturiet ad eum mo-

observat.

dum, quem diximus de succo *Prostatarum*. Argumentum profectò eiusmodi turgescentiæ hoc est, quod nempè inuenerim sæpiusculè *Vessiculas seminales* præfatas vltrà modum tumidas (quasi nimirum vento fuissent inflatæ) adeoque vacuas. Interea semine vna cum reliquis *membris* virilis recrementis sponte ac perpetuò labente augetur talitèr Gonorrhœa, vt interdum miraculo fuerit: sic copiosissima fuit illa apud *Mellebrok* in *Ephemer. German.* &c. Miratus ego sum magis, quòd non obstante *Vessicularum* turgescentiâ prædictâ nūquam deprehenderim in ijs aliquam vel inflammationem, vel erosionem: quod profectò indè euenisse putaui, quoniam liquor seminalis regiâ veluti continuò erupisset in *Vrethram*; prætereà quia nil anfractuosum, nihil glandulosum in memoratis *Sacculis* continetur, cuius ratione femini mora aliqua prætendi possit; ac postremò, quia nullum sanguiferum vas ad interiorem eorundem membranam penetrat, vt à fermentantibus acrimoniis salibus deglubatur; è contrà semper mucillaginosâ crustâ muniatur. Quocircà si quis nihilominus asserat, contingere nonnunquam in Gonorrhœâ, vt *Vessiculae seminales* exulcerentur [vt *De Blegny*, qui etiâ *Thierry Hery* allegat.

legat authoritatem] respondebo vlcus illud
nō nisi ex suppressione eiusmodi fluxionis pro-
duci posse: quando scilicet, via seminis im-
pedita, vel occlusa, corrosivæ particulæ gy-
ratae in *Vesicularum* parietes retorqueri de-
bent.

Rursus ex tali suppressione *Deferentia Va-*
sa sic interdum eodem semine farciuntur, ut
funiculos satis crassos æmulentur; atque eo-
dem pacto *Testes* denique tumescunt. Nam
ubi semē indē egredi non potest, obstāte farci-
mipe præfato, illorum tubuli plus solito am-
pliandi sunt, eoque magis, si contracto virul-
ento miasmate fermentationem intus perfer-
re cogantur. In hoc quippè casu vi ambien-
tibus vasculis illata, atque inflammatione
parta, Tumor in abscessum verget lethalibus
accidentibus, ut pluriès memini, coniun-
ctum. Quanquā hīc Tumor, Hernia *Vene-*
ris appellata, indē etiā sæpius fit, quod aci-
do-fixa salia acquisito in sanguine quodam
prædominio semen postea grumefactum eant,
quemadmodum elucescet *cap. sequent.* Sed ad
Gonorrhœæ suppressionem reuertendo, di-
ximus suprā, fisti corrupti seminis effluxum,
occlusis vijs ob farcosin quandam, vel propter
acidas iniectiones à Barbitonforibus malè ad-

IV.
In Testibus
& Perineo

hibitas; addo nunc, accidere aliquandò & ab acidis salibus prædictis per lymphæ-ductus, aut per arterias in *seminales Vessiculas* adspor-tatis planè, vt & *Herniam Veneris* fieri suprà nouimus. Hinc etenim, sicuti præ fermētatione eadem *promptuaria* tumescunt, ità præ hac intumescencia contractis fibris illorum orificia obfignentur oportet. In *Prostatitis* verò suppressâ Gonorrhoeâ, imò & citrà hanc suppressionem, si vlcus ibidèm à viru factum consen-uerit, venenosum pus postquam interiorem substantiam effoderit, terebratis carnibus, pinguedine abliguritâ, fistulas in Perinæo (adde nonnunquàm, & *Scrotum* & *Anum*) denique excauabit, vndè lotium & sanies communibus quasi cuniculis factis continenter extillent. Interim in Gonorrhoeâ tam *Prostatarum* quam *seminaliū Vessicularum* ardore mucus Recti Intestini exsiccat. Quamobrè aqueis auaporatis, terrestres, crassæue eiusdem succi partes tam tenaciter hoerebunt *Ani* parietibus, vt fœces nec vermicularem eiusdem canalis motum stimulare, neque per tam salebrosam viam descensuræ sint deinceps. adeò, inquam, quòd, si demas mulieres, reliqui nonnisi exercitati, aut clysteribus inuitati secedat. Excipiuntur autèm foeminæ, quòd

Va.

Vagina substantia gracilior est substantiâ Vir-
ilium *Prostatarum*, adeoque minùs subiecta
inflammationi. cùm e contra hæ, vt huic ma-
ximè subiacent, sic intestinum Rectum for-
tius torrere soleant. Iungitur, quòd breuius
est iter ab hoc Intestino ad *Prostatas*, quàm
ab eòdem ad *Lacunas Vaginales* (vbi scilicèt
muliebrem Gonorrhœam stabulari alibi iam
ostensum est) proptèr interpositũ nempe Vte-
rum. cuius orificium interiùs, vtpotè crassum
velut in clypeum est intestino ad retunden-
da effluvia è *Lacunis* præfatis emanantia, vt
patet. tàque superest Marcor[potius Phthy-
sis & *Caro Morton*, qui ideò conferatur] eiuf-
modi Catharros sequi solitus ex eo nempe,
quod in ijs non ingens modò fit sanguinis iact-
ura; verùm auertitur etiàm succus ab alen-
dis membris. Patet hoc planè in Dissente-
ria, Fluore albo, Hæmoragijs &c. ceù in qui-
bus dùm humor artvum nutritioni dicatus
ruit, quà data porta, in malàm frugem, mi-
sellum corpus languet flaccescit, arefcit mor-
iens. Hinc igitur in Gonorrhœâ cùm dispen-
dium sit maximum tam sanguinis (in vlcer-
ibus) quàm & seminis & præsertim lymphæ
(qui ros est verus fibras humani corporis ir-
rigans) necessum est, iis profusis, artus &
mem-

membra marcescant. Atque hoc quidem, senescente iam morbo. Quippè in nondum antiquo sola virium imbecillitas adest, veluti in ieiunantibus quibus ex inanitis vasculis artus non benè sustinent; siue quòd raræ sanguinis columnæ lacertos faciunt debiliores. Ueruntamen in iam prouectâ, siquidem euacuat, quæcumque firmam sanguini conciliare solent crasin, videlicet balsamicis siue sulphureis particulis, vapidus is futilis atque iners remanet in aeterioso genere, sequitur, vt neque globulorum rubellorum compages stricta sit, & succus nutritius minimè cohærescat. Ex illo itaque imbecillitas, ex hoc macilentia subrepet. Hinc ægrotis pallor, facies exanguis, oculi caui, frons contracta, infirmus gressus ac vacillans.

§. 3.

I.
Diagnosis
Gonorrhœæ
Simplicis,

TOT de Gonorrhœâ phasibus enarratis, si quis nihilominus ad eiusdem primordia solummodò respiciat, ambiget adhuc de ipsius origine. Noui ego certè [quod & initio Operis testatus sum *Propos. 1.*] Iuuenes alioqui probos paulo post nuptias cum Uirginibus pariter honestissimis celebratas id morbi genus cotraxisse ex *Venere* nimirum intem-

temperantèr repetitâ , vt ibidèm quòque docebamus. *Aliquando* (inquit *Georg. Baglivus*) vt sæpè videt , Gonorrhœa corripuntur etiâ homines cum muliere non infectâ coeuntes. Id autem contingit in eis , quorum sanguis particulis acribus , salinis , scorbuticis , vel alterius generis abundat ; vnde nimio concubitus æstu vniuersa penè liquida in motum concitatiorem posita , undulando inclinant ad locum , in quo maior est oscillatio : quæ quoniam est circâ vasa seminalia in inguine , si concubitus vehemens fuerit , ac sæpè repetitus , singulæ partes acres salinæq; tunc excitatæ & in motum posita deponi circâ Pudenda incipient , semelque incepta depositione , veluti unda sequente undam , aliæ , quæ remanent in liquidis , circulando ibidèm deponentur & sic fluxus perennitatem producent , quæ Gonorrhœa gallica videtur esse , sed reuera non est , quia cum muliere non infectâ supponitur concubitus &c. Verùm eæ Gonorrhœæ erant semper albæ ; seu nullo vnquàm flauore tinctæ ; prætereâ fluidæ , absque Glandis aliquo rubore , & quæ facile sanabantur : atque vltimò vrina in iisdem etiâ sine insolentiori vredine , & conatibus emittebatur. Discernere itaque si cupis an Gonorrhœa Gallica sit , vel alterius cuiusvis indolis , obserua i. an vrina prætermodùm cruciet

accum labore excernatur 2. an decidua materia è limpidò colore candidum perbreuì inducat; 3. demùm (quòd palmarium est) an quotidie augeatur fluxio & semper vergat in deterius. Character namque hic est *Prostatarum* inflammationis, cui si addes post, ruborem *prostatæ Glandis*, sordidique eiusdem fuci copiam & liquiditatem, conuenienter satis de *Veneræ* causâ certus esse poteris. Quamuis nihilominus superat hæc, imò & indicia omnia ipsa. Ægri confessio; si videlicet cum muliere suspectâ fuerit conuersatus; quam tamen, si mittendâ duxeris, æquabit animaduertere seriem inuasionis suprà à nobis prolatam. Etenim recensita mala nunquàm omnia omninò irrumpunt; sed partim tantùm, initio; sub finem verò, toto etiàm agmine concurritur. Quod ergò augmentum: nil æquè melius *Gonorrhœæ* gradus monstrat, ac varius eiusdem color. Quippè hic fermentationis, siue motûs particularum lymphæ in *Prostatæ* segregatæ conditiones indicat, adeoque & *Gonorrhœæ* vices. Hinc igitur subalbedo eiusdem principium ostendit, siue incipere aliquot sulphurea filamenta ad lymphæ prædictæ superficiem attolli, reliquis sub iugum adhuc remanentibus; albedo dein morbi progressionem

nem denotat, quatinus candor nonnisi ex sulphurum vnitate, idest, à iam concretâ illâ, scilicet lymphâ dependet: ac postremo flauor indicium est effusi sanguinis, siue iam factæ in *Prostatis* inflammationis. Quâ occasione aperiam hic ego candidè sensus meos, non intelligere me celebrem illam Gonorrhœæ diuisionem in simplicem & Uirulentam. Quandoquidè hæc Gonorrhœæ (sunt *Sinapij* verba) tantum gradu, non specie, siue secundum magis & minus differunt. Sicuti febris à febre (pergit) gradu tantum acrimonia & viscositatis differt, sic & Gonorrhœa vna ab altera. Est enim eadem utriusque cura, est idem utriusque, si perduret diutius, pro ratione subiecti & humoris peccantis periculum. Et, si quòd causas talis diuisio facta est, non placet. Debuerat potius distingui in *Venerèam* & non *Venerèã*. Simplicitas enim nec morbus, nec morbi causa esse potest. Quod si nihilominus illa nomina retinere libet, censeo Gonorrhœam, appellari posse Simplicem, quoad in fluxu lymphæ *Prostatarum* continetur; processu verò temporis, vt quandò abscissis vasculis sanguiferis rubella portio vnà elabi incipit, et sic flauedinem (de quâ suprâ dictum est) ostendit, tunc jure & complicatam, & purulentam, aut, si mauis,

virulentam primitùs esse nominandam.

Deuenimus itáque núnc ad posteriorem, hoc est ad Gonorrhœam virulentam; cuius primus gradus & modò modò ex colore adnotatus est. Sequuntur alij, qui ex colore itidèm, odore, consistentiâ & quantitate paritèr deprhehendi queunt, vt si Gonorrhœa porracea, grifæa, liuida fuerit, itèmque vel sanguinolenta, vel serosa &c. vt quæ vlceris incrementa significant ad amissim vel absquequòd ipse de illorum importantia diù contendam. Percunctabor duntaxàt, an Gonorrhœa sit contagiosa, vt nimirum, si quis cum Gonorrhœico dormiat, huius ægritudinem possit attrahere. Affirmat *De Blegnij*, inducitque exemplum pueri nouennis, cui id vitij contingerat ex accubitu supèr genua Patris dicto morbo laborantis. Verùm Ego, nisi interuenerit immediatus contactus sordescentis liquidi cum *Inguine* sani hominis, vt, si subucula, vel aliud linteum illo adhuc calente madidum circà huius femora fuerit prouolutum, non credam Gonorrhœam ab aliquo susceptum iri, Etenim alitèr, virulenta salia vtpotè frigescentia inepta sunt ad qualecunque *Internum* impetendum. Quamobrèm indato casu censeo, si id ex volatilitate & cal-

efa-

efactione infecti miasmatis factum non fuerit, ex analogiâ saltim humorum, quæ intèr patrem & filium non deficit, prouenisse. Quid nihilominus fauere debet opinioni nostræ, vt qui nouimus Gonorrhœam in Viris præ volatilitate atque incalescentiâ salium muliebrium accidere. Coeterum [vt hoc quòque notem) opinor etiàm Gonorrhœam puelli supradicti fortè non fuisse *Venerèam*. Quippè an dentur in Talibus eiusmodi Gonorrhœæ, præter *Ballonium* & *Cnoeselum*, videatur instar omnium *Laurentius Terraneus* toties laudatus. Quæres denuò ac tandèm, an quis Gonorrhœicus ex accessu ad mulierem integram, siuè virium firmiorum se (vti suadetur plebecula ab eodem morbo sit liberaturus. Respondet *Synapius*: *Plerique* (sunt eius verba) *expleto adhuc & repetito si fieri potest licite* coitu cum *fœmina vigorosa & sana, à Gonorrhœa liberantur*; calculumque addit *Musitanus* narrans de Amico suo, qui se cum Scorto habitâ, eâ que mox cum alienâ, tamen benè moratâ coniuge (et quàm iamdiù impudicè deperierat) repetita, sanus ipse huic è contrà Gonorrhœam in præmium corrupti maritalis thalami sit impertitus. Sed quandoquidem iste - met Au-
thor fatetur Amicum illum & Amicam Gon-

orrhoeâ non fuisse vexatos, inducor saltim, ut existimem venenata effluvia in *Penem* ex priori coitu contracta vasis lymphaticis inhoesisse eo tempore, quo reccurrens post, in nouo congressu auidissimè lymphæ, illa tandè in malè-suasæ mulieris *Vaginam* intruderit, sicque hæc fuerit infecta. Aliàs namque si dicta effluvia ad *Prostatas* peruenissent, depleri hæc ità nunquàm potuissent, quin aliqua sempèr veneni particula ibidè pro noui morbi seminio restitasset; sicque Amicus ille frustra *Venerem* Medicam implorauisset. Sed ad rem.

JII.
Prognosis
Prio-
ris

Prædicturus ergò quidquam de Gonorrhoeâ cogita ante alia, intèr eiusdem species optimam ac mitissimam asse inchoantè, proximè Simplicem, tertio loco Virulentam; et primam quidè facilè proptereâ curari, difficiliùs alteram, egerimè omnium postremam: *Quò recentior fuerit Gonorrhœa*, (inquit *Dolæus*) *eo curatu facilius erit*, *Difficiliùs quòque hoc malum eradicatur in corporibus pituitosis, aut melencholicis, aut valde plethoricis, quàm alijs*: Faciliùs itidè in sanis, quàm debilioribus, valetudinarijs, aliquoue morbo deprehensis; et ratio est, quòd ij omnes plurimâ scatent lymphâ, nec non serositate, quibus

bus á Natura *Venerereum* tabum hoerescere consuevit. Ob id rursúm, senes & valdè adulti magis periclitantur, quàm iuuenes; Autumno & Hyeme, quàm Vere & Estate: in regionibus demùm frigidis atque humidis, quàm in calidioribus, vt in Galliâ, Italiâ, Hispaniâ &c. Atque hæc generalitèr de Gonorrhoeâ. Nàm quod particularia; Simplex vacat omine, nisi quòd neglecta in Virulentam transit.

IV.
& Post-
erioris.

Virulenta verò vt plurimum est incurabilis præcipuè si *Vesficulae seminales* iàm infectæ sint, vt in casu Bergomensis illius apud *Thom. Bartholinum*; ac tùm planè hàud ambigendum, quin fistulæ, Tabes, ac Lues denique *Veneræa* in procinctu sint. Quandoquidè virulentis salibus sanguini per venas largitèr suppeditatis, vt tota ferè subuertitur Hematosis, ità in corpore nihil linquitur ad vitam. Arguit hoc imprimis liuidus [et qui adeò vtpotè pessimus, postremus esse consuevit] eiusdem virulentæ Gonorrhoeæ color. Hic etenim non nisi a vitriolo in sanguine prædominante dependere solet, siuè ab affectorum locorum gangrænosî: deindè grisæus, qui incipere denotat vniuersalem labem; tùm viridis, qui vlcera malignitatem auspicatur, atque ità successiuè, donec ad colores Simplicis Gon-

or-

orrhoeæ iam suprà designatos perueneris. Vltimò in Gonorrhoeâ languente seminis eiaculatione, eiusdemque robore eneruato, ac seminali denique fermento depauperato sterilitas accidit. Conspiciuntur etiàm in eo vermes, vt cum *Borello* plures meminerunt &c. Insanabiles sunt quòque interdùm Fistulæ in *Perinao*; sed non ità infastæ, quin[non absque tamen maximo viuendi incommodo] ægrum vtutivuenem diutiùs senescere permetterent. Tandem sicuti ex Vrethræ hyperærosi metuenda venit insanabilitas Gonorrhoeæ, sic ex hernia *Venerea* huius etiàm lues nonnunquàm auguranda.

§ 4.

I,
Cura Si-
mplicis
Gonor-
rhoeæ.

QVOD Concernit Curam; non ablandiri hìc Ego possum communi Practicorum opinioni, qua asserunt Gonorrhoeam initio nunquàm; sed postquàm *Venerenum* miasma susceptum conuenientèr satis expurgatum fuerit, esse snandam. Quippè (vt & refractariam & temerè audacem indolem Ingenij mei manifestem] fateor me non paucos ab eiusmodi morbo liberaſſe ipsis primis ab inuassione diebus, & quidem citius, quàm aliàs post commentitiam illam expurgationem fieri potuisset

tuisset: nimirum solâ interdum V. *Sectione*,
dietâ humectante, cathartico, usu balnearum tem-
 peratarum &c: cum secus id neque primipi-
 laribus, vt sic dicam, auxilijs euicissem. Neo
 dissuadebat ratio. nam, quod *Phlebotomiam*:
 nonnè impeditâ phlogosi *Prostatatarum* ab ei-
 usmodi defluxione eluctari postea dabatur, cū
 videlicet hæc ab illa procedat? C' est là donc
 [ait *Remifort*] qu'il la faut combattre en epui-
 sant les fucs qu'il commence à corrompre, &
 aux quels il s'attache auant que d'attaquer
 les parties solides, & c' est alors, qu'il faut
 auoir recours à la *Saignée* sur tout dans la
 Gonorrhæe pour eteindre l'inflammation
 & ostant la cause, qui la foment. Iungitur
 quod V.S. celebrari debet supradicto tempore
 etiâ ad vrinæ ardorem compescendū. Quod
 victum *humidum*: confert hic in catharris om-
 nibus & in Rhumatismo, hoc est in omnibus
 lymphæ morbis; quos mehercle *diluyente* vi-
 ctu melius domari vidi, quàm omnium Pra-
 cticorum frustraneis Receptis: et patet ratio.
 Siquidem *diluentia* ferositatem lymphæ con-
 ciliando salinas particulas eliquant, disper-
 dunt, inhabilesque reddunt ad fermenta-
 tionem. Caue tamen frigida [quod pleri-
 que facere consueuerunt] admisceas ijs dil-

uentibus, vt *vitriolata*, & similia fixa; quantinùs lympham condensando, hoc est sulphureas eiusdem strias constringendo interposita deindè veneni salia crescere faciunt, & magis figunt. Quamobrèm de repente interdùm, nec sine magno ægri periculo Gonorrhœam sistunt, id, quod multiplici experienciâ mihi compertum est. Hæc itèm, est quæ me docuit, cùr Gonorrhœa vel solo *cathartico* elidi in ipsa infantiâ possit: Sic *Forestus* curauit Iuuenem *Gonorrhœa*, & *Testiculi inflatione* laborantem cum suspitione *luis Venereæ* solis *Purgantibus* diuersimodè adhibitis: *Omni die* [sunt eius verba] *ter quaterue secessus habebat cum tanto successu*, vt non opus fuerit accedere ad decoctum ligni *guaiaci*; & quod dictu mirum est, nō solum à *Gonorrhœa* sed, & alijs symptomatis curtus fuit. Conferatur ad hanc rem etiàm *Riuerij Cent. 1. Obs. 25.* quâ scilicèt non tam recentē, quàm & antiquam Gonorrhœam *Catharticis* præcipuè remedijs sanari patet. Ratio si quæ- ratur, habetur ex *Syluio de le Boë*: hæc [loquitur de ijsdem *Purgantibus*] si ritè, hoc est, quantitate tempore, modoque convenientibus exhibeantur, semper conducent, nunquàm nocebunt *Ægris*, quamuis mōx nihil expurgant humorum peccantium, quippè quos tunc alterant, corrigunt, & ad
secu.

secuturam postea euacuationem blandam preparant: dicam planius; quia sanguinis particulas agitando, humorumque motum inuertendo, *venereum* miasma à *Prostatis* seducunt. Tandem quod *Balnea & Thermales aquas*: conuenire illa in omnibus *Vrethræ* inflammationibus, *Vrinæ* ardore, *Stranguriâ* similibusque morbis tam in comperto est, vt probatione non egeat; has verò incipientem *Gonorrhœam* penitus eximere declarant *Acidulæ*, quarum efficaciam in tali morbo *Romæ* abs me pluries obseruatam hic ideò cum elogio duxi prælegendam. Audio verba tamen increpantium hanc *Gonorrhœæ* sanationem præco-
cem tanquàm incubam mali teterioris: Quid enim [aiunt] retentum in corpore virus annihilabitur? Nonnè solo eoque iugi stillicidio subducitur, hoc supresso intus in malorum fomitem alitur? Præpostera sanè cautio est post receptum hostem fores occludere. Nonnè venenata sunt euomenda? Ad isthæc tam strepera tam rationi sensuique aduersa nemo veniret qui nosset *Gonorrhœam*, prout senescit, iuxta peierare nihil proficiente continuâ defluxione. Profectò *Prostata* ita nunquàm viru depleri possunt, quin aliqua istius pars in earundem anfractibus semper lateat. Et si hoc, cùm

ipsum non extinguas priùsquàm ibidém im-
plantetur? Certum est enim vel paucissima
virulenta salia sicuti cum aduentante iugitèr
lymphâ perpetuò fermentabunt, itá novum
virus quotidie productura, vtque quò longius
in illis, nempé *Prostatis*, stabulabuntur, sic
eó altiùs ingessura sese in ipsarum poros, in-
uentisq; iccirco vasis capacioribus sanguinem
ad extremum infectura esse, quod est *Luem*
Veneream gignere. Proptèr quod adéo si initijs
fuerit obstitum, & fermentatio auersa, nullæ
in *Prostatis* incisuræ, nullibi *Venerea* inquin-
amenta manebunt. Quippè penitùs attrita in
vasorum cauitatibus nabunt, seque lymphæ
rursùs intermiscébunt. Hinc igitùr omninò
disperibunt, & ne hilum quidém detrimenti
afferent sanguini, cuius tamèn globulì inte-
merati tùm primitùs venenum fuerint exper-
ti (etenim exercitus viru sanguis facilè cor-
rumpitur, vt vinum, quod semel contrax-
erit acorem) Quæ igitùr utilitas in mora?
Nonnè, vt coetera mala, sic & Gonorrhœam
præcauere melius, quàm exspectare? Sentiat
nihilominùs quisquis prout vult: Ego certè
in hâc Praxi multum commodi percepi. nec
iucunditatis minus. Conquerebantur scilicèt
Infirmi de Vrinæ ardore, mingendi molestiâ,

Colis

Colis tensione, rubedine & calore; aliqui eti-
 àm humiditatem quandam ex *Vrethra* efflue-
 re denunciabant. Ad hæc propterea *Sangui-*
nis missionem, *cassiam* cum cremore tartari,
Emulsiones, aliaque humectantia præscribe-
 bam, indicta pariter in rebus non naturali-
 bus *seuera temperantia*; quo factum fuit, vt
 quotquot iussibus eiusmodi steterint, pauci
 ex post Gonorrhoea plorarint. Replicabis pr-
 opterea, & cur non etià *Adstringentia* vsur-
 parim, cum hæc citius reliquis medicamen-
 tis negocium expedire potuissent. Resp. quia
 eadem secus, quam vt *Venericum* virus eliquent,
 euacuent, aut disperdant, istud potius in *Pr-*
ostatis figunt, quo videlicet tandem Gang-
 ræna, aut Sphacelus ibidem innascatur: &
 proindè horum metu factum fuisse existimo,
 cur Medici se temperarint à Gonorrhoea ini-
 tio sistenda, propter nimirum accidentia ex
Adstringentibus obseruata, id tamen, quod ve-
 tare non debet, quominus eadem aliundè co-
 hibeatur. Sic *Dolæus Diaphoreticorum* vsum
 quòque commendat in dicto casu, ineunte
 videlicet Gonorrhoea formulamque tradit,
 quæ hîc sequitur.

R̄. *Mitrhidat* 3. j., *bezoard. mineral.* ̄ iiij.
vel Antimon. diaphoret. 3. j. *camphor.* ̄ iiij.

*tingitur. ros. rubr. 3. ij. Syrup. granator. 3. iij.
m. f. haustus.*

Sic etiã Ego *Acidulas* Romanorum aquas (vulgo *l' Aqua acetosa*) nisi vel largis calicibus ebibantur, aut fontanã diluantur, noxias iudico, quamuis suprà, sèd cum hac tamen exceptione laudatas. experto crede. Interim ni cesset Gonorrhœa, metusque sit, an phlogosis in *Prostatibus* iãm peruenerit ad suppurationem expectari hæc debet, abstinendumque ab omni auxilio, quoad abscessus fuerit euacuatus [id nimirum, quod ex flauo eiusdem Gonorrhœæ colore dignoscetur] actum porrò adhuc largius quàm in principio Venã sectã [nunc enim vberior, quàm dudum puris prouentus est pertimescendus] ad humectantia & digerentia procedetur. Huiusmodi processum habet *Spleissius*, cuius hæc sunt verba; Sic *Patauij* studiorum gratia cum essem, vidisse memini Gonorrhœam ex impuro coitu contractam sine ullo sequentis morbi Gallici metu quatruiduo sublatam usu boli ex *Cassia recent.* & pulu. *Liquirit. parati*; & Syrupi ex *Emuls. sem. 4. frig. mai. lalap. Viol.* & Syrup. de *Ibisc.* alternatim sumtis: quæ laudato cum successu per aliquot dies inde sequebantur aut pilula ex *Theribenthina confecta*, vel *Rx. pulu. Charabes ad 3j.*

cum

cum bol. armen. orient. 3. ℞. in aq. ros. aut plantag. assumpta. Ratio huius processus patet ex iam dictis. In hoc enim casu *Prostatarum* intumescencia, *Vrinæ* ardor, & putredo ab iisdem *Prostatitis* percelli debent. Quamobrè priori utrique scopo satisfaciunt *V. S.* et *blanda purgatio*. Nam caue irriteris [hoc enim fieret, ut adaucta sanguinis serositate venefica falia in *Prostatitis* fixiora euaderent, earundè lymphæ rudiùs fermentaret, & inflammatio denique exacerbaretur] Idcirco præter *Cassiam* supradictam & *Mannam* coetera purgantia suspecta esse debent: *Clisteres* etiàm, imprimis emollientes, vulgo *Lauativi* nuncupati licèt quotidie impositi non parùm conferre consueuerunt: Conducunt etiàm plurimùm humectantia, ut *Balnea aquæ dulcis*. Nam humectant [inquit diligentissimus Thermarum obseruator *Andreas Baccius*] & calefaciunt blandissimè: mox aperiunt, leniunt, attenuant, digerunt, reuellunt maximè tepidiora. Deindè *urinam*, & *aluum* cient, sudores atque halitus insensibiles excitant, dolores mitigant, *urinæ* ardores tollunt, somnum conciliant, bonas coctiones moliuntur & vires corroborant. Hinc plures ego noui, qui *Gonorrhœam* ingruere certam ex doloroso mictu præsenferant, *balneis* iuxta præposita adhibitis

Observat.

Deservat.

bitis fuisse liberatos: Et quod Interna, scilicet Emulfiones, Serapia, Ptisanas, & similia, *Aquosa* diuretica, audiatur præclarissimus *Desse*, qui sic loquitur: Dans les vlcères des „ parties honteuses & dans les Gonorrhées vi- „ rulentes l'usage des diuretiques aqueux & „ peu acides est tres necessaire pour deterger „ & euacuer par la meme route les parties qui „ ont etè les premieres infectées. *Posteriorem* denique, hoc est detergendi indicationem, complet *Therebenthina* non ità tamen, vti mos tulit, abluenda, sèu lauanda; quòd proiectis tali operà salino-sulphureis & maximè volatilibus particulis reliquæ crassiores minùs aptæ sint ad solidas vlceratas fibras defendendas, quo nimirum crescere atque indè augeri queant. Sed delicatulis, & quibus alia exhibere licet, *deterfivo* illi pharmaco substitui potest hoc aliud.

R $\acute{x}$ Balsam. de copaiua gut. x. ad xv. dentur cum potu calido. Vel.

R $\acute{x}$. Balsam. Peruvian gut. iij., ol. therebenthin. gut. v., ol. succini destil. gut. x., cum vino cal. saccharato fiat haustus sumendus matutino tempore.

Nàm vespere sequentes pilulæ, tametsi *Adstringentes*, purgato corpore nō erunt inutiles.

R $\acute{x}$.

R $\acute{x$. Pulv. ossis sepiæ ʒ. ss., corall. rubr. pp. ʒ. la-
pid. hematit. a. gra. v. laudan. opiat. ad g. ij.,
cum s. q. ol. calam. aromatic. f. S. A. pilula
sumenda h. s.

Alia demum his similia in hos usus trahi
possunt, quæ sua cuique prudentia, vel alio-
rum maximè pericula suggerent. ac tantum
innuam circa usum *laudani opiat*, constare
in hoc, vel præcipuè, Medici gloriam, si op-
portunè ac scientificè ab eodè administretur

Rapimur nunc verò ad medicationem Go-
norrhoeæ inueteratæ, siue, quam suprà malui
appellare Virulentam: quando nempe vlcus
in *Prostatis*, quumque in vicinas partes, vt *Ves-
siculas seminales*, virus iam repsit. Ad id prop-
tereà nitendum præcipuè, ne hoc ipsum vir-
us vigeat, sed vt omninò deleatur: deindè, vt
idem vlcus abstergatur, & consolidetur; ac
postremò vt pristinus fibrarum tonus parti-
bus restituatur. Primum certè non aliter ob-
tinebitur, quàm *Mercurialia* porrigendo; nec
credamus Antiquæ Scholæ, & Tonforibus, qui
putant extingui sufficientèr posse incendium
Venerèum decoctis suis sudorificis ex *Guaiaco*,
Sarsaparilla &c. compositis Sic enim *Sydenham*:
Nec minore cum fructu [loquitur comparatiuè
ad *Adstringentia*, quorū abusum & nos in prin-

II.
Et Com-
plicatæ,
seu Inue-
teratæ.

cipio Gonorrhœæ paulo ante damnauimus] licet periculo minore decoctum lignorum exsiccantium usurpatum comperi; quo scilicet sub pretextu Specificorum tūc uniuersum Ægri corpus, tūc præ cæteris affecta pars iam pridem nimis incallescencia ulterius adhuc inflammabuntur; nonnunquam etiam Gonorrhœa, quæ paulo ante euanuerat, quod me obseruasse memini, denuò in conspectum prodijt. Et ratio est, quam affert Taury, cuius hîc est Textus: L'Antiquité, raccommendoit les ptisanes sudorifiques avec le Gaiac, l'esquine, la Salfe-parille, le Sassafras, qui sont de bois sudorifiques. A cause des fels volatils, qu'ils contiennent, ils font sortir les parties les plus volatiles du venin, par l'insensible transpiration, ils peuvent rompre les pointes fixes de ces acides: mais, s'il à des parties grossieres, elles restent; vn corps se trouue desseché; les parties du venin font plus de corrosion, parce qu'elles sont moins ecartées; en fin le mal s'augmente, & quelque fois le rend incurable. Mercurius igitur inuocandus; & primò quidè præscribi debet sub hoc exemplo.

Rx. therebenth. Venet. 3. ℞; mercur. dulc. 3. ℞. extract. rhabarb. gra. viij. diagrid. sulphur. gra. iij. cum s. q. pulu. ocul. cancr. præp. f. S. A. pilu-

pilula in nebulis inuoluenda & sumenda mane; quæ subindè reiterari poterunt cùm occasio tulerit.

In fortioribus itè vnum, aut alterum granum *Mercurij vitæ* adiungi poterit, vt & *purgantium* dosin adaugeri. Siquidè, si alibi, heic in *Gonorrhœâ* inueteratâ, vbi humores procul dubio infecti sunt, locum habet *Methodicorum* illud: *Qui benè purgat, benè sanat; & ratio dabitur cap. seq.* Sed neque ob eiusmodi infectionem omninò, verùm eatenus etiàm repetenda veniunt *cathartica*, quatenus, vti cōplurimis continuis diebus certa quædam *mercurij* dulcificati portio exhiberi debet, eademque aut minui, vel augeri, prout solerti Medico videbitur, itâ, ne is *ptyalismum* cieat aliquandò, consultum est *lympham sanguineam* mediantibus *catharticis* prædictis ad *Intestina* identidè deriuare. Alterum deindè intentum, hoc est *ulceris mundificationem*, quod attinet; *therebinthinatis balsamicisque* auxilijs satis euinci id potest. Ego verò in tali occasione balsamum hunc parare soleo, qui me expectatione meâ nunquàm fraudauit.

℞ *flor. sulphur. ; radic. aristoloch. rotund. in lamell. tenuiss. dissecta a 3 ij. ; summitat. Centaur. min., Absynth., Hypericon. a. M. j.,*
T 2 *sal.*

sal. armoniac., myrh., croc. oriental. a. 3. j. camphor. 3. s. ol. therebenthin. ad eminent. 3. digit. digere in vase hermet. clauso super ciner. calid. diebus xv., xx. Decanta ad Us. Dosis à gutt. v. ad xv. aegris obasioribus in liquore calido, ut in potu Coffè, aqua Thè, lacte, amygdalato, vino &c. idque sub lecti ingressum.

Nàm matutinum tempus *mercurialibus* est cōcedendum, ut diximus; Quod *Narcotica*: hęc nunc minus conuenire videntur: Dùm enim puris efluxum coercent, vlcus ad corruptionem disponunt. Ni itaque Gonorrhœa in magnâ copiâ instet, abstinendum: & si vnicum duntaxat granulum *laudani opiatci* identidem admiscebis præfato balsamo, modò tamen alvus fluat, nil referet. Referet autem maximè ut *Diuretica acria*, Ex. gr. vinum in quo *Cantharides* fuerint affusæ, omninò deuites. Quippè ut ut lympham sanguinis corrigere videantur, fermentationem tamen augendo virus alliciunt ad corrosionem. Quamobrém nescio quo titulo illa, & præcipuè vinum prædictum laudarit *Waldschmit*, & cum eó alij: quicquid (ut verum fatear) in præuentione hac mea fortassis decipi possem. Quandoquidè talia nunquàm volui experiri. Tandèm absterfo
&

& mundificato vlcere, quod consistentia, & puris color laudabilis indicabunt, postremum Scopum, qui de Atoniâ partium emendanda est, assequeris per *Adstringentia*; quorum vsus tunc non erit inutilis, sanguine videlicet purgato, & viru, prout decebat, ritè euacuato. Formulas, si piget alibi, vnicam saltem reperisti suprâ. His non desultoriè utcunque peractis contingit nihilominus aliquandò, vt Gonorrhœa perseueret; fitque id vel ob vitiatam chylosin, quandò nempè ex vsu *Purgantium* assiduo Venter ita proprijs fraudatur fermentis, vt chymum indigestum adhuc transmittat ad Cor, & sic ab acidâ lymphâ virus *Venerèum* magis fixatur; vel ex abvsu in rebus nonnaturalibus eidem veneno quotidie classicum canente, ut est manifestum. Quare monitum hic vellem Medicum, respiciat semper ad præfatum viscus, inque eius gratiam modò Stomachica præsidia, [modò diætam præscribat: modò denique in Animi pathemata inueheat: *Rhabarbarum* videlicet *Purgantibus* semper admisceat, tabellas diarhodon Abatis & similia, sæpiusculè indulgeat. Aer deinde (inquit *Dolens* imprimis siccus non sit oportet; Cibus sit liquidus, eu-chymus, eupeptus, gratus & suavis, Profunt ius-

cula carniū cum pane parata Gallorum & Germanorum more, ova forbilia, itēque Elixā omnia: non sic Affata, Acetaria, Conditanea & Infumata. Potus non sit frigidus, aut valdē incrassans, ni fortē Ager ex ijs sit, de quibus *Hippocrates: Victus frigidi*, inquit, *conferunt in his, quibus sanguis erumpit, aut erupturus est, in flammeis ardoribus, ad ruborem & similia*. Caueat nimirū à rebus spiritu vitrioli, aliōue huiusmodi stiptico acidulatas: è contrā verō vtatur *diureticis aquosis* iām suprà laudatis, v.g. miti limonata, emulsionibus parū crassis, atque imprimis aquā fontanā leui neutiquā malitiosā, propinato interdū, seu viciatim, leui etiā aliquo oligophoro. Somnus sit moderatus: vitetur situs supinus, ne vasa circā lumborum regionem incalescant. ob quam causam optimum est in Gonorrhoeā elato capite decumbere, ne videlicet in dorsum contingat resupinari, & quo propterea pacto plures nouimus ab hoc malo fuisse seruatos. Vigiliæ nihilominus nimiae compescendæ sunt. Spiritosiores enim sanguinis particulas turbant, debilitant, dissipant, doloresque in *Pene* adaugent. Motu nimio ac frequenti se egri non defatigent, sed placidē agant. Nocent quippē equitatio, & salta-

saltatio ; indèque æger inquietus coercendus
 & vt tranquillus sit admoneri debet. Excre-
 ta & Retenta Naturę normam sequantur. Al-
 vus quotidie officij sui sit memor. Nàm ab
 Aluo durâ ob vicinitatem comprimuntur vasa
 spermatica ; vndè aliàs & Gonorrhœę & Pol-
 lutioni nocturnæ ansa præberi solet. Quamo-
 brèm si subsideat, alio scilicèt, quàm tempore
 curationis, *Suppositoriis* & præcipuè *Clysteribus*
 [qui ideò à nobis, & vt alibi dictum est, *La-*
uativi appellantur] ex aquâ hordei, similibus-
 que *diluentibus* subducatur : et sic etiàm quod
 reliquas naturales euacuationes procedendū
 est. Quod verò spectat Animi pathemata :
 hæc rectis Ægri moderentur habenis : grauior-
 es curę & Affectus, quos intèr primas tenent
 Amor ; et *Libido*, absolutè eijciantur. Nàm
 obscenæ cogitationes vltro nec vocatam illā
 (vndè ei nomen) *Venerem* ad nos venientem
 alliciunt, *Penem* sanguine inflant, ex quo de-
 mum *Prostata* inflammatione turgescunt. Vl-
 timò ad veneni fixitatem eneruandā sequens
 Opiata nonnullis est in vsu.

R̄. extract. heder. terrestr. ʒ. j. theriac. Venet.

ʒ. ʒ. resin. Gaiac. ʒ. ij. sal. volat. succin. ʒ. j.

Camphor ʒ. j. ol. iusniper gut. xv. M. f. Opiat.

de qua sumantur ʒ. ij. singuli. matut. hor. su-

& erbib

*perbib. iuscul., vel aqua fontana haustum,
in quo nodul. antimon. crud. parum ebullierit.*

Alij in Viperinis iusculis magis confidunt, eademque continuis 20. diebus præbent Infirmis. Verùm Ego neutrum huiusmodi remedium diutiùs protrahendum censeo; ne videlicet tot sudationibus humores in sicco linquantur, convulsioneshque indè oboriantur & læsiones, quæ naturæ functionibus accedunt arefactis recrementis: prætereà, & ne virulenta salia crassis aliòqui indaginibus præpedita ab iisdem sic postea adglutinentur, ut in libertatē afferi deinceps non valeant. Quocircà mallet in tali casu redire iterum ad *humectantia*: quandoquidē 1. quod ab vno non euincitur, extorquetur ab alio, & contrariorum, ut plurimum, alterius vis alterius insufficientiam exequat. Deindè, quia *diluentium* palmarium est salia quælibet extenuare & crassa omnia emollire; ac 3. demum quia extirpatâ licet Gonorrhœâ adhuc nihilominus usurpari debent illa ad restituendam, coenoso & sicco sanguini fluiditatem. Quamobrem lactabunt Ægri, tepidâ corpus abluent, serum lactis, acidulata mitissima, aut similia aquea aliquòusque potabunt, seu donèc visum erit denique ad *purgantia* reditare; quæ
etià

etiàm esse poterunt huiusmodi.

Rx. mass. pilul. aloephangin. 3. s. extract. enul. campan. & mercur dulc: a 3. j. trhocisc. al. kandal 3. j. resin. turbith. 3. ij. ocul. cancr. præp. 3. j. s. ; sal. volat. succin. 3. iiij. cum s. q. syr. de cich. Gul. f. s. A. pil., de quibus cap. Ager. 3. s. ad 3. j. altern. diebus m. superbib. iusculum.

Diebus autèm intercalaribus vtatur sequent. Elixirio.

*Rx. tinctur. verm. maial. cum sal. tart. extrac. 3. s. ; ol. tbererbenth. 3. ij., ol. succin. 3. s. balsam. pervuiam. 3. ij. m. atq. agita exactè Dos. á gutt. xx. ad gut. xxx. & ultra in haustu-
ulo vini calidi saccharati.*

Potissimum tamèn ad Gonorrhœæ sanationem impedimentum est ferè sempèr Hyperfarcosis Vrethræ. Hæc etenim vti vel vlcerata est, vel facilè in vlcus abit, sic proximis vel non longinquè hoerentibus *Vesficularum seminalium* ostiolis saniem influendo, aut alitèr transmittendo fermentationem ibidèm, vel in *Prostatis*, perpetuò alit, recrementa corrumpit, extemporaneum denique istorum exitum stimulat. Quocircà summo studio caueri debet talis Caruncula; et antè tamen inuestigandum, an vlcerosa sit, vel fungosa: cuius in-

IIJ.
Curatio
Hyperfarcosis
Venereæ
seu Carunculae
Meatus
Vrinarij

Obsci nat.

dicium est, si vrina in proportionē debita non excernitur, atque in *Vrethra* impedimentum persētitur; et cū prætereā in vlcerosā ingens adsit præsertim in mingendo molestia. Si itaque haud vlcerata sit illa, mittendus primò sanguis ex basilicā; tūc Balnea institueda, in quibus æger, prout maior, aut minor erit lotij suppressio, se se crebrius aut rarius [noui, qui ferè singulis horis) demerget; et si vrina demū penitus intercepta fuerit, Canula, siuè Catheter imponendus, imò & Lithotomia nonnunquā celebranda, vt in *Gallo* quodam ex vrinæ suppressione iam perdeliro factō vidisse memini. Quamuis nihilominus haud opus tantā præcipitantia, si vrina etsi tenuitèr, manet tamèn. quandoquidē tempus vltro dabitur pro Carunculæ extirpatione, nullum videlicet morā periculum minitante. His non desultoriè peractis extirpatio eiusmodi Fungi auspicanda erit vsu Topicatorum, ad eum nempe modum, quem docet *Hartmannus*, vel qualem proponit *Sener-tus* itēmque omnium optimè, *Henrycus Regius*, ab ipsius *Scholias-te Ioan. Broen.* ad incudem postea reuocatum; qui quidē curandi modi, cū apud præfatos Authores prostant, inutile est hic transcribere. Auctarij gratia
tan-

tantum pauca circa illos adnotabo i. scilicet, ne candelæ in id operis infumendæ ex sola cerâ conflentur. Aliter enim frangerentur, & frustra in *Virga* permanerent herentia [de quorum extractione exemplū ponit *Molinet.*] Melius itaque fabricabuntur ad hunc modum.

℞. cera albæ ℥. j. therebent. 3. ij; quæ ceræ liquefactæ immittatur, & hac mixturâ intingantur *elynychia*, sicque fiant ex ijs candelæ parvæ. Harum defectum suppleant turundæ lineæ cerâ ad rigiditatem obductæ, aut styli ex barbâ balenæ. 2. ut medicamenta huiusmodi instrumentorum apicibus inungenda corrosiva quidem sint, sed non ita, ut ex nimia corrosione (ut cauet *Ettmullerus*) gangrænam inducant: quale exemplum infaustum prostat in *Henrico à Moinichen.* Omnium propterea *corrodentium* vices implere poterit emplastrū *Vigonis* duplicato triplicato, aut etiā quadruplicato *mercurio*, quod me nunquā fefellit vel externè duntaxat ad radicem *Penis* applicitū 3. et ut, quicquid in *Vrethram* introduxeris non finas ibidem diū persistere, ne dolore scilicet nimis acerbato [monente *Broen.*] conficiatur æger, & pars affecta inflammetur ulterius: sed candela illa, turunda, aut stylus corrosivus remoueri debet prout vrget necessitas

Observat.

fitas, & vnguentum aliquod leniens eodem modo est intrudendum, sicque pedetentim aliquid consumendum est, donèc aduertatur impedimentum Carunculæ esse omnino ablatum: postmodum verò ad deterfionem, exsiccationem, & consolidationem vlceris procedendum erit mediantibus iniectionibus mòx describendis, aut alijs, quas ex *Vulnerarijs* confeceris; quibus tandèm suppraddetur candela vnguento camphorato inuncta. hæc namque consolidat. Et quod iniectiones; hæc sub Gonorrhœæ initium ad glabram Vrethrae superficiem lubricandam adhiberi possunt, ex lacte tepido, aut hordeacea *Pari ratione*, inquit *Sehmitzius*, si inter meendum intolerabilis sit ardor, urinam reddat ager demersa *Mentula* in matulam lacte, vel aqua tepente plenam; quibus etiàm illam, si acerbius doleat, fouere poterit. Quodsi Vrethra fuerit excoriata.

R̄. aq. calc. viu. tenuior 3. viij. aq. plantag. 3. iij;
flor. Zinci 3. ij.

Mixtura hæc [et remedium est *Iosephi Ianchson*] lauentur vlcera in *Pudendis*, vel alijs partibus stabulantia, & ope syringæ tenuioris iniiciatur; sed leni & constanti manu ducatur. Vel.

R̄. aq.

R $\acute{x}$. aq. calc. viu. ℥ j. lythargir argent, ceruss.,
tuth. a 3-j. camphor. 3. s. Iniiciatur ter de die.

Postremum autem ad vlcera in meatu vrinario, ad Carunculas etiam vlceratas, de quibus supra, atque ad Sphincterum ab Emunctoris illic hiantiū scissuras respicit hęc alia.

R $\acute{x}$. aq. ros., plantag. a 3. iiij., trochisc. alb. Rhas.
3. s. bol. armen. 3. s. m.

Huiusmodi quippè iniectio mūdificat eadem; & cicatrice firmat. Si veró vlcera diutiús persistent, quasi altas egerint radices, ac Luem sint manuductura; si, iterum, perdura sint & callosa, nec laudabile pus suppeditare videantur: in tali casu nonnisi ab *Escharoticis* ac *Suppurantibus* auxilijs, de quib. *superior. Artic.* tractauimus, leuamen aliquod sperari debet; salusque omnis propterea in appropriatâ Luis curatione ponenda. Hęc occasione: Solent Barbitonfores in Gonorrhoeâ indiscriminatim, & quocunque tempore Iniectionibus maximam partem Stipticis, siuè *Adstringentibus* vti. Ego contrà petulantem huiusmodi methodum quam ad Amicis. Virum *Laurentium Terraneum* iamdiù scripseram inuectiuam Legentium oculis iterum subijciam..
Deus bonè! hęc Reipublica pestis promissis tantum diues & sordida, è Tonstrina, ubi coquebat

Observat.

in olla Sparadrappum similesque vernices, in Lares ornatissimos penetrat ad Nobiles ad Plebeios ad quoslibet deceptu faciles, ibidemque, dum manu syringam admouet, altera oculos emungit, Gonorrhœa interim quotidie magis incrudescente Et nec immeritò fanè. Siquidem Stiptica illa remedia virus coagulare, aut vias Glandularum obstruere debent. Quamobrè noui aliquot ob peruersas eiusmodi curas Gangrènâ affectos [& quam proinde Membri paralyfis sequebatur] ad extremum isto fuisse mutilatos. Eijciamus igitur Promissores illos, & Vitriolum, Alumen, & similia eorundem pigmenta Sutoribus ipsis aut Cerdonibus vsurpanda linquamus!

IV.
& dem-
um, her-
niæ Ve-
neris

Intèr communes tamen *Adstringentium* effectus non incelebris est *Testium* tumor qui vbi imminet *Scrotum* imprimis obtusè pungitur Dartros vrit ac rubescit, æger denique febre corripitur, inque ijs sedibus metuenda inflammatione. Ad hanc auertendam Vena bis, terue, quaterue tundi debet, & prout casus feret, aut æger poterit tolerare. Mòx verò tota in- vngetur regio *Perinæ* inter *Scrotum* & *Anum*, ipsumque etiam *Scrotum* hoc balsamo:

R. ol. *Masticin.*, *ruthac.*, *menthac.* a ʒ. ij. sem.
rut. & *urtic.* a ʒ. i. *cariophyl.* ʒ. s. *cera* q. s. pul-

ue-

uerifat. puluerisand. f. ungu.

Hoc enim resoluisse vel prægandes *Testium* hernias author ipse sum, & quicquid olea pro salium retibus hodiè que à Medicis reputentur. Aliàs in minori inflammatione sufficit terra sub Pollionum rotâ concrescens alibi laudata; commendabatque hanc sæpè eximius Præcep. meus *D. Petrus Chirac.* ex eo, quòd sco-be ferreâ imprægnata istius volatilitate discutit, digerit, idest sanguinem attenuat, expansumue in vasa debita reducit. *Omnia tamen Topica (Schmitzium audis) ità applicentur, ut Testes minùs dependeant; intercipientes ad latus Pubis accomodetur.* Si verò *Testium* tumor non fuerit inflammatorius, tantùm duritie valeat, tùm fiat inunctio ex balsamo sulphuris succinato [*Dolgo* suadente] aut lintea oleo Guaiaci intincta adhibeantur, quòd citissimè ac potentissimè penetrat. Verùm non est, cùm hic alia apud alios inuestigem, cùm eorundem in libris infinitus sit numerus. Sufficit igitur adijciam, quòd si talibus non obstantibus Tumor in immoto persistit, *Emollientia* tentanda veniunt, ut Cataplasma de mica panis, cui post aliquot dies subrogabitur alterum *Vigonis*, quod dicitur ex quadruplicato *mercurio*. Hinc enim, quod supra-

dicta

dicta olea discutere non potuerunt, semen
scilicet in *Testibus* grumefactum, *Mercuriali*
penetrantiâ resolutum iri spero: et si hoc unius,
vel alterius mensis spatio continuò adhibitū
non profecerit, denuncio *Veneream* luem altè
iàm ossium medullis insidere, sicque illum,
idest Tumorem non nisi remedijs hanc Luem
profligantibus expugnatum iri. De *Fistulis* in
Perina è suppressâ *Gonorrhœâ*, vel &c. pro-
venientibus nihil habeo, quod reponam Signi-
ficabo tantū, cedere has interdū *Antive-
nereis* pharmacis, quemadmodū nempè &
alii quivis *Pudendorum* morbi cedere consue-
verunt. Denique *Gonorrhœa* sæpius, inter-
dū quòque initio & inopportunè disparet;
quod si malè moratis, quivis vitæ solutioris
sunt, accidat, metuendum planè; non sic, si
abstemijs, & qui vitæ sunt continentioris. Ar-
guit namque ea fuga exquisitam Veneni *Ve-
nerei* volatilitatem in his ægris; denotat in
alijs maximam fixitatem. Sed quicquid port-
endat evasio hæc, immaturè fugientj ne credas
vnquàm; vrge pharmaca, absolute victoriam.
Fortassis etenim ex vno miasmate corporis
cuiuspiam angulo infixi ingens populatio seq-
uetur, quemadmodū ex parva scintillulâ
magnum incendium. Accedit, quòd eiusmodi
di

di fluxio recurrit, pausat, languet, definit absque lege, ob excessum nempe in rebus non naturalibus, vti nouimus; vel potissimum, quum peruersâ confessione Medicum & adhuc magis semetipsos fallunt Ægroti. Pro Colophone queritur quibusnam amuletis præmunire se quis valeat contra hos morbos. Sed indignatur *Waldschmidt*, increpatque *Magninum*, tanquam parum Christiane scripserit, quod impune quis & securè cum infecta concumbere posset. Neque enim *opus est* [inquit] *ut agatur de præseruatione istorum affectuum, ne maior occasio præbeatur peccandi*. Pace nihilominus tanti Viri, non sunt hæc scripta, quæ ansam flagitijs porrigunt; aut nostra inconsiderantia; aut suus cuiusque stimulus iuxta illud

— *Trahit sua quemque libido.*

Proptèr quod huic affectui medicaturus *Virgilius* sic loquitur in *Georgicis*:

*Sed non ulla magis vires industria firmat,
Quàm Venerem, & cæci stimulos auertere*
[*Amoris.*

Fugiamus scilicet [inclamat *Scaliger*] *fugiamus pocillatricem illam* [*Venerem*] *et ne illud sitiamus,*

— — — *unde laboris*

Plus haurire mali est, quàm ex re decerpere
(*re fructus.*

Quod si tamēn Animo non possumus, cūr iniquum erit Corpori mederi? sique illud præservare non valemus á peccato, istud saltēn liberemus á supplicio. Quamobrēm mitior *Ettmullerus*, misericordiā, atque in Proximum maiori charitate præditus mentē suam aperire non dubitavit his verbis. *Si cui libeat præservare se ab hac Gonorrhœa, quam nempe Venus vexat, interim tamen non certus esse potest an cum infecta coeat; is præservationis loco, mox ante, aut post coitum assumat spiritus, seu olei Therebent. vol. gut. vj., vij., vel viij. in haustu vini generosi; huius enim abstersoria vis meatum urinarium, eiusque sal volatile oleosum abstergit, ac corrigit contagium virulentum forsitan haustum. Nescio nihilominus, an probatissimus Author de hoc remedio experimentum fecerit: cum viris Septentrionalibus (Deo sit laus) talia experiundi minor occasio adsit, testante Spleissio: Hac in parte, nos Germani feliciores, á iusto Deo, si Venere peccaverimus, temporali Iudici mulctandi relinquamur, interim à lue tām fœda ut plurimum immunes. Utut verò expertus fuerit; non facile comparatu est plerisque illud oleum, & cū libido antidotum aliquandò nolit vel exspectare, vel audire. Dabo igitur aliud remedium expertissimum.*

&

& vbiq̃ue obuium, tametſi terminis parũm ænigmaticis: *Accipe* videlicet *Sinceram* poſt coitum, & *marita*. Sed libet loqui planiũs, ne fortè cenſeas approbare me iamdiũ reiectam *Synapij* ac *Muſitani* opinionem, quã volunt coitu cum ſanã muliere repetito viruſ ex priori ſuſceptum atrahi ab hãc, tanquã à viperæ capite, aut ſcorpio contuſo, quæ proprium venenum reſumere exiſtimantur. *Accipe*, igitũr aquam fontanam, ſiue putealem qualemcunq̃ue, & benè *Inguen* prolue; ſed debet ea eſſe tepida, ſeu, ad minimum, non frigida. Hæc enim crebrã experientia teſte plures à Scortorum maleficijs liberauit; et ratio eſt, quam totiès de *humectantibus*, ſiue *diluentibus* tradidimus, adeò vt noſſe poſſis *Ratio-*
nem & *Experientiam* in *Praxi* noſtra ſibi mutuò correfpondere.

CAPVT QVARTVM

DE MORBIS VTRIVSQUE SEXVS

ET

De Affectibus Totius;

Ubi

DE LVE VENEREA

ARTICVLVS J.

De Pano Inguinis.

§ I

I.
Bubonis
Nomen-
elaturæ,

ARRAT *Plutarchus* vicum fuisse quendam Atticæ regionis, cuius incolæ *Placiadæ* vocabantur; apud quos moris erat, vt qui fuisset in Adulterio deprehensus ignominiofas poenas daret impactis in *Pudendam* corporis partem raphanis, qui apud illos miræ magnitudinis reperiiebantur. Hoc tempore si existerent *Placiadæ* id genus multæ superuacaneum

caneum ducerent. quandoquidē viderent longē acriores raphanos sponte, ex se, crescere in *Inguine* Adulterorum; viderent, inquam, Tumores magnos, dolorificos, duos, rebelles, malignos inuadere præfatam partem, ibidēque præ ferociā itā debachari, vt postquā lentam veluti carnificinam exercuerint, ad extremum Ægros Libithinæ deuoeant. Tumores profectō hos Groeci *Phygethlo-*nes vocant, Latini *Panos*, (ob similitudinem scilicet, quam habent cum tramæ inuolucris, teste *Nonio*) atque ex *Fernelio* *Phlegmones sunt in Adenum locis emergentes*, vt in *Ceruice*, maximē verō in *Alis* & in *Inguinibus*: quamuis alij in his postremis sedibus duntaxāt germinari perhibent, vtque rursus ad olera alludant, pro magnis bulbis *Bubones* audiunt.

Comparere solēt hi cum, vel sine *Gonorrhœa* [quapropter hic etiā a nobis fuerunt describendi] seque inuicem causant, & causantur mutuō. Causa tamen illorum frequentior est, quæ & cœteras *Pudendorum* parit affectiones: muliebri nimirū pus in *Viris*, & *Virile* in foeminis, quæ tali supplicio damnantur. Sed ambiges confestim, quomodō tām foemineum, quā masculinum virus remotum illud, nempē *Inguen* adoriri valeat? *Missa Veterum*

II.
Causæ,

sententia Tuathologica nimis & vanâ Recen-
tiores in hoc sunt, vt velint muliebres sordes
(vt nempè á causâ Virilium Bubonum exor-
diar] gliscere iuxtâ *Colem* per externam istius
superficiem vsque ad dictam partem: masculi-
nas autem suffundi foeminis in tali loco, quod
est earundem *Inguina* irrumare. In vtroque ta-
mén decipiuntur. Quatinus in turpi ample-
xu nec foeminina sanies labi ad *Inguen* Viri, nec
Virilis irrumare, seu fucare potest *Inguen* foe-
minæ. Obstant enim ad illud, Maris incuba-
tus: pro hoc, introductio masculinis *membri* in
Intercapedinem muliebrem: post educationem
autem, neutri Sexui laterales hypogastricæ re-
gionis partes maduisse viru vnquam comper-
tæ sunt, & ni fortè de industria vter alteri
confricuiisset. Insupèr foemininum semen (vt
ad istud redeam) quotiescunque excernitur,
non supernè ad *Clitoridem*, neque lateralitèr
propè *Nymphas*; verùm infernè versùs *Fra-
num Vuluæ*, adeoque, in congressu maris, suprà
dorsum *Penis* iaculatur; quæ res est vt idem
introrsum potius, quàm extrorsum relabatur.
Ad quod faciunt itidem *Labia* eiusdem *Rimæ*
& circumfusi pili, qui omnem illi aditum ad
Uiri *Inguen* prohibent. Sed quicquid de his
sit [pudet enim talia memorare] uolunt postea
ijdem

ijdem Practici, quód, quomocúnque eò peruenerit siuè muliebre, siuè masculinum. virus, & siuè alterutrum, siuè vtrumque *Inguen* fuerit affecutum, protinús per apertam cutim atque hiantia præ *Venereo* cestro venularum ora ibidè concedat in subiectas glandulas. Quid verò? si nulla eiusmodi vasa ad istas transeant, vt suadere videtur autopsia[neque enim glandulæ imprimis Vesciculosæ suscipiendo sanguini dicatæ sunt), monetque Anatome interdictum esse quodlibet cõmercium vasorum exteriorum cum ijs glandulis mediante Peritonæo, quod eminet superextensum. Nec vacat confugere ad porositates. Quandoquidè nequè hec tam rectè, nec suffusum pus in tantâ copiâ esse potest, vt perindè, ceú fomenti vires exerat. Iunge, quòd hoc fixum est, eoque magis, vbi ad *Inguen* peruenerit. Qui igitur penetret ad dictas glandulas? Sciturus nihilominus quo pacto menstruum illud venenatum huc irrumpat, reducin memoriam, quæ suprâ, *Artic. de Gonorrhoeâ*, narrauimus de lympheductibus ad *Præputium* descendentibus ex ijsdem glandulis: dices protinús manifestum esse, quamòbrèm tale fermentum á foeminâ eiectum coitûs tempore, si paulò fixius sit, adeò vt ulterius

dolores in his locis ; quibus verbis expressè denotat consensum *Muliebrium* cum *Inguinibus*.

Verùm cuiusvis demùm *Inguen* impetierit idem virus, siuè Maris, siuè Foeminæ, & siuè alterutrum, siuè vtrumque, nonnè patet ibidèm existentes glandulas [quæ in vnoquoque quatuor vtplurimùm reperiuntur] vel seorsim, vel coniunctim inflandas esse ex stagnatione nimirùm lymphæ, quæ indè abire in posterum non valebit, quæque móx à virulentis salibus exaltata turgescere incipiet, ac veluti despumare? Non renuis! En igitur exordia *Bubonis Venerei Inguinalis*!

Tractu quippè temporis, vti ex tali turgescentiâ vis infertur membranis tales glandulas occingentibus, ità disrumpuntur vasorum Curalium propagines, quæ ad ipsas-met tunicas deriuantur: atque hinc porro sanguinis, quoniàm extrauafatus antiquum partium ordinem ac dispositionem amittit, in fermentationem iccirco raptus superstantes musculos loedit, hoc est, immixtis hùc acribus ac volatilibus particulis fluentem in ijs sanguinem contaminat, siuè attenuat, alterat ac fermentat adeò, quòd hic è vasis suis eductus externâ inflammatione intrinsecæ respondere pergit. Facit ad huiusmodi inflammationem

IIJ.
Ortus,

IV.
Incrementum;

Y

etiàm

etiam fibrarum Musculorum Abdominis prædictorum [vnum si demas Rectum, vtpotè magis remotum] curuatura, quæ accidit inquantum, quòd subiectæ glandulæ iàm tumefactæ extrorsum superstratas partes cogunt, idest Musculos præfatos. Hinc ettenim vasa sanguifera disrumpi, ad minimum sanguinis circuitus in dictis partibus impediri debet.

§. 2.

J.
Matura-
tio,

QVo facto, præter Tumorem, rubedo insolens in *Inguine* apparebit: dolor etiàm ob distorsionem & fibrarum ex fermentante sanguine vellicationem interueniet; qui hinc adurens [vtpotè Animo sensationem illam ferè ad ambusta comparante] indè punctorius videbitur: quando siuè sinceri, siuè iàm in pus conuersi cruoris moleculæ acicularum specie perstrinxerint Musculorum fibras; ac simul denique profundè lancinans: vbi scilicet in glandulis existens venenata lymphæ aut ob moram exaltata, vel abientem calorem fuerit experta, vel postremò, cum affuso pure in harenam veluti descenderit. Tunc enim glanduloso parenchymate concusso dolebit Animus; et vti carne molliore sunt eedem glandulæ, ita sensum reddent hebetiorem. Co-

mitatur

mitatur intereá hæc Incessus deprauatus .
Quandoquidém ex vna parte, contractis præ
tumore, qui secús *Inguina* exoriuntur, Cru-
rum Musculis, intendi illa, rigere ac vara fieri
debent: ex aliâ, quoniàm maior arcuatarum
in eodem *Inguine* fibrarum contractio fit de-
ductis Femoribus, ne idcirco indè augeatur
dolor, Animus vt hæc cautè moueat, inces-
sum vitiat. Iungitur, quòd turgentes Glan-
dulæ, dùm Femoribus superponderant, re-
ducemque per venas sanguinem deorsum co-
gunt, ampliatis vasculis fartisque Musculis
horum motui frænum iniiciunt. Et hæc equi-
dém causa est, cùr in Bubone *Venereo* Coxæ
turgescunt. Vt enim sanguis infrà *Inguen* reti-
netur, ità eę humore saginentur necessum
est. Replentur autèm imprimis sero, quòd hoc
facilè cùm per vasorum poros transudat, tùm
ab eorundem oscillis exigitur. Quaproptèr
œdematosæ euadunt pedetentim; et, si veno-
sum aliquid fortè disrumpatur, etiàm erisy-
pellatosæ. Quamuis hæc inflammatio misce-
ri œdemati nunquàm consuevit, nisi quùm
Bubo suppurationi maturus est, in quo casu
idem sæpenuerò euanescit; quotiès nempè
sanies iàm confecta nec tamen euacuata per
constantem adhuc fermentationem attenua-

Obsers.

Observat.

tur sic vt denique in vasa sanguinea se recipiat. Vidi crebrò illius apertura à Chirurgo interdum procrastinatâ, mane sequente Panum ampliùs non fuisse inuentum; sed eius loco aut vestigia Luis, aut Tumorem erisypellatodem de quibus agemus in Prognosticis. Alij è conuerso ad maturationem ægrè perducuntur, vel quod parua salium venenatorum manus ad *Inguinales* glandulas accesserit; vel, quòd singulæ quatuor glandulæ vnitim à viru haud fuerint occupatæ [Duabus ettenim aut vna tantum prehensâ, vti lymphæ exindè ad alias minimè infectas subrepat, ita subducto pariter venenoso menstruo minuitur in illis fermentatio, à quâ porrò sanies conficitur] Vel denique impeditur maturatio ex eo, quòd eadem glandulæ non derepente, ast sensim, eâ nimirum ratione fuerint infectæ, vt aliquibus lymphæ flocis primitus coagulatis cœteri subindè nonnisi per successiuam ante strictorum compressionem coaluerint. Quo fit, vt virus glandularum meditullium quàm lentissimè affecutum ægrè itidem in fermentationem irrumpat, vt acceleret suppurationem. Atque hoc quidem phœnomenon mente nonnunquam recolenti mihi motiua adijcebantur ad credendum lymphâ
è di-

è dictis glandulis, videlicet *Inguinalibus* diffundi in *Penem*, ac per consequens Bubonem Gallicum fieri modo à nobis suprà descripto, plané, vt & ex postrema modo allegatarum, rationum de lenta illius suppuratione colligi abundè potest. Jámq̃ue proximè suppuraturus Bubo, siquidè Corpus quiete, Animum patientiâ orbauerit, fressò idcirco ob diutinas agitationes, præsertim ex fermentantibus in venas quotidie repentibus particulis cruoris massâ febrilis diathesis in hanc inducetur, seu febris illa Suppuratoria vulgò nuncupata, vt est manifestum.

Licet autém ritè suppurauerit ille Tumor, sponte suâ tamen nuquam aperietur; quòd in partibus longè á Cute positis existente sanie, hæc, potius quàm extrorsum, intrà corpus iter quærat. Perforatur itaque; & si probè successerit maturatio, pus flauum redditur ac saniosum: copia itidè est sufficiens, & laudabilis consistentia; non sic, si illa velut fuerit extorta. Siquidè in tali casu serosum apparet illud, nempè pus, tenue, inolidum, & in paucâ demùm quantitate.

Ulcus deindé, quod Abscessum sequitur, arefcit, ac labia ostendit alba, sicca, & per consequens duriuscula, alio interim, quod tur-

II.
Abscessus,

IIJ.
Ulcus,

gentem exceperit Abscessum, floridis humen-
tibusque obsito, & quæ demùm vel suapte sp-
onte ad cicatricem perducuntur. Quò minus
igitur periculi in hoc est, eò magis crescere in
nobis debet obligatio de illo edifferendi; vt-
que oris aliquantulum glabris, siuè siccis, ad-
eòque duris reliquimus, sic inspiciamus nunc
præditum etiàm callosis. Calli huiusce causa
à nobis alibi iam lata est; nihilominus com-
pendij ergò hic adiiciemus: quòd decisis are-
scentibus tum Cutaneis, tum Musculosis fib-
ris, ac propterea valdoperè contractis, succi
nutritij elices inter binas quotlibet existentes
obstipantur. Quocircà is ibidem coercitus si-
cuti gliscente postmodum hinc nitro aereo,
indè autem alio Acido-fixo ab infectis glan-
dulis exhalante condensari debet, ità glutinis
formam nactus talia capita [idest coesarum,
fibrarum iam contractas extremitates] ità
conferruminet necessum est, vt margo quæ-
dam, siuè vallum durissimum circà prædictū
vltus excitetur. Nec tam ambitus, quàm si-
nus vltoris præ duritie riget. siquidè distrac-
to in alias partes nutrimento [dicam planius]
Quippè sanguine in Arterijs condensato *Ingui-
nales* glandulæ fraudantur humore suo, pro-
indèque sitiunt continuo ac durescunt. Hinc
itáque

itâque albidus interdum ichor, sed in paucissima quantitate, ac rursùm tam viscidus, vt nec abstergi aliquandô possit.

Verùm non procedente nutrimento Gangræna exoritur, liuent labia, concedunt mortificata: virus etiâ ab his in sanas partes raptum fermentatione iugi carnes deuorat, vlcus ampliat. Vidi ego sæpius huiusmodi vlcera phagædenica, depascentia maligna eò seuitiæ deuenisse, vt erosus Umbilico tenus Abdominis Musculis, Pyramidales ipsos è confinijs diremerint, Peritonæum terebrarint. Quocircâ inductâ hinc in *Penem* virulentâ lymphâ Phymoses & Gonorrhœæ, indè verò contaminato Sanguine Febrium exacerbationes, Appetitûs deiectiones, ac Diarrhœæ demùm (vt quæ instantis Fati non æquiucæ indicinæ erant] nascebantur. Quod Phymosin & Gonorrhœam; hæc erant, quæ me plene persuasum fecerant de influxu lymphæ à glandulis *Inguinalibus* in *Præputium*, *Prostatas* & *Urethram*. Qui enim, aliter, tales morbi euenire potuissent? Coeterò Febris oritur in tali casu ex eo quòd retractum in venas pus, quoniâ ægrè ob molem ibidè circulari, atque ob diuersam partium dispositionem cum sanguine conuenire nequit, Æteræ materiæ
per

IV
Gangræna.

Observat.

Observat.

per hunc influxu passim ideò intercluso tumultus miscere debet, hoc est fermentationes excitare, siuè Febres: quæ accessione nouæ materiæ exacerbantur potissimum é primis vijs, vt videre est in vlceribus Pulmorum, Intestinatorum &c. Ut verò iterum in præfatis vlceribus Pulmonum, alijsque morbis ex vitiosa lymphâ, in fine languet Appetentia; ità in Bubonibus vlceratis, febre præsertim adstante. Nàm sulphureis eiusdem lymphæ moleculis constrictis, salinis autem attritis nonnisi ferosum quid labitur cum ad Oesophagoeas Nostras, tum ad alias glandulas digestivum mensurum elaborantes, iners profectò stimulus titillandis nervis, siuè, ad Famis sensum inducendum. Sequitur Diarrhœa, & Tragœdiam claudit. Incipit hæc ab irritatione Intestinatorum Ilei & Colon, quâ parte sub *Inguine* obuolvuntur, finitque vt plurimum ex humorum colliquatione, vel priuatione Intestinalis mucii, vt ostendemus *Artic. 4.* Mitto crebras hæmorrhagias Bubonibus vlceratis familiares, vt quæ Prognosin potius spectant quàm hunc locum. Denique Gangræna, si diutius protrahatur, partesque sibi coniunctas in affectionis consortium pertrahat, partemque magnam, ex toto, vita, sensu, motuque priuet, in

Spha-

Sphacelum, hoc est perfectam necrosim degenerat. Sic nimirum partes carnosae magna inflammatione tentatae in necrosim incidunt, si huiusmodi inflammatio nec digeri, neque in pus mutari propter suam magnitudinem, calorisque nativi infirmitatem possit (ait Liebauius)

§. 3.

Porrò hucusque dicta Diagnoseos loco esse possent Bubonis *Veneriei* ab alio nō ipso. Sed permittamus nihilominus adhuc aliquid Rudioribus. Ergò Intertrigo, qui Tumor similis est Buboni, quæque ab exercitio aliquo violento, deambulatione præsertim in aprico facta ut plurimum procedit, ijs nunquam stipatur accidentibus, quæ suprà numerauimus: tantum moleste urget, hincque paucorum dierum interuallo desinit congruâ refrigeratione; Victu nimirum *humido*, *Resolvente* aliquo Topico, ut Vrinâ, & Corporis tandem, Animi-que tranquillitate. Pani verò in *Inguinibus* Mulierum plerumque à suppressis menstruis aut ex Abortu (quales tamen Ego noui nunquam, neque adeo fieri posse censeo, non obstante *Hippocrat.* decreto, aliorumque priscei cui Med. Antistitum, de quo suo loco) ex suis-met causis [si tamèn verè tales sint) elucescunt; ac po-

I.
SignaDi-
agnoscit.

fremó Bubones pestilentes nil commune ha-
 bent cū *Veneréis*, vti ex Antecedentibus sympt-
 omatibus atque ex Cōuinctis rimari facilè qui-
 uis potest. Superfunt ergo Gallici, quorum pro-
 miscua signa esse possunt siuè á Lue dependeāt,
 siuè à coitu cū muliere immunda. Nihilominus
 tamen nisi alia adsint, quæ eiusdem Luis præ-
 sentiam denotent, obuium est cuilibet de istius
 exortu deliberare. Quippè ijs absentibus eti-
 amsi durus, etiamsi contumax, parvus, palli-
 dus, rebellis sit Tumor, comprehendet ni-
 hilosecius quilibet ipsum à viru foemineo ori-
 ginem traxisse, prognosi intereā in aliud tem-
 pus delatā. Generalitèr autem Ægri confes-
 sio de Bubonis specie decidet; quæ propterea
 ni spontanea sit, omni arte extorqueri debet;
 arte, inquam, prudentiæ. Quandoquidè,
 [redeunt hic mihi in memoriam verba *D.*
Bartholomæi Torini quondam Archiatri Pede-
 montani celeberrimi] *Medicina vel Pruden-*
tia est, vel quid affine Prudentiæ: et ne id tibi
 contingat, quod ignaris Barbitonforibus; qui
 dūm Infirmis facilè aures præbent, horum-
 quæ mendacijs occipiuntur, Bubones porró
 Phlegmonum aut Furunculorum in morem
 pertractant, sicque eosdem Ægros tandè in
 discrimen adducunt, à quo recedere aliquan-
 dò

dò non datur.

Prognostica facturus observa suppurantem: videas, an hæc mutatio citò, plenè, rubicundè, viuidè fiat! et dic porró, huiusmodi Tumorem omnis propemodùm periculi esse, expertem adeò nimirum, vt intèr *Venerea* pro inculpatissimo reputetur Bubo, modò circumstantijs nupèr allegatis concomitetur: nec abest ratio. Ettenim virulenta salia sicubi fermentent, vbi ad *Inguina* descuerunt; mutata protinùs figurâ nullam organicis fluidisue partibus labem imprimere apta sunt: non sic tamen, postquam alibi, in corpore, latibula quæsierint. Postulabis idcirco cùr alij ferotini, alij ad maturationem præcoces Bubones habeantur? Resp. quia (missâ Corporum constitutione, alijsque impedimentis, de quibus fusiùs in Therapeuticis) consuevere interdum venenosi echini paruo examine conuenire in dictis glandulis; ac propterea, cùm ægrè ibidèm tumultus sint concitaturi, maturationē profectò pigrè sollicitare: non sic verò vbi facto quasi exercitu concurrerint. Verùm enim verò licèt rarum sit, quod agmen eò confluerit, raritas tamen illa lympham ibidèm inquinare capax est, ac pedetentim protinùs in venas repere: è contrà illud, quod nem-

IJ.
Pgnosti-
ca Bubo-
ais non
aperti.

Observat.

pè fuerit benè condensatum . Tametsi quid-
em maius lymphæ inquinamentum [Luem
scilicèt *Veneream*] ocys portendit Bubo retr-
ocedens , idque siuè è lymphę fermentatione
nimiâ , siuè ex aliâ qualibet causâ contingat.
Relapsum etenim in venas virus quid, nisi sã-
guineam diathesin, subuertat? Obseruavi ego
plurimos eiusmodi Tumorum, ex quo eua-
nuerant, Luem illam statim auocasse : effu-
gisse autem plerùmque ferè cùm essent abscef-
suri . Quaproptèr in quibusdam procrastina-
ta forte illorum incisione , alterâ die Bubonẽ
in Erysipella conuersum vidi, quo Abdomen
confestim circa *Inguen* inflammabatur, & ru-
bor viuidissimus apparebat cum tumore nul-
lo, febre interim validè excandescente, ac Le-
tho demùm consequente . Porro huiusce Er-
isypellatis si rationem exposcas, tene, que-
madmodum intèr maturescendum confertâ
fortè sanguinem intèr & virus feruidissimâ ali-
quâ luctâ indè resultans ichor eatenus atten-
uari debuit, vt venas inire potuerit, vapor-
isque in morem superaxtantem cutem imbi-
bere . Quocircâ extenuato Bubone miliares
glandulæ obstruendæ fuerunt, abscissisque
vasculis circùm repentibus ità inflammande,
vt hypogastricæ regionis superficiem lam-
ben-

bente flammâ, vnâque inflatâ glandulâ aliam coarctante, & sic deinceps, ignis ille inualuerit, totam Abdominis inferiorem partem occupauerit &c. His non obstantibus, si, priusquam percrebuerit, elabatur, ac tûm quidê m mollis, albus, indolens fuerit Bubo, minimê metuendus. Indicat namque se à viru admodû volatile pependisse: quamobrêm etsi lymphę se se immiscuerit, idemque repserit in venas, illic nihilominus nullam coagulationem in hoc nullam malignam diathesin inducturum. Jam verò *Bubones molles boni*, *crudi verò mali*; quem *Hippocratis* locum sic commentatur *Hollerius*: *Per molles Tumores intelligit eos, qui vergunt ad suppurationem, si verò duri sunt, indicant cruditatem materiae, & contumaciam*, de qua *Poeta*.

— *Latet anguis in herba.*

Quamobrêm boni etiâ sunt qui aspectu sunt sanguinolenti: è contrâ verò liuidi, pallidi, aridi, parui; vt qui sanguinem denotant iâm esse contaminatum; vel, quòd lymphæ tenuiori parte reasumpta, seu venis confusa, aut aliò sufflaminatâ virus ibidê quasi viscatum exerere se se ampliùs nequeat, ac fermentare; id, quod in Febribus, in Sudationibus, inque alijs huiusmodi euacuationibus ac-

Observat.

cidisse non semel comperi. Rursus, ex eodem Hippocrate, Suppuratio, quæ foras vertitur optima est si parua, maximèque egreditur, & in sublime resurgit si verò magna est & lata, minimèque in mucronem subducitur, pessima. Et Galenus in Commentario ait: *Constat ut in Suppurationibus indulgentior habeatur, quæ foras, non intrò tendit, atque ex his ipsis, quæ non ampliorem prebendit sedem in latitudinem extenta; si verò in sublime feratur Coni formulam reddens, foras expellentis robur indicat facultatis, & iam non magnam erumpit sedem corporis, quod erodit. Quacumque verò retrocedit (sequor hic ego Hippocratis textum, vtpotè cum meâ, tum aliorum quorumcunque Medicorum experientia sacrum) optima est, si cum exteriori sede nihil communicat; sed adducta est, nec dolet & omnis exterior locus unicolor apparet. Miror, cur non dixerit etiâ mollem; cum Ego retrocedentem huiusmodi Bubonem observaerim nullius malitiæ fuisse, ob virus nimirum in fluxili humiditate veluti suffocatum; et quod propterea supra adnotare non desij. Verû[subdit Hippocrates) si abscessus deletus fuerit nequaquam secreta sanie, difficilis morbus est. periculum enim delirij mortisque imminet: prout nempe in inflammationibus Erisypellatosis*
 haud

haud ita dudum à nobis animaduersum est. Denique, dum pus conficitur dolores & febres accidunt: et hæc nisi contingant, Bubo nunquam suppurabit, siue maturus erit; prout quisuis etiã triseclis Chirurgus nouit.

*Abscessu facto spes erit multa (inquit Holle-
rij Scoliaſtes) si pus quod erumpit purum sit, vi-
delicet vnius formæ, non ex diuerſis naturis com-
mixtum: album, ab ea albedine, quam fibrarum
membranarum & corporum ſpermaticorum inte-
gritas (dixiſſem potiùs exquisitam ſalium iam
fermentatorum præcipationem) inducit; æq-
uale, ea equalitate materiæ, quæ eſt vniuſmodi
in craſſitie, tenuitate, colore, coctione: leue,
eo lauore quem vis caloris natũui [hoc eſt, ſan-
guinis ritè fermentantis] ſe ſe in omnem par-
tem inſinuantis proſert; denique minimè fæti-
dum, ideſt ingrati quodammodo odoris, qui eſt con-
ditione materiæ puriſſimi pendet (verius à ſa-
linis particulis ritè ſubactis]. Quod autem,
huic contrarium eſt [reſcribit Diuinus Sen-
ex] peſſimum cenſeri debet; & ſi præte-
reà liuidum, cænoſum, fæculentum fluat, aut
qualis amurca. Quandoquidẽ talis rivus
fontis inquinamenta teſtatur. Et alibi; *Ul-
cera*, inquit, ſi repurgantur pure albo, celerem
curationem indicant: ſi verò in ſanioſos humo-
res*

III.
Vlcerati,

mores transmutentur, maligna fiunt. Prisci nàmque ità *Pus, Sanies, Ichorem* distinguebant, vt *Pus ex sanguine solo suppurato* (quemadmodùm apud *Celsum* legitur) aut *carne contusa fiat: Sanies* excrementum tenue & aquosum extrà corpus, quod emanat ex vlcere malo, maximè, vbi neruo læso inflammatio sequitur; *Ichor* aquosa, vel serosa humiditas intrà corpus siuè sanguinis, siuè alterius humoris. Quæ tria tamen post decretam sanguinis circulationem non amplius locum habent: cùm á sanguine ipso vnicè deriuentur, & reapse vnum sint pro diuersa eiusdem constitutione duntaxat distinctum. Quocirca indiscriminatim dicere solemus *Pus tenue aquosum, serosum, humidum &c.* Et aquosum quidèm pus, saniesue, aut ichor fit, quotiescũque ab acido fixatum fuerit, U. caus. quandò uenenum gallicum constrictis sulphureis illius filamentis serosas intermixtas partes exprimit; aut, quandò sanguinea in vasis condensatâ lymphâ nonnisi serum labitur ad vlcus: in quibus propterea casibus hoc ipsum vlcus prætumidam oram gerit, siuè callosam, liuidam. Quicquid ex alia parte talia euadere etiàm possunt labia vlceris, quæ albam utcũque saniem expu-

unt

unt, si modó hæc paulo spissior & iusto viscidior sit, & in pauca demúm quantitate. Quatenús ex hac, siccescere debent dicta Labia; ex illo, decifarum fibrarum capitibus veluti conglutinatis, durescere ac tumere.

Porro callus huiuscemodi in Bubonibus infustus sempèr est. Gangrænam quippè, impeditâ partium nutritione, sempèr manuducit, vt & vlceris grandescentiam, sanie coercita. Mitto Luem *Veneream*, vt quæ subintelligi ex posteriore causâ potest. Coeterû periculosa est illa, scilicèt Gangræna, si adijciatur vel febris aliqua periodica, vel Diarrhœa, vel denique Hæmorrhagia, vt sepenũero abs me animaduersũ fuisse supra retuli. Et quod hæmoragiã: hæc proficua & salutaris pluriès spectata est, ante videlicèt sanguinis infectionem: non sic, vlcere iam inueterato. Quippè illo tẽpore humoris afluxum puris, acrimoniam, fibrarum rigiditatem compescebat; aliàs verò exanthlatis volatiliorum ac maximè balsamicorum salium reliquijs non nisi vires deijciebat, Gangrænam ac partium mortificationem augebat, vt est manifestũ. Denique (concludit Hippocrates) *ulcus ante mortem, si periturus est homo, liuidum ac siccum erit*. Vidi ego prætereà, in quibus etiàm pallidum: & profectó, *Pallida mors*.

IV.
Gangræ.
nosa.

Observat.

§ 4.

J.
Cura Bu-
bonis Ve-
neris be-
nigi;

EX his collige, Bubonis Suppurationem, omni studio promouendam, & ni spon-
te contingat, Arte extorquendam esse. Spon-
te autem occurret, vt Febris quædam laxa-
toria, dolor bullicans, saturus rubor: figu-
ra item idonea, mollities ac magnitudo iux-
tâ conuenient. In quo casu nullâ interpositâ
morâ ferrum adhibebitur, sectio instituetur ob-
liquè, siuè deorsum ad *Inguinis* commissuram,
vt videlicet pus commodè exanthletur, vtque
iterum sic dissectæ fibræ minùs renuant con-
solidationem. Hoc factò euacuandus, mòx-
que abstergendus, mundificandus, ac demùm
cicatrizandus est Bubo ijs penè remediis, quæ
in Phlegmonibus alijs benignis vel ipsi Ton-
fores vsurpare sciunt.

IJ.
Maligni,
siuè non
suppura-
ntis

Sed, si Arte opus, cura, simulac Tumor
urgere incipit, obducas ipsum pulte lacteâ,
seu Emplastro de mica panis, Vnguento de
muccillaginibus, aut alio quolibet *suppurato-*
rio hisce genuino prorsus, quia liquidæ eiuf-
modi Topicorum partes fixa Veneni salia di-
luere, in fermentationem agere aptæ sunt.
Interim quiuis excessus præterquam in *Ve-*
nereis homini permittendus: Chorææ insu-
per,

pér, Tangomenæ, Ludicra, Exercitationes omnes [modò Sudorem tamen non cieant] imò aliquatenùs quòque Crapulæ & compositiones cum vinò imprimis meraciori, cum Aqua Vitæ, Rore Solis &c. ad luctam nimirum humorum in glandulis *Inguinalibus* incendendam. Præscribantur ad hoc prætereà Theriacalia, Iuniperina, Gaiacina & similia plura, donec tandèm euincatur intentum. Ex aduersó euacuationes insolitæ, quoad fieri poterit, fistantur, tum naturales, vt Hæmorroides, tum Artificiales, vt Phlebotomiæ, Purgationes &c. Fugiantur vltèriùs Topica *Repercussiva* appellata, vt quæ virus fixando ipsum minùs habile reddunt ad fermentandum: necnon demùm *Resoluentia*. Quandoquidèm inconceptibile est, quomodò hæc idem virus ex talibus glandulis excussura sint foràsque penitùs eliminatura. quod si nihilominus *Suppurantia* præfata, & prætereà alia, vt Althæa, Parietaria, Oleum lumbricorum & huiusmodi alia parùm profecerint, non inutile erit applicare sequens *Resolutivum*.

R̄. sal. armoniac. 3. ij. Galban. 3. ss. ; dissolu. in
 f. q. vini generos. & evapor. ad Cerati
 consistent.

Malè tamen ipsum *Resolutivum* nuncupavi,

cúm potius vocandum fuisset *Incisivum*, ut ex analysi remediorum in id Ingredientium satis constare potest. *Incisivum* paritèr dici meretur Emplastrum *Vigonis* de ranis præsertim quadruplicato *mercurio* cuius in hoc casu virtutem nemo satis commendare nouit. Caue tamen intèr adhibendum hæc *incidentia* linguas *Euacuantia*, quæ imprimis fuerint *Antiueneræ*: secús resolutio Bubone virus in sanguinem refunderetur: ac propterea, ni casus ferat, atque eiusdem Bubonis mollities id fortasse moneat, abstinendum ab eiusmodi Praxi, & si demùm Medicus solers non fuerit ac sagaci ingenio præditus. Iterùm itaque ad *Suppurantia* recurrendo, si suprà indicata pharmaca absque compendio impensa fuerint, applicabitur quotidie eidem tumori magna aliqua vitrea cucurbitula, quæ inibi spatio ad minimum quadrantis horæ relinquetur: ac remotâ ipsâ, imponetur statim magis acuminatæ parti plummaceolus parvus, magnitudine nummum aureum exæquans, Basilicone obductus, cui anatina pars fermenti triticei cum spiritu Vitrioli paratî adiuncta fuerit: Vel inungetur eadem stuppa Emplastro *Paracelsi*, Diaculon. magn. cum Gumm., aut huiusmodi alio. Mitto Cataplasmata Tumores hosce

hosce rumpere apta, de quibus consulendus præcipuè *De Blegny*; itè alia *Resoluentia*, imprimis verò folia Aloëtica sub cineribus cocta, quorū, admirandam vim prædicat *Monconys*. Dūm nihilominus hæ machinæ extrinsecus admouentur, applicandæ alię intrinsecus, quæ sopitos excitent humores: administranda, inquam, *Mercurialia*, & primum sub hac formulâ.

R̄. *sen. mund.* ʒ. ij.; *inf. in f. q. aq. font.* In colat.
 ʒ. vi. *dissol. cass. recent. extrac.* ʒ. j. *ialap. pulu.*
gra. viij.; *m. C. deglutit. prius bol. ex mercur.*
dulc. D. B. conseru. ros. inducto (vt ne is in po-
 tione exhibitus dentibus hæreat : ex
 quo non pauca sequerentur inconueni-
 entia] *Cap. m.*

Deindè alia porrigenda, quæ svus cuique mos, aut prudentia dictabit. Neque enim hic processus varios in his casibus describere licet. Iis vsurpatis consuevit Bubo satis de contumacia sua remisisse, vt aperiri demūm aliquandó possit. et si res ità se habeat, hoc est mollificatus sit Tumor; quicquid aliundè minimè rubescat, lanceola feriendus. Scindatur ergò ad eum modum, quem suprà ostendimus in Tumore benigno hæc tamen præmissâ differentia, quòd benignus vtcūque Bu-
 bo

Observat.

bo quamuis svapte sponte, citò & alacritèr ad abscessum properauerit, ni tamen benè maturuerit secundùm omnia suppurationis signa, nunquàm incidi debet: econtrà rebellis, seu malignus. Præstat quippè in hoc virus educere, quàm vltiorem labem exspectare: in illo, ne crudum nimis, idest fixum extrahatur, satius est manum continere. Siuè tamen hunc, siuè alterum præcidas, caue lanceolam profundè vrgeas in glandulas. Siquidem diffisse istæ non parum negocij offerrent curaturo. Meliùs itaque res agetur, si instrumento vtaris adunco, siuè cultello, quem Galli *Bistory* vocant. Postulabis quid facto opus, quùm Bubo nullâ industria emolliri poterit? Resp. confugiendum esse ad *Caustica*, imprimis verò ad Stygium lapidem, vtpotè qui minimè acidus sic, vt cœtera, escharæ ambitum exacerbare, aut figere non solet. Quo igitur is magis dolori parcat, in pollinem tenuissimum, redactus *Digerenti* alicui Cerato, V. g. Diaculoni inspergetur, latoque ordine extendetur suprà Tumorem. Vndè fiet, vt amplitèr adusto istius culmine, ablatâque escharâ ope alius *Digestiui*, Abscessus postea pateat, adhuc magis, si res tulerit, dilatandus.

IIJ.
Aperti :

Jàm verò implebitur subindè hic abscessus,
siuè

siuè vlcus Butyro, vel Basilicone, quo mediante in longum tempus expurgari finetur. Ac macie porrò sufficientè exhaustâ locum habere poterunt i. quæcunque Labiorum vlcis inflammationem, duritiem, liuoremque, si fortè acciderint, expiare valent, puta *Mercurialia* internè: externè verò cùm alia suprà, *Artic. i.*, proposita, tum imprimis fomentum pro Gangræna. Deindè ad Vlcis mundificationem facient Vnguenta Apostolorum, de Apio, & similia: ad Cicatrizationem autèm imprimis mel rosatū hordeacæ infusum, tùm absynthiaca, atque in fine calcaria aqua, prout nimirum in alijs viceribus fieri consuevit. De quo videantur Practici.

Quod si tandèm Gangræna oborta fuerit, remedia quælibet externa parùm proficient. interna potiùs & quæ Luem ipsam *Veneream* profligare solent, erunt inuocanda. Nèc tam in Gangrænâ, quàm in alijs Bubonum constitutionibus *Antiuenerea* congruunt. Siuè namque perdifficilem eorundem suppurationem, consideres; siuè Herpetibus, Inflammationibus, lethalibusque plagis metuendam retrocessionem: siuè demùm, quæ horrendissima sunt, Sphacelum, & vel à ritè pertractato vlce-

IJ.
Sphacel-
ati.

vlcere se se in corpus insinuantem Luem, satius
 existimabis Ægros aduersus tot mala præmu-
 nire, quàm ab ijs præuentus de ipsorum postea
 salute certare. Sed sciscitaberis, ex quo háud
 valdè perperàm curatus Bubo, nihilominus
 malitiæ suspectus esse debeat? Resp. quia dif-
 ficile est, quin virulenta aliqua particula in
 venas cum tempore gliscat, & quæ post per
 idem vlcus non poterit euacuari. Aliàs autèm
 prauæ eiusmodi curationis causa vnica, post
 Patientem, esse consuevit Medentis inscitia:
 ille, inquam, si cachecticus sit, si Bubonem
 seriùs ostendat; hic, si missis debitis animad-
 uersionibus, temerè, nulloque iudicio rem,
 infectetur. Liquet hoc satis hincè præposte-
 ré Verecundorum quotidiano errore, qui vi-
 delicèt, dùm clàm sibi consulere satagunt, ap-
 ertè sunt improuidi: indè veró ex inauspica-
 tissimis illis Barbitonforum medicationibus
 tot monstrorum matribus, quot olim ne Ler-
 na quidém. Vapulet nihilominus sub quem
 quisquis maluerit Carnifice. Medico certè nil
 plùs displicet, quàm quòd passim tales spe-
 ctare debet lanienas, & quùm præsertim sunt
 irreparabiles, vt Enteroceles pro Bubonibus
 habite & excise, Abscessus malè deterfi, Vl-
 cera disepulotica facta &c.. Dices denique,
 accid-

accidisse interdum, vt cōsulto licet Medico di-
utinus puris effluxus supprimi non potuerit .
Resp. non illū fuisse Medicum: secūs phleboto-
mijs atque iteratis Purgationibus, talem tur-
gescentiam castrare calluisse.

A R T I C V L V S II.

Subsidiarius

De Morbis Femorum.

Oblitus fueram *Super. Cap.* loqui de Ver-
rucis alijsque morbis, qui *Femoribus* con-
tingūt cū Mulierum, tū Virorum. Nūc
igitur postquā occasio redijt Infirmitates vt-
rique Sexui communes enarrandi, non intem-
pestivum, fuerit quantum de ijs superest depr-
omamus. *Femora* ex Bubone *Inguinis* turge-
scere ac inflammari non itā pridē dictum
est; excoriari verò eadem, ac diuersimodē lac-
effiri debere ex incursione sordidi liquaminis
obuiam habebit quiuis aduerterit veluti Re-
ceptacula esse illa eiusdem colliquamenti tām
ex *Inguine*, quā ex *Pudendo* defluentis, aut
transudantis. Ob quam causam inuestigandū
duntaxāt, quomodò virulenta salia ad prædi-

J.
Rhagad-
es & Ver-
rucae;

ctarum partium superficiem deuoluta, aut affricta, excoriationes illas aliosque morbos gignere apta sint. Quod ut elucescat, non pigebit aduertere, uti putres illæ moleculæ eo loci progressæ frigidæ, tepidæ: hoc est fixæ ac parum actiuę esse debent. Hoc posito, nonnè liquet ipsarum actionem vltra Mucosum corpus extendi non posse? Mucosum autem corpus [quoniàm scilicet de hoc nullam apud Authores Anatomicos, exceptis *Monspelliensibus*, mentionem factam fuisse inuenio] voco Ego quandam glaredinis speciem mediè inter Cuticulam & Cutim existentem, ut papillas nerveas Tactûs sensationi dicatas in mollitie debitâ contineat, ab aereo nitro defendat &c. cuique porro Cutis colores, imprimis verò nigredinem Æthiopum primus tribuit *Polfenus*. Illapsa ergò in hunc Mucum venenosa fallia constat vel istius flocos constrictura, vel cum exhalante ibidem è miliaribus glandulis transpirationis materiâ bellum initura esse. Si primum; planum est serosas particulas inter binos quoslibet eiusdem mucii flocos existentes exprimendas esse. Quamobrè irrigatâ Cute nonnè huius fibræ ita producentur, ut postea se infimul contorquendo in Verrucas tandem faceffant? Si alterum: certè, uti ex
fer-

fermentatione dirimentur Willi Cutem Epidermidi colligantes, ità disruptis vasculorum extremis capillaribus Rhagades patrabuntur, siuè Excoriationes.

Ex his igitur deprehendet quilibet, qualis sit *Veneriei* miasmatis actio in *Coxis*. Sed obseruo tales porrigines ac cæsuras nonnisi foeminis accidisse, Maribus vtut Gonorrhœa plorantibus, aut alio quouis *Pudendi* morbo affectis sempèr exclusis [fortè hoc indè esse poterat, quòd in illis virus *hàc atque illàc perfluit*, vt Lemmate utar *Rollenhagij*, quod post exponit hoc carmine.

II.
Mulieri-
bus fam-
iliares

(omni

Pertusum Meretrix vas est, quod perfluit
Parte, nec arcanum, nec Venerem retinet]

Eà de causâ paritèr euenisse arbitror, cùr mulieres inspexerim Verrucis ad *Interfœmineum* frequentius stipatas, quàm Viros; etsi è contrâ hi Fistulis in ipsâ-met parte crebrius donabantur, vt nouimus. Nec memini pro-
fectò Foeminam vidisse vnquàm cauernosis huiusmodi ulceribus sordescentem; quod me impulit, vt crediderim aliquandò, mulieres à Gonorrhœâ porris in *Perinæo* continuò sca-
tere, rarò Fistulis: mares ex aduerso his qui-
dè crebrò, rarò Verrucis. Quotiès autèm

III.
vt& aliæ
ad Inter-
fœmine-
um:

vsuuenit has ibidè m contigisse, obseruauit, non alitèr, quàm vt prefatæ Fistulæ, germinasse ex sudamine *Prostatarum*, aut *Vesicularum seminalium*, & cum hâc solâ differentiâ, quòd fixa fortè fuerint, quæ effluuia Fistulas suffodiebant: volatilia, quæ Porros; et quæ nihilominùs cùm iam valdè tepuissent vt in adiposam *Perinæi* membranam conuolarunt, molem iccirco adepta pinguedinis filamenta constrinxerint, serum expresserint, quo cutaneis fibris emollitis Verrucæ denique concinnabantur.

IV.
Earum
Cura.

Sed quicquid de his sit; vbicunque, & quandocunque succrescat progenies hæc, semper tamen veluti vestigia sunt Luis purulentæ, genimina itidè m, & quandòque semen. Quare vt deleatur, præstat illam è medio tollere. Nàm quod Topica; blandimenta sunt hæc, & compendia Tonforum; si verò *Antiueneræa* ritè adhibueris, nosces externis medicaminibus haud opus esse, remque te perfectè absolutorum solis Unguentis vel de Lithargyro, vel de Tuthia, vel adsummum denique Præcipitato *Mercuriali*.

ARTICVLVS III.

De Ani Condylomatis.

§ I

Mariscas *Peringi*, sequuntur aliæ *Podicis*: quarum dispares licet cause sint, de ijs tamen hic agendum duximus, quæ præposteram *Venerem* (heu Propudia! Stomachatur enim ad tam foedam recordationem Animus) inuolvunt; vt, si violenta duntaxat sit, vel etiã polluta: quod tamen ante quã explicem, euomenda hic mea est nausa in Pædicones istos ac parũ, viros. Deus bone! ad eò ne perpetuum erit illud: Nullum sit pratum, quod non pertranseat luxuria nostra, nulla via, quã non corrumpamus? Annè satis proflare palam, vbique & diũ Seruitia infida, Scorta petulca, vltro obuia, postulantia, absquequòd *Venus* in ipsa etiã non *Venere* queratur? Amentiam, si alibi, in hoc certè merito Prisci *Veneria* appellitarunt. Nam quotusquisque (inclamat *Scaliger*) non abijceret potius viuendi animum, quã vt se se indueret in illos recessus cloacarum, nisi falsa fortesque species mentem ipsam obruerent? Itã nihilominus comparatum est in natura Rationalium, vt (quod in Beluis nusquã videas) Sedes ipsa sterco-

J.
Inuerti--
in Pædi-
cones

ris, inuerecundiæ, abominationis omnis, nedum oculos, quos auertere deberet, alliciat; sed prætereà ipsam præcipuam Intellectus humani partem, Uoluntatem; vtque in Deam, ferè sese statuat, in Supplicationum aram, in gaudium & delicias perditorum. Vah scelus! vah amentia! Sed.

*Vale nefandum Idolium Belzebub,
Tibi hæc parantur, vt tuum terque quaterq;
Vrat incensus torris putidum crinem.*

(vt nempè Uersus imiter *Virgilianos*)

II.
Condy-
lomatum
genera-
tio sim-
plex

Quod igitur causas; notum est *Anum* finem esse Recti Intestini tribus Musculis instructū, qui ipsum claudunt (ne contenta Nobis inuitis excernantur; vnde & eiusdem Sphincter nominatur] Superiūs crassus multūmque carnosus; tenuior inferiūs & cuti firmiter connexus spectatur: quā parte iccirco fibræ etiā magis constringuntur. Proptèr quod, cum ibidē minūs extendi soleant eæ fibræ, cumque introducto crassiori aliquo corpore præter naturam elongari, seu violentiam pati debeant, sequitur, vt cessante postea istā Elasticitatem, siue Tonum suum pristinum, recuperare ampliūs nequeant; ver mangulos magis acutos, quā, antea describant, siue in plicas duplicentur longiores. Nec satis. Quippe

pè succo præfertim nutritio illuc proptèr ipsam eadem solito vehementiorem extēfionem liberaliùs accito, siquidè hic præfatos angulos difficillimè superabit, ad ipsorum cuspides propterea remoratus, arcuatas illas fibras postea irrigabit, producet, alescet sic, vt hæ in papillas denique crescant Cristarum nomine; quicquid reuera Mariscæ sint è genere Verrucarum.

Sed si aliud adiūgatur, quod infami plaudent Hymenæo, Gonorrhœa nempè, aut fax alia quælibet *Veneræ*, condensato protinùs à ponticis particulis in hæmorrhoidalibus vasis sanguine vti nutritius succus hinc serofus postea euadet, ita magis emollitis, nutritisque illis, idest Orbicularibus (& quæ antea fuerant crispatae) Ani fibris, dictæ Cristæ intantum allongabuntur, vt fimbrias, seu longitudinalium fibrarum Appendices veluti simulent.

Interrogarunt aliquando Me Viri Curiosi ecquid mihi videretur, accepisse se ab alijs, vti foeminæ quamuis præposterè stupratæ, stigmatibus tamen eiusmodi non essent obnoxie? Respondi nouisse me aliquot puellas talem *Venerem* passas, & quæ tamen nonnisi Sedis inflammatione tenebantur [quemadmodum etiã inflammata videram vuluam infantis

IIJ.
Complicata

IV.
Viri præ
Foeminis
sunt huic
morbo
subiecti.

Observat.

tis sexennis ab impijssimo viro compressæ adspexisse item me quibus aliquæ Cristæ superuenerant, sed duæ tantum aut tres numero, atque ita contractæ, vt non nisi exquisito tactu internosci possent. Rationem deindè addidi; pellem nimirum foeminæ mollem esse, doüillette [vt verbis vtar *D. De la Chambre*] & deliè, adeoque aptam cedere, neque ita recusare extendi, ac pellem Viri, præsertim in *Pudendis* partibus, vbi pinguedo est maxima circa *Vulvam Ano* proximam, & quæ ideó rebus in hunc impetum facientibus locum illicò præstat: quæ causa est proindé, vt fibræ *Ani* à *Pedere* illâ parum violentiæ perferant, suumque iccirco Tonum continuò conseruent corpori vtpotè cuilibet introducibili accommodabiles. &c.

§. 2.

II.
Condy-
lomatium
numerus
mollities
& rigi-
ditas.

Cœterò complures eædemque indefinitæ sunt illæ productiones, iuxta numerum videlicet plicarum, seu angulorum, quos *Ani* fibræ compingunt; quæque adeò, vt increuerunt, tam confertæ apparent, vt Cristas iam indicatas mentiantur. Quoàd verò adhuc puillæ sunt, molles itidem persentiuntur. Ettenim nutritius succus, vtut egré, influit tamen

men, atque etiamnùm penetrat ad lacessitarum fibrarum extremitates : non sic, si iam plurimùm adoleuerint. Obstabat quippè insupèr ipsius cursui circumfusus æther, & qui adeò siccato istarum fastigio rigidas reddet, quæ mariscæ indè resultabunt.

Nescio hic ego tamén, qualis ille sit pruritus, qui Ficus huiusmodi comitatur. Uidi namque complures hoc morbo vexatos in libidinem sic exarsisse, ut hinc, atque illic quærerent, à quibus incæstarentur. Et profectò, nisi id fortè accidat ex eo, quòd nutritius totiès memoratus succus ex acrimoniâ, quam ob moram in ijs Sedibus contraxerit, *Ani* fibras postmodùm vellicatum eat, adhuc ambigam vnde ille ardor oriri possit. Ast hic præterproptèr causa patet, cùm huiusmodi Catamiti se prostituere gestiant. Quid verò arbitrabimur de ijs, qui absque dicto incitamento Amasios quærent? Noui ego Villicum ut facie, sic vitio abominabilem, cùm diu vitam stupri patientiâ tolerasset, annos deindè senectutis ingressus [erat enim ferè sexagenarius] Procos amplius non inueniret, contruxisse sibi *Priapum* ligneum non mediocris cùm longitudinis tum crassitie: quocum consueuerat mediante scamno aliquo, aut lapide, suprà quem

II.
Pruritus,

Observat.

tale instrumentum adaptabat, hymenæum ducere; donèc aliquandò adaçto penitùs in *Podicem* tali pessario, cum ipsum indè educere non valeret, ad Archiospitale nostrum se transferre coactus est: vbi tentatâ inutilitèr extractione, ad extremum *D. Cechinus* forcipes excogitavit; quibus exempto ligno nigrâ sanie lurido ac foetido Gangræna nihilominùs itâ inualuit, vt intrâ pauca Cinædus execrabilis supremum diem clauferit. Accesserat paritèr (quid enim vltiora punitæ impudicitia exempla, dùm huic maledicimus, non offeramus?) eodem tempore atque ad idem Xenodochium alter Rusticus, sed iuuenis atque habitosus, qui Græcalem vitam agere solitus cùm aliquandò céu Lydus, vt aiunt, meridiaretur, introduxerat in anulum ferreum satis crassum suum *Verethrum*: cùmque in ipsum, etiàm *Scrotum* vna cum *Testibus* postea induxisset, accidit, vt inflatis contrectatione partibus eas subindè reducere ampliùs nequiverit. Quamobrèm priusquàm is annulus recidi potuerit Gangrenâ obortâ, miser ille satis cedere debuit. Sed hæc pro datâ occasione, siuè, incidentèr, vt diximus.

II J.
Inflama-

Interim tales excrescentiæ, dùm vigent ac
durefcunt, citrà apices earundem retento sanguine

guine & coaceruato, non tam prolixius vrgeri debent, quàm aliquo etiàm demùm disrump-
to vasculo rubescere, tumescere, seu inflam-
mari. Hinc igitur, quoniàm subuersâ partium
eundem cruorem componentium texturâ æt-
heris incurfus impediatur, adeoque & ferm-
entatio sequatur necessum est: propterea in pus
conuerso sanguine idem ad extremum sibi vias
aperire, idest suppurare debet. Et en profectò
Cristas illas antea ficas, nunc humentes, ru-
bicundas, saniofas!

rio & ex-
ulceratio

Quid verò, si *Veneri* quidpiam adiunctum
fuerit? Videbis mariscas illas breuè marces-
centes ruborem suum in liuorem conuertere,
foetere, remedia respuere, verbo, in Gangræ-
nam induci: Ægrum deindè antea petulcum
spectari tristi facie, pallidum, emaciatum,
donèc postremò comparentibus alijs Luis *Ve-
neris* signis, atque integrà Condylomatum
mortificatione verificetur *Homericum* illud
Hos fatum & malefacta neci exitioque dederunt.

IV.
Mortifi-
catio &
Gangræ-
na

§. 3.

Controuersum nupèr est ab aliquibus, puer,
qui Ficubus eiusmodi tenebatur, è stup-
ro ne ipsos an aliundè sibi consciuisset; Ra-
tio dubitandi erat, quòd matre prognatus per-

I.
Signa Di-
agnosti-
ca sim-
plicium
Marisca-
rum

hibebatur scortorum cicatrice stigmata. Quamobrè suspicari quivis poterat, Infan-tem siuè ex Vtero, siuè contubernio, basiationibus nempè, concubitu præsertim suprà linthea pol-
luta &c. *Venerea* miasmata exhausisse sic, vt quemadmodum Lue Gallicâ infectis, sic ei-
dem hæc *Podicem* Cristis distrinxissent. Ad hæc: decisum à me fuit, Condylomata, de
quibus contendebatur, si vlcerata fuissent, nonnisi *Priapum* habuisse authorem: sin ità, à Lue *Venerea* etiàm procedere potuisse; et, si alia signa comitarentur, quæ mòx dicemus.

U. &
maligna-
rum,

Nàm in Lue *Venerea* Condylomata illa par-
ua sunt & pauca: itèm pallida [cuiusmodi nem-
pè tùm Cutis vniuersæ color est] nec mutan-
tur, aut rigescunt &c; Egèr tandèm pustul-
lis in facie, alopecia, alijsque affectionibus
vexatur, quas afferemus *Artic. sequent.* Si ve-
rò *Venerem* incubam non habuerint, crescunt,
ampliantur, inflammantur, vlcerantur, vt
diximus; ast Patiens nec de viuido cutis colo-
re quidquam amittit, neque accidentibus
à Syphillide prouenientibus deprehenditur,
neque demùm vlllo alio symptomate, præ-
tèr febriculam, quæ vlcus ferè quodlibet se-
qui solet. Denique dignoscentur Condylom-
ata à Postergatoribus inducta, qui *Mentula-*

gra.

gra laborarint, si eadem liuescant, foeteant, sphacelentur, planè, vti retulimus ad calcem *Paragraphi Superioris*. Addam hìc igitur tantum, venisse mihi aliquandò in mentem, vti *Podex* etiàm Virilis, quemadmodum *Wlua* muliebris, ex affrictibus libidinosis *venereum* focum accendere posset; sed dissuaserunt aliæ causæ à Nobis in *Theoreticis* allatæ, & quas porrò inuenire non est in *Podice* virili, vt consideranti patefcit.

Hoc non obstante, Exolætorum, qui cristo-
si sunt, maiorem partem Lue *Venerea* affectam
vidi; fortè quòd pluribus se prostituunt, intèr
quos aliquis sempèr est *Pudendag.* faucius ma-
ximè ijs in locis, vbi & virorum ergà pueros,
& foeminarum ergà Viros impudens Amor
æquè regnat: sin hoc, rursus dicendum, ex
Postergatione Luem illam procreari. Quod
tamen ne credam moneor ex eo, quòd obser-
uauì alios itèm ficosos Adolescentes, sed mul-
tâ cum zelotypiâ custoditos, vtpotè á Proce-
ribus in delicijs habitos, sicque vnicè adama-
tos Siphylide illa nunquàm laborasse. In re-
liquum Mariscæ in his facilè curantur vulga-
ribus etiàm præfidijs, vti ostendetur, obse-
cuturæ.

IIJ.
Prognos-
tica Pri-
orum;

IV.
nec non
Posteriorum.

Non sic, quibus *Venus* à tergo est, videlicèt

Veneris fomes: atque hæc quidè , si initio ob pudorem celentur (inquit *Musitanus*) vt plerùmque fieri solet, *Multiplicatur Gallica messis, & nisi appropriatis aueruncentur remedijs in cancrösam migrant naturam*; Regerminant etiàm quamuis conuenienti methòdo curatæ; & (modò hæc methòdus non sit quæ *Luem Venerèam* [pefsundat] varias formas inducunt, *Morarum, Thymorum, Ficuum, Verrucarum*, quæ nunc exiles habent pedunculos, nunc latissimis potiuntur radicibus &c.

§ 4.

J.
Cura ex
ferro &
igne

INsuper hoc quòque cum *Porris* commune habent *Ani* Condylomata, quòd decisa crescunt feraciora. Et sanè ingenuè affirmare possum, quotquot mediante ferro curatos noveram, vidisse exposit, intrà pauca, *Nosocomiū* repetiisse. Quæ autèm cura ex ferro: vinciebantur misellis illis vnà manus pedesque ità vt corpus in glomum veluti componeretur, exceptisque mòx quàdam quasi forcipe condylomatis tandiù premebantur hæc, quoad extenta suprà illam maximè prominèrent. Tunc verò arrepto lato gladio prominentiæ eiusmodi amputabantur iuxtà bina forcipis latera, quæ rotunda erant, atque ex altera parte

parte funiculo simul ligabantur : denique eiecto forcipe atque amputatione facta candens lamina primò applicabatur, tum glomus ferreus crassus pariter & ignitus, qui in *Podicem* usque intrudebatur tanta immanitate, ut nemo Adstantium non horresceret, solo patrem culpæ pœnam inclamante Tortore: veluti iuxta illud

Cæduntur tumida Medico ridente marisca ;
atque ultimò *adstringentes* pulveres plagæ inspergebantur. Hanc profectò curam, *Lector*, Auernalem diceres, nec improbandam tamen, si esset Eradicatiua ; sed cum ex eâ nihilominus Cristæ repullulare soleant, ad *Cynosarchas* hoc remedium ;

Humanius igitur agunt alij, quiuis vel Aquâ forti, vel Unguento Ægyptiaco, vel Precipitato, Alumine, Sabinâ, Vitriolo, Viride Æris, *Mercurio* dulcissimilibusque pharmacis eiusmodi Excrecentias extirpare, siue potius cicurare conantur. Præstat enim incrementa morbi saltem impedire, quam re infecta Ægrotos recisos, ambustos, semianimes linquere, & cum periculo grauiorum ærurnarum.

Nos ante inchoandum huiusmodi curationem sedulò inuestigamus an *Veneriei* quidpiam lateat

II.
& cum
Localibus

IIJ.
ad Christas
simplices;

lateat in prædictis Moris; sique de negatione certi euasimus, Topica solūmodò consulimus reseruatis Internis vt *Purgatio, Venæ-sec. &c.* quotiès aliqua alia indicatio efflagitabit, vt Febrilis habitudo &c. Topica autèm, siuè Localia illa esse poterunt huiusmodi.

Rx. aq. plantag. ℥ss. mercur. præcipit. ʒ. iiij. alumin. ʒ. ss. dissoluantur inuicem, & cum penna huic liquori intincta tangantur.

Hinc enim emarcitæ Cristæ pedetentim decidunt; et sic Verrucis alijs etiàm conferre creditur. Peculiarior tamen ad illas.

Rx. aq. calc. uiuæ, & misceatur cum mercur. præcipit.

Hac aquâ fluida, vel linteaminibus huic aquæ intinctis solent eadem Cristæ exsiccare & curari; et si apertæ sint, armoniacalia maximè conferunt, siuè spirituosâ ea sint; siuè salinofixa, vt patet.

IV.
et Viru-
lentas.

Verùm adiuncto virulento miasmate superflua censenda quæcunque Topica: *Mercurialia* intrinsecus, & quæcunque Luem *Veneream* dissipare valent, palmam præseferunt. Tu itaque in hoc casu ad eadem confugito, secus inanem operam insumpturus.

ARTICVLVS IV.

De Lue Venerea

§. I.

ARgutè profectò, ac more suo lepidè *Aristophanes*:

*Tamen postquàm & vinum dignum putabas
Bibere, compotandum est tibi & fœcem:*

videlicèt, quandoquidèm palato Vestro [improbæ *Veneris* Cultores nequissimi!] arriserunt Excoriationes, Tumores, Inflammationes, Abscessus, Ulcera diuersi generis, Porri, Mariscæ, ac similia pocula hucusque indicata [videtur quippè hic mihi rem aliquo, tanquàm Epilogo, inchoari debere) quandoquidèm, inquam, hinc Fæminæ *Pube, Clytoride, Labijs, Alis, Lacunis*, totâque *Vaginæ* substantiâ; indè autèm Viri *Præputio, Glande, Prostatis*, verbo vniuerso *Pene*, atquè insupèr *Vessiculis seminalibus, Testibus & Scroto*: demùm vtrique *Inguinibus, Interfæmineis, Coxis, Ano &c.* eadem pleno velut ore haurire voluistis; quidni forbeatis paritèr [prout in adagijs est] improbitatis fœcem? *Sed* (respondetis cum Iuene eiusdem *Aristophanis*) est valdè fex antiqua & marcida

I.
Causa
Morbi
remota.

Igitur [concludam cum Chremylo] Trygæpus hæc omnia medebitur. Sed medicaturus Asclepius nouerit imprimis talem fecem esse *Complexum plurium morborum ex actione virus Veneri in Corpus introducti resultantium*; et qui adeo, *Lues*, à grassatione vocatur; introduci deindè idem virus in corpus triplici modo: *primò* per vsum *Veneris* ordinariū, et siue Excoriationes, Tumores, Vlcera &c. *Pudendis* impesserit, siue non [quandò nempè clām, veluti per infidias, sanguinis tyrannide potitur] *Secundò* ex contactu; quū ab alijs membris non *Genitalibus* eidem sanguini participatur. *Tertiò* denique à natiuitate, seu in generatione. Quo fit, vt & nos triplicem faciamus illam Luem: et primam quidem *Legitimam* appellemus, vtpotè prerogatiuis omnibus stipatam, quæ morbo *Veneris* Primogenito competunt; alteram *Spuriam* (ad prioris differentiam) vltimam *Hæreditariam*, quæ per traducem suscipitur.

Iàmque toto ferè decursu præsentis Tractatūs locuti fuimus quo pacto venenum illud in *Vagina*, *Mentula* alysq̃ *Veneris* modò recensitis oculis castrametatum [ettenim Gonorrhoeæ, Vlcera, Bubones &c. ex Fallopio, principia sunt & veluti milites levis armaturæ victorem gallicum præcedentes] nisi cominūs per *Eua-*
cuantia

quantia, eminùs per *Impellentia* profligetur, lympham ibidè peruertat atque in suos mores fingat; auctisque propterea copijs demùm sanguineam crasin expugnet: pauca interim præfati de altero modo, quo videlicèt idem virus per *Verenda* quidè, sed nullà in ijs strage factà, clanculùm, absque strepitu, quicquid etiàm aliquandò cùm impetu, imperium sanguinis suffuratur, Cui sanè defectui suppleturi adnotabimus impræsens fieri hoc inquantùm, quòd in tali occasione vel volatile est ipsum virus, & sic citò labitur in venas; vel valdè analogum humoribus, quibus communicatur (quam analogiam idæis tribuit *Marco-Marci*, nos uniformi particularum ordini ac dispositioni) vel denique, quia humores suscipientes in magnà despumescentia sunt, atque ità excalefacti, vt virus attenuare potuerint, idque in suà volatilitate conseruare, quoàd penetrauerit in venas.

Quod *Spuriam* (quæ per contactum fit) nota
 1. quòd vtrumque tangens calidum esse debet
 secus non fortiretur effectus. quandoquidè
 Agens, hoc est venenum, aliam speciem indueret
 penetrationi contrariam, scilicèt fixitatem,
 & sic ad oscula pororum cutaneorum concideret,
 imò antè ipsam Cuticulam. Quæ causa

IIJ.
Spuriam

est etià, cùr mitissima esse solet quæ Lues per contactum acquiritur. Ettenim virus ut cùnque ab vno corpore in aliud migret calidissimum, priuatur tamèn sempèr angulis in transmigratione sua, atque imminuitur affusione corporum etherogeneorum, quæ diuersimodè ac passim obuiam occurrunt; & prætereà quia vehiculum statim non inuenit sibi appropriatum, idest lympham, Matricem nempè Virus *Veneriei* totiès decantatatam. Ea causa est etià, quòd minimè contagiosam arbitror dictam Luem; et sic *Fallopius*, *Primis*, inquit, temporibus credebant ex usu vitrorum, aut poculorum posse nasci affectionem istam, & Ego locutus sum cum sene, qui habebat domi duos Laborantes habentes partes posteriores ulceratas; et asseribat se infectum ob usum eiusdem latrine: hodie non est timendum de hoc; & quamuis (subiungit alibi) quidam summa authoritatis voluerint defendere castas Matronas dicentes aqua benedicta infectas; infectio illa habuit originem per unum Asperges, scio Ego &c. Et de facto quotiès vidi Tyrones Chirurgos in Archiospithali sibi inuicem propinantes Infectorum poculis, quæ etià cuius Infirmorum indiscriminimè destinabantur. Nàm cum effluvia illa frigida iàm sint quandò alienum corpus contingunt.

gunt, videluduntur sua vel ad minimum de ferociâ suâ multum iam remiserunt: vnde appositè *Scaliger: Frigus per se ad naturæ opera ineptum*. Misso hoc contagio. Lues certè per contactum irrepit, sed interueniente calore, vt diximus. Sic noui Adolescentem, qui cum Meretrice sordidâ congredi verritus, eius *Pu-*
dendum procaci manu tantum attrectauerat, nihilominus membro hoc insolentissimè tumuisse, Pustulis vbique icatuisse, inanem, porro delectationem constanti morbo expiaturum, ni ad opem Medicam confugisset. Nota 2. ad virus in contactu suscipiendum plurimum etiam conferre, si pars, quam attingit, humida sit, ex hypothese nempe totiès deprædicata, quòd eiusmodi menstruum lymphæ facilè nubat: vnde est porro, quòd in Glandulosis cavitatibus, Ore, Ex. gr., *Podice &c.*, vbi præter calorem feruidiorem liquidum quid reperitur, *Veneriei* halitus temerè hærescunt; & quia sanguifera vascula ibidem magis obuia sunt, sanguinem audentiùs aggrediuntur.

Observat.

Hereditariam tandem quod concernit Luem perenne certè est *Homericum* illud:

*Heus Heus, vt illi dictitant rectè, probum
 Patre ab improbo non posse nasci filium*

Nám si consideres in nostro casu Patris semen

IV.
 Et Hære-
 ditariam.

acido quodam fixo turgere, quod à virulento sanguine in *Testibus* depositum fuerit, apertè nosces eòdem postea in *Vas* muliebri iaculato, vbi ipsius portio magis salina, magisque volatilis, quæ *Aura* dicitur, ad *Ouaria* exhalauerit, huius salilla *Ouulum*, quo parua foetus rudimenta continentur, facillè subitura; dùmque operante alio menstruo spiritoso idè ad *Fallopianas* *Tubas* indèque in *Vterum* deuoluetur, ipsa insimul agglomeranda esse, donec crescente foetu in eo sistant se se, viresque suas post ortum aliquandò tandèm effutiant. Idem dic propemodùm respectu *Matris*. Namque ab hac si foetus alyis impressionibus percellitur, quæ minus apparentem habent originè, dubium esse non debet, quin *Venereis* vel maximè notetur siuè in vtero, quùm loco congrui nutrimenti venenosum quid ad illud adigitur, siuè extrà *Vterum* loco lactis, vt patet. Quare scitè *Fernelius*: *Maxima ortus nostri vis, & non parùm fœlices benè nati.*

§. 2.

J.
Causa
proxima.

IAm verò illapso in venas viru venit inquirendum quid ibidèm præstare hoc valeat? Quod vt elucescat, suppono 1. Sanguinem quadruplici substantia constare; *Gobulosâ*, *Lymphaticâ*

paticâ, serosâ & salinâ; et primam quidè rubi-
cundam esse, alteram mucilaginosam, ter-
tiam aqueam, vltimam sapidam, hoc est dul-
cem, austeram, vel amaram &c. prout scilicèt
temporum & victus diuersa ratio id poscit.
Hanc prætereà Principiorū quadrigam, quo-
ad singula in esse suo consistunt, neque ex ijs
aliquod serie, figurâ, numero à naturali suâ
constitutione desciiuit, ritè procurrere, æquè
omnia fluere sorte, paritate, constantiâ vbique
eâdem: intermisceri nempè Lymphaticis fi-
lamentis cùm serosos, tùm rubellos globulos,
hos passim transfigi à salibus, quæ rursum illis
dant accipiuntque mutua. Uerùm vt harmo-
nia huiusmodi dissona euasit, rem longè ali-
tèr se habere. Tunc enim Sal hic relectum
debita non occupat interualla; illic serum cum
sero labitur; hinc iterum Lympha omnis sup-
ernatare, illinc rubentes globuli cruoris fac-
iem appetere videntur tanta discordia, vt om-
nia subuersum iri credas; ac tùm porrò diuersi
etiâ diuersimodè fiunt morbi, vno scilicèt pr-
incipio statas leges non seruante, aut duobus,
tribus, aut penè omnibùs. Sed quicquid sit de hoc
absurdo; vno certè dempto Sale, quod vbique
diffusum perhibetur, reliqua Cruoris constitutiva
rarò abinuicè secedunt, nisi Lympha, quæ ip-
forum

veluti vinculum est, aut reticula, soluta fuerit aut complicata [id nimirum, quod compulit *Henricum Scretam* aliosque melioris notæ Practicos, vt existimarint periculosiores Æg-ritudines ab ipsius, nempe Lymphæ, discrasia pendere, quemadmodum & Mors ab omnimodâ cunctorum eivsmodi Elementorum separatione & corruptione) Hoc posito, meminerimus iàm, vti *Venerenum* virus soboles est Lymphæ sanguineæ, eique adeò naturalitèr inhæ-
rhescit, ex Sympathia videlicèt, seu magnetismo, aut consimili partium configuratione. Meminerimus insupèr, quòd idem virus ac-
cido-fixum est, acre, & corrosivum: habens nimirum partes tribus, aut quatuor angulis instructas (comme des petits pions) & quarum
cuspidès obuia quæq; corpora iccirco rodunt; si resistent: cum aliàs in rebus fluidis dictos angulos basè tenùs adigat in illas, easdemque
protinùs constringat. Collige itaque inducta in sanguinem virulenta hæc salia, quoniàm
sulphurea, quæ secum traxerint, inuolucra muccosos Lymphæ flocos peculiaritèr ample-
cti debent, infixis ob id altè admodum in hos
suis cuspidibus eandem condensatum ire pau-
cis exceptis filamentis, quæ Parietibus, poris
sinubus, flexuris, anfractibus Canaliculorum

Mus-

Musculorum, Tendinum, Ligamentorū, aliarumue partium Organicarum inhærendo fortè restitent, & sic dissolui pergant. Collige, inquam, quòd condensatâ illâ, idest lymphâ, tūm rubelli, tūm serosi globuli ipsius flocis antea intermixti mōx exprimendi sunt, vt & salia omnia: quæ proindé, quoniām veluti manumissa ac sui iuris facta venenosius moleculis passim obuiabunt, fermentatione iccirco facta illorum fixitatem, acrimoniam atque indolem denique nanciscentur, *Gallicum* ærarium interim augendo, sed auro tamén plusquàm Tholosano.

Irrepunt iām protinūs Affectus é Lymphæ crassitudine præfatâ, ex Rubellis globulis sequestratis, atque ex Sero demūm virulentis particulis grauido tām variij tāmque inuoluti, vt eosdem enumeraturus hēsitē, vndē potissimūm exordiar. Dabo nihilominūs operam, vt talem plexum enodem initio sumpto à magis apparentibus: intēr quos principatum obtinent Affectus Oris nescio quā de causâ. An, quia Os in propatulo existens ægritudines suas citiūs ostendit? an est, quia alibi plūs viarum, plus etiām moræ superandæ habet virus, antequām se manifestet? an denique est, quòd decebat illam primariò infici, quæ

IJ.
Acciden-
tia Morbi
Gallici
Legitima

pars in Prothoparentibus nostris prius peccavit(mittamus Theologica) quæ, inquam, pars vel maximè symbolizat cum Ore *Vaginali* [vndè nempè *Pudendagram* omnem excludi demonstrauius:] Sed quicquid de his sit

saliuæ re-
dundat-
ia.

1. Saliua magis fluxilis obseruatur, siuè aquosa: idque intantum, quòd inspissata Lymphâ nil mucosi, nil oleaginosi per exiguos Saliuales tubulos permeare potest ad Oris cauitatem.

Oris Ex-
coriationes

2. Et, quia expressum Serum sale celtico onustum est, Saliua porro suprâ membranam Palatum inuestientem defluens acribus suis particulis deglabrare, huius lanuginem velle re pergit excoriationes pingēs obliquas, rectas, longas, diuersiformes.

pyralis-
mus

3. Nec tamen his contenta eiusmodi Saliua ostiolorum etiam vndè irruit, Sphincteribus abscissis, viam sibi sternit aliquandò ad perpetuum exitum.

Oris vl-
cera

4. Ast quandoquidém vnâ cum constrictorijis fibris lacerantur soepè vascula sanguifera Palatina glandulas occingentia, hinc est profectò, cùr inductâ post aliqua phlogosi, vlcera efformantur pro sitûs varietate abinui cem discrepantia.

Callosa

5. Nám vbi crassa est prædicta membrana,

vt in

vt in Palato & Guttore, vlcera callosa euadunt. Quippè ipsius fibris in tali loco naturalitè cohærentibus, si aliquæ dirimantur, turgent extremis capitulis: quæ res est, vt magis postea conuiuendo succi nutritij vias intercludere debeant; hic verò ita coaceruatus, ac tùm ab austeris vicini vlceris, tùmque ab acidis nitri aerei salibus condensatus nonnè dicta capitula conglutinabit, vnà, strictim fartim, ammassatim conferruminabit?

6. Hæc autem vlcera sunt, quæ *Galeno* Telephia vocantur, idest profunda, maligna. Et sanè dùm saniem coercent fouentque, tam altè penetrant, vt Palati fornice excauato Fistulas aperiant, vocem etiàm ad Nares transmittant.

Fistulæ in
Palato

7. Vt verò mollem Oris partem occupant, V. g. Gingiuas, traseunte haud egrè in patentes poros virulento miasmate, latè proferpunt, omnimodam istarum carnem absumendo: cuius quidè verbi recordatione reducitur in memoriam, quod constantissimus in patièdo plusquàm Hercules, Diuus *Iob* (quæ Lue Venerea quóque fuisse tentatū opinantur permagni Docti Viri, etiàm Theologi, inter quos *Vatablus*, *Cyprianus Cisterciensis* *Pineda* & alij plures) posteritatì mandatum reliquit,

Gingiuas
rui er-
osio

scilicèt : *Pelli mea consumptis carnibus adhasit os meum, & derelicta sunt tautumodo Labia circumadentes meos.*

Vulva

8. Laxior tamen, & Gingivis adhuc spongiosior pars, Columella, sic abradi interdum ab aduncis illis moleculis solet, ut penitus erosa atque exscalpta voces quæ illius ope articulabantur, iamiam confuse, idest inarticulatè proferantur.

Epiglottidis

9. Sic etiàm Epiglottis una cum adstantibus hinc indè furculis, ciborum canalibus, è quorum propterea erosione assumpta quælibet tam esculenta, quam potulenta, ne in Tracheam decidant à Spiritu hinc exfurgente ad Nares impelluntur.

Laryngis

10. Larynx verò, & ipsa eadem Trachea ut ut dura sint, cum tamen tunicâ insternantur, quæ Glandulis sebaceis referta virulentum serum eructat, pedetentim scalpuntur & fatiscunt. Quamobrèmi vidi aliquos, quibus ex partes iam hiabant, inter bibendum illicò fuisse suffocatos.

Nasi

11. Nasus interim, qui non tam ulcerosos halitus excipere, quam ipsum virus per membranam Pituitariam segregare cogitur, istius carnificinâ longum exercitus totus aliquandò absumitur, & corrui planè.

12. Idem

12. Idem constat de Faucibus, idest OEsophagi principio, siue Pharynge, cuius excoriationibus vlceribusque non tam impeditur Deglutitio, quam ad cuiusvis, etiam liquidi, corporis contactum intensissimus excitatur dolor.

13. Attende nunc paulisper ad huiusmodi Buccam mi Lector! nonne ipsam, Latrinam, nonne Sepulcrum dices potius, quam Suauium, aut Delicias Humanorum? Foetor autem inde exiens à *Tilingio* aliunde, quam ab Ore derivatur, quemadmodum item Deglutitionis, necnon & Pronunciationis impedimenta; scilicet ex *Thymo*. Quippe quem *Thymum*, inquit, alias novimus ex quorundam Lue Venerea infestatorum cadaverum sectionibus id docti tam certo, quam ter tria sunt novem. Unde quoque sonora non sunt voce agrè cibum potumque deglutientes, sæpe per foramina nasi ea excernentes agrè respirantes, insuper compresso à tumore *Thymini* OEsophago, renitente cartilaginosa Aspera Arteria. Imo suspicamus eosdem ob pravam hanc *Thymi* constitutionem fatenti esse animam, salvis adhuc Pulmonibus [id enim si ita se non haberet aut exulcerati Pulmones essent, quomodo fieri posset, ut spacio sex septimanarum Lue Venerea infecti curari possent) non tussientes, sed sputatores.

Oris forator

ac *screatores*. Et paulo post *Quæ omnia de Thymohic tradita Lue Venerea laborantium medela confirmat facta per ptyalismum artificialem, quem collo circumdatum emplastrum Vigonis simplo, vel duplo Mercurij currentis constans longè facilius, quàm Zona mercurialis promouet & accelerat &c.* Dicat tamen quicquid vult *Tilingius*: Ego vlcerosum Thymū nunquā obseruauī, neque, trium annorum curriculo, quo plus centū eiusmodi Cadauerū licuit secuisse, tale aliquid se visendum præbuit. Uidi autē semper Thymum durum, contractum ac penè nullum, quòd videlicet schirosus instar aliarum glandularum euasisset, quæ glandule Conglomeratæ sunt è numero Vesiculosarum, quales dici debent *Iugulares, Axillares, Inguinales &c.* de quibus suo loco. Oppones, exulcerari has in *Lue Venerea*, ac proindè etiā Thymum. Sed disparitas in hoc consistit, quòd dictæ glandulæ intantū vlcerantur, inquantū quòd ex ipsarum duritie inflammantur partes adiacentes, imprimis Musculosæ, & sic abscessu facto vlcus eisdem communicatur: cum verò Thymum nullæ obstipent carnes, sed Sterno & Clauiculis contegatur, nisi propterea hæc ossa carie tententur, vti plerūque in *Lue Venerea* fit, non potest vlcus talem, glan-

glandulam, idest Thymum inuadere; & præterea, quicquid ex ossibus deprehenderim in Sterno & Claviculis præfatis, nunquam tamen memini vidisse Thymum exulceratum. Foetor igitur ille ex Ore omnino aucupandus est, & cum, si vel vnicum adsit in eo vlcusculum *Venericum*, intra pauca Os oleat foetidissimè.

14. Mittimus alia, quæ in *Tilingo* castigationem potius merentur, quàm responsionem, & descendimus interim ad Oesophagum. Hic in *Lue Venerea* infectorum cadaveribus squalidus, ac tantum non rubicundus, idest exoriatus spectatur; & patet ratio tum ex salivâ per eundem canalem delabente, tum ex alijs succis, qui ad ipsum properant. Quippe compertum fecimus in Anatomicis (*Seç. 1., Artic. XXVII. primæ Nostræ Dissertationis*) adesse Lymphæ-ductus qui è Glandulis Iugularibus descendunt ad Nerueam illius tunica, nec non alios humorem digestivum afferentes. Quandoquidem ergo tam huiusmodi recrementa, quàm saliva præfata corrosivis moleculis in *Lue Venerea* abundant, quid mirum, si ijs supra talem tunicam rotatis interior Oesophagi superficies postea deglubatur?

15. Verùm præter Oesophagum abraditur
etiã

Oesophagi
laniatio

& Stomachi

concaua Stomachi facies intantum, vt muc-
co destituta semper inuenta sit, ad minimum,
satis diluta: id quod indicat feri loco lymphæ
ad Glandulas Gastricas miliares incurfionem.
¶ 16. Inueni vltcriùs in ijs, qui morbo eius-
modi occubuerant, intrâ plicas Ventriculi
humorem quendam serosum, adurentem, ac-
rem ac subrufum, qui alius esse non poterat,
quàm humor digestivus è Conglomeratis No-
stris profectus, de quo fusè in *Dissertat. ci-
tat.* Atque eiusce quidè humoris acredini
tribuo Ego ingentem illam Famem, quæ pla-
gis *Venereis* faucios vexat. Dùm enim per OE-
sophagum affluit talis liquor, retortis in Ner-
ueam membranam iam crustâ, seu mucco or-
batam realgaribus suis particulis, eiusmodi
sensum stimulare debet.

Esuries
inordi-
nata

Chylus
inordi-
natus

Chylus
euerfâ.

¶ 17. Nota verò hâc occasione qualis esse pos-
sit fermentatio alimentorum ex tali men-
struo? Certè, non nisi inchoata & imperfecta.
Nàmque vti acido-fixum est illud, ciborum
autem partes aliquando fixissimæ; ità, quic-
quid idem cum hisce committatur, ac vires
experiatur, minimè tamén ipsas abinuicem
separare, abstrusa præsertim falia in aper-
tum deducere valet. Fit itaque cita & fu-
gax fermentatio, cremorque indè resultans
infor-

informis, Chyli-embryo potiùs,quàm chylus: qui vt citiùs ad Intestina prouoluatur, pulsat,incitatie fibras præfatum menstruum, & Pylorum referat.

18. Occurrit iàmque huiusmodi chylo Bilis in copiâ satis exuberanti. Quandoquidè in nullo alio morbo tantâ obseruauì vnquàm; et Cystis quidè fellea ad stateram appensa semilibre pondus plerùmque superare visa est: Torrida etiàm apparebat illa Bilis, & Palato admota (quod citrà Lectoris nauseam dictum sit. Non pudet quippè heic palàm confiteri non tam recrementa interna, quàm ipsam etiàm saniem sub crustis, alijsque cutaneis affectibus, atque in vasis hominum hoc morbo enectorũ me pluriès degustare voluisse) instar Titymali adurens sentiebatur. Causam talis vbertatis adiudico Ego facilitati ex cernendæ bilis (de qua Excretionē doctè satis differuit nō itá pridè *Jo. Bapt. Bianchi Taurinensis* in sua *Historia Epatica*) ex abundantia nempè feri, quod biliosis salibus pro vehiculo inseruit.

19. Nihilo tamen plus efficit hæc bilis frequentia, nisi vt foeces præcipitantèr à chymo separentur, vtque copiosæ fiant deiectiones, Intestinis tam internè, quàm externè ad Colon stimulis

Bilis pr-
oductio

Obscurae.

Diarrhœæ

20. Jamq; adeò sensim increbescunt istæ deiectiones, atque itá, vt in Diarrhœam denique faceffant, cuius color flauus est ex origine, quam olet; exitus autèm pessimus, vt dicemus in Prognosticis.

Defectus
mucci
Intestina
lis

21. Corrugationes tamèn Intestinorum, & per consequens hæc Diarrhœa sollicitatur maximam partem ex defectu Mucci Intestinalis. Cùm enim iste à lymphâ sit, quæ per lymphaticâ Mesentericâ deriuatur ad *Peyeri* glandulas, idest acinos Intestinales; atque interim hæc lymphâ condensata in proprijs vasis retineatur, fit, ne quid oleaginosi transeat ad Nerueq; Intestinorum tunicæ deffensionem. Vtrūque hoc probat autopsia. Ipse scilicèt vidi in

Observat. Adolescente præ morbo *Gallico* vitâ functo propendisse vtrimque & continuò è Mesenterio suprâ Intestinorum dorsum paruas quasdam & diaphanas, ceú crySTALLINAS lentes, singulas singulis tanquàm pedunculis fibrosis appensas, & quarum altera crassior, altera tenuior erat, vti & illa magis inferné descendebat, quàm hæc; fimbrias sic. siuè segmenta simul representando, quo nil pulchrius spectari potuisset: extitisse prætereà lentes illas ad Intestina crassa maiores, ad tenuia minores; sed in illis æquales, in his ordine fimbriato

dis-

dispositas, vti nouimus; tandè verò omnes duræ ex gummi quodam veluti compactæ cernebantur. Quarè colligi ex his potest, quòd deficiente in Intestinis lymphæ, siuè mucro villosam crustam confingente, efluentibusque, ex aduerso, acrisero, bile titymallina, & chymo foecibusque indigestis, Diarrhœa illa attendenda venit.

22. Bilem sequitur liquor Pancreaticus. Hoc autèm viscus quoniàm in Lue Venerea schirrosus semper existit [vt cultro anatomico licuit experiri] non recrementum idoneum, sed consuetum acre serum intestinis impertitur cum præiudicio Chylificationis, atque ad maiorem illorum ductum vellicationem. Sed de schirro glandularum Conglomeratarum Vesciculosarum, adeoque & Pancreatis, dicemus postea.

Durities
Pancreatis

23. Operimentum igitur Intestinatorum, siuè Omentum quod attinet: nemo hoc quærat in Abdomine Lue Venerea extinctorum; reperiet tantummodò contractam pelliculam, emunctam, luridam, subrufam vasculis sanguiferis nonnullis, sed exillimis obsignatam adipe ab acris toxico prædominante penitus abligurito.

Omenti
Squalor

24. Similitèr & Mesenterium squallidum,

& Mesenterij

quasi Tympani pellem atque humectatam; æmulatur, nullo, ac ne sanguineorum quidẽm vasorum vestigio apparente, glandulis consumptis, *Aselliano* Pancreate ad nihilũ redactõ.

25. Iam verò indigestus chymus, virulento sero grauidus [quod in his sedibus ubique hauserit] ad Cor denique delatus, & sanguini permixtus in fonte demum natat impuritatis. Qualis autem sit iste sanguinis luculentè nouimus in Causis: habere videlicet lympham strictè condensatam, rubellos globulos palantes, nunc turmatim, nunc solitariè procedentes, & sero affusos, ac serum denique manumissum, & seorsum à vasis capacioribus, ubique obuium: impræsens, ad ista confirmando referam quæ in Anatomicis veluti palpasse contigit. Vidi scilicet in funeribus Siphylorum ingentem. 1. Polypum Cor perpetuò occupasse valde durum, fibrosum, subflavum, & qui cum parum, aut nihil sanguinis complecteretur, concretum quoddam lymphaticum apparebat; extitisse præterea alios tam in venis, quàm arterijs grandioribus, sed molliores, hoc est hæud ita fibrosos ac nupèr indicatus: nigros insupèr, & quò plus à Corde diffidebant, eò nigriore colore præditos [ex globulis videlicet sanguineis lymphæ capillitio

Praua Sa-
nguinis
diathesis

Obscurus.

litio adhuc hoerentibus & impactis] in vasis autem minus capacibus extitisse atrum quoddam veluti cænum, rubellos nempe globulos corruptos, seu mortificatos, qui fero innatantes istud penitus turbabant; atque vltimò in vasis minimis capillaribus solum hoc, nempe serum, locum obtinuisse. Et quod hoc serum: scitè ac sæpè cum Axillaris, tum Cru-ralis arteriæ ramulis detectis, & secundum omnes suas productiones exploratis, inueni ipsum inferius, circa Musculosos colorem lut-eum semper retulisse; paulò superius circa In-tegumenta, coesium, ac tandem omninò ex-trà, in cute, limpidum apparuisse: vbi por-rò, si crustæ adfuissent, sub iisdem tanquam in lacusculum diffundebatur, secus, per pellem oberrabat. Argumentum profectò dicendi quod neque in viuis & fanis animalibus sanguis æquali partium quantitate ac ordine vbiq-ue fluit. Sed de his ex professo agemus in *Dis-ertat. nostra Anatom. Med. 2. De Humorum Ge-neratione, Separatione & Usu*. Postremò [& ne hoc ommittam] degustatis hisce tribus feri spe-ciebus, compertum habui coesium illud coe-teris longè mordacius, ac non per Integumen-ta modò, sed & per Tendines & per Lacer-tos sparsum tyrannidem exercuisse, vt iam-

iàm enarrabimus in Viuis, Mortuorum incommoda priùs emenfi.

Eiusdem
Lirculus
impedi-
tus

26. Quamobrèm, si motum sanguinis circulare spectes, nonnè ex lymphæ coaguligrumisque partis rubicundæ, obstructio vasorum aliquandò continget, quæ illius fluxum impediet atque inuertet?

27. Si verò motum intestinum, aut fermentativum [vndè *Calor naturalis* Priscis est] liquet, defficiente sulphure, quod erosum, vel ad lympham antè inspissatam fuerit ablegatum, abesse paritèr debere copulam explosiuam, quæ ex nitro aereo in Pulmonibus recepto, inque illius filamenta adacto obtinetur, & sic desiderandam esse eiusmodi fermentationem, in quâ tamén vita vel potissimùm consistit.

Pulsus
debilitas

28. Consistit, inquam, in hoc vita, vt nitrum aereum cum salinis frustulis fermentando sulphurea filamenta sanguinis exsuscitet, ab invicem separet, atque ità exactam principiorum eius faciat commixtionem. Quòd si adeò parùm intèr sulphura emicet, quo pacto flammam, veriùs crasin istam conciliatum ibit? Hâc tamen non constante, tenebræ, siuè mors repit, vti apparet: atque interim languente eiusmodi explosione, quemadmodùm Cordis

Dia-

Diaſtole minùs validè promouetur, quidni & Pulſus debilis efficiatur?

29. Nihilominùs à talibus quaſi vinculis abſolutum nitrum, vti liberiùs cum cruentis ſalibus fermentat, ità in ſiniſtro Cordis ſinu crebriùs accendendo oleoſa ſtamina, ipſius dilatationem accelerat, Pulſum reddit frequentiore.

& frequ-
uentia

30. Sed non ſufficit frequentia, potiùs amplior dilatatio exigitur, vt validiore indè Syſtole [hoc eſt fibrarum Cordis ad naturalem ſuum ſtatum reditu] cōſequentē ſanguis poſteà quoquouersum alacriùs didatur, impellatur, aut diſtribuatur, Hinc itàque velut torpido ſanguinis remanente motu, lymphæ faciliùs conuenit & condenſatur, humorum diſcraſià quotidie magis crebeſcente, vt patet.

Lymphæ
conden-
ſatio

31. Jàmque ex diſcraſià iſtâ ſerum, quod è butyroſâ ſanguinis ſubſtantia expreſſum, vnicè & vbique permeat [cœteris, nempè principijs, hîc atque illîc coaguli cuiuſdam, aut inſtar limi ſubſidentibus ob defectum eti-àm competentis motûs] quoniàm ad Pulmo- nes identidem allatum membranofas eorun- dem veſſiculas veluti macerare pergit, flac- cidâ propterea redditâ iſtarum texturâ In- ſpiratjonis negocium non parum implicat.

Aſthma

Quan-

Quocircà parietibus earundem concidentia us nonnè porrò vberior aeris influxus requiratur ad ipsarum dilatationem? Iunge, quòd cùm sanguis effoetus spiritibus etià careat, qui partes in elasticitate suà contineant, vt proindè aer ducendus est, maior istius copia exigitur pro istarum expansione.

Tussis

32. Ast Serositatis vt aliàs, ità hâc occasione proprium est, vt salia sanguinis circumuehat, diluat, hincque in actum exerat iuxtà tritum illud Chymicorū *salia non agunt nisi soluta*. Quarè ijs in Vessiculas pulmonares actis, ac titilatione inducta Tussim excitat plerùmque siccam, vt ratio suadet: interdum humidam, vasculis relaxatis, ac nonnumquam etià cruentam, aut saniosam, vbi sanguiferorum ductuum erosio contigerit.

præfer-
tim Sicca

33. Dixi, *vasis relaxatis*, propterea quòd serum illud non tam per sanguifera excurrit, quàm per lymphatica, nec tantum in Vessiculas pulmonares, quàm ad glandulas in istarum bronchijs, in succingente membranâ intèrque vessiculas præfatas existentes. Quarum adeò fibris contractis atque conuulsis Tussis illa sequitur sicca, & cùm Aer pusillos illius globulos congregare atque eleuare nequeat, & prætereà, si adsint aliæ causæ læsæ

ſæ respirationis, puta Musculorum Thoracis, Diaphragmatis & cohærentium membranarum atoniam, ſiue relaxationem; quæ nullo negotio accidere debet, vt inſinuauimus.

34. Tracheam quod attinet: quamuis ſerum è glanduloſo interno velamento depluens altera præfata Tuffis cauſa exiſtat, quoniàm nihilominus tumefactis tunc temporis iſdem glandulis reſluentis aeris columnæ vndulatū eunt, Uox propterea continuò alteretur, ſiue immutetur neceſſum eſt.

Rauedo

35. A Pulmonibus interim rursùs ad Cor, atque hinc per Aortam ad Carotides procedendo ſubit contemplari ſanguinem imprimis ad Caput emigrantem. Notum autèm iam, ſuprà fecimus qualis in *Venereis* ſit iſtius conſtitutio, ſeroſa nimirum in Arteriarum finibus, alibi muccillagiноſa, eoque compactior, quò propiorem Cordi ſedē occupauerit. Cùm itaque muccoſa portio accliuem, ſeu perpendiculararem viam metiri, eiufdemque terminum nimis anguſtū ſuperare difficultèr valeat, planum eſt, quod muriatico duntaxat ad Meninges & Pericranium euecto ſero, puncturę in his atque irritationes pangendę veniunt, & ſi inſupèr glareoſum quid illuc tranſeat, grauamen etiàm ac diſtenſiones fiant, ſeu Dolores Capitis.

Cephalagiae

lancinantes , tenui ac pregrauantes :

Febris
lenta, &
Hectica

36. Respectu verò reliquæ alterius massæ ; manifestatum est itè , quemadmodum debili existente Sy stole, idest Cordis contractione, cruoris motus circularis hebescere multum debet. Colligamus nunc proindè, ad auctâ semper ex eiusmodi lentore lymphæ concrescientiâ , coetera principia abinuicem quoque, tamdiu sequestranda esse quoad Sales velut euinculati, vbi post alios conuenerint per Respirationem , Chylificationem &c. in arterias introductos, fermentationem accensuri sint, videlicet Febriculam Hecticæ similem, & quæ cum tempore in veram Phthisin degenerat. *Neque enim mirum est (loquar cum Riccardo Morton) cum tota humorum massa tam euidenter ab huius morbi [nempe Venereæ Luis] fermento alteretur & in statum colliquativum reducatur (quod à Tumoribus malignis Gonorrhæis & ulceribus hunc morbum usitato comitantibus & precedere solitis apparet satis) si etiam huiusmodi Tumores atque ulcera Venerea aliquando in spongioso parenchymate accidant, unde Phthisin verè Pulmonarem insequi necesse est. Ego equidem (pergit) potius mirari soleo Luem Veneream saltem Chronicam, seu malè curatam, unquam sine pulmonum ulcere & Phthisi*

si inde nata reperiri. Verum, ut rem ipsam loquar
 rarissimè si unquam Phthisin pulmonarem Venereâ
 observavi, præterquàm, ubi pulmones iam prius
 obstructi & in Phthisin dispositi fuerant, vel sal-
 tem ubi malum regimen & medicamenta mali mors
 ab Empyricis fuerant exhibita; & frigora sæpius
 in cursu sudatorio vel saluatorio percepta cum
 ipsa Lue conspirarunt. Hactenùs Laudatus Au-
 thor, & mea quidem sententiâ rectissimè. Ut
 ut namque & ipse complures adspexerim, qui
 Lue Venerea infecti Asthmate, Tussi, ac Ma-
 cie prætereâ vexabantur, neminem tamen
 unquàm comperi in Phthisin delapsum, nisi
 fortè aut Stirpe satus tabidâ, aut causis illis
 obnoxius fuisset ab Authore relatis. Ratio-
 nem si petis: censeo Ego nullum in Lue Vene-
 rea vlcus pulmonare gigni, quòd tunc in hoc
 viscere sanguis minùs rarescat ac despume-
 scat, uti narrauimus.

Observat.

37. Licèt autèm Lues Phthise vacua plerùm-
 que sit, Marcore nihilominùs, siuè Tabe sti-
 patur semper: & ratio est primò, quia Chy-
 lus (à quo nutritio est) imperfectus peruer-
 susque, & in minimâ mensurâ deolvitur ad
 Cor; prætereâ, quia balsamicæ eiusdem partes
 siuè sulphura, pereunt, aut corroduntur, hoc
 est volatiles præ febrili diathesi diuiduntur

Memb-
 rorum
 Atrophia

continuò ac sufflaminantur, fixæ verò (quæ Fibræ sanguinis, à nobis vno nomine Lympha appellari solent) constringuntur, seu condensantur. Quamobrè illæ inutiles euadunt alendis membris: hæ non tam exigua capillaria ingredi nequeunt, verum etià alias prohibent, nè progrediantur, nèue, præter serum quidquam per arctiora intestitia discurrat pro partium organicarum nutritione.

Cutanee
maculæ

38. Vnum itaque omninò serum, quod venosis biliosisque salibus turgidum minimas arteriolas subire diximus, Corporis peripheriam aggreditur, ac verè, inquam, aggreditur. Quandoquidè tantum abest, quin eiusdem fibras nutrire valeat, vt potius depascat; ad minimum autem Miliare glandulas, quas obtinuerit, tandem obstruat impacto in ipsarum poros aliquo è crassioribus, quos secum vexerit sales. Hinc ergò perspirabili materia suppressa, quoniàm circumstantia vascula in quibus, vtpotè latioribus, rubicundi aliquid semper est, disrumpuntur, propterea & Maculæ ad extremum excitantur in Cute purpureæ, petechiis, siue Exanthematibus gradioribus ferè æquales. Vnde ita Tilingius: *Petechia, non modo in contagiosis, sed interdum quidè in alijs quoque affectibus apparent, vt in Scorbu-*

to, Lue Venerea & citrà pestem vel pestilentem febrē: sed earum ab his differentiam [addit] peritus Medicus sola inspectione, & circumstantiarum consideratione facile animadvertet.

39. Quòd si compertà in ijsdem Glandulis Cutaneis materià aliqua siué Nutritioni, siué Transpirationi dicatà moleculas etià inueniat illud serum à Celticis, quibus scattet, omninò diuersas, protinùs indicto bello & tumultu excitato Glandularum ostia, parietesque consternet, vasorù repagula auferet, sanguinem denique hinc eductum, atque ad luctam instigatum in pus confinget; quod erosa Cuticulà liquidum priùs, mòx verò à nitro aereo inspissatum solidam, hoc est crustaceam naturam inducet, idque in facie, in truncò corporis, in Extremitatibus, planè vt in *Iob* citato, de quo ità *Sacra Littera*: *Egressus Satan à facie Domini percussit Iob ulcere pessimo à planta pedis usque ad verticem Capitis*. Obseruauì Ego Crustas, quæ

Scabies

Observat.

quot verò in arcto, vt suprà Musculos, prouenissent, fuisse vtplurimum siccas, labiles, fluxiles squammarū instar, tàmque frequentes, vt herpetes mentirentur.

Impe-
tigo

40. Sed istæ, vtpotè ad casum pronæ, si prætereà ex irritatione virulentorum salium iusto crebrius fuissent exscalptæ, ablatis per intervalla etiàm fibrillis, quibuscum pelli toti adhærescebant, latiores pedetentim factæ, Serpiginis, aut Impetiginis nomen promerebantur.

Lepra

41. Illæ verò, crassiores Crustæ, etsi minús pruriginosæ, quoniàm tamen ichore abundabant, Pforæ, Heraclei morbi, Leontiasis, Satyriasis, Lepræ, Elephantiasis [vt qui affectus ferè vnum & idem sunt, nec nisi nomine intèr se differunt] speciem præseferiebant tanta malignitate, vt quæ crebrò scalptæ corpus altè confodissent, cancrofam naturam statim inducerent, manante proptereà sanguine ac malignitatem, seù acrimoniam illam suo effluxu connotante. Horreo profectò, ac tremit adhuc animus ad recordationem eorum, quos ità infectos noui ad nos confugisse. Ipse, scilicèt vidi aliquot Elephantinâ eiusmodi pelle inductos, quâ visu etiàm priuabantur, ambustos quasi stipites repræsentasse, & qui
ad

Obseruat.

ad extremum cū lotium reddere non possēt accensa intensissimā febre ac delirio correpti vitā decessere. Sectis cadaueribus inueni Cerebrum penē aridum, Renes nigerrimos, exulceratos, cutim tabidam & arentem (similes in hoc Beluis, Imprudentiæ æquē ac Impudentiæ suę sic admoniti; vndē & beluinum nomen huiusmodi morbi generi concessū est: *Cutis animalis Elephanti*, inquit *Cassiodorus*, *ulcerosis vallibus exaratur, ex quā Transpontaneorum nefanda passio nomen accepit.*)

42. Rursū serofus ille latex siquidē nil succulenti habet, quod defferat ad Bulbos, idēst radices pilorum in *Pube*, *Mento*, *Capite* &c. existentium, vectis propterea illuc potiū totidem veluti acinacibus, quot sunt, quibus salibus instructus est, interiores eiusmodi germinum canaliculos deuastat, disijcit ac prosternt Alopeciam sic inducens, Menti glabritiem &c.

Alopec-
cia

43. De colore *Aphrodisiacorum* subflauo, aut luteo dicemus postea.

Cutis
fædatio

44. De Cute igitur quod in reliquum dixerim: expanditur ea nōnullibi in tumores quosdam oedematofos, quatinus serum totiēs nominatum per ipsius poros aliquandō diffunditur liberalissimē, nec postindē vias inuenit per

OEdem-
ata

per quas in reliquam massam reducatur deficiente præsertim motu cordis impulsivo, ceu quem diximus in Lue *Veneræ* desiderari.

Adipis
conlum-
pti

45. Labitur ulterius idem serum in Membranam communem adiposam, ubi quicquid melliginei superest abligurito vacuos relinquit fauos, idest alveolos, in quibus pinguedo nidulabatur: & sic integumentum illud emunctum remanet, tenue ac vix perceptibile, quemadmodum & Omentum (adipis scaturigo ex *Mapighij* suspicione) ut quod in Lue *Gallica* visum effugit perinde quasi fuerit eliquatum.

Dolores
in Mus-
culis

46. Iam verò quanto magis gracilescit teges ista oleosisque globulis fraudatur, tanto acerbius pungitur ex salini phlegmatis incursum præsertim in lamella sua interiore, quæ carnea est & Musculorum communis.

Nodi

47. Musculi pariter tali inluvie farti rigescunt. Quocirca ipsorum motu non tam lentè, quam molestè succedente Corpus aggrauatur Lentor tamen iste, ut & molestia crescit eo magis, si Ligamenta ac Tendines ex eodem sero similiter fuerint imbuta. Quippè sic Nervis pressius irritatis Animus accuratiorem Corporis se præstat OEconomum.

Ganglia

48. Et, quod rursùm Tendines ac Ligamen-
ta

ta: patet his expletis ac sero veluti maceratis aliquot ipsorum fibras alicubi proculdubio relaxandas esse. Vndè fit, vt excitato inter eas quodam quasi Folliculo Ganglion ibidem postea innascatur, cum primùm scilicet inclusa humiditas foràs euaporauerit.

49. Hac etiàm ratione proueniunt Nodi, seu protuberantię *Gallica*, Perioestij fibris nimirum elongatis, & concluso succo postea exsiccato. Qui, si denuo alterius feri occasione, liquefactum eat, & salia in ipso antea fixata denique in motum agantur, protinùs in pus conuersus abscessum molietur, in Therioma transibit, nempe in vlcus teterrimum, ferinum, & summè malignum, colore foedum, nigrum, liuidum, mucoso humore repletum &c. cuius causam in sanguinis ichorescentia causticâ & putrefactione consistere prodiderunt *Hippocrates*, *Celsus* & alij Morbi *Gallici*, vt & Luis *Veneræ* nomen adhuc ignari.

Theriomata

50. Qualis interim futurus sit dolor ex eiusmodi Stygio tanquàm vdore in tam delicata Organa seuiente deprehendet is profecto, qui Mentem nouit passionibus sui Corporis esse presentissimam, imò & huius cruciatus ab Aliquibus pro Mentalibus omninò reputari, sola nimirum Mente de ipsorum intensione,

Dolores nocturni

aut extensione iudicante. Cùm autem noctū ut plurimum exacerbari ij soleant indē est, quia tali tēpore nitri aerei glebē fixiores sunt quàm interdiū, ac propterea cū tūc sanguinis coagulationi auxiliētur, & per consequens vberiore ferofi laticis promoueant expressionem, sequitur quod aucta penu, istius actio paritēr augenda sit, & cū prætereā, ex eiusmodi fixatione sales maiorem, acquirant molem, quā ad feriendum magis idonei euadunt.

Caries
Ossium

51. Sed iterū quod Theriomata præfata, qui nesciat ab his Ossa quandōque cariari? seorsūm hæc, id ipsum nihilominus serum vltro talem cariē audet. Cum enim se se vel in penitissimos Ossium poros intrudat, eodemque vnā phagedenicam suam muriam conuehat, nonnē liquet istius vi erosionem quamlibet, ab eo patrandam esse?

Præfer-
tim Cra-
nij

52. Ut verò intēr Ossa Cranium poris hincit grandioribus atque ex alia parte cœteris exilius perhibetur, ita citiūs teritur atque absumitur aliquandō, nullo etiā prægresso vlcere, aut aliquali inflammatione Sic Mirandus *Senex* vidit Capitis futuram excavatam; vidit insupēr ossium cariē seu teredinem, quæ est pertusio ossis ex corruptione iuxta *Ca-*

lenum

lenum, Coeterò post Cranium, veniunt Sternum & Clauiculæ, quæ præ reliquis tentari carie animaduerti.

53 Locus hic iàm profectò effet de Verrucis aliquid libandi, ceû quæ *Siphyllidis* non tam parentes, quàm & Filiæ nuncupandæ. Uerùm quoniàm de ijs alibi vel ex professò actum est, plura dicere non vacat. Confirmaberis nihilominùs adhuc magis in veritate Systematis ibidèm à nobis positi quoàd earundem causam, si hic aduertas, quòd huiusmodi excrementiæ nonnisi ex sero fibras cutaneas alluente obtineri queunt, vt est manifestum.

Verrucæ

54. More Verrucarum educatæ fibræ, quæ inferiorem *Ani* partem constitvunt (eoque adhuc maiori iure productæ, quòd in tali loco multo adipe obduci solent) in extuberantias facessunt, quæ duplices, interdum triplices numerantur; *nec sunt Hemorroides* (inquit *Celsus*) *sed eminentes tumores nunc molles nunc duri, figura rotunda & nihil liuescentes*. Ex quibus verbis liquet quòd differant Condylomata à Mariscis, ijs nempe productionibus, quas eidem *Sedi* euenire diximus ex attritu, quem Cinedi patiuntur. Hæ quippè multæ sunt, liuidæ, concisæ, oblongæ cespitantes &c. vt diximus suo loco. Fiunt similiter, ac penè ad

Condylomata

eundem modū Condylomata in *Vagina* muliebre proptèr parem istius partis atque *Ani* in adiposo contextu situationem facilemque fibrarum elongationem, vt patet.

Bubones,
Strumæ,
Parotides

55. Ordo nūc nos ad cognata deuoluit. Nouimus in superioribus [*Artic. de Pano Inguinis*] quemadmodū Bubones *Veneriei* fiunt ex viru acido lymphā vsque in Uesciculosi Glandulis condensante. Remanet hīc insinuandum, quod cū in *Lue Gallica* loco lymphæ sanguinæ puræ ac oleaginosæ nil, nisi quidam hydor fixis, catharticis, siuè corrosiuis salibus turgidus transeat ad tales glandulas, hinc est quod obstructis eiusmodi Uescicularum poris, atque impedita cribratione, eadem glandulæ postea turgere debent, nihil adeo excernentes, sed tantūm totiès decantatam ferositatem admittentes. Quæ cū ita sint, præter Bubones in *Inguinibus*, fiunt alij sub *Alis*; *Strumæ* itē ad *Iugulum*, *Parotides* ad *Aures* &c: et, si porrò superiacentibus Musculis pressuram fecerint, disruptis vasculis sanguiferis inflammantur, exulcerantur, imò, vel si humor in Glandulis coaceruatus præ longiore morâ tandem in fermentationem eruperit. Denique vlcus hoc canerosam naturam, plerūmque induit. Hinc Bubones obseruauimus

Obseruat.

in

in Lue Venerea imprudentè apertos curâ quilibet non obstante impediri nunquàm potuisse, quin malignauerint; ad minimum verò eorundem aperturâ in fistulas degenerauisse.

56. Quod superest de alys in alys partibus Vesciculosi glandulis è genere Conglomeratarum: imminvuntur istæ ferè vniuersim, abliguritâ lymphaticâ pinguedine, quâ naturalitè scatere solent; liuescunt insupèr ac durefcunt adeò, vt schirrosam habitum assumpsisse videantur ob defectû videlicèt olei, quod easdem in debitâ mollitie continebat.

Extenuatio Glandularum

57. Cerebri autem Cortex (qui itidem Conglomerata glândula audit Anatomicis) abs me in Lue denatorum Cadaueribus inuentus semper est flaccidus, laxus, humidus, quasi putrescens: Obseruavi paritèr in eiusdem Cerebri Ventriculis fluctuasse subflauam quandâ serositatem illius æmulam, quæ mòx dicetur in externis partibus reperta; Aderant quòque in illius Sinubus excrefcientiæ sanguineæ poliposæ plurimæ, nigræ, sero innatantes: Denique pia præsertim Menynx penè tabida videbatur, lurida, squallida, vasculis nigricantibus exarata, sed tam exiguis, vt oculorum aciem penè diffugerent. Ex quibus propterea animaduersionibus apertè deduxerâm,

Morbi Capitis

Observat.

cūr tali morbo subiecti Strabi, Balbi, Obstipi, Tetanici, Conuulsi reddātur, alijsque Neruinis ac Cephalicis affectionibus dediti, vt Epilepsiæ, Apoplexiæ, Comati &c.: Nec subiit mirari *Paracelsum* eiusdemque *Asseclas* hanc Luem, Lepræ titulo, totam soli Cerebro adiudicasse; quandoquidē noueram à serositate illà quamlibet in Cerebro tam Spasmodicam, quàm Animalem ægritudinem ludi posse.

Bilis co-
pia

58. Sola adest Hepatica, siuè Hepar & ipse à *Modernis* Conglomeratarum Glandularum cathalogo adscriptus, quæ porrò in Morbo *Gallico* neque obstructionem patitur, neque aliam infectionem: cuius rei causam arbitror, quòd non lymphæ, non vasa minùs teretia, sed ipse numero sanguis largo flumine influit in illius substantiam; vndè est planè, quòd solis Iecurinis Vesciculis segregandi munere ritè fungentibus Bilis postea sic exundet in felleum folliculum, vt ponderi iam alibi indicato potuerit æquipollere. Sed hæc in gratiam eorum, qui huiusce Uisceris intemperiem arguunt in causâ Luis *Veneræ*. *Montani* videlicet, *Massæ* atque omnium penitus *Antiquorum*.

Undè
Cutis
flauor

59. Iamque ex eà Bilis affluentia quâ tot incommoda Ægrotis afferri suprâ demonstraui-
uimus, dicendum nunc est prouenire & ipsam
flaue-

flauēdinem, quæ tales Infirmos tingere consuevit maximè defficiente adipe, seu sulphure sanguineo, quod eandem bilem viscere atque abscondere potuisset.

60. De Conglobatis autèm Glandulis, quod in totum dixerim, hæc est regula: scilicèt vt vbique & sempèr tamdiù decantatam serositatem eructent: Hinc, in Pericardio Vesfica Vrinaria, Sphinctere *Podicis*, in Vtero, *Vagina* muliebri, Tunica vaginali *Tesium* &c. acri colluue illa dettillāte vbique phlogoses, vbique Vulnera, Excoriationes, Vlcuscula, Corruptiones panguntur; in Corde insupèr ex humoris Pericardij irritatione fiunt Palpitationes, in Vesfica Strangurię, Diffurię, & similia plura.

Palpitationes,
Vlcera
Vesicę
vinar-
iæ, &c.

61. Peculiaritèr nihilominùs *Pudenda* impetit præfatum serum, proptèr nimirùm iam alibi allegatam analogiam, quam nouimus intercedere intèr dictum virus & poros eius loci, vndè sua traxit Incunabula; & proptereà Gonorrhœas, Vlcera, Excoriationes &c. in præfatis Sedibus excitare sempèr gestit.

Puden-
dagra

A *Legitima* ad *Spurtum*: hæc iisdem Accidentibus stipata in publicum prodire solet, quibus & prior; verùm non adeò crebris, neque,

IIJ.
Acciden-
tia *Spurtij*

vt

vt alibi iam dictum est, ita violentis. Comitantur nimirum hanc Pustulæ in Labi s, Ore, *Pudendo* &c, Duritates in Mammis, Juncturarum dolores, Tumores in Artubus, Depilationes ac similia leuiora, dirioribus Symptomatis raro, ac ferè nunquam apparentibus, qualia nempe sunt Nodi siue Exostoses, ipsorum Ossium Caries, Ulcera phagedenica, Nasus consumptio &c. Dabo propterea aliqualem *Spuriæ* huiusce Luis descriptionem. Romam redux anno 1702. secesseram in Oppidum.

Observat.

Burgi Alarum, Incolis *Borgo d' Ales*, ubi non ita pridem bini Infantes ad valuas cuiusdam Ecclesiæ expositi, vulgo *Proietti*, ab illius Loci Scabinatu suscepti, ac totidem Nutricibus alendi consignati fuerant. Euenerat proinde, vt pauco temporis intervallo Mulieres istæ schirrosa tubercula in Mammis, vlcuscula in Ore ac *Pudendo* pati cæperint, neutram tamen nihil minus quam de Lue *Veneræ* suspicante. Nihilominus utraque in dies magis tabescebat, Strumæ ad Jugulum, Sugillationes ac Maculæ in vniuerso Corpore, Iuniori etiam fæminæ oedema prægrande in Genu dextro adiungebantur. Misericordia ergo motæ aliæ Conterraneæ, quibus vel lac abundabat, vel vices officij rependendi in votis erat,

at,

at, illuc turmatim conuolantes breui etiam
parem sortem obierunt, donec tandem vel
domesticarum occupationum causâ, vel la-
borum, quos in agris perdurare debebant, aliæ
apud alias pusiones suos [vt eiusmodi foemi-
narum ferebat consuetudo] nutritum depo-
nendo, hæ ab Alumnis, hi à Nutricibus sic
infecti sunt, vt nec Lactantium, nec Lacten-
tium quispiam supererit talis pestis expers.
Sed misellum illud male-natorum par iam
fatis cesserat, sexto videlicet ab ortu mense:
luuencula pariter illa Nutrix prefata post Ma-
ciem Hecticâ febre correpta decesserat, super-
stite adhuc alterâ seniori, sed magis virosâ,
& quæ nihilominus eundem cursum percur-
rebat. Cæteró tam liberi, quam Parentes,
quo tempore eò me contuleram, se|habe-
bant hoc pacto. Ulcera imprimis mali mo-
ris in nonnullis, in alijs Aphthæ plurimæ
Puellorum oscula deuastabant, Excoriatio-
nes *Inguina* populabantur, Scabies demum ac
Pustulæ Corpuscula vniuersim aliquandò con-
tinebant: in Matribus Ora erant foetida, cu-
tis color cretaceus, Mammæ sugillatæ ac vl-
cerosæ, Capillitia glabra, Vires prostratæ,
Menstrua irregularia, *Sinus pudoris* exulcera-
ti. Euenerat periformiter, vt quot quot siue

has, siuè illos fuissent exosculati Coniuges; Filij, Fraterculi, Consanguinei &c. eandem sortem subijsent. Sed Genitores eiusmodi Alumnorum iidemque talium Mulierum viri è maribus suprà cœteros affligebantur. Nihilo tamèn ampliùs laborabant, quàm Oris vlceribus, Scabie, Maculis Pustulisque cutaneis, Articulorum doloribus, Hemicraniâ, similibusque symptomatis benignioribus, in reliquum vegeti ac firmi. Dubitatum quippè fuisset eorundem *Pudenda* plagis aliquibus esse vexanda stante vlcerosâ diathesi *Wluam* Vxorum affligente. Verùm plures ego noveram & antè hos, & dùm hæc scribo, qui à *Spurio* contagio *Pudendagram* nunquàm tulerant. *Dùm*, inquam, *hæc scribo*. Idem quippè nupèr (hoc anno 1715.) contigit in Vico hàud procul ab Vrbe ASTA, cui nomen vulgo *Castagnito*: vndè vxorati homines pro se, Coniugibus, Filijs, Affinibus, Amicisque pluribus consultationis ergo ad me profecti, postquàm auditâ causâ (eâdem nimirùm, quæ in Oppido præallegato) quicquid sibi, Suis, alijsque in eo affectu accideret recitarem [neque enim ipsi quid enarrarent satis sciebant] ad eòque applaudisēt tanquàm diuinanti; quùm tandèm eò deueni, vt dixerim, putare me

pro-

probabilitèr ipforum neminè in *Obscuris* partibus aliquam læsionem pati, maiori cum admiratione id verum esse facti sunt, idemque de reliquis in Pago relictis asseuerarunt. Ratio huiusce incolumitatis si quærat, præsto est. Ettenim *Virus Venereum* quó longiùs ab ipso fonte [*Pudendo* scilicèt Meretrício] discessit, eò minori pollet energiâ. Hinc noui mulieres ex Maritali copula, dùm Viri *Pudendagra* tenerentur, in Gonorrhœam lapsas sanatos postea ampliùs non infecisse, ipsis interim difficilè (vt suo loco ostensum est) ab eo morbo rescipiscentibus. Uerùm quicquid de his sit; satis ex historia ista patere arbitrator qualis & quanta existat *Spuria Venereis* seges ac messis.

Hæreditariam propterea quod concernit: hæc triplicitèr considerari debet; prout videlicèt vel à Matre prouenit, vel à Patre, vel à Nutrice: & si à Matre, rursùm duplicitèr. Nam hæc aut per se, ex causis nimirum in Theoriâ allatis, vel ab alio infici potuit, vt à Marito vlcere *Præputij* laborante &c. Iam igitur pueri fati matribus parùm honestis, & quæ adeò *Pudendagram* libidine sibi compararint, præmaturè in lucem exeunt, quarto, quinto, ad summum sexto gestationis mense: ipsi etiàm

IV.
& Hære-
ditarij.

abortus, si talem parentem habeant macilenti sunt, emuncti, tenues, depiles, excoriati, semicocti, rubri [*Fallopiana* comparatione] velut gambari elixi, nec diù denique lucis vsura fruvntur: Qui verò à matre sunt per Coniugem foedatâ, hi vsque ad legitimum quidè m tempus Vtero gestantur, sed nati graciles, tere-tes, languidi, quæruli cernuntur, prætereâ depilati, rhagadibus pleni ac fissuris, quamvis ad extremum nec tam repentino fato subijciuntur, atque aly mòx indicati. Si verò à Patre *Hæreditas* illa sit; licet hic minorem in Generatione partem habet, non desinit tamen, quin vel teterrima Luis vestigia imprimat in filiis, præcipuè si *Legitimo* laboret morbo, & semine scateat salillis celticis referto. Quippè aliàs, in Lue *Spuria*, vti, eiusmodi corpusculorum agmen rarum est, quòd nempè in transfusione sua defecerit, ità ex longiori circulatione, diutinâque humorum maceratione disperit aliquandò atque obliteratur. Sin hoc, sulphureis fortasse, ceù compedibus implexum toto vitæ tempore in filiorum corpore cubatur, nec demùm nisi vi fermentationis alicuius, vel dissolutionis se asseret in libertatem decimo, vigesimo, aut trigesimo ætatis anno Luem tunc *Venerèã* exe-

exerens si angulis integrum fuerit; mutata vero configuratione pro Lue Cachexias, Tabes, Atrophias, Rachitides, Arthritides, Scabies dabit, vt & alia huiusmodi. Euenit pariformiter ex Patre, qui semen vel radicaliter, vel per viam *Spuriam* habuerit inquinatum, vt in prima, vel paulo post primam conformationem in foetu fiant noduli ex salibus & sulphure, idest lymphæ, prædictis; qui laxis eiusdem membræ intimè penetratis, secus ossa [verius ossium rudimenta] ad Articulos tandem deuoluuntur: vbi porrò, quoniam indè ampliùs ab humoribus elocari nequeunt proptèr eorundem capita, seu Condylor, sistunt iccirco sese, atque in Perioftio tam hos condylor, quàm istorum Acetabula inuestiente stationem ponunt, vsquequòd ineunte ætate enodentur, dissoluantur, atque inclusis demùm salibus *venereis* faciant exeundi potestatem. Tunc igitur emancipata hæc, tametsi infiguratione detrimentum passa fuerint, idonea nihilominus adhuc sunt ad fermentandum. Quamobrèm cum etherogeneis sibi, inque Sanguine innatantibus particulis rudiusculis partà turbâ, vicinæ fibræ diuelli, sanguifera vascula disrumpi incipiunt sic quòd ad extremum articulationis actio impeditur, Inflammatio

gignitur, & Tumor adeò ibidèm excitatur nō-
 nihil liuescens ob veneni naturam Vitriolicæ
 proximam, vti nouimus. Iam verò ex tumo-
 re Abscessus fit; vnde infernè à pure corrup-
 to osse, Musculi supernè ceu terebrà perforan-
 tur: atque ità demùm proptèr arctam partis
 structurā ichorisque stipticitatem fistulosum
 vlcus gignitur Spine ventositas dicta, *Seuer-
 ino* Pedartrhocaces, quòd nimirum Metatar-
 so fiat vt plurimum proptèr Articulationum
 in eo loco latitudinem ac pluralitatem: quic-
 quid ex alià parte contingit etiàm Spina ven-
 tositatis, nec minus rarò, in Metacarpo,
 itèmque in alijs Ossium iuncturis, vt in con-
 nexione Cubiti cum Osse humeri &c. sed hoc
 non ità crebrò. Vbicunque verò situm fuerit
 tale vlcus, in moribus habere solet, vt quò plus
 tumet iunctura, Artus vtrinque decrescant.
 Sugitur enim iugitèr per dictam fistulam nu-
 tritius succus, hoc est, ruit quā data porta in
 malam frugem: corroditur etiàm à Veneno
 ibidèm latitante, quicquid vltra membri cer-
 tam dimensionem extendi nequeat & totum
 corpus inuadere proptèr acquisitam possessio-
 nem, quæ cum membris cœteris non commun-
 icat, Nihilofeciùs nutrimento Corporis exin-
 dè quotidie effutito Contabescencia, Dolor,
 Mors

Mors superueniunt miseris filijs nedùm viuere affuetis, atque infimæ Pubertatis. Quodsi porró venenatorum salium inuolucra præallegata ad tam ima, nempè ossa, non descenderint; verùm sub cõmunibus Integumentis condita ac substrata fuerint, profectò eadem, vti ad communia lymphę excernicula, glandulas scilicèt Conglomeratas ac Vessiculosas cum tempore deferrenda erunt, sic Tonsillas denique, ceù in edito sitas glandulas, ac præ cæteris Cuti viciniore adeptæ ibidèm obstructions facient, quæ Tumores Schirrophlegmonosos secum trahent, idest Strumas. Ac postremò in ipsa Dermide castrametata, obstructis pedetentim glandulis eiusdem miliaribus paruisque phymatibus excitatis Herpetes generabunt pro causæ facultate etiàm. Estiomenos. Superest Nutrix; hæc etiàm, pro ueneni robore Lactentem magis, minús, ue inquinare solet, & citiùs tamen, quàm si à Patre *Spuria* Lue contaminato malum, effluxisset. Breui nempè in Ore fiunt aphtæ in peius quotidie degenerantes: Infans etiàm languet, pallet, non vigescit, ægrè ad incessum se disponit, si parum veneni suxerit &c. namque ex maiori istius copia morbi contingunt, qui intrá pauca eundem vel ipsà vità de-

destituunt, vt est manifestum. Atque hæc de Lue *Hereditaria*: quæ licet quod Nutricem posset aliquandò vocari *Spuria*, tamen, quia mater est, quæ nutrit; à Nutrice iccirco affectus inter maternos adeoque *hereditarios* duximus computandos.

§ 3

J.
Natura
Morbi

TOt in vnum conspirantibus plagis, tot laruis totque eiusdem propaginibus moniti quidni repetamus heic, quod initio eramus augurati, esse videlicet *Veneream Luem* *Complurium malorum à sanguine per acido-fixam Venerei alicuius Ulceris spicula dyscrasiato, siue grumefacto, & corrupto, cumulum & Prouentum?* Annuunt certè omnes, & sic *Mercatus* præ cæteris, & *Vigoni* autumare iamdudum non dubitarunt, quòd *omne morborum tam acutorum, quam chronicorum genus cum Gallico potest complicari*. Hinc alij *Compendium illam Aegritudinum omnium; Iliadem omniuariam, inenarrabilem; Miserabile Scortatorum flagellum; Morbum plusquam Herculeum, Leoninum occultum, dolosum, pertinacem, insuperabilem* appellitarunt, verbo, *Mare malorum*. Ast non omnes tamen, neque vnà, vbique & semper coeunt istius procellæ: verum pro temporum, ac subiectorum varietate nunc plures,

res, nunc pauciores, molestæ, tolerabiles, intense, remissæue spectantur; ut si vetus, aut noua sit ea Lues, *Legitima*, aut *Spuria*, Hyeme, vel Æstate: & quod subiecta, difficile inuentu est, quod virus ita alicuius cruori accommodatum sit, ut ipsius particulæ hunc amussatim penetrare, scrutari, transfodere, valeant; nullæ pereant, liquecant, figuræ ac molis detrimentum faciant: ut item omnes vires suas exerant, inceptumque alacriter vrgeant; ut denique sanguis ad eum modum alteratus sit, qui requiritur ad plus centum ægritudinibus inducendum. Nimirum inest cuilibet peculiaris quædam in Humoribus, aut in Organis structura, cuius ratione naturaliter *Venero* seminio resistitur: non naturaliter autem Cibi, exercitationes, Aer calidus &c. multum possunt; Vltimò, præter naturam, ipsi morbi, ut febres superuenientes Luem quantumvis *Legitimam* suppressere, interdum, etiam extinguere consueuerunt, viru scilicet uolatilizato, atque in aliam substantiam conuerso. Verum de his fusiùs in Prognosticis.

Quod impresentiarum; ut ut Lues illa rara, ut ut mitis adsit, magni nihiloseciùs interest eiusdem processum metiri. Nos propterea tri-

K k

pli-

Ij.
Differen-
tiæ

plicem, aut quadruplicem ad imitationem *Fernelij* stabilimus eiusdem differentiam. Prima est, quum Os (ab hoc enim semper incipiendum ob toties vulgatum illum consensum *Arui genitalis* cum eodem Ore: de quo consensu satis plura alij, nominatim *Septalius*, *Spigelius*, *Sachsius*; cuiusque rationem, missis armonijs omnibus & proportionibus, nos ad fabacearum glandularum vtriusque partis uniformitatem definitiue ablegauimus) quum, inquam, Os excoriari incipit; Gurgulio producit, vnaque extenuatur; crescit Sputatio; Mariscæ in *Podice*, Exanthemata quædam & maculæ, aut parvæ Pustulæ in aliqua corporis regione consurgunt. Tunc enim primitus coalescente Lympha Serum in remotiores prouincias decedere incipit. Alter gradus est, in quo præter *Vterum* (qui in Fœminis, vt & Os, antè alia vexari solet) Mammæ durescunt; Scapulæ & brachia quasi torpescere videntur; Dorsum Rhumatismus occupat; Scabies & granula pruriginosa multiplicantur coeuntque Herpetis in modum; Dolores in Artubus persentiuntur; Pili decidunt; Emicrania Synciput infestat; Vox raucescit; Spiritus foetet; Nasus decurtatur, atque intrinsecus cariat. Siquidem in hoc virulen-

ruenta falia, quæ in fanguine percrebuerunt (ex adiunctione aliorum in ſibi ſimilia converſorum) à præfato ſero iàm vniuerſim circumducuntur. Tertiùs eſt, quando Muſculi oppidò rigescunt, iidemque dirè torquentur Nodis percelluntur: quùm, inquam, Ganglia in iuncturis, Tophi in Fronte apparent; Strumæ, Parotides, Bubones erumpunt: Ulcera dolosa in Gulâ, Palato, *Pudendo* & vniuerſa Corporis mole propullulant, ſiue, Veruce in eadem parte & ſchirroſa tubercula iuxta Oſſa exoriuntur; quùm denique omnia redundant ſanie, præſertim *Cervix* Vteri ac Mamme, quibus etiàm cancer accedit. Quippè in hoc ſtatu lymphæ ſanguinis proximè coagulata, baſſamicum ſulphur exæſum, reliqua eiufdem maſſæ elementa diuiſa. Quartus demùm eſt, in quo dicta omnia ad acmin peruenere, Tuſſi, Anhelitu, Macie, Febre hæcticâ in ſuperpondium irrepentibus, vt & Ulceribus cachœticis & vix ad cicatricem peruenientibus, Uigilijs, Convulſionibus, diarrhœis, ac tandèm Morte. Et planè, eadem lymphâ omninò condenſatâ quid, niſi virulenta amurca nutrimenti loco ſit? Interim verò congeſtis circà Cor polypis duriuſculis ex illâ; circà reliqua autèm nigerrimis fœcibus ex ſanguine ſphacelato Corpus alimonia priuatum,

vitâ etiâ deſtituatur oportet . Iàmque hi ſunt per quos gradus in Lue *Veneræ* ad mortem acceſſus eſt, nec tam in *Legitima*, quàm & in *Spuria*, & in *Hæreditaria*, ſalvis duntaxat differentijs, quas intèr ambas iſtas Luis ſpecies & *Legitimam* illam intercedere iàm ſuprà denotavimus .

III.
Diagno-
ſis ;

Ex talibus itèm differentijs diſcernuntur facilè eẽdem luis ſpecies intèr ſe . Nàm ſi lenta, ſi blanda ſit Lues, & vel leniſſimis *Antivenereis* obſequatur, *Spuria* cenſenda venit: *Hæreditaria* verò quotieſcũque citrà apparentem cauſam Infans in morbos incidit, qui lymphæ argvunt condenſationem ; videlicèt rursùs triplicem nos ſtatuiſſimus *Hæreditariam* Luẽ . Prima eſt, quùm Puer præmaturè naſcitur, videturque ruber, veluti excoriatus, decoctus, & citò demùm vergit ad interitum . Hanc enim nouimus á Matre deriuari, quæ pluſquam Foetum in Vtero, Morbum *Gallicum* in vaſis incubauerit . Altera eſt, quæ mitior ab eadem genitrice infecta quidèm provenit, ſed non eã infectione, quæ obſervatur in Lue *Legitima* detentis, ideſt non ità fixâ: laborauerit nimirùm Mater gonorrhœa, ſed quam á Coniuge, non verò cum pluribus libidinando contraxerit . Quamobrèm Infans in,

eo casu flato quidè tempore oritur; ast intrà
pauca nihilominùs Rhagadibus deprehendi-
tur, & Fissuris, & Aphtis, & Tabes; quibus ni
tempestiuè succurras, biennium, triennium,
aut quadriennium vix attingit, pro maiori
videlicèt aut minori virus energia. Ultima
est, quæ á Nutrice & Patre dimanat: sed ex
priori repentini atque euidentes fiunt morbi,
causam faciliè indicantes; ex posteriori verò
occulti, & qui nonnisi tractu temporis, cum
aliarum affectionum larua se manifestant.
Trium interim eiusmodi Specierum, *Legi-
time*, *Spurie*, ac *Hereditaria* Luis incommo-
da verè prò talibus haberi possunt, quoties-
cunque non diuissim, est vnà fartim, ammus-
fatim superueniunt. Cæterò quippè plura ex
ijsdem cum Hypochondriacis, aut Scorbuti-
cis confundi solent: imò in regionibus sep-
tentrionalibus orisque maritimis [vbi Ende-
mius, familiaris ac veluti vernaculus est] Scor-
butus inueteratus & grauior luem *Veneream*
ità aliquandò mentitur, vt ægerrimè Medi-
cus & sibi & quærentibus fidere possit. Nam
Bubones & furunculi sæpè *genitalia* aut eo-
rum viciniam infestant; haud rarò quòque
infert exulcerationes linguæ, gingiuarum,
palati, cariem maxillarum & complura alia,

quę Symptomata 49. numero supputauit *Eugalenus*. Quanquàm quod Bubones; differunt *Gallici* à Scorbuticis, quòd in illis apertis materia pinguis reperitur, quale nihil in istis Scorbuticis apparet. Prætereà tumores scorbutici sequuntur vitam calamitosam, *Gallici* luxuriosam. Uideatur hac de re idem *Eugalenus*. Quod autèm reliqua, *incipientem scorbutum* (loquar cum *Sennerto*) *eiusque prima quasi rudimenta produnt lassitudo spontanea, in abdomine & cruribus grauitatis sensus, Crurum debilitas & dolor obtusus, Pectoris angustia ac respiratio difficilis, quę sensim percrebrescit.* Lues autèm *Veneræ* in Ore, Cute, Articulis breuì se manifestat: ægroti constant viribus, benè respirant &c. Prætereà in Scorbuto accidunt Ventris, Hypochondriorum, Lumborum, Dentium dolores, Vomitus & ructus, lypothimiæ, Febres erraticæ, omniuarię hæmorrhagię, horror, tremor, stupor, tristitia, memorię defectus, paralyfis &c: quæ in Lue *Veneræ* rarò contingunt. Denique, post antea actæ vitæ scientiam, tutior Luem à Scorbuto cognoscendi modus erit mente recolere processum eiusdem Luis, quem tradidimus. De malo Hypochondriaco res est clara: tantùm innuam respectu vtriusque huius morbi, Hypo-

pocondriæ scilicet, ac Scorbuti, assimilari hos valdoperè Lue Venereæ, quòd ab eadem causa pendeant, idest à lymphæ in sanguine condensatione, quæ minor est in affectu Hypocondriaco, maior in Scorbuto, & maxima in morbo Gallico, pro ratione nimirum virus, à quo producitur. Superest ergò Lepra, quæ nisi Lues Venerea est, certè nihil aliud est, lepra, inquam Arabum nuncupata (quandoquidè altera Græcorum nihil dissidet à Scabie fera) Fauent opinioni meæ hodierni Luis Venereæ descriptores: & ipse idem, dùm Veterum monumenta reuoluo ac de Lepra Tractatus lego, vel ab ipsis titulis Luem Veneream videor perlustrare. Sic ex Montagnana hæc transcribi poterunt. *De Lepra propriè Elephantiaca, cuius accidentia sunt Casus pilorū barba & Superciliorum, Pustula per uniuersum corpus apparentes, Asperitas & rauedo vocis Difficultas anhelitus, Sitis immoderata, Tensio splenis, Multitudo ventositatis in omnibus Intestinis* [& hoc ipsum est, quòd oblitus sum indicare *paragraph. super.* vidisse nimirum, me Lue Venereæ extinctos habuisse Intestina turgida, vehementèr inflata; quod ego in Bilis exuberantiam pròptereá refundebam) *Fætor horribilis totius corporis, defædatio cutis*
capi-

capitis, Corruptio coloris naturalis, Multitudo pustularum in facie, Alcosa dispositio in ore, Pruritus in uniuerso fere corpore, Angustia partium nasi, Impotentia motus membrorum, Stupor eorumdem, Dispositio maculata seminis generatiui &c. Nàm quorsum hæc, nisi vt ostendatur, morbum *Gallicum* obsidione Neapolitana antiquiorem fuisse? & tamen neutrum creditum fuit hætenùs, habeturque semper tale malum à *Carolo* Rege inchoasse. Quicquid de his sit; protestati fuimus ab initio, nolle nos in has quæstiones descendere, apparetque satis ex Theoriâ Nostrâ quamobrém. *Lues Venerea* vel à *Nannaco*, vt aiunt, existere debuerit. Hinc Antiquissimus ille *Polysthor Herodotus* refert ob depeculatū in *Palestina Veneris Vranix Fanum* Spoliatoribus prolibusque à Deâ morbum fuisse immissum *Theliam*, idest *Pudendi* defluxionem; quam veriùs ex consuetudine cum scortis illic sacra facientibus contractam arbitror, planè vt in castris ad Neapolim. Narrat deindé *Iustinus* de *Agatocle Siciliae Tyranno*, quòd formà, & corporis pulchritudine egregius, cum diù vitam stupri patientia tolerasset, annos postea pubertatis egressus libidinem à maribus ad foeminas transtulisset, tandém morbo

bo correptus fuit, quo toto corpore comprehensus [sunt illius verba] per omnes nervos articulosque pestifero humore grassante, velut intestino singulorum membrorum bello impugnabatur. Et de facto Pudentorum morbos nullo non tempore extitisse docent ipsæ. met Sacra Pagina: docent & passim Historicorum monumenta. De Appione Alexandrino, V. g. narrat Ioseph Flavius, quod neccessario circumciso circa genitalia, vulnera ei facta nihil profuerunt, & putrefactis in magnis doloribus exspiravit, quasi nimirum Phymose, aut Paraphymose laborasset in poenamodi & calumniarum, quibus idem Appion (præfati Historici dicto) in Circuncisos suos ferri pro more habuerat. Jtèm de Galerio Maximiano refert Eusebius, peremptum illum ab ulcere in quadam parte (reticenda nempe quia pudenda) sordido, maligno, depascente, quod usque ad Intestina penetrauerit, ac rursùm ita fatido, ut plures Medici edicto occisi sint, quod nequiverint tolerare (foetorem audi Bubonis Venerei exulcerati) Sed missis Historiographis adducendi hic potius essent Medici, qui verbo tenus Pudendagram cōnotarunt: intèr quos Salicetus [Author fere 500. annorum] titulum hunc apposuit Cap. 18. suæ Chirurgiæ: De pustulis albis & scissuris & corruptionibus quæ

fiunt in Virga & circa Præpucium propter coitum cum Meretrice vel fœda, vel alia causa. Gordonius pariter Cap. 5. Libelli sui inscripserat, de Passionibus Virgæ: adducendi, inquam, etiã alijs adhuc vetustiores, nempe Hippocrates, Celsus Galenus, Plinius, Avicenna, è quorum diuersis scriptis Pudendorum morbi colligi affatim possent; verum quoniã id ab alijs iã præstitum est, præcipuè ab Authoribus Gallis [fortassè vt odiosum ipsis Gallici morbi nomen auerterent ac confutarent] manum contraham, & Chirurgos duntaxat antiquissimos inducam saltem eum in finem, ne Theoreticæ nostrę theses ab aliquo in dubium reuocentur. Rogerius igitur, qui, post interdictam ab Avicenna Principe Medicis manualiter operandi Artem, primus Chirurgorũ fuit Guidone teste, medicamentum adhibuit ad Verrucas, Pustulas, Cancrum & Fistulas Virilis membri; ad Inflammationem itẽ & exco-riationem Testiculorum: vbi subiit risisse, vt legi commendare ipsum in curatione Lepræ indè natæ post vsum Stuphæ Testium abscissionem, fortè nempe sic morbi originem ostendens. Rulandus deindè in omnibus Rogerium secutus adiecit Tractatum de Cancro in naso & Reliquis partibus Oris, de corrosione
 Gingi-

Ginguiarum earumque separatione á dentibus; scripsit insupèr Tractatum de Bubone, *Inguinis*, quem qui legerit non poterit non dicere, quòd Bubo illius sæculi nihil à nostro, post obsidionem scilicèt Neapolitanam animaduerso, dissentit: *Rulando* successit *Brunus Longobrugensis*, qui egit de Clauo, Formica, Porris & Verrucis, quæ tùm *Preputio*, tùm alys *Virga* partibus contingunt. Emicuit postea *Theodoricus*, à quo *Ani* Mariscas, Nodos Capitis, & Gummata prætereà inuenimus adnotata. Nec pergam voluere Textus insequentium *Chirurgorum* præsertim ac *Medicorum*: *Valesci de Taranta*, *Lanfranci*, *Bertapaglia*, & *Guidonis de Cauliaco* Authoris nouissimi, & qui tamen plus vno sæculo vixit ante *Carolus* Regem; qui singuli de *Pudendorum* morbis ex professo egerunt: vtrò, meo videri, sufficientibus illis vetustioribus vt ostendatur siuè hos morbos, siuè *Luem Veneream* longè antè annum 1494. incæpisse. Et profectò fuerunt (inquit *Sinapius*) à primis usque sæculis *Meretrices*, *Prostribula*, *Lupanaria*, *Fœmina menstruata*, *impuri concubitus*, *luxuria* seu *immoderatus Veneris usus*: fuit item id, quod *inculpatum temperamentum malencholicum*, *Saturninum* dicunt, *humores falsi*, *acidi*, *faculen*.

ti, tartarei &c., quorum effectus non adeo recentes esse debuerunt. Sed occasionem (addit) false huius denominationis [Morbi nimirum Gallici, aliàs Neapolitani, Hispanici, Indici, miror cur Italici non etiam Bauarici aut Suedici; à fluxu nempe Oris & sudore, quibus curari solet] & opinionis de Pudendorum affectibus ortam esse iudico ex defectu typi & librorum Authorumque vetustiorum. Cum enim parum aut nihil nobis cōstet quales morbi, quales curę saculis ante nos tribus, quatuor, quinque, sex &c. fuerint, hinc poterat idem morbus qui in castra Gallorum tunc temporis ad Neapolim est propagatus longo tempore semper fuisse & extitisse. Sed satis extra oleas Quod igitur propositum, an videlicet Lues Venerea idem sit cum Lepra Antiquorum, legatur duntaxat examen Leproforum à Guidone prefato descriptum; Medicus [inquit] debet imprimis interrogare de his, quę disponunt ad Leprā; Si ipse habet aliquid, ut si ipse est de genere Leproforum, aut si est conuersatus cum eis, & quales ægritudines consueuerunt pati. Deinde inquireat cum notis ipsorum & cum ipsis de astretia & moribus ipsorum, & somnijs, desiderijs ipsorum, & si sentiunt acuitatem, ardorem & puncturas in carne: deinde tangat pulsum [quem vel antea dixerat esse debilem] & consideret aspectum; secundum

cundū, Supercilia, si sint depilata, si sunt inflata Tuberosa: de naso, si est tortus, ulceratus intus; de Auribus, si rotundantur & curvantur: de Voce, si loquitur rauce & cum Naribus; de Labijs & Lingua, si sanguinantur & ulcerantur, & si habeant grana: si anhelitus sit difficilis & fœtidus, & si eius Forma sit diuersa & horribilis. Deinde faciat ipsū expoliare & consideret imprimis Colorem totius Corporis, si est tenebrosus & morpheus; postea substantiam carnis, si est dura, aspera, tuberosa: presertim circa Iuncturas & Extremitates, & si est Scabiosus, serpiginosus & Ulcerosus: si corium eius crispatur, ut Anseris; si muscoli sunt consumpti: si patitur dormitationem in membris &c. Hæc ex Guidone citato: quæ si cum Accidentibus Luem Veneream concomitantibus conferas, non magis aquam aquæ similem dicēs, aut ouum ouo [iuxtà prouerbiū] quàm Morbum Gallicum huic Lepræ. Enim verò, dum Prisci hanc in Alopeciam, Elephantiasim, Leontiasim, Theriasim diuidere voluerunt; & rursus istarum Symptomata in Serpiginem, Impetiginem, Vitiliginem, Saphat, Baaras, Albaras, Scabiem, Morphæam, Lichen[quod malum Simphorianus Champerius contendit acriter fuisse ipsum purū putum Gallicū morbum, quidquid ex alia parte negent id

Leoniceus, Fuchsius & alij] dùmque istarum singulas adhuc in plures alias ægritudines subdiviserunt, distraxerunt, siue confuderunt, ad extremum nil, nisi nudo nomine Lepræ relicto, Neoterici porrò collectionem eiusmodi morborum in castris ad Neapolim demirati non amplius veterem, verum potius infirmitatem arbitrati novam, novum propterea morbum novo nomine dignari voluerunt; sicque pro Lepra Lues *Veneræ* nata est.

IV.
Prognosis:

Quod prognosin: sperauerat *Fracaſtorius* Luem hanc, vt supradicta (neque enim post inuentum Luis *Veneræ* nomen, alia porrò Lepræ, Serpiginis, Elephanthiasis &c. ad aures crebrò peruenerunt) suum finem denique habituram; cecinitque iamdiù nẽniam hoc carmine.

(annis

*Nãque iterum, cùm fata dabunt, labentibus
Tempus erit, dùm nocte atra sopita iacebit
Interitu. —*

Verum *Sennerto* dolente, spes illa ipsum plurimum fefellit: cùm iam vltra 300. annos sub tali titulo durauerit, nihilque etiã de atrocità sua remiserit. Aliundè potius spes eiusmodi aucupanda venit, ex Pharmaceuticis & Diæteticis. Hinc cœli clementia V. g. idest
aer

aer calidus & humidus (antiquo verbo] vt Ma-
 rinus, multum iuuat. Sic nempè *Fallopious*: cre-
 bra est mercatura Gallici Venetijs; sed aer sa-
 luberrimus est, secus oporteret relinquere locum
 inhabitatum, & aliundè nouos colonos expiscari.
 Pater proindè morbum hunc in calidis regio-
 nibus minùs sæuire, quàm in frigidis; atque
 Indos iccirco, quibus idem Endemius & ver-
 naculus est, cum ipso ad extremum vsque,
 senium perdurare. Insupèr; febris Lue Vene-
 rea superueniens morbum soluit. Testatur hoc
 continua experientia; atque ipse imprimis
 rarò febrem *Pudendagricis* contigisse aduerti
 [vt & eosdem *Pesti* ferè nunquàm subiacere
 autumant *Paræus*, *Diemerbræckius* alijque,
 passim: imò, vel si Bubone *Inguinis* duntaxat,
 alioue morbo in *Pudendis* antea correpti fue-
 rint) quibuscunquè verò ipsam accidisse no-
 ui salutarem sempèr comperi, & ni adsum-
 mum virus alicubi fixum hæsisset, vt in
 Ossibus, quæ carie afficerentur &c. Prostat
 huius rei exemplum apud *Nicolaum Massam*:
Audiui [rescribit ità ad Appollonium suum)
Historiam Iuuenis laborantis Morbo gallico: qui
 haud dudum infectus fuit ità quod novus morbus
 proculdubio erat: quanquam dolores vehementissi-
 mi eum per uniuersum molestabant corpus, qui
 artus

Observat.

Observat.

artus omnes & caput etiam comprehendebant ut minime nocte dormiret, aderatque faucium & *Uvula* exulceratio non parva: cui inueni superueniente tertiana febre ex pharmaco leui, quod illi exhibuisti: quarto die non tantum ab ipsa febre, sed à doloribus omnibus gutturisque exulceratione liberatus fuit, ac ita incolumis factus est, ac si nūquā aliquid mali passus esset &c. Et ego equidē sanatæ Luis nullum certius habeo indicium ipsa febre, quę vsum pharmacorum exceperit, itā nimirū, ut quū ægrum *Ephemerā* aliquā laborantem inuenio statim denunciem ipsum à *Lue* integrē coualuisse. Quod verò *Syphili* rarō febricitent, nec pestem contrahant, hęc ratio est; quia acidum *Venerereum* est itā fixum, ut alius cuiusvis inspirati miasmatis impressioni resistat. Atque hinc profectō oritur difficultas ab eodem perfectē eluctandi. Vtut enim affabrē curati, egri nihilominus sæpē in pristinum malum relabuntur. Difficilē paritē inflicta in eos vulnera consolidantur: quin imō exasperantur & cancrofa fiunt ut plurimū, *Venerēo* nempe acidō Balsamicum quodlibet deuorante, & sic ceū sannā posticā Chirurgi operam eludente. Coeterō, quod Luis Species; planum est intēr ipsas pessimam esse *Legitimam*, hoc est

est primam: intèr verò istius gradus, truculentissimum esse vltimum. Notavi tamen, cum in his gradibus, tum speciebus, quotquot Scabie, pustulis, siuè crustis scatuissent, quæ siuè arentes facilè decidebant squammarum instár, siuè humidæ Cuti adhærescebant, omnes nec tophos, neque aliam huiusmodi excrescentiam pertulisse: et vicissim, qui his subijciebantur rarò scabie fuisse tentatos. Sed isti doloribus capitis & Iuncturarum insupèe erant afflicti; illi, non ità molestè; foras videlicèt versâ materiâ. Et iuxtà memoratos gradus; tene Supremum illum nullam admittere curationem, benè autèm tertium, & facillimè omnium alterum, imò primum; adeò quòd in hoc morbo, vt & plerisque, salus in celeritate consistat, periculum in morâ. *Spuriam* quod attinet: Mulieribus hæc sempèr infesta, nisi fortassè gonorrhœa teneâtur. Quippè sic, imminuto per eiusmodi quasi Saliuationem viru *Venereo*, non ità periclitantur, ac si tali diuerticulo, siuè colliquario carerent. Obseruavi iccirco complures á Maritis infectas, & quæ tamen fluxum illum non patiebantur, conuocatis postea atrocissimis febribus, Tumoribus, Cephalagijs diem clausisse & cum Intestinorum, aliorumque

Viscerum doloribus immanissimis, ex fermentatione videlicet, quam virus in sanguine accenderat. Nonnullæ insuper Mammarum, Schirro, Ulcere Vteri cancroso, Ovariorum Tumore laborabant adiectâ Femorum & Crurum gracilescencia nimia, & quarum præsertim Genua OEdematosus tumor occupauerat. Aliæ tandem morbum *Gallicum* naçte sunt *Legitimo* parem: quanquam Pustulis non ita crebris Foeminæ stipari solent, ac Viri, at vlceribus tamèn copiosioribus veniam istam, *Veneri*, veluti cum fænore persoluunt. Uæ præ coëteris nihilominus prægnatibus & nutritibus [vt *Sacrę* ferunt *Literæ*] illæ siquidèm indubitatè abortiunt plerùmque, inque abortu de vita periclitantur; hæ iusto citiùs in Tabem incidunt. Coëteró, quod Gonorrhœam muliebrem: hanc iam dudum immedicabilem statuimus: addendum nunc, non referre utrū Vetulam deprehenderit, an Iuenculam. Nuper etenim talem Gonorrhœam aduerti in puella 6. annorum, quam Conductor quidam inire frustrâ tentauerat, remedijs quibuscumque non obstantibus adhuc perseuerare. Sed hoc in eum finem duntaxat, vt colligas etiàm hinc fundamenta Theoriæ nostræ, vbi nempe ostendimus non Vterum, sed eiusdem *Cervicem*

pri-

primariò infici in Gonorrhœa muliebri: ac prætereà, Virile sperma analogum esse humori *glandularum Vaginalium*. Ettenim, si nec introducto *Pene* [vt constitit ex Iudiciali Visitatione] à corrupto semine, quod *exterius Vteri Orificium* tantùm irrumauerat, Gonorrhœa illa vera & verè virulenta (vti ex colore & consistentiâ dignoscebatur) haberi potuit, quidni dicemus è tali homogeneitate id prouenire debuisse; & cùm in eiusmodi puella partes tam organice quàm inorganice admodum tenellæ essent, adeoque cuiusvis alterationis susceptibles: Nàmque hoc rursus in aduersarijs habeo, mulieres, quò iuniores, eò facilius infici, vel alterari. Postremò quòd *Hæreditariam* attinet Luem: magis insidiosa est quæ à Patre, quàm, quæ à Matre influxit, vel à Nutrice. Quandoquidē vtraque hæc celeritèr se manifestat, illa verò non ità. Vt uerò (loquar cum *Terentio*) quod audio vulgo dici, *Dies adimit agritudinem hominibus*, sic dirior censenda Lues, quæ velocius accurrit. Hinc nati quilibet macri, graciles, excoriati, rubentes &c. ortum occasu ipso funestant: non ità citò, quorum Lues minùs manifesta est; ac tardissimè omnium, qui non sincero semine fuerint procreati. Serò quippè hi, imò aliquan-

Observat.

dò nunquàm originem *Veneream* ollent con-
 uerso viru in aliorum morborum seminaria,
 & quæ tandèm nonnisi per *Antiuenerca* eua-
 cuari postulant; in quorum censu sunt Arthri-
 tides, Epilepsiæ, Affectus Scorbutici, Hy-
 pocondriaci, Herpetes, & si quæ sunt alia.
 Interim, quandocunque eò ventum fuerit (au-
 di in qualibet Luis specie) vt Esuries propè
 canina, Languor, Febricula, maximè verò Di-
 arrhœa & partium quædam aliositas, quæ
 identidèm recurrat, & remissio denique par-
 tium membranarum obseruentur, tenen-
 dum, instare Lethum, & quòd

*Nec vis Herculeæ fatum evitabit acerbum
 cum Homero.*

§ 4

J.
 Luis Ve-
 neræ Le-
 gitima

CArdo rerum itaque in hoc vertitur, ne
 rubelli sanguinis globuli ab acido *Vene-
 reo* perstringantur; in quo casu actum de Vi-
 tâ. Dùm verò eiusdem vis adhuc hæret in
 Lymphâ (quam nempè veluti vinculum esse
 adspeximus reliquorum principiorum massæ
 sanguinæ] considerandum, tenellum-ne sit,
 an firmum ipsius coagulum, habito nimi-
 rum respectu ad signa, idest ad morbos ab eius-
 modi coagulatione resultantes iuxtà quadru-
 pli-

plicem illum Luis *Venerea* gradum, quem designauimus. Et si adeò eiusdem lymphæ filamenta in tenuem quendam cremorem solummodò abierint, sufficiunt, quęcunque istum excutere, raras veneni copias dissipare apta sunt, imprimis falso acria cùm fixa, tùm volatilia, quorum, efficaciam in eiusmodi statu nemo non est expertus: suntque è prioribus omnia ex Esulâ, vt Scammoniata; deinde Colocynthis, Jalappa, Heileborum, atque ex his parata Electuaria, Confectio hamech. trocisch. alkandal. &c. In formâ liquida si exposcas

Rx. fol. sen. 3j; rhabarb. ellect. 3j s. Infund. per noct. in vin. alb. 1b j. Colat. dissolu syrup. rosat. 3. s. , confect. hamech. 3v. f. p. pro 3. dos quarum p. cap. hor. 1. matus, Alteram hor. 2. deinde interiecto iusculo sumat ultimam hor. 5.

Coeterà tam hæc potio, quàm boli, aut pilulæ purgantes (quas vnusquisque sibi pro temporum ac temperamentorum diuersâ ratione fingere, ac variare poterit) alternis diebus repetendæ sunt, ter, aut quater, aut, vsque quód uisum fuerit sanguinem conuenientér satis fuisse agitatum. In quo casu locum, deinde habent volatilia, seu *Diaphoretica.*

Rx. mithridat. 3j. laudan opiat ʒj s. M., uel solut. in aq. scabios. & pauca cinamom. f. p. C. h. s. (uti hoc antidotis illis narcoticis, inquit hac occasione Platerus præsertim si admissione narcotica ipsorum vis augeatur, exhibitis euenire solere, theriacamque & mithridatium opio dempto sudores minimè mouere alibi docuimus).

Tale *Diaphoreticum* vsurpare ego soleo tum alias ad compefcendos dolores maximè nocturnos, tum imprimis post copiosas deiectiones ad humorum præcipitationem, maioremque fixationem (quæ contingit sero sanguinis liberaliùs euacuato] suspendendam . Scorsum purgationem, quoniàm *Diaphoreticorum* diuturnus vsus esse debet, eligenda iccirco magis balsamica, vt ligna quatuor exotica, idest radix chinæ, lignum guaiacinum, Sassafras & sarsaparilla quæ porro sulphur sanguini conciliare solent; & prætereà, quia mediante hoc sulphure (illi scilicet, vndè lymphæ est, homogeneo) se se faciliè in istud sanguinis elementum insinuant, maiorem iccirco agitationem cient in hoc succo, adeoque & *Diaphoresin*, aut *diuresim* vberiore. Quippè, quand la sueur ne seroit pas bien copieuse (subintrat hic de S. Romain), ,
que

que cela ne vos inquiete point: le succes ne,,
laissera pas d'etre heureux par le moyen des,,
eiections & des vrines abondantes & epa,,
isses, ainsi qu'on pourra voir dans le pot de,,
chambre, lesquelles supleront au defaut des,,
sueurs. Jàm verò qualis esse debeat admini-
stratio eiusmodi lignorum tam clarè ab alijs
videtur indicatum, vt in hoc longiùs lecto-
rem distingere ducam in anathema. Moneo
solummodò, quòd in tali administratione he-
rendum nequaquàm est in solâ sudorum ex-
spectatione; verùm in lymphæ penetratione
potiùs, atque in virulentorum salium lique-
factione, quæ proptèr analogiam supradictam
contingere consueuerunt ex apozematũ vfu,
quæ ex lignis memoratis constiterint; ac pro-
ptereà in tali casu respiciendum potiùs ad
vrinas atque ad excrementa aluina, quam
ad *Diaphoresin* præfatam. Quamobrem inter-
miscenda semper *Purgantia Diaphoreticis*, vt
& quod ab his præstitum fuerit, ab illis ex-
pediatur, hoc est eliquatio, inuersio & vene-
nati miasmati eliminatio. Rapimur deindè
ad alterum Luis *Veneræ* gradum. Hic eadem
quæ suprà, conueniunt, sed fortiùs, atque
importuniùs exhibita (intelligo *Purgantia*,
nám *Diaphoretica* non sunt *Antivenerea*; nec
nisi

nisi viam etherogeneis salibus in cathartico latentibus sternere solent, vt ex dictis colligi potest]. Urgenda proindè illa, vtque ad vsum decoctorum sudorificorum deueniendum fuerit, præscribentur hoc pacto.

Rx. lign. sanct. rasp. & cortic. eiusdem 3 ij. sal. separil. 3^{ss}. fol. sen. oriental. 3 iiij. hermodactyl. 3 j; C. C. limat. sem. anis. cinamom. elect. a 3 ij. inf. in th vj. vin. alb. per triduum in vas. vi-reat. bene lutat. sup. cin. calid. Coq. deinde ad 3. part. consumpt. Colat. add. sal. guaiac. 3. j. f. apozem., de quo cap. eger M. & vesp. 3. v. hor. 3. ant. past.

Hoc remedio [verba sunt Foresti de apozemate purgante] consumuntur dolores, ulcera persanantur, resoluuntur citrà inunctionem pustula, gummositates, nodi sic, vt neque topicis medicamentis, neque Chirurgia locus ullus relinquatur. Refert quòque idem Author circà hanc rem obseruationes Augerij; quem vsque ad citata verba elogio profecutus fuerat, inducitque hæc: Noui ego (inquit idem Augerius) qui idem effecerunt decocto buglossi triginta diebus vtentes, & septimo quoque die superfluitates expurgantes cum cassia nunc sola, nunc adiecta confectiione hamech: Alij absynthy & mercurialis decocto vsi sunt; Aly bis, aut ter in hebdomada purgati.

tionibus utentes tricesimo die sanitati restituti sunt: alybis, aut ter idem facientes &c. Vndè liquet, facultatem eludendi virus Venereum non Sudorificis, aut Purgantibus concessam esse. Quod si nihilominus tam frequentèr purgare non libet, iungendum erit Diaphoreticis Antimonium crudum; quod ratione salium alcalicofixorum rectius obsistere videtur veneno prædicto, & cum Mercurium eminentèr contineat. Modus adhibendi in decoctis tam notus est, quàm, quod notiss.: dabo nihilominus exempl.

R^x. radic. Chin. & sals. parill. minut. incis. à 3. ij, lign. guaiac. & sassafras contus. à 3. j. B., antimon. crud. crassiusculè triti & in nodul. suspens. 3. j, Inf. sup. ciner. calid. per 24. hor. in vin. alb. lb. vj. Coq. deind. ad. 3. part. consumpt. Colat. cap. ter in diem, mane scilicet, à prandio, & ant. decub. continuand. donec. &c.

R^x. lign. sanct. contus. & sals. parill. minut. incis. à 3. j., antim. crud. in nod. suspens. 3. j Inf. sup. cin. calid. per. 24. hor. in aq. font. lb. vj. Coq. deind., ut supra. Colat. utatur pro pot. ord.

Coeterò vinū nos adhibemus in decoctis partim ratione tincturæ, quæ cum eodem melius extrahitur; partim ratione stomachi, qui

à *purgantibus* eneruatus metū incutit, ne accedentibus postea cruditatibus ex aqua, dispepsis fiat, aut alius morbus hanc sequi solitus; partim denique ratione sanguinis, qui vino fortius exagitur. Iamque hisce remedijs curari posse *Luem Veneream* in primo, aut secundo gradu constitutam à nemine in dubium reuocari debet; apparetque hoc satis tam ex Scriptis eorum, qui antè *Carpium* saluationis Inuentorem de *Lue Venerea* meminerunt, quàm ex Observationibus insequentium Authorum, in specie *Zacuti*, *Plateri*, *Borelli*, *Riuery*, *Timai*, præter *Forestum* & *Augerium* præfatos. Vndè qui hodiè libros inscribunt, *Methodus curandi Luem Veneream absque saluatione*, & *Mercurio*, nihil noui afferunt; cum talis morbus, si recens sit, non egeat isto: Si autem vetus, siuè ad tertium gradum peruenit, vti mediantibus *Catharticis* & *sudorificis* sanari respuit, ita *Mercurio* tantum palmam cedit. Permagni ergò refert stationes hæc morbi percunctari, & ne in curatione saltim, *Entia* (quod aiunt Scholastici) *absque necessitate reduplicentur*. Interim, si tertium gradum prædictum iam conscenderit ista Lues, longè fortiore cuneo opus est, vt enodetur. Consueuere propterea Practici

post

post vsum decoctorum ad Sudatoria deuenire, intèrque concremandum eadem apoze-
mata propinare. *Concremandum*, inquam; ne-
que enim heic me continere possum, quin re-
petam quod de talibus fornacibus aut Stu-
phis iamdiu scripseram ad Amicum, scilicet:
Uideres homines ex fide potius Nebuloni cui-
dam prestita, quam impudicitiae aliquandò
reos ibidem exitia sua cubare, gehennam ma-
turare: videres, inquam, miseros incendio fla-
grantes, affos ac ferè tostos clamores edere in-
gentes, eiulare, suspirare, gemere velut ex
Barathro; & nihilominus tamen non audiun-
tur, satellibusque, seu lictoribus ac tortoribus
laus summa est non esse clementem: Nec pre-
ces nimirum, nec vota iuvant; longum vstu-
lari facinus, diu torqueri, victoria. Heu pi-
etas! ast istud adhuc iucundi est: quod, postquã
te triduo torserint, si perseuerandum est, im-
petrari supplicia debent, ne dicam magno pre-
tio emi: secus aduenturo Ministro aulico, Ma-
gnati cui piam, aut, quẽcumque demum com-
miniscatur avarus Iatralipta, locus cedendus
est; ac tu interim tantum non coctus abibis.
profundendum iccirco, & quemadmodum
corpus sudore, sic loculi pecuniã emungendi.
Maecte tamen prodigalitate ista! hoc enim.

Observat.

dèm euicisti vt qui antea pedester indè recessisses, expleto mense iam efferri debes tabidus, exsuctus, languidus, semianimis, tanquam cadauer, neque alia demùm mercimonia onustus, nisi, quam antè in corpore gestabas. Profectò vidi hos è stuphà ad xenodochium continuò remeasse, & quibus nihil iam reliqui erat præter Animam: nec numerare possum singulos, quos vel insanabiles redditos noui, vel extinctos. Generalitèr de omnibus; aduentabant squallidi, aridi, languidi, imbecilles, siticulosi, famelici, queruli, semper alsi: nonnulli, qui quadratæ staturæ extitissent, faciei flatulentiam, membrorum cachexiam, pectoris anxietatem, hypocondriorum distensionem, musculorum denique inferioris ventris ligneam quasi indurationem præseferiebant, & præsertim qui longiori tempore talia hypocausta introiissent. Alij, quibus vlcus *Præputium*, aut *Glandem* occuparat, non obstantibus etiàm peculiaribus subsidijs *Jatraliptæ* diobolaris, gangrænâ insupèr in eadem parte affligebantur: Plerisque tandem Pulsus tenuissimus palpabatur, Mictiones erant exiguæ, Diarrhœa, Algor ac Mors denique ingruiebant. Iàmque exsectis funeribus conspiciebam insignem Pulmonum extenua-

tenuationem, schirrosas cum Hepatis, tum Lienis obstructions, Bilis præternaturalem [potissimum in hoc morbo] parsimoniam, nigredinem atque adustionem, lympham liquatã, atque ad intestina in lenticularem formam deuolutam; postremò sanguinis vel duabus abindè horis explorati spissitudinem, feculentiam & limositatem. Quibus spectatis non potui non abhorrire ab eiusmodi remedio, melioremque Medicis in stuphâ determinandâ mentem precari. Et sanè, quæ compendia ex sudore? Expressa hæc mera est serositas, ros sanguinis extrorsum pulsus. Quæ igitur emolumenta ab eiusmodi expulsionem, nisi ad summum quòque contingeret ex eâ, ut virus paritèr per cutis poros exprimeretur, utque adeò lymphæ se se in pristinã assereret libertatem? Cùm verò contrarium potius accidat in *Diaphoresi*; & venenum illud in sicco relictum mole crescat, proindèque aptius euadat, ut quùm iterum dilutum atque in actum fuerit exertum, peiora prioribus moliatur: lymphæ itidè glutinis formam nacta minùs penetrabilis postea reddatur, restat ut in forti istius crassamento (cuiusmodi nempe est in tertio Luis statu) ex sudoribus, nedum ut benè vertant, omnia veriùs pessimè cedant;

Ettenim Sanguis sero depauperatus spissam ac fusæ pici consimillimam consistentiam inducit. quocircá non tam impar euadit secer-
 nendis recrementis, quàm membris etiam, præ balsamicarum partium colliquatione & exhalatione, nutriendis. Hinc itàque fiunt Tabes:hinc Pulmonum extenuationes,tuber-
 cula, excrescentiæ &c. hinc demùm Hepa-
 tis aliorumque viscerum tenacissimæ obstru-
 ctiones. Mitto præparationes in Stuphis, quæ
 dùm diutiùs luduntur, ansam morbo dant,
 vt Tragædiam claudant irreparabilem. Quod
 mea: dicam, eorum, quotquot Hypocausta,
 curationis ergo frequentasse noui, neminem
 comperisse, qui exindè non totale exitium,
 vel nullum subsidium, vel si quid vtilitatis de-
 nique sibi compararit, id neque statim, ob
 virium deiectionem, nec subindè, ob morbi
 regressum degustare valuerit; si qui verò sub
 morbi initio benè se habuit, remi hoc aliud
 (vt adagio fertur] genus erat, & quod iuuamen
 ego non igni; verùm propinatis in Stupha, vt
 moris est, *Antiuenereis* pharmacis acceptum
 potiùs referendum duxi. Siuè igitur ab actua-
 li flammâ pendeant sudationes, siuè á poten-
 tiali, vt in vaporarijs, quorum alia Artifi-
 cialia, vt ex spiritu vini: alia naturalia sunt
 puta

Observat.

puta Puteolana, Luem *Veneream* illa radicaliter nunquam extirpant; benè autèm incubant, atque interim ægritudines post se trahunt, quibus interdùm mederi non possumus: quemadmodùm videlicèt factum nupèr est in Iuvene pristinario; qui cùm diù & benè sudasset, oculorum humores etiàm sudauit, & sic breui cæcitatem induxit. Extirpaturò itaque Luem, quæ tertium attigerit gradum [ità nempè, vt lymphâ sanguinis à virù affabrè fixata sit] inuestigandum quod remedium ex vna parte analogum sit illi lymphæ, seù, quod in ipsius filamenta gliscere ac se vbique in eâdem insinuare valeat: ex aliâ, alchamico-volatilibus suis particulis venenũ præfatum subuertat, mutet, eliminet. Vix autèm dari posse censeo, quod vtramque hanc paginam impleturum sit, vno excepto *Mercurio*; qui vti in Macrocosmo sulphuratis omnibus se coniungit, auro nimirùm, argento ac cœteris metallis, sic in microcosmo sulphuri sanguinario. Veruntamèn vt analogia hæc inter lympham & *Mercurium* magis elucescat, præstat de istius origine pauca præfari. *Mercurius*, qui & argentum viuum & hydrargyrum, Liquor est metallicus, albicans, homogeneous, omnium metallorum materia, ob idque

Observatio

idque panspermia metallica appellata . Vnde licet arguere, quod elementa hydrargyrum componentia sunt simplicissima : ipsum nempe sulphur metallare primum; cuius flamina per diutinas in terre meandris filtrationes cum elongari, tum complicari, idest elastica fieri didicerunt: Quamobrè congregata, atque à minerali aliquo corpore excepta in cincinnos denique transferint, siue in mercuriales glomos figurâ fluxiles, nec tamen vdos. Porro è tali homogeneitate partiû pendet imprimis læuor, qui vbique in superficie globulorum mercurialium externâ spectatur . Nam si nullum metallicum Ramentum secum abrepserint hamata illa, idest sulphurea filamenta, tales globuli omninò perpoliti sint oportet; ac tametsi aliquandò emeticus, aut corrosiuus perhibetur *Mercurius* [id quod indicat aliarum partium in hoc ipso cōmixtionem] emesis tamen illa & corrosio non ab essentia hydrargyri sulphureâ verum è minerâ, cui hæc infederit, repetenda venit, à matrice nimirum minij, cinabaris, stibij, immò nonnunquàm etiâ arsenici, vtpotè quod, iuxta *Kircherum*, ad alia metallica gradus est : et de facto tales *Mercurij* affectus non-

facto *Mercurij* virtus ad intestinales glandulas determinari queat? Resp. *purgantia* sæpius exhibendo. Vt enim istorum actione lymphæ sanguinis auocatur ad tales glandulas; ita *Mercurius*, qui lymphæ motum sequitur, *purgantium* ope trahitur ad eandem partem. Et de facto à *purgatione Saluationem* coerceri omnibus in comperto est: quod me docuit Intestinales glandulas auidius appeti à *Mercurio*, quàm Palatinas; nec deest ratio. Siquidem maiorem lymphæ copiam excernunt ac prætereà crassiores sunt, seu diametri maioris: Palatinæ verò minuscule minùs lymphæ, quàm serositatis eructant. Obijcies nihilominus, patere ex inunctione *Mercuriali*, quòd *Mercurius* salivæ libentiùs nubit, quàm mucro Intestinali. Ad quod Resp. contingere hoc ut plurimum præmissis balneationibus, per quas introducto in corpus liberalitè sero hydrargyrum, quod deindè superuenit, illius undam sequendo ad serositatis potiùs, quàm ad lymphæ filtrum defertur, scilicet ad Palatum. Coeteró, missis Balneis, Inunctione illa Intestina potiùs vruntur, excruciantur, Diarrhœam, vel Dissenteriam minantur &c. Junge quòd Exteriora Corporis cum Palato citiùs communicant, quàm cum

Intestinis, quorum vasa lymphatica à Meseraicis Vasculo-vesiculosis glandulis pendēt. Ergó [inquiet aliquis] *Mercurium Purgantibus* maritabis ! Resp. nequaquam : fore nempe sic, vt *Mercurio* Intestinatorum motibus obsequente minima ipsius pars intruderetur in venas; præscribere me idcirco, & quidem in principio, *Cathartica* etiám validissima, qualia scilicet in superioribus adnotauimus: subinde autem, quum lymp̃ha sanguinis Intestina versùs iam inclinata est, ijsdem rariùs opus esse, quolibet nimirum triduo, aut quadriduo, ne fortè eadem lymp̃ha aberret á tali motu, vtque virus identidem euacuetur, & si præsertim *Mercurius* non fuerit hydragogus. Coeterum, alio tempore, huic tantummodò lito. ab eo namque cum prædicti veneni subactio, tum grumorum sanguinis disgregatio expectanda. Quod si nihilominus mali quidquam ex *Mercurio*, signumue aliquod *Saluationis* immineat, quoniàm in eo casu appropriatis *purgantibus* vis illius sufficienter illuditur, in hjs adeò totus sum, eundem sic ab Ore, Capite, Neruis, Pectore, aut ab Intestinis arcessens: verum metu solutus *Mercurij* vsum pedetentim resumo; nec desisto, quoàd aliud emergens alia suadeat. Hinc igitur

tur alternando, & nunc *Purgantium*, nunc *Mercurij* doses augendo, minuendo, instando, suspendendo &c. eousque procedo, usque quod visum est venenum omne etiam medullitus, ut aiunt, scrutatum fuisse. Fine enim tunc curationi imposito, verius pausa facta, ad reliqua procedo, quæ venenum abluendo, triturando, volatilizando disperdere, ac sanguineam massam ad debitam consistentiam, crassimue reuocare idonea sunt, velut ad balnea, serum lactis, iuscula viperina &c. de quibus alij multa satis disseruerunt. Iam verò notandum, quod hoc modo instituta Luis cura intermitti, resumì, distribui, diuidi, aut continuari potest, pro Medici nimirum prudentiâ, vigilantia & doctrinâ. Item, quod si *Catharsi* longius adhibita *Saluationem* postea tentare libet, hoc continuo liberum est, imò proficuum aliquando, in morbo scilicet contumaci; & si prætereà è tam diutinâ *Catharsi* Intestinatorum læsio metuatur. In his quippè casibus sufficit *Purgantia* suspendas: quibus amotis, continuatoque *Mercurio*, Saluatio contingit, ut patet. Nota 3. quod nec prægnantibus noxia esse potest cura præfata, modo *Mercurium* non nisi rarò & granulatim exhibeas: fore namque hinc, ne foetus de Lue

de Lue periclitetur, vtque hac mulier vltè-
riùs non infestetur &c ; quod tamen sperari
à *Saluatore* non debet, vt quæ Grauidis om-
ninò contraria quemadmodum & Menstrua-
tis, imò omnium maximè ijs, quibus men-
strua defecerunt: non sic methodus nostra.
Nàm *Mercurij* dulcis successum in obstructio-
nibus quibuscunque nemo non nouit. 4. No-
ta iucundam esse talem curam. Siquidem
præterquàmquòd remedijs expeditur mini-
mé nauseosis ac parui sumptus, incommoda
quoque non est. Uideres scilicèt Ægrotos vel
innumeris plagis faucios in dies singulos velu-
ti reiuuenescere, quotidie minùs de morbo
conqueri, magis mundificari: videres, inquam,
omnes munia sua alacritèr profèqui, po-
cillari, in liberâ aurâ versari, nec de vlla cu-
ra suspicionem vel minimam alicui incutere.
Adde 5. quod securitatem: non tam quo-
libet anni tempore tutam esse illam, sci-
licèt methodum; Verùm ipsâ, qualemcumque
etiàm desperatam Luem caueri posse, *Mer-
curium* videlicèt ità subministrando, ne vi-
res deficiant, interim expulso pedetentim
morbo opus vigorosè perficiendo: cùm è con-
trà methodus *Saluatoria* vti domina esse ne-
quit *Serui* illius *fugitivi* nuncupati, ità Me-
dici

dici indicationibus in tali casu inferuire non
valeat. Vtteriùs per *Saluationem* non curan-
tur Syphili, quibus insint ossium caries, vlcera,
tophi, ac similia plura: nostra verò curãdi nor-
ma siuè hęc, siuè illa equè delentur, & tametsi
nullũ emplastrum admoueas. Norunt nostra-
tes imprimis Virum Illustrissimum (quem, vt
& alios, quamuis minoris notæ, hìc nomina-
re nefas est) habentem Laryngem prioresque
Asperæ Arteriæ carthilagine ità exulcera-
tas, vt nec respirare, neque ampliùs loqui
posset; rursùs ità excarnem, vt viuum sce-
leton repræsentaret ex Lue, quam iàm à quin-
quennio perferebat [& tametsi omnẽ penè su-
pellectilem & pecuniam in Barbitonforum
manus effudisset] nostrã nihilominùs (absit
iactantia verbo] industria tam bellè ac benè
conualuisse, vt nullum ne raucedinis quidẽm
incitamentum in eo relictum sit. Denique ip-
sum-met cancrum exulceratum cum vel mi-
nimã Luis Venereæ suspicione [ettenim de
Marito duntaxat dubitatum erat] in Naso &
superiore Labio in Muliere quãdam non ità pri-
dẽm à nobis curatum vidit *D. Io. Dominicus Ca-*
nalla Chirurgus *Astensis* præstantissimus (&
quem vtpotè mei obseruantissimum redhosti-
menti ergò hic nominare libuit] concepitque

obseruas.

spem exindè vlcus quodlibet vel malignissimum, nostro, vt putat, Secreto sanatum, iri posse. *Secretum*, inquam, Nám postquàm casu factum est, vt in amplissima dignitate constitutus Vir, cui ad medendam grauem Cephalagiam nodis eiusdem Capitis aliarumque partium &c. stipatam ex *Pudendagra* ab ineunte ætate contractâ accitus fueram, me enixé rogasset, vt quandoquidè in longinquo degebat, tertio scilicèt ab vrbe milliariorio, nec famulatio vti poterat stantibus anni tempestate, reique domesticæ necessitatibus, mitterem sibi hebdomadatim quicquid tali tempore infumendum foret: factâ iccirco recepta, in qua singula ordine describebantur iuxtâ numerum dierum, quibus ijs vti oportebat, ipse è contra inuerso, ordine quæ vltimò deuoranda erant primò loco assumpsisset, & sic *Mercurij* dulcis doses aliquor non præmissis præmittendis deglutiuiſſet ex desperatione (vt postea fassus est. Speraue-
rat nempè doses, quas fortiores crediderat malum suum citiùs alleuiaturas esse] tandè atrocissimis Intestinorum doloribus correptus & Diarhœa & Gule aliarumque primarum viarum excoriationibus ex *mercurio* perperàm sublimato [ipsum namque
im-

imperitus ac tùm mihi in Vrbe nouo nondùm
fatis perspectus Pharmacopæus emerat ex al-
ijs] è viuis ereptus fuisset duobus ab indè men-
sibus Medicorum, in eo certè casu minùs ver-
fatorum diligentia quacumque adhibitâ non
obstante[me scilicèt prò suspecto immeren-
tèr habito & minùs auscultato] postquàm,
inquam, hoc mihi euenit, propositum reno-
uaueram (id enim sacrum æternumque eòus-
que mihi fuerat, ex *Syluij* omniumque *Ob-*
seruatorum monitu : nec tùm etiàm rescidif-
sem, nisi aut auaritiæ fortassis, aut liuoris in-
dictum Pharmacopolam notam vtpotè nouus
Medicus incurrere timuisssem) nolle scilicèt al-
icui *Mercurium* administrare, nisi quē & meis
ipsius manibus parasssem, & ponderasssem, &
exhibuisssem. Quocircà solliciti Chirurgi, præ-
fertim *Astenses*, subodoratis per artem nostram
factis curationibus, vbique apud Pharmaceuti-
cos Camomelanos meum, Panaceã meam, Se-
cretum meum auidè perqueſierūt ignari quòd,
iuxtà *Gerbezium* *Secreta Medicorum sunt artifi-*
ciosa curandi methodus. Quam ideò methodum
quoniàm ipsos edocere nequeo stantibus tot di-
uersitatibus sexvum, etatū, temperamentorū,
anni temporum, morborum coniunctorum,
symptomatū &c. quæ cognitu necessaria sunt,
neque

neque explicatu facilia, parcāt curiosi Viri, ni
hic inueniant: Cum verò ista non calleant, mi-
ror Luem *Veneream* omnium ægritudinum,
compendium, malum omniuarium, Prothei-
forme, curatu difficilimum Chirurgiæ concre-
ditum; miror, inquam, non tām Chirurgos,
quàm vel Barbitonfores, vel circumforaneos,
vel Obstetrices ipsas hanc Prouinciam sibi
adrogasse; et sic minorem stuporem esse ipsos
quę non inrelligunt, Secreta vocare! Meum
quod attinet *Mercurium*; purissimus hic est,
purgatissimus, cūm lymphæ sanguinæ spiri-
tu, tanquàm menstruo appropriato, sublima-
tus, & ritè essentificatus. Vbi licet aduer-
tere, *Mercurium* quó simpliciore eó melio-
rem existere: cūmque Argentum viuvm apud
nos vsuenire non debeat, quód pondere suo
alium semper petit, non verò quód noxium
sit [contrarium nempè ostendentibus *Ægin-
eta*, *Auicenna*, *Mathiolo*, atque è recentio-
ribus *Moinichen*, *Lanzono* &c.] propior pro-
indè cruditati quęrenda præparatio, ad hoc
vt ex hac *Mercurius* minus amittat illius
analogiæ, quàm habet cum lymphâ san-
guinis præfata. Etsi itaque sublimatio, simpli-
cissima sit eiusdem alteratio, studendum ni-
hilominus, vt quæ ex eâ deperditur sulphu-
ris

nonnisi a prauâ eiusdem *mercurij* purgatione
procedere testantur ferè omnes Chymici. E
læuore ad pondus. Vt enim læuigata omnia
& complanata corpora aeri ingressum inhi-
bent, ità maximè ponderare solent: confe-
ratur *Boyleus*. Et prætereà, cùm hydrargyrus
flaminibus politissimis conflatus, atque insu-
pèr aporodion, sine poris, sit, patet ratio, cùr
de suo is nihil vnquàm amittat, ægré parì-
tèr fixetur &c. Postremò, est etiàm indiuisibi-
lis *Mercurius*, hoc est, ipsius partes, quamuis
in diuersa abstractæ, se se nihilominus recol-
ligunt sempèr, atque in vnum confluunt.
Hanc indiuisibilitatem aliqui Sympathiæ
cuidam attribuunt, ego defectui porositate
nupèr allegato. Ettenim, cùm aerem non
admittant mercuriales globuli, atque ex aliâ
parte interiacentes eiusdem columnas ponde-
rositate sua superare valeant, sequitur, vt eò
impulsi, vbi minùs aeris interfluit, cōgregētur
posteà ac simul vniantur. Quod si regeris cum
Rhoaultio & alijs, argentum vivum ideò per-
petuò mobile spectari, quòd poros habet hinc
indè permeabiles; resp. hoc falsum esse, mo-
bilitatemque illā nonnisi ab elasticitate flam-
inum sulphureorum [è quibus nempè *mer-
curium* constare deprehendimus] esse repeten-
dam

dam. Et de facto talem elaterem *Mercurio* inesse apud omnes receptum est, maximè Machinarios & Philosophos Experimentales Iuniores. Uerùm ad dictam indiuisibilitatem reuertendo: mercurialium staminum impenetrabilitas est, quæ ipsum *Mercurium* determinat ad aurum, ad argentum & reliqua metalla, non verò tendentia ad Perfectionem, vti opinatur *Kircherus* præcitatus, aut electrica quædam facultas & elementaris, iuxta alios. Quippè vicina entia quo minùs porosa sunt, ipse, qui sine poris est *Mercurius*, inquirat decet, eoque citiùs, quò minùs aeris intèr illa & *Mercurium* interponetur. Jàmque adeò, vti aurum solidissimum est ac minimè permeabile, & *Mercurius* omninò imperuius, ita hic ad illud cogitur à contrenitente cælesti materiâ, eoque effertur. Iungitur his insuper homogeneitas principij: cùm vtrumque eiusmodi metallorum ab eodem sulphure sit, imò, & ipsum aurum ab eodem *Mercurio* &c. Quibus sic explicatis, aio cum *Gaspare Scotto*, quòd si aurum absit, adsintque tamen alia corpora, cum quibus, aut cum quorù effluuijs agnationem aliquam habeat, *Mercurius* vti que ad illa confluat; vt ad argentum respectu auri &c. vt quorum idem principium est.

Cùm

Cùm autèm in humano corpore sulphur adfit Macrocosmico illi affine, scilicèt lymphæ sanguinis, vt suprà innuimus, quidni dicamus proptereà, nihil existere in naturâ quod eidem lymphæ magis hæerere eandemque magis penetrare valeat, præter *Mercurium*. Colligitur affinitas ista ex multis historijs, quarum nonnullas recitat *Aldrouandus* his verbis. *Relatum est in historijs quondam in caluaria mulieris, quæ iam biennio ingenti dolore capitis perierat, argentum viuum pondere duarum unciarum inuentum fuisse. namque id sensim in cerebro colligebatur dum quotidie mulier in fucis eodem utebatur.* Ettenim ea est vis argenti viui, vt in tenuissimum halitum facilè transeat. Hac de re non est mirandum, si referente *Leuino Lemnio*, quandoque ex incisa eorum vena, qui semel atque iterùm proptèr luem *Gallicam* hoc inuncti fuerant, aliquot drachmas hydrargyri emanasse conspectum. Sic nota est etiã historia cuiusdam Antonij Galli, qui pluries hydrargyro inunctus, neque copioso sputo, neque fluore alui correptus est, sed tantùm per vrinam hydrargyrum minxit. Tradunt etiã historiæ quædam, nonnullas mulieres vt maritorum vitæ lethaliter officerent, argentum vivum eis deglutiendum dedisse; sed

cum sit ponderosum & mucco intestinorum analogum, illicò per alvum absque vilo incommodo fluxisse. Testatur etiàm *Kircherus* sua etate Romæ in cuiusdam aurificis post heteroclitos capitis dolores multo tempore perpeffos tandèm Defuncti cerebro plus quàm libram argenti viui repertam. Ex his constat confluere intèr se argenti viui particulas, & spiritus, & adherere certis humani corporis partibus potiùs quàm alijs. Hucusque *Schottus* prælaudatus: ex quibus etiàm colligitur, tales partes, in specie organicas, esse glandulas lymphæ secretioni dicatas, imprimis verò Cerebrũ [quod neque adeò immerentèr à Priscis *pituita Emporium* vocatum est] intèr inorganicas autèm esse ipsam lympham totiès decantatã. Iam verò, quemadmodum hæc lymphæ materia est recrementorum è glandulis omnibus Uessiculosis destillantium, in Ore, Ventriculo, Intestinis, Cute, Renibus &c.; et *mercurius* pròptereà tam vni, quàm alteri parti indifferenter adhæret, vti nouimus, quærendum hìc à nobis quid meliùs in Ægrorum salutem cefsurum sit, si nempè *Mercurius* per *Ptyalismum*, *Emesin*, *Catharsin*, *Diaphoresin*, aut per *Diuresin* demùm operetur? Respondent hodierni Practici, intèr has actiones *Ptyalismum* proculdu-

cul dubiò optimum, esse inque Lue Venerea cœ-
teris palmam præripere. Verùm etiam si com-
munissima opinio fidem maiorẽ promereatur,
non libet tamen ità eidem inherescere, quin
ad vltiores inuestigationes animus induci
queat. Est igitur *Ptyalismum* siuè externâ, siuè
interna *Mercurij* administratione procuratũ
à morbo tam truci liberare; quid nihilominus,
si hoc ipsum per aliam viam obtineatur? Quip-
pè imprimis cura per *Saluationem* satis lenta
est; 2. parum tuta; ac 3. denique minimè iu-
cunda. Est laboriosa ac tarda ea Cura, quo-
niã eligenda primò anni tempora, tum
Chirurgi expertissimi salutandi, prece & pre-
tio rogandi &c. insupèr domicilia mutanda,
Euacuationes præmittendę, Balnea, decocta
& id genus alia sustinenda. Qui igitur celer
esse possit talis cura? Est prætereà parum tuta.
Nãm quot inuenias vel tẽrue, quatẽrue à Ton-
fore inunctos, & quos tamen *Saluatio* à Lue
nunquàm liberauit? Ratio autem istius phœ-
nomeni est, quia per Illinitionem ità lymphę
commisceri nequit hydrargyrus, quin ali-
quos semper angulos in eadem linquat imper-
scrutatos. Videatur *Vcay*. Et rursũ, quia
siuè vnctionibus, siuè Suffumigijs instituatur
Saluatio, ea nunquàm *Mercurij* dosi exigui ad

libellam potest, quam aliàs Medicus requiri nouit in hoc, vel illo Luis gradu ad virus magis minusue fixum edomandum. Quocircà is tùm vel in paucâ quantitate rapitur in corpus, & sic inutilis euadit Operatio; vel è contrà, in magnâ scilicèt mensurâ. In quo planè casu tumultibus enormissimis excitatis tàm subiti fiunt morbi, Suffocationes puta, Lypothimię, Convulsiones &c. vt penès Medicum non sit eosdem reparare. Denique nec est iucunda eiusmodi Curatio, cum sit longa; cùm æger eundem decubitum perpetuò seruare, nec libera frui aura, nec masticare debeat; cùm, inquam, idem fætorem suum, cadaueraceum tolerare, mortem continuò meditari, timere, ingentissimos denique cùm Palati, tùm Capitis dolores perferre cogatur. Insurgis illum hisce obuiam iturum satis, qui *Saluationem* non Inunctionibus, suffumigijs Cingulis, Emplastris &c. verùm *Mercurio* internè adhibito prouocet. Ad quod resp., quòd utcūque licèt hoc pacto res tutiùs processura esset, quis nihilòminus spondeat, illum *Saluationem* inducturum potius, quàm Emission, Catharsin, aut Mortem? Et certé, notum est, quòd ad *Ptyalismum* excitandum, *Mercurius* imprimis crudus minimè confert.

Quem

Quem verò latent strages ab eiusdem præparationibus inuectæ? de Mercurio vitæ, quo ad illum finem vtuntur nonnulli, narrat *Lotichius* vidisse se puellam nobilem, ex eius assũptione peremptam. Quamobrèm hisce historiam claudit. *Ab eo casu, (quem hiscè oculis meis mihi notavi) istoque tempore Mercurius vitæ prout falso vocant isti, rectius Mortis pararius appellandus, temetsi quidem à præstantissimo Chymico foret subactus præparatusque, horribilis mihi sacerque extitit: adeoque opinor, non, nisi cum religione & conscientia tractandus, aut (quod prestaret facile) unanimi Medicorum nostrorum consensu omninò damnandus. Et quod ipsum Mercurium dulcem: eius præparatio simplicissima, omniumque innocentissima perhibetur; casum nihilominus Medici ab eo occisi habet Heluigius: nec diù elaborabo in perquirendis alys Practicorum Observationibus quæ de præcipitato albo, panacea, bezoardico minerali pulvere Valgaroti quæ denique de sexcentis alijs Mercurij præparationibus, quæ iam iam quilibet Pudendographus comminisci consuevit; & quæ quidem Observationes satis indicant noxas eiusmodi compositiones sequi solitas; adeò, quòd plures receptas demùm tradere conati sint, quibus persuaderent Luem*
Ve.

Veneream citrá omnem Mercurium curari posse: suntque ij L' Abbè Rousseau, Boirel, de S. Romain, & aly Galli. In id enim animum nunc induximus, vt ostendamus *Saluationem* ab eiusmodi *mercurijs* quandoque irritò expectari. Sed demus insupèr rem ità contingere; *Saliua* nihilominùs exindé nūquàm in eâ tum consistentia, tum quantitate fluet, quæ exposcitur ad perfectam sanationem. Quæ ergò utilitas eiusmodi *Ptyalismis*? Et denique, annè suis caret incommodis ista *Saluatio*, vtcunque licet per interiora obtinueris? Nonnè, inquam, ex eâ saltim *Oris exulceratio*, *Dentium vacillatio* sequentur? His sic consideratis *neruos omnes intendendos duxi & ne ad minimum mala hæc ex Mercurio contingerent, & vt prætereá Magistri essemus tam indomiti* [vt *Chymici* aiunt] *Lupi.* Pro mea virili, non alitèr meliùs frænatum iri didici *Argentum vivum*; quàm ipsum ad *Intestina determinando.* Sic enim istud veneni *falia per naturalem viam educere, sic in sanguinem penetrare, lympham triturare, quoquouersùm influere: sic insupèr ab Ore Neruis Capite arceri; sic denique eiusdem vis incitari, cicurari, iterum stimulari, contineri, aut omninó cohiberi potest.* Sciscitaberis, quo pacto

ris mercurialis portio, eidem per aliud menstruum restituitur V. g. per spiritum urinæ post dissolutionem &c. Vndè colliges scopum non attingere, qui Luem *Veneream* curare posse autumant vel panaceis suis, vel bezoardico minerali, puluere Valgaroti, vel *Mercurio* dulci &c. Leuia quippè sunt hæc, & minùs fixa, quàm vt fixissimum virus pessundare valeant, vt consideranti patescit. Vnum displicet in hoc opere, nempe quia, cum eiusmodi remedium ipse suis manibus distribuere [vt iam nouimus] Medicus teneatur, contingit sepe numero, quòd non præcedente pretio oleum is & operam perdere, vt aiunt, debeat; insuper, & si quidpiam erogetur, pro Medico sordidus, auarus audiat. Videbis nimirum Sycophantas, Pseudo-chirurgos, Apotecharios quosdam clàm, noctu, coniunctim, diuissim, amussatim suffurantes Medicum illum criminari, quòd remedij sui æstimationem iniustam indixerit; interim neque ad labores attendere, quos in præparatione tolerarit; neque ad incommoda in administrationibus: neque demùm ad id, quòd, si obolum fortuitò ab aliquo retulerit in principio (ad spem eius acuendam) subindè nihii ampliùs reportare, à pauperibus præ-

fertim soleat; & ab ijs qui sanitati restituti Medicum postea nec salutare ut plurimum dignantur; non attendant, inquam, Pseudo-Chirurgi, quod alia ipsos, alia Medicum decent; & ij quidem plebeculam in ius vocare, ad forum trahere vel pro sudatiuncula, aut decocto illi exhibito pro more habent; à quibus tamen Medicus abstinere debet. Quocirca fateor nihil iam mihi magis infestum esse, quam ut ad Luem *Venerream* curandam accerfor, hoc est, quia Medici industria in hac cura non spectatur: nec eiusdem medicamentum compensatur; neque demum, pro mercede aliud, quam probrum illi porro rependitur. Verum de his satis. Quod remanet cure: signum mutati, liquati, euacuati veneni *Veneri* ut plurimum est Febris aliqua Ephemera, prout locuti fuimus in Prognosticis: nec reticebo heic propterea, quatinus inter curandum aliquos extrema macie perditos, cum superueniente ea febre alij Medici ad Consultationem conuocati Ægrotos pro deploratis renunciaissent, verso tandem in melius omine dicti poenituerit, utque antea me contra reclamantem certamque ex Febri illa valetudinem pollicentem effuse deriserant, iamiam expulsa Lue risum in
ad-

admirationem commutarint. Coeterò ad
offium cariem, nodos, aliasque huiusmodi
reliquias quanquàm nil externè requiritur in
hac, cura; si tamen quidpiam adhibere licet,
Vigonis emplastrum éranis duplicato, aut tri-
plicato *Mercurio*; itèm alia, quæ in libris suis
passim docent Practici vsurpanda veniunt.
Quamobrèm restat concludam cum *Le Mon-*
ier his verbis. Je grossirois avec plaisir ce,,
chapitre d'un bon nombre d'autres reme,,
des excellens pour la guerison parfaite des,,
maladies, dont il est question. Mais com,,
me la plûpart de ceux qui souffrent ces maux,,
au lieu de recourir a l'experience & a la pro,,
bitè d'un Medecin, ou d'un habile Chirur,,
gien, confient legerement leur vie & leur san,,
tè à des femmes, ou a d'autres personnes, qui,,
sont sans prudence, sans iugement, sans con,,
duite & sans sçauoir, dont le nombre est mal,,
heureusement grand; ie craindrois qu'en des,,
pareilles mains ils ne fussèt plus dangereux,,
que salutaires: c'est ce, qui m'oblige a les,,
passer sous silence, aussi bien n'est il pas neces,,
saire, diton, de tout communiquer, a la fois,,
étant bien iuste & raisonnable de partager ce,,
qu'on sçait, & d'en reseruer au moins la par,,
tie, qu'on croit etre la meilleure & la plus,,

II.
Curatio
Spuria,

vtile pour se faire & se conseruer des amis.,,

Spuriam quod concernit Luem: notum fecimus, vel leuissimis *Antiuenereis* hanc expelli; addo nunc, vel solis *Purgantibus*. Tu nihilominus *Mercurium*, si opus fuerit, his adiunges istud in mente habens, videri bolos, pilulas, opiatas & reliqua mercurialia non alterius Luis gratia inuenta: in formâ, inquam, solidâ, ne *Mercurius* Gingiuas attingendo Dentibus obesse queat. Formulas de ijs Nos nonnullas dedimus in superioribus suplementi causa potius, quàm vt existimarem eas tradere necesseum esse; et cum quiuis Tonfor & Agyrta suas habeat sibi peculiâres, cômunes verò in Libris vulgo prostant innumeræ. Mulieribus nihilominus, & quibuscunque. assiduus *Mercurij* vsus non cōpetit, quia non nisi masticando solida deglutire solent, hæc insupèr concedenda.

Rx. lign. Gayac. & cortic. eiusdem a 3. s. sals. parill. 3iij; ialap. 3ij; sem. fenicul. & anis. a 3. s. f. omnium puluis subtiliss. in 8. dos diuidend. & sumend. M. in liquore appropriato.

Hinc etenim licet vnus vel alter bolus, aut pilula *Mercurialis* identidem masticetur, operante nihilominus sequentibus diebus hoc pul-

pulvere noxa ex *mercurio* quolibet dissipari potest, interim & curationis opus vrgeri &c. Coeteró, substituitur in Tabidis & Macilentis loco Gayaci & *sarsaparillæ* lignum *sassafras*, aut radix *chinæ*, aut vtrumque, imò & aliud quicquid hætenùs à *Pudenda* *agrológis* magni fieri consuevit, vt *Iuniperus*, radix *Angelicæ*, lignum *aloeticum*, *aristolochia*, folia *centauræ minoris* &c. Quod Topica; siquidè nil æquè ferum comperi in hac Lue, atque in Mulieribus Mammarum tubercula exulcerata, vacandum protinùs horum expugnationi. Ego ad hunc finem vel maximè conduxisse noui linimentum suprà, pag. 91. ad *Penis* vlcera commendatum, non neglectis tamen sempèr medicaminibus internis, iuxtà modò indicata. Quotiescunque verò rebelles tumores accidunt in hac Lue, præsertim exoletà (prout foeminis continuò fit) prudentis est ad ea confugere, quæ paria morbo censentur, curamque instituere qualem in Lue *Legitima* proposuimus.

Denique in *Hereditaria* me gerere soleo hoc pacto. Infantem excoriatum, aut rimosum aquà alibi etiàm descriptà (*cap. 2. pag. 58.*) abluendum præcipio; mòx, quia Nutrices sæpènumeró pocillari nolunt, puluerem con-

ficio ex lignis præcitatis, ialappæ tantillo, corall. rubris, C. C. & ocul. cancr. præpar. , cuius quantum summis primis digitis præhēdi potest semel, bis, terue in diem osculo imponi iubeo quū lactandus est pusio; interim pro certiori istius curatione & pro Nutricis præseruatione huic *Mercuriale* aliquid, vel *purgans*, aut *diaphoreticum* &c. cum aliquo prætextu [nam summā opus arte] identidem ingerens, aut propinans: nec recensebo profectò pueros, de quorum vita quilibet ne hilū quidē[ut aiebant]perfoluisset, tali nihilominus methodo itā curatos, ut pleni, pingues succulenti facti ipsis parentibus aliena specie imposuerint. Quanquā aliās Infantibus quòque vnius, alteriusue mensis, aut paucarum septimanarū securè omninò *Mercurius* dulcis propinari valet *a. gr. ij.*, *vel ij.* per tres aut quatuor septimanas singulis, aut alternis diebus, *sicque malum* (inquit *Bohonius*) *ad miraculum sanet*, qualia experimenta mecum testantur alij, v. g. *Riuorius* & *Rhodius* ex relatione *Schlegelij*. Sed Lues hæc ex Matre: quæ à Nutrice sui interdū malè conscia procedunt incommoda Febriculæ sunt, morbi chronici, contumaces, Vigiliæ, Marcescentiæ, Dolores vagi, Scabies & Pustulæ *Inguen* præfertim

fertim ad orientes & similia, quorum diagnofin fuo loco tradidimus; neque aliter curantur, quàm vt Lues *Spuria*, refpectu tàmèn, fempèr habito ad Puelli vires, & morbi diritatem. Vltimò à Genitore oriundi Herpetes, Scabies, Scrophulæ, Arthiritis, Epilepfia alijsque huiusmodi affectus quandoquidèm iam iam non aliter, quàm per *Mercurium* curari folent, recepta iam emiffa eft. Et quod Pedarthrocaces [fpinas ventofitatis) has non, rarò internè decoctis ex lignis exoticis, potiffimùm verò Saffafras & radice chinæ [ob tabem, ad quam fempèr procliues funt tali morbo detenti] externè verò oleo cariophyllorum, alijsque offium cariem impredientibus amuletis, DEO auxiliante, fuftulimus.

Porro autèm qualis effe debeat dieta Lue *Venerea* laborantium neminem latere opinor. Laudauimus iam fuprà aeris caliditatem, laudauimus & comeffationes, laudamus nunc & potum vini imprimis meracioris. Narrat *Emanuel Aranda* vt miles fibi perfpectus Algerij ex vfu egregij huiusce medicamenti, & ex laboribus, quos in Triremibus perdurauerat, à tàm truculento morbo incolumis euaf erat. Exercitationes igitur etiàm præ quiete conducunt, vt & vigiliæ præ fomno. Et quod excernent.

IV.
Cura Di
ætetica

cernenda è corpore : mirum alicui videbitur de *V. Sectione* à me nihil vnquàm enunciatum. Sed nihil de ea effatus sùm, quia non referebat. Nàm si omni iure in tali morbo damnanda est *Phlebotomia*, vt quæ sanguinem inspissat, Virus fixat, vires prostermit &c. quorsùm ego illam in campum veluti induxissem? Celebranda nihilominus, quotiescunque ex *Mercurio* malum aliquod formidatur, vt inflammatio, Corrosio, Suffocatio; aliàs, valeat [loquar cum Clarissimo *Wlpino Astense*] valeat cum suis Defensoribus. Ultimò, Animi pathemata, rectis Ægri moderentur habenis. Vitentur affectus, grauiore, Ira, Excandescencia, Tristitia, ac imprimis, quæ omnia mala grauiora efficit, Impatientia. Tùm etiàm metus Mortis ab adstantibus prudenti ratione & conuersatione auertendus, quo æger moderato gaudio tanto fælicius vigeat.

Jámque *his supremum Nos fabulæ actum addidimus*, cum *Tullio*.

F I N I S

